

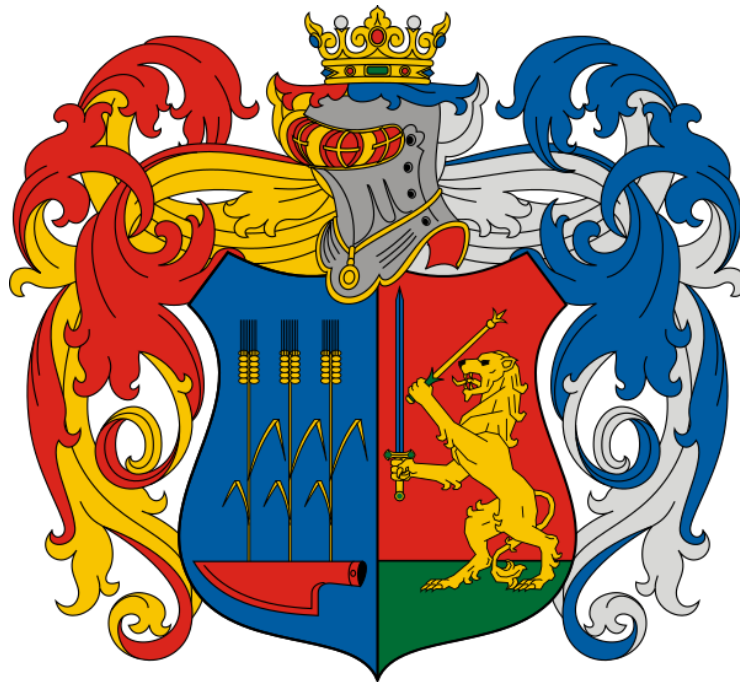
Szabolcsterv Kft.

Székhely és iroda: 4400 Nyíregyháza, Bocskai utca 18. sz.
Mobil: (06-30) 307-7371
E-mail: szabolcsterv@gmail.com

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI

A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONAT-
KOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

1.1. MEGALAPOZÓ VIZSGÁLAT

ALÁÍRÓLAP

**BÖKÖNY KÖZSÉG
TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI**

**A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA**

Generál tervező

Székhely: 4400 Nyíregyháza, Bocskai utca 18. sz.
Iroda: 4400 Nyíregyháza, Bocskai utca 18. sz.
Mobil: (06-30) 307-7371
E-mail: szabolcsterv@gmail.com

Vezető településrendező tervező

Mészáros Ákos
okl. településmérnök
TT-14-0258

Közlekedés tervező:

Kulcsár Gusztáv
Okl. Építőmérnök
Tkö 15-0300

Közmű tervező:

Bíró Károly
Építőmérnök
TV-T-15-402, V-3a2/15-0402

Környezetvédelem:

Szekrényes Csaba
környezetmérnök

Távközlési tervező:

Rác Géza
Villamos üzemmérnök
TH-15-0103

Elektromos tervező:

Angyal András
Okl. elektromos mérnök
EN-T-1-15-0403

Gázellátás tervező:

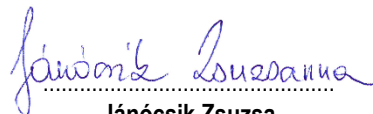
Vasasné Bacsó Eszter
Épületgépész mérnök
GO-T/15-0506

Tájtervező:

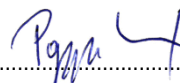
Zsila László
Okl. táj- és kertépítész mérnök
TK 09-0583, K/1 09-0583

Tervező munkatárs

Jánócsik Zsuzsa
építőmérnök

Tervező munkatárs:

Papp Róbert
közreműködő tervező

Nyíregyháza, 2023. 07. 03. hó

SZT-TRT-13/2023

TARTALOMJEGYZÉK

BÖKÖNY KÖZSÉG MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

ALÁÍRÓLAP	1
TARTALOMJEGYZÉK	3
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	6
1.1. TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	6
1.1.1 Nemzetközi szerepkör	8
1.1.2 A település szerepe az országos településhálózatban	9
1.1.3 Megyei és regionális szerepkör	10
1.1.4 Járási szerepkör	11
1.2. A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉS VIZSGÁLATA	17
1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)	17
1.2.2 A jövőkép és a hosszú távú célok összhangja a megyei területfejlesztési koncepcióval	19
1.3 TERÜLETRENDEZÉSI KÖVETELMÉNYEK	20
1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)	20
1.3.2 Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Területrendezési Terve	22
1.4. TERVI ELŐZMÉNYEK, ÉRVÉNYES TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS AZOK ÉRVÉNYESÜLÉSE	32
1.4.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai	32
1.4.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	32
1.4.3 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	32
1.5. A TELEPÜLÉS DEMOGRÁFIAI HELYZETE	34
1.5.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség	34
1.5.1.2. Természetes népmozgalom	41
1.5.1.3. Nemzetiségi összetétel	45
1.5.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	61
1.5.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek)	65
1.6. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA	69
1.6.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)	69
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	77
1.7. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	80
1.7.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	80
1.7.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	81

1.7.3. Gazdasági szervezetek jellemzői, vállalkozások megoszlása méret szerint, általános működési feltételek, ágazati megoszlás	90
1.7.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége)	93
1.7.5. Ingatlanpiaci viszonyok	93
1.8. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	95
1.8.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	95
1.8.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	96
1.8.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	96
1.8.4. Foglalkoztatáspolitikai	99
1.8.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás	100
1.8.6. Intézményfenntartás	100
1.8.7. Energiagazdálkodás	101
1.8.8. Településüzemeltetési szolgáltatások	101
1.9. TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, TELEPÜLÉSSZERKEZETI VIZSGÁLAT	104
1.9.1. Területfelhasználás vizsgálata	104
1.9.2 A telekstruktúra vizsgálata	108
1.9.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	109
1.9.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	109
1.10 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET ÉS AZ ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG VIZSGÁLATA	110
1.10.1. Az építmények vizsgálata	110
1.10.2. Az épített környezet értékei	111
1.10.3. Az épített környezet konfliktusai, problémái	113
1.11 KÖRNYEZETIÁLLAPOT-JELLEMZŐK	113
1.12. A TÁJI ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÖRÖKSÉG, JELLEMZŐ TÁJKARKTER, ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT	115
1.12.1. Természeti adottságok	116
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet	120
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek	124
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése	127
1.12.5 A települési zöldfelületi rendszer elemei	127
1.12.6. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	129
1.13. KÖZLEKEDÉS	130
1.13.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok	130
1.13.2. Közúti közlekedés	130
1.13.3. Közösségi közlekedés	131
1.13.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	131

1.13.5. Parkolás	131
1.13.6. Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások	132
1.14. KÖZMŰVESÍTÉS	133
1.14.1. Víziközművek	133
1.14.2. Energia	135
1.14.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)	138
1.15. KATASTRÓFAVÉDELEM (TERÜLETFELHASZNÁLÁST, BEÉPÍTÉST, BEFOLYÁSOLÓ VAGY KORLÁTOZÓ TÉNYEZŐK)	140
1.15.1. Építésföldtani korlátok	140
1.18.2. Vízirajzi veszélyeztetettség	143
1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők	143

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Bököny Község Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, Nyíregyházától dél-keletre, a 4-es számú főúttól keleti irányban 7 km-re helyezkedik el. A település a Közép-Nyírségben, Nyíregyházától déli-keleti irányban mintegy 34 km távolságra, Debrecentől észak-keleti irányban pedig 32 km-re található.

A szomszédos települések: észak felől Érpatak, észak-nyugati irányban Újfehértó, dél-nyugat felé Téglás és észak-kelet irányában Geszteréd.

A település közigazgatási területe közelében végighalad, nyugati irányban a 4-es főút. Ez a legfontosabb megközelítési útvonala Nyíregyháza és Debrecen felől is. A község központját nyugati irányban a 4-es főúttal a 4901-es mellékút köti össze.

Teljes területe 35,47 km², a belterület ebből 2,5 km². A lakások száma 1203, míg egyéb lakóegységek száma nincs nyilvántartva. Bököny Község állandó népessége 2022-es statisztikai adatok alapján 2 959 fő, míg népsűrűsége 83,42 fő/km².¹

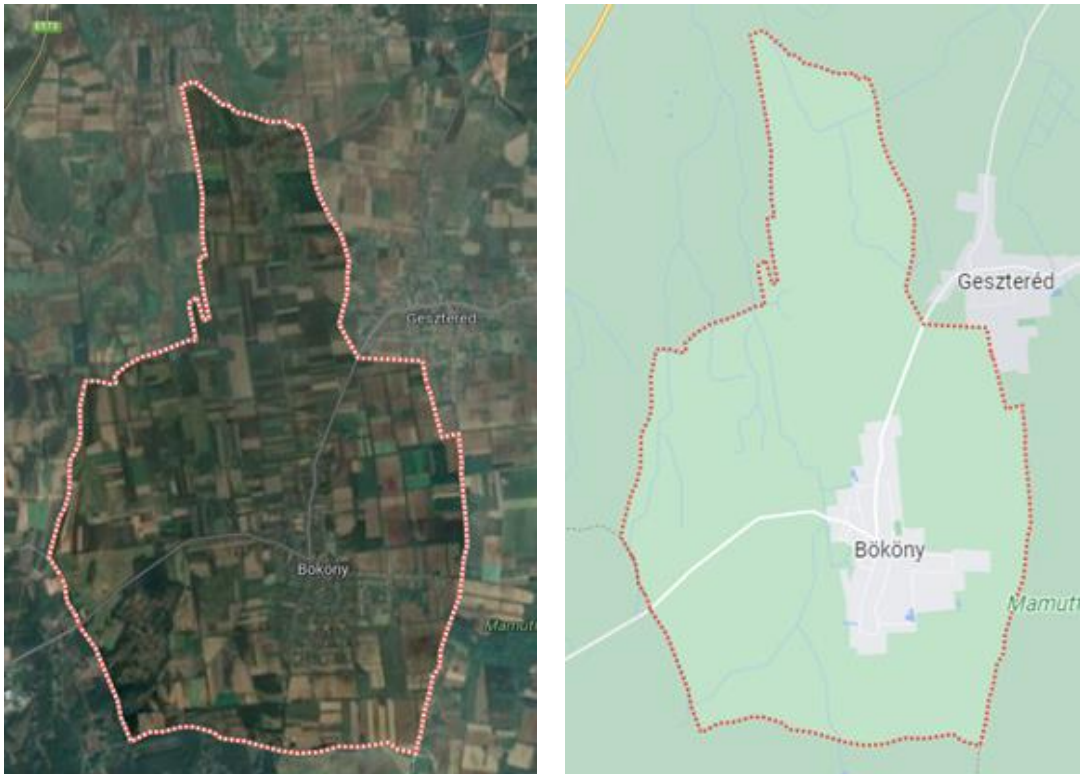
Bököny Község pozíciója Magyarország és Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye térképén²

Alapadatok		Statisztikai adatok	
Jogállás:	község	Terület:	35,47 km ²
Megye:	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye	Lakosság:	2 959 fő
Járás:	Nagykállói	Népsűrűség:	83,42 fő/km ²
Kistérség:	Nagykállói	Lakások száma:	1 203
Terület:	35,47 km ²	Településrészek száma:	1
Lakosság:	2 959 fő		
Honlap:	hivatal@bokony.hu		

¹ Forrás: KSH

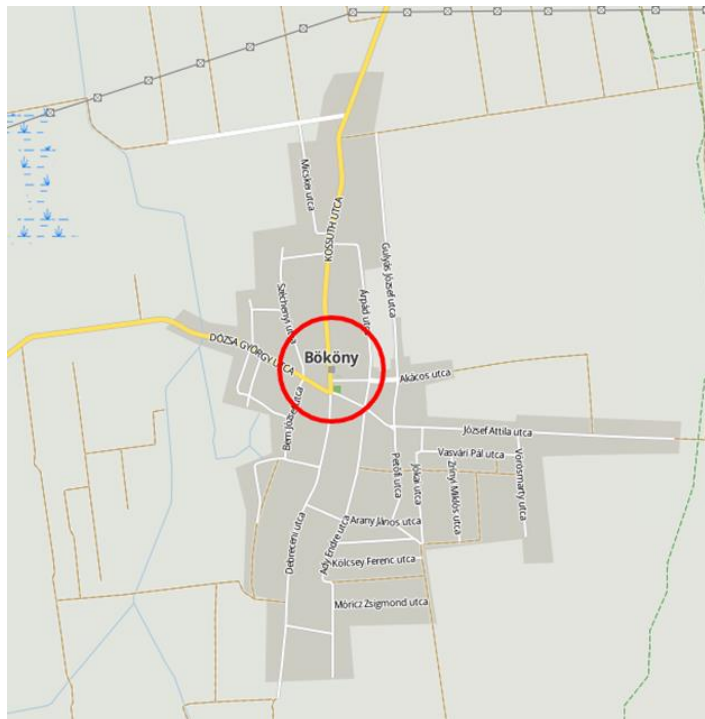
² Forrás: wikipedia

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

Átnézeti térkép teljes közigazgatási terület³

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, megyeszékhelyéből, azaz Nyíregyházáról kiindulva, haladva a 4-es számú elsődrendű főútvonalon délre tartva, majd a 4901-es mellékúton érkezünk Bököny Községbe. Ez az útvonal 35 km-eres szakasz, menetidőben kb. 34 percet jelent.

Bököny útvonaladatok

³ Forrás: google earth és www.maps.google.com

A tömegközlekedési lehetőségekhez, a Volánbusz Zrt személyszállítási közszolgáltatási szerződése képezik az alapot. Napi szinten 31 buszjárat indul a megyeszékhelyre.

A település a Téglást Nagykállóval összekötő úton közelíthető meg.

Vasútállomása nincs (azaz vasútvonal nem érinti a települést). A legközelebbi vasútvonal a Budapestet Záhonyval összekötő 1. számú vasútvonal Téglásnál, mely kb. 6 km-re van a településtől.

Bár a fent említett vasútvonalon óránként közlekedik vonat, de a buszcsatlakozás gyakran nincs összehangolva ezzel. Ez a vasútállomás felé még inkább így van: gyakran előfordul, hogy a buszjárat a vonat indulása után érkezik az állomásra.

A távolsági buszközlekedés is nehézkes: Nyíregyháza, mint megyeszékhely felé nagy kerülővel (Gesztéréd-Balkány-Szakoly-Biri-Nagykálló érintésével), hosszadalmas, kb. 1.5-2 óra az út annak ellenére, hogy a település mindössze 30 km-re fekszik tőle, és ritkán (összesen 6-7 járat) jár a busz. Debrecen felé bár időtartam szempontjából kedvezőbb a buszjárat (kb. 50-55 perc), naponta csak kb. 3 járat közlekedik.

Több esetben a háztartások társulnak és autóval oldják meg a bejárást, mert így az gazdaságosabban és hatékonyabban kivitelezhető.

1.1.1 Nemzetközi szerepekör

A páneurópai közlekedési folyosókat (más néven: Helsinki-folyosókat) az 1994-es és 1997-es európai közlekedési miniszteri konferencián jelölték ki. A tíz kijelölt folyosó a transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) kiterjesztése Kelet-Európa (az akkori Európai Unió szomszédos államai) irányába. A folyosók kijelölésének célja jó közlekedési kapcsolatok kiépítése volt az EU és szomszédai között, a hatékony és biztonságos közlekedési rendszer révén, segítve az utasok és áruk hatékony szállítását, és ezáltal a versenyképességet és a gazdasági növekedést.

A „Helsinki korridorok” közül az V. folyosó (Velence-Trieszt/Koper-Ljubljana-Budapest-Ungvár-Lviv-Kijev) és a TEN-T hálózat, amely nem halad át Bököny Község területén.

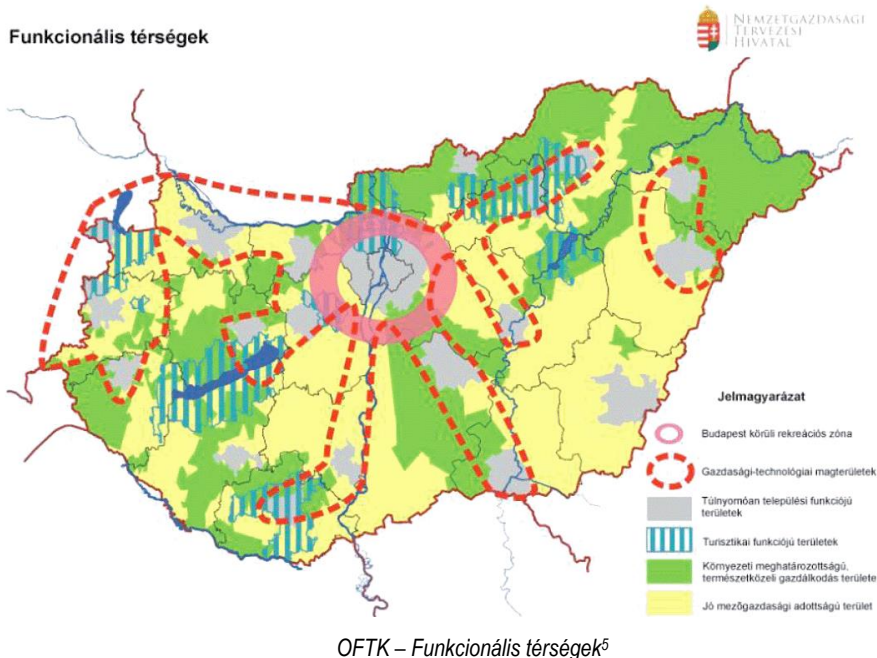

Páneurópai folyosók⁴

⁴ Forrás: kti.hu

1.1.2 A település szerepe az országos településhálózatban

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK; elfogadva az Országgyűlés 1/2014. (I. 3.) OGY határozatával) értelmében a városstratégiák célja a többközpontú térszerkezetet biztosító város-hálózatok kialakulása, valamint a kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése. Mindezek szem előtt tartásával az OFTK olyan funkcionális térségeket határoz meg, amelyek a jövőben egy - egy, nemzeti szinten is jelentős gazdasági, társadalmi vagy környezeti feladatot fognak ellátni, integrálódva a nemzeti szintű társadalmi és területi munkamegosztásba. A település az OFTK alapján a vidékies térségek közé tartozik.

Bököny biztosítja lakosságának a közszolgáltatásokat, az egészségügyi és szociális ellátásokat, így e funkciók fenntartása és fejlesztése elengedhetetlen. A település nem rendelkezik országos szerepkörrel, de a környék fejlődésére, felzárkóztatására jelentőséggel bírhat. A község szerepe, amit az országos közlekedéshálózatban betölt, az egyes ágazati koncepciókat integráló Országos Területrendezési Terv (OTrT) alapján a következőképpen foglalható össze:

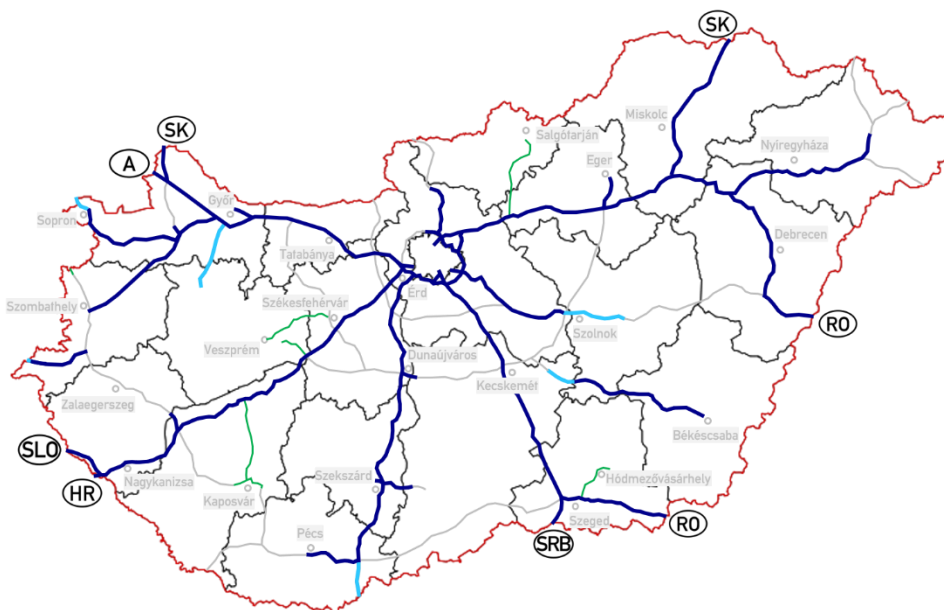
- Az V. Helsinki folyosó részeként az M3-as autópálya keresztülhalad a megye területén, nyomvonala (Polgár) – Nyíregyháza – Vásárosnamény – (Ukrajna) településeket érinti.
- Egyetlen egyszámjegyű főút érinti közvetve Bököny községet, a megyén keresztülhaladó 4. sz., elsőrendű főút.
- település közvetlen elérhetőségét biztosító utak:
 - 4901-es majd, 4912-ös összekötő úton (Bököny-Újfehértó)
 - 4901-es, majd 49 121 es összekötő úton (Balkány-Érpatak)
 - 4901-es majd, 49 147-ös összekötő úton (Bököny-Geszteréd),
 - 4901-es, összekötő út (Bököny-Geszteréd),
 - 4901-es összekötő út (Bököny-Téglás)

Jelenleg a település központi belterületének úthálózatán keresztülhaladó átmenő forgalom elviselhető nagyságú, a jövőbeni fejlesztések hatására várhatóan nem növekszik a település forgalmi terhelése.

A településen, a mezőgazdasági területen tevékenykedő helyi mezőgazdasági vállalkozások aránylag nagy száma, a község mezőgazdaságban betöltött térségi jelentőségű szerepét támasztja alá.

A település jelenleg nem tagja a Települési Önkormányzatok Országos Szövetségének.

⁵ Forrás: OFTK, pp. 109.

Magyarország autópályái (meglévő autópálya, épülő- és tervezett gyorsforgalmi utakkal) ⁶

1.1.3 Megyei és regionális szerepkör

Bököny az Észak-alföldi régióban található, amely az ország második legnépesebb régiója. Három megyei jogú város található a régióban: Debrecen (régióközpont), Nyíregyháza és Szolnok. Az ország településeinek 12,3%-a található itt, melynek területe és népessége, meghaladja az országos átlagot. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye kiugróan magas településállománnyal, ún. aprófalvas településrendszerrel rendelkezik. A Nagykállói kistérséget Nagykálló, Balkány, Kállósemjén, Biri, Bököny, Bököny, Geszteréd, Szakoly alkotják.

Bököny mérete és községi funkciójának száma és vonzáskörzete alapján regionális szerepkörrel nem rendelkezik, szolgáltatásai még megyei szintre sem érnek el. A település gazdasági helyzetét tekintve közepes infrastrukturális ellátottság tekintetében is alacsony szintű. A településen a háziorvosi, fogorvosi ellátás megoldott, gyógyszertár és postahivatal is működik. Az óvoda teljes kihasználtsággal működik. A kulturális életnek a Művelődési Ház ad otthont. A helyi civil szervezetek növekvő száma és intenzív működése segíti a szabadidő tartalmas eltöltését. A távolsági tömegközlekedés volán autóbuszjáratokon keresztül bonyolódik. A helyi vállalkozások főleg a mezőgazdaság ágazataira épülnek; sokan östermelők, fiatal gazdák. Megtalálható a Községben állatgyógyászat, ipari (acél, aszfalt és beton stb), kereskedelmi (élelmiszer, bútor, ruházat, vegyes iparcikk, használt cikk) egységek.

Az ide érkezőknek kellemes látványt nyújtanak a dísz- és gyümölcsfa sorokkal szegélyezett, rendezett utcák, a virágos előkertek és a gondozott közintézmények, közterületek. Mindez arról árulkodik, hogy az itt élők szeretik, és magukénak érzik településüket. A községben birkózó szakosztály működik, akik eredményesen szerepelnek.

Országosan jelentőséggel bír, a Nemzetgazdasági Minisztérium iránymutatása alapján, a „Területfejlesztés Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében 2021-2027” című pályázat alapján megvalósuló projektek.

A megyei fejlesztési elképzeléseknek igazodniuk kell az országos területfejlesztési elképzelésekhez, illetve az országos jelentőségű fejlesztések megvalósulása mindenképpen érinti a megyét. Megyénket az alábbi magasabb szintű területfejlesztési elképzelések érintik:

- EU7 Környezetvédelmi Cselekvési Program
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia

⁶ Forrás: wikipedia

- Nemzeti Fejlesztési 2030 Országos Fejlesztési Konceptió és Országos Területfejlesztési Konceptió
- Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Nemzeti Vidékstratégia
- Tisza Vízugyújtó Gazdálkodási Terv

A TOP a helyi szükségletekre való eredményesebb reagálást és a területi sajátosságokat szem előtt tartva került kidolgozásra, ennek megfelelően a program beavatkozási logikája is terület alapú. A program alapelve, hogy a területileg decentralizált, térségi, helyi jelentőségű fejlesztéseket finanszírozza, amelyeket döntően a helyi – megyei- és települési – önkormányzatok valósítanak meg. A fenti decentralizált fejlesztések tervezése a megyei önkormányzatok és a megyei jogú városok szintjén folyik.⁷

1.1.4 Járási szerepkör

Napjainkban az önkormányzatok feladataik hatékonyabb, célszerűbb, gazdaságosabb és szerszerűbb ellátása érdekében, illetve jogszabályi felhatalmazás alapján kívánnak részt venni a kistérségi együttműködésekben. A települések képviselőtestületei más települési képviselő-testületekkel, gazdasági, szolgáltató szervezetekkel és közszolgáltatásokat nyújtó intézményekkel alakítanak ki kistérségi együttműködések. Ennek a koordinációnak azonban csak ott lesz létjogosultsága, ahol az együvé tartozás tudata él, s a többé-kevésbé szoros települési, vonzási kapcsolatoknak mély földrajzi alapjuk van.

A szomszédos településekkel való együttműködés erősítésére van szükség, hogy a település megtalálja szerepét a kistérségen belül. Célszerű a gazdasági funkciók terén a tematikájában rokon elemek területi csoportosításának növelése, összetartozásának erősítése. A térségi szerepet a fejlesztések tovább növelésével lehet elérni. Bököny ellátási és szolgáltatási feladatokat vállalhat át a térségi településektől.

A településközi együttműködés alapja, hogy az érintett települések közös célokat állapítsanak meg. A szomszédos települések bizalmát és tetszését el kell nyernie Bököny Községnek, így azokkal együtt a helyi támogatásokat kellene kiterjeszteni más települések lakosaival, vállalkozóival együtt, ezek mellett a szomszédos településekkel közös programok szervezése, közös pályázatok benyújtása is cél. A térség településeinek együttműködése az erőforrások kombinációját igényli.

A környező településekkel kompromisszumot kell kötni, ezáltal azok erősítenék egymást. Eleinte helyi finanszírozásból kis lépések megtételére van szükség, aztán majd országos és uniós források bevonásával célszerű fejlődést elérni. Bököny település a vonzáskörzetében lévő településekkel összefogva önerőből kell elkezdni építkezni, az alulról jövő kezdeményezéseket támogatnia kell.

Adottságaira alapozva Bököny lehetőségei nincsenek kihasználva a kereskedelmi, szervezési és irányítás funkciók terén, melyek az erősödő gazdasági viszonyok és funkciók, a rendelkezésre álló képességek, kezdeményezések és a humán erőforrás elérhetősége adja meg. A kisközponti funkciók erősödéséhez hozzájárul a településen történő fejlesztések.

Közigazgatási funkciók terén a járási által leosztott feladatokhoz, a magasabb szintű településfejlesztéshez szükséges helyek és centrumok kialakítása a Község számára hosszú távú erősödést alapíthat meg. A közigazgatásban lezajlott átrendeződések és átszerveződések hatására a település kisebb intézményi és szolgáltatási adminisztratív központok megszerzését eredményezheti. E téren az ellátottsághoz kötött feltételek megteremtésére és kiépítésére van szükség.

Az egészségügyi ellátás szerepe javítja a szociális és egyéb területeken jelentkező térségi problémák megoldásának lehetőségeit. A szociális területen a nappali és bentlakásos intézményekkel kapcsolatos lehetőségek merülhetnek fel, míg az egyéb területen a térségi szolgáltatások központjához csatlakozásról lehet szó.

Jelentősen térségi funkciók betöltésére adnak módot az adott területen, hosszabb távon számottevők az általános funkcióbővítési és –erősítési hozadékaik.

A fentiek megvalósulást az alábbi részcélok biztosítják:

⁷ Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Közgyűlésének 19/2015. (IV.28.) önkormányzati határozata – kivonat.

- közös programok, közös pályázatok,
- közigazgatást érintő fejlesztések, közelebb hozni az ügyfelekhez az ügyintézését,
- egészségügyet érintő együttműködések.

Település fejlesztését szolgáló célok, melyeket mind térségi mikro körzeti szinten, mind helyi szinten kívánja megvalósítani, az alábbi célkitűzésekkel:

- közterületek tisztaságának biztosítása,
- közigazgatás minőségi fejlesztése,
- önkormányzati gazdálkodás javítása
- önkormányzati tulajdonú ingatlanok, közterületek és infrastruktúra fejlesztése,
- közlekedési hálózat fejlesztése,
- nevelési-, oktatási intézményrendszer fejlesztése,
- kultúra-, művelődés, identitás fejlesztése,
- sportélet és a szabadidős-sport fejlesztése,
- idegenforgalom és turizmus fejlesztése,
- környezetvédelem, levegőtisztaság javítása, fejlesztése,
- közrend és közbiztonság fejlesztése, javítása,
- munkahelyteremtés,
- a településfejlesztési és településrendezési feladatok összehangolása,
- településrendezési eszközök és a tényleges területhasználat közötti eltérések, konfliktusok feloldása,
- szomszédos településekkel való szoros együttműködés,
- gazdaság fejlesztése.

Bököny település méretéből és adottságaiból kifolyólag egyfelől érdekelt abban, másfelől sok esetben rákényszerült arra, hogy a jogszabályok által az önkormányzathoz delegált kötelező és önként vállalt feladatait társulási tagság útján oldja meg, ezért több ilyen jellegű összefogásnak is részese.

- Településünk a Dél-Nyírségi Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás tagja. A kistérségi társulás tagjai: Balkány, Biri, Bököny, Érpatak, Geszteréd, Kállósemjén, Nagykálló, Szakoly és Újfehértó. A kistérség gazdasági szempontból elmaradott kistérségi terület. Alacsony az élve születések száma, magas a halálozás és az elvándorlás. Ez utóbbi legnagyobb oka, hogy a térségben a munkalehetőség nagyon gyér.
- Bököny tagja továbbá a Központi Egészségügyi Ügyeleti Szolgálatot Fenntartó Társulásnak (lásd: 5. A) d) pont). A Társulás székhelye Balkány, további tagjai: Balkány, Geszteréd, Nyírgelse és Nyírmihálydi és most már Szakoly is.
- A Nyírségi Ivóvízminőség-javító Önkormányzati Társulás a nevében jelzett cél érdekében jött létre és községünkön kívül további 16 tagot számlál.
- Az Újfehértó-Bököny Víziközmű Társulás speciálisan a szennyvízberuházás megvalósítására jött létre, így céljának elérését követően az alapítók feltételezhetően a megszüntetés mellett fognak dönteni.
- A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Szilárdhulladék-gazdálkodási Társulásnak Szabolcs-Szatmár-Bereg megye valamennyi települése tagja, így nyilvánvalóan vezető szerepet tölt be a hulladék-gazdálkodás szervezése, lebonyolítása és gyakorlati megvalósítása terén.

A térség legfontosabb munkáltatói az önkormányzatok. A közelben lévő nagyobb ipari létesítmény a Tég-láson működő Hajdu Zrt., azonban a foglalkoztatottak száma az utóbbi 20 évben itt is a tizedére csökkent. Korábban a cég a térség egyik legnagyobb foglalkoztatója volt.

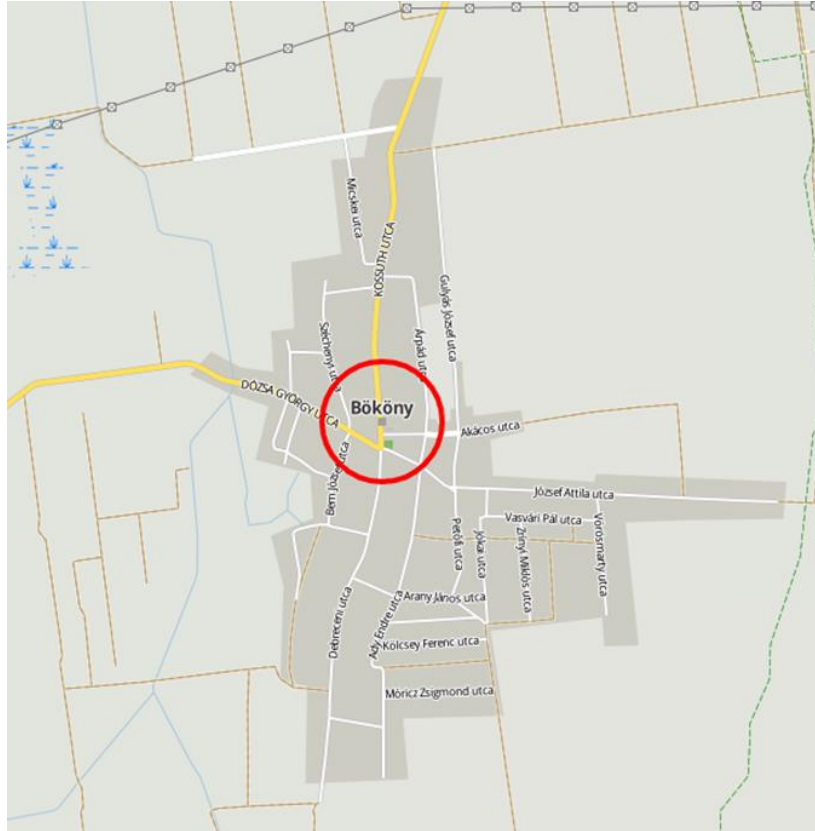
Bököny településen több projekt is megvalósult⁸:

Projekt megvalósulásának dátuma	Projekt száma	Projekt elnevezése
2017	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2017-00798	Kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A támogatás összege: 7 000 000 Ft
2018	TOP-4.2.1-15-SB1-2016-00038	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: A nappali ellátórendszer infrastrukturális és szakmai feltételeinek minőségi fejlesztése Bököny Községben; A szerződött támogatás összege: 88,503 M Ft
2018	TOP-2.1.3-15-SB1-2016-00050	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: Csapadékvíz-védelmi fejlesztések megvalósítása Bökönyben; A szerződött támogatás összege: 99 421 300 Ft
2018	TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00003	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Bököny Községben; A szerződött támogatás összege: 100 776 500 Ft
2019	TOP-1.1.3-15-SB1-2016-00013	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: Piacfejlesztés Bököny Községben; A szerződött támogatás összege: 62 505 500 Ft
2019	MFP-KKE/2019	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Eszközfejlesztés belterületi közterület karbantartására című projektre Bököny Község Önkormányzata 14 998 700 Ft összegű támogatást nyert
2020	EFOP-1.5.3-16-2017-00041	„Humán szolgáltatások fejlesztése Nagykállóban és térségében” című projekt; Támogatási összeg: 493.709.157.- Ft; Bökönyre eső támogatási összeg: 69.442.550 Ft
2020	MFP-ÖTU/2020	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Önkormányzati tulajdonban lévő út-, hidépítés/felújítás című projektre Bököny Község Önkormányzata 27 869 286 Ft összegű támogatást nyert
2020	MFP-AEE/2020	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Orvosi eszköz című projektre Bököny Község Önkormányzata 2.482.126 Ft összegű támogatást nyert
2021	MFP-UHK/2021	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Önkormányzati tulajdonban lévő út-, hidépítés/felújítás című projektre Bököny Község Önkormányzata 39 969 622 Ft összegű támogatást nyert
2021	MFP-TFB/2021	Magyar Falu Program keretében meghirdetett Tanya- és falugondnoki buszok beszerzése című projektre Bököny Község Önkormányzata 14 999 525 Ft összegű támogatást nyert
2021	EFOP-1.6. 2-16-2017-00050	Kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: "Bököny összefogás" A támogatás összege: 199.946.000 Ft
2021	EFOP-2.4.1-16-2017-00006	Kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: "Bököny összefogás" A támogatás összege: 194 817 526 Ft
2021	MFP-FVT/2020	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Temetői infrastruktúra fejlesztése című projektre Bököny Község Önkormányzata 16 069 595 Ft összegű támogatást nyert
2022	MFP-KOEB/2022	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Kommunális eszköz beszerzése című projektre Bököny Község Önkormányzata 14 997 534 Ft összegű támogatást nyert

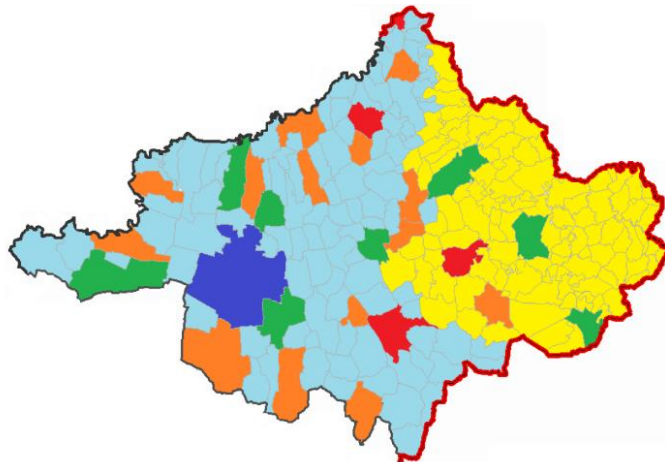
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Konceptiója (továbbiakban: Konceptió) nagyban befolyásolja a vármegye stratégiai térszerkezetét – lehetővé téve a célok területi fókuszaltságát. A Konceptió három nagyobb csoportra tagolódik. A csoportokon belül, hat alkategóriát nevezhetünk meg, amik behatárolják a településeket. Bököny a vármegye rurális térségei (élhető vidék) közé tartozik.

⁸ <https://terkepter.palyazat.gov.hu/>

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

Bököny lakóövezet láthatósága⁹

Fejlett centrum:
A nyíregyházi agglomerációnak mint gazdasági, foglalkoztatási, közszolgáltatási és kulturális centrumnak a fejlesztése.
Nyíregyháza

Dinamizálódó decentrumok és szolgáltató járásközpontok:
A megyei gazdasági decentrumainak és járásközpontjainak funkcióbővítése és összehangolt fejlesztése
Decentrum
Járásközpont
Egyéb város

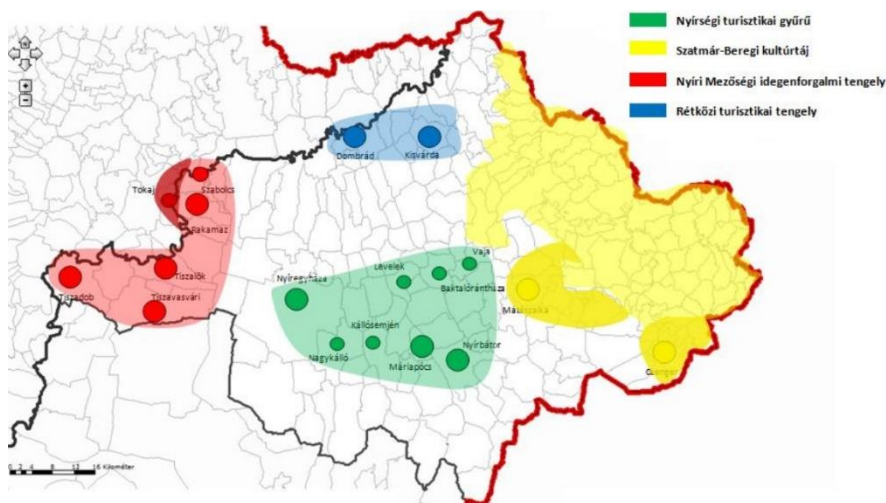
Élhető vidék és felzárkózó külső periferiák:
A megye külső periferiáinak komplex felzárkóztatása és a vidéki térségek integrált fejlesztése.
Külső periferiák
Rurális térségek

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Konceptió földrajzi fókuszai¹⁰

⁹ Forrás: utcakereso.hu

¹⁰ Forrás: Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Konceptió, 2020.

A Vármegyében négy nagy idegenforgalmi magterületet lehet behatárolni. A települést érinti a Rétközi Turisztikai gyűrű, mint rekreációs körzet területe, ahol jelentős a kulturális és természeti vonzerők koncentráltsága.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye rekreációs körzetei és idegenforgalmi tengelye¹¹

Az Országgyűlés 1/2014 (I.3.) OGY Határozata Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról (melynek elkészítéséről az 1996. évi XXI. törvény rendelkezik) alapján:

Átfogó fejlesztési célok:

1. Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés
2. Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom
3. Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeinek megőrzése és környezetünk védelme
4. Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Területi specifikus cél többek között:

Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés.

A vármegye területén a szabadidő eltöltése és a rekreáció területi feltételei elsősorban az erdők, az alföldi tájak, a folyóvizek, a gyógy- és termálvizek, valamint a védett természeti területek hasznosításával és megővésével függ össze. A területfejlesztési koncepció alapján a turizmus, az idegenforgalom fejlődése és a vármegyei lakosság szabadidős lehetőségei szorosan összefüggenek. A vármegye rendkívül gazdag védett természeti és kulturális értékekben, melyekben jelentős fejlesztési kapacitás rejlik. Ha nem sikerül a kitűzött részcélok megvalósítása, az nemcsak a foglalkoztatás szintjének általános javulását veszélyezteti, de jelentős bevételkiesést okoz, valamint a helyben élők egészségtudatos életmódra való nevelésének, mozgáshoz és szabadidős tevékenységeket biztosító infrastruktúrához való hozzájutásának lehetőségét is gátolja.

Az energia megújuló forrásokból történő előállításának és helyi felhasználásának, valamint az energia hatékonyságának az ösztönzése a határon túli területeket nem érinti, azokra környezetvédelmi szempontból hatással a koncepció fejlesztési céljai hatással nem lesznek. A környezeti állapot és a környezetbiztonság javítása stratégiai cél meghatározóan a vármegye környezetminőségének javítását szolgáló fejlesztési célokat tartalmaz. A vármegye környezetminőségének javítása közvetve kedvező hatással lesz a határon túli térségek környezetminőségére is.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a koncepcióban megfogalmazott stratégiai céloknak az országhatáron átnyúló kedvezőtlen környezeti hatásai nem lesznek. A több stratégiai célban is hangsúlyosan

szerepeltetett oktatást, kutatást, gazdaságfejlesztést, közlekedés fejlesztést és közvetlen települési együttműködést szolgáló fejlesztési javaslatok a megyéket érintőlegesen, Magyarország közös érdekeit szolgálják.

A Nagykállói járás északi és egyben nyugati szomszédja a Nyíregyházi járás, észak-keleten a Baktalórántházi- nyugaton a Nagykállói, délen Hajdúhadházi járások (Hajdú-Bihar Vármegye) határolják. A Nagykállói járás a vármegyei 13 járással szemben az 7. helyen áll népesedésben. Összesen 8 település, ebből 2 város alkotja. A Nagykállói járás Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéhez tartozó járás Magyarországon 2013-tól, székhelye Nagykálló A járás területe 377,7 km², népessége 31 781 fő, népsűrűsége pedig 84, 14 fő/km² volt 2013. elején.

A Nagykállói járás a járások 1983. évi megszüntetése előtt is létezett, 1978-ig, és székhelye az állandó járási székhelyek kijelölése (1886) óta mindvégig Nagykálló volt. Az 1950-es megyerendezésig Szabolcs vármegyéhez tartozott, azután Szabolcs-Szatmár megyéhez, majd 2023. január 1-jétől a Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyéhez tartozik. 1984. január 1-jétől új közigazgatási beosztás lépett életbe, ezért 1983. december 31-én valamennyi járás megszűnt, így a Nagykállói is, amit 2013 január 1-jétől állítottak vissza.

A járás lakosságának 9,4 %-át Bököny népessége tölti ki, a járás urbanizációs indexe.

Nagykálló járásszékhely város területe (km²) 68,51, míg Bökönyé 35,47 km². A járás összes területe (km²) 377,7 km², ebből Bököny közigazgatási területe, a 9,4 %-át teszi ki. A járásban 2 város található: Nagykálló és Balkány. A települések közül, Nagykálló rendelkezik a legnagyobb területtel (68,51 km² – 18,1%).

Ssz.	Település	Jogállás	Közös hivatal	Kistérség	Népesség	N %	Terület (km ²)	T %
1.	Nagykálló	járásszékhely város	Nagykálló	Nagykállói	9 671	32 %	68,51	18,1 %
2.	Balkány	város		Nagykállói	6 093	20 %	90	23,8 %
3.	Kállósemjén	nagyközség		Nagykállói	3 663	12 %	54,53	14,4 %
4.	Biri	község	Geszteréd	Nagykállói	1 351	4 %	22,58	6,0 %
5.	Bököny	község		Nagykállói	3 126	10 %	35,47	9,4 %
6.	Érpatak	község	Nagykálló	Nagykállói	1 774	6 %	31,64	8,4 %
7.	Geszteréd	község	Geszteréd	Nagykállói	1 775	6 %	33,52	8,9 %
8.	Szakoly	község		Nagykállói	2 767	9 %	41,45	11,0 %

Nagykállói járás települései¹¹

¹¹ Forrás: Wikipedia

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggés vizsgálata

1.2.1. Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK)

A 2014 januárjában elfogadott (1/2014. (I. 3.) OGY határozat) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) négy hosszútávú – 2030-ig szóló – átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, köztük hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg, amelyekhez a koncepció jövőképe és átfogó célkitűzései szorosan illeszkednek. A dokumentumban Bököny mérete és gazdasági súlya miatt nincs említve.

Átfogó célok illeszkedése

Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés: Az OFTK keretében megfogalmazott egyik átfogó cél a gazdasági növekedés, fejlődés és jövedelemtermelés biztosítása. Bököny Község településfejlesztési koncepciójának „Gazdaságfejlesztés” átfogó célja teljes mértékben összhangban áll az OFTK ezen céljával, valamint a cél elérése érdekében megjelölt kiemelt eszközökkel (a gazdaságba történő beruházások és a vállalkozásfejlesztés támogatása, a kis- és középvállalkozások megerősítése). Mind az OFTK, mind a településfejlesztési koncepció esetében az egyik átfogó cél fókuszja a gazdaságfejlesztés, a foglalkoztatás növelése és a vállalkozások fejlesztése.

Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom: Az OFTK ezen átfogó célja a társadalomra, az életminőség javítására fókuszál összhangban Bököny Község „Népességmegtartás” elnevezésű átfogó céljával, amely a község társadalmi, szociális problémáira fogalmazza meg a legfontosabb fejlesztési stratégiákat.

Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme: Az OFTK átfogó célként fogalmazza meg az erőforrások megőrzését a jövő generációinak számára. Ezzel a céllal részben koherens Bököny koncepciójának „Településkép javítás, környezetfejlesztés” átfogó célja. Ezen átfogó célt szolgáló rész cél az energiahatékonyság növelésére, a megújuló energiaforrások alkalmazásának terjesztésére fókuszál.

Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet: Ez az átfogó cél OFTK területfejlesztési, térszerkezeti céljait integrálja. Kimondja, hogy többközpontú térszerkezet megvalósítása érdekében szükséges a gazdasági fejlődést biztosító beruházások területi terítése, a versenyképességet segítő térszerkezet, valamint a térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése.

A térségi integráció elmélyítéséhez szükséges a város-vidék kapcsolatok megújítása, a térségi autonómia, az önellátó és önfenntartó képesség erősítése.

A területi kohézió és a térségi esélyegyenlőség erősítéséhez kiegyensúlyozott térszerkezet, területi kiegyenlítődés, a perifériák és elmaradott térségek felzárkóztatása, a térségi sajátosságoknak megfelelő térségi fejlődési pályák kialakítása szükséges. „Településközi együttműködés erősítése” törekvés a kiegyensúlyozott térségi fejlődést elősegítő, környező településekkel való együttműködési lehetőségeket foglalja magába, így illeszkedik az OFTK fenntartható térszerkezet kialakítására irányuló céljához.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) az ország társadalmi, gazdasági, valamint ágazati és területi fejlesztési szükségleteiből kiindulva egy 2020-2027 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg Magyarország legfontosabb fejlesztéspolitikai céljait és elveit.

A Konceptió a nemzeti fejlesztéspolitika és azzal egyenrangúan a területfejlesztési politika egészét foglalja keretbe. Két fő tematikai részből áll, amelyek egymással összhangban vannak:

ágazati fejlesztéspolitikai koncepció: a szakpolitikai fejlesztési irányokat, prioritásokat rögzíti, megalapozva a 2020-2027 közötti szakterületi operatív programokat, országos fejlesztési szempontokat adva az ágazati stratégiák számára.

területi fejlesztéspolitikai koncepció: az átfogó területpolitikai és területfejlesztési, vidékfejlesztési célkitűzéseket, prioritásokat, a beavatkozási térségtípusokat és azok fejlesztési irányait rögzíti, megalapozva a 2020-2027 közötti operatív programok térségi beavatkozásait és tartalmát, a területi fejlesztésekre irányuló operatív programokat, illetve a területi stratégiákat.

A Konceptió kialakítása nemzetstratégiai céljainkból indul ki, de mozgásterét a forrásokon és az EU szintű célokon keresztül meghatározzák az Európai Unió fejlesztés- és támogatáspolitikai keretét jelentő közösségi politikák. Ennek EU szintű stratégiai keretét az Európa 2020 stratégia képezi. A Konceptió jövőképében és célrendszerében illeszkedik a kiemelt nemzeti és nemzetgazdasági stratégiai tervdokumentumokhoz és kapcsolódik a szakpolitikai stratégiai tervdokumentumokhoz. Az OFTK országos célrendszerét és fejlesztéspolitikai feladatait szervesen kiegészítik a megyék területfejlesztési koncepciói és területfejlesztési programjai, melyeket az OFTK célkitűzéseivel igazodva, a helyi, térségi fejlesztési igényeket és specifikumokat megjelenítve a vármegyei önkormányzatok állítanak össze.

Az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt fogalmaz meg:

Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdaság és növekedés: A nemzetstratégiai ágazatokban történő beruházások és vállalkozásfejlesztés támogatása jelenti a gerincét a fejlesztési célnak, amelyben, a kis- és középvállalkozások, az önellátást elősegítő és családi gazdaságok, a nemzeti vállalatok megerősítése kapja az elsődleges fókuszot. Kiemelt területek a piaci lehetőségeik szélesítése a nemzeti szolgáltatási piacok visszaszerzése, a biztonságos élelmiszerellátás, a helyi gazdaság megerősítésével a helyi közösségek autonóm, önfenntartó, öngondoskodó erejének a helyreállítása.

Népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom: A népességszám növelése, a gyermekek születésének ösztönzése, a népesség szellemi, erkölcsi, tudásban, készségekben és értékekben való gyarapodásának elősegítése. A közép- és az alsó-középosztály, valamint a közösségek és családok megerősítése, a nemzeti, közösségi és egyéni felelősségvállalás és értékátadás ösztönzése. A társadalmi megújulás és gyógyulás elősegítése, az egészséges életmód, a sport és a mozgás, a kultúrához való hozzáférés és a közművelődés biztosítása, valamint az egészséges táplálkozás ösztönzése, az egészségi állapot javítása, a hatékony közegészségügy és egészségügyi szolgáltatások fejlesztése, a megelőzés és rekreáció biztosítása. A kulturális és épített örökség megőrzése.

- Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme: természeti erőforrásainkkal való fenntartható gazdálkodás megteremtése; az erőforrások megőrzése a jövő generációk számára; az élelmiszer-, az energia-, a környezet-, valamint a klímabiztonság megteremtése; az egészséges ivóvíz ellátás, a biodiverzitás, a tájak és az élővilág sokféleségének megőrzése; az egészséges élet környezeti feltételeinek és jobb minőségének biztosítása; a fenntartható életmód, termelés és fogyasztás elősegítése.
- Térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet: Az ország Budapest központúságának oldása, a gazdasági növekedés és beruházások területi terítése. A térségi versenyképességet és növekedést segítő térszerkezet létrehozása. A térségi kapcsolatok kialakítása, erősítése, a települési és térségi kapcsolatok, területi együttműködés és integráció erősítése, a város-vidék kapcsolatok megújítása. A térségi autonómia, önellátó és önfenntartó képesség erősítése.

Az átfogó célok elérése érdekében az OFTK tizenkét, az átfogó céloknál egyenként jóval szűkebb tárgykörű specifikus célt tűz ki. E specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel:

Gazdasági növekedés, versenyképes, exportorientált, innovatív gazdaság: A magyar gazdaság újra-pozicionálása, külpiazi és belpiazi pozícióinak visszaszerzése, erősítése. A nemzetstratégiai ágazatokra és erőforrásaink, értékeink fenntartható használatára alapozva gazdasági versenyképességünk növelése. Az importkiváltó gazdasági termelés ösztönzése.

Gyógyuló és gyógyító Magyarország, egészséges társadalom (egészség- és sportgazdaság): A gyógyító és gyógyuló Magyarország megteremtése az egészségügyi szolgáltatások és ellátás, egészséges életmód, kiemelten a sport és az egészséges táplálkozás, valamint a rekreáció ösztönzésével.

Élhető és életképes vidék, egészséges élelmiszer-termelés és ellátás: A vidéki térségek népességeltartó és népességmegtartó képességének javítása, ennek érdekében tájaink természeti értékeinek, erőforrásainak megőrzése, a sokszínű és életképes agrártermelés, az élelmezési és élelmiszerbiztonság, a vidéki

gazdaság létalapjainak biztosítása, a vidéki foglalkoztatás növelése, a vidéki közösségek megerősítése, a vidéki népesség életminőségének javítása.

Kreatív tudástársadalom, korszerű gyakorlati tudás, K+F+I: A nemzeti kreatív képességeinkre, tudástőkénkre és tudáserőforrásainkra építő értékteremtés. Ennek érdekében az infó-kommunikációs háttér javítása, a gazdasági és társadalmi megújulást és a megélhetést biztosító képzési rendszer kialakítása, a fejlesztéseknek kedvező szellemi, innovációs környezet biztosítása, piacképes, szükség esetén mobil egész életen át tartó tanulásra képes, kreatív, kezdeményező, fejlett munkakultúrájú munkaerő-piaci kínálat megteremtése.

Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom, romaintegráció: a gyarapodó, szolidáris, felelős és összetartó, értékeit ismerő, értéktudatos társadalom és helyi közösségek kialakítása.

Jó állam: nemzeti közművek és közszolgáltatások, szolgáltató állam és biztonság: A magyar közszféra hatékonyabb szerepvállalása a közjó, a rend, a biztonság, a tudás és a munka szolgálatában.

Nemzeti stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, és környezetünk védelme: A természeti erőforrásokkal való takarékos és hatékony gazdálkodás, a fenntartható energiagazdálkodás, a zöldgazdaság-fejlesztés. A stratégiai természeti erőforrások, a víz, a talaj, az ásványkincsek fenntartható használata. A biodiverzitás megőrzése, a természeti értékek védelme, a környezetminőség javítása, környezetbiztonság erősítése, a fenntartható életmód, fogyasztás és termelés elterjesztése, a környezettudatosság erősítése.

Az ország makroregionális gazdasági és térszerkezeti csomópont: Az ország központi fekvéséből (Európa közepe) adódó fejlesztési potenciál kibontakoztatása, makroregionális csomóponti funkcióinak erősítése, a fenntarthatóság figyelembevételével.

Többközpontú növekedésünk motorjai (városok és gazdasági térségek): A településhálózat egységes elvek alapján történő fejlesztése, a többszintű településhálózati kapcsolatok kiegyensúlyozott működtetése, korszerű várospolitika és városfejlesztés, városhálózati kapcsolatrendszer javítása, a térszerkezet funkcionális fejlesztése

Vidéki térségek értékalapú felemelése: A vidéki térségek táji és közösségi értékeire, természeti erőforrásaira, épített örökségi értékeire alapozott fejlesztése, a speciális térségi vidékfejlesztési problémák kezelése, az elmaradott vidéki térségek felzárkóztatása, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, a foglalkoztatás növelése a hátrányos helyzetű vidéki térségekben.

Egységes és integrálódó társadalom és gazdaság és egyenlő létfeltételek az ország egész területén: A leszakadó, hátrányos helyzetű térségek, külső és belső perifériák fejlesztése, az eddigieknél sokszínűbb eszközök alkalmazásával, például speciális gazdaságpolitikai eszközökkel, saját meglévő társadalmi és gazdasági erőforrásaik kibontakoztatásával, valamint a közszolgáltatásokhoz, a tudáshoz, a közművelődéshez, az értékekhez való hozzáférés biztosítása, elérhetővé tételével.

Elérhetőség és mobilitás megújuló rendszere: Helyi szinten a hatékony és fenntartható városon belüli, illetve a város és vonzáskörzete közötti mobilitás biztosítása, térségi szinten a foglalkoztatási központok elérhetőségének biztosítása, országos szinten a többközpontú fejlődés elve alapján a centralizáltság oldása, a transzverzális kapcsolatok erősítése, hazánk erősen differenciált településhálózatának figyelembevétele a hagyományostól eltérő megoldások alkalmazásával.

1.2.2 A jövőkép és a hosszú távú célok összhangja a megyei területfejlesztési koncepcióval

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Önkormányzat Közgyűlésének feladat- és hatáskörében eljárva, a 19/2021. (II. 26.) önkormányzati határozattal (a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Koncepciója I. Előkészítő Fázis és II. Javaslattevő Fázis), illetve a 26/2021. (V. 03.) önkormányzati határozattal (Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Területfejlesztési Program (Stratégiai és Operatív Program, valamint a területi tervek környezeti és területi hatásvizsgálatai) fogadott el területfejlesztési dokumentumokat. Ez a koncepció 3 átfogó és 4 tematikus, illetve 3 területi stratégiai célt jelölt ki. Az átfogó célok ötvözik a vármegye legfontosabb gazdaságpolitikai, társadalompolitikai, ökológiai kihívásokra adott válaszait.

Átfogó célok illeszkedése

Az **aktív megye** – Értékteremtő közfoglalkoztatás és az aktivitás növelése: Az **aktív megye** átfogó cél a foglalkoztatási, munkaerő piaci kérdéseket és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési célokat integrálja. Bököny településfejlesztési koncepciójának „Gazdaságfejlesztés” átfogó célja teljes mértékben összhangban áll Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye ezen átfogó céljával, mindkét koncepció egyik fő célja a foglalkoztatás és aktivitás növelése, valamint a foglalkoztatás feltételeinek javítása.

A **szolidáris megye** – A szegénység felszámolása és a leszakadó térségek felzárkóztatása: A **szolidáris megye** Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye legégetőbb társadalmi, szociális problémáira és a tartós leszakadással veszélyeztetett térségek felemelésére fogalmazza meg a legfontosabb fejlesztési stratégiákat. Ezzel Bököny koncepciójának „Népességmegtartás” átfogó célja biztosítja az összhangot, mivel mindkét koncepció fő célkitűzései között szerepel a társadalmi különbségek csökkentése és a lakosság életminőségének növelése.

A **vonzó megye** – Vonzó természeti, társadalmi, kulturális és gazdasági környezet megteremtése: A **vonzó megye** azokat a fejlesztéspolitikai irányokat jelöli ki, amelyek egy ideális és fenntartható ökológia állapotot megtartása mellett egy befektető- és vállalkozásbarát üzleti környezetet hoznak létre, a helyi közösségek életminőségét javítják és az ide érkező turisták igényeit, szükségleteit is kielégítik. Összeségében ugyanezek a célok jelennek meg Bököny jövőképében és átfogó célkitűzésében.

Mindannyiunk által elérni kívánt cél Magyarország hosszú távú fejlődésének elősegítése, hozzájárulás a tartós növekedés megkezdéséhez és fenntartásához.

1.3 Területrendezési követelmények

A területrendezési tervekkel való összefüggéseket a három tervezési szinten kell vizsgálni, melyek a következők:

- **Országos szint:** országos területrendezési terv + országos területfejlesztési koncepció + operatív programok
- **Térségi szint:** megyei területrendezési terv + megyei területfejlesztési koncepció + térségi operatív program
- **Települési szint:** településrendezési eszközök (koncepció + szerkezeti terv + építési szabályzat) + ITS

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

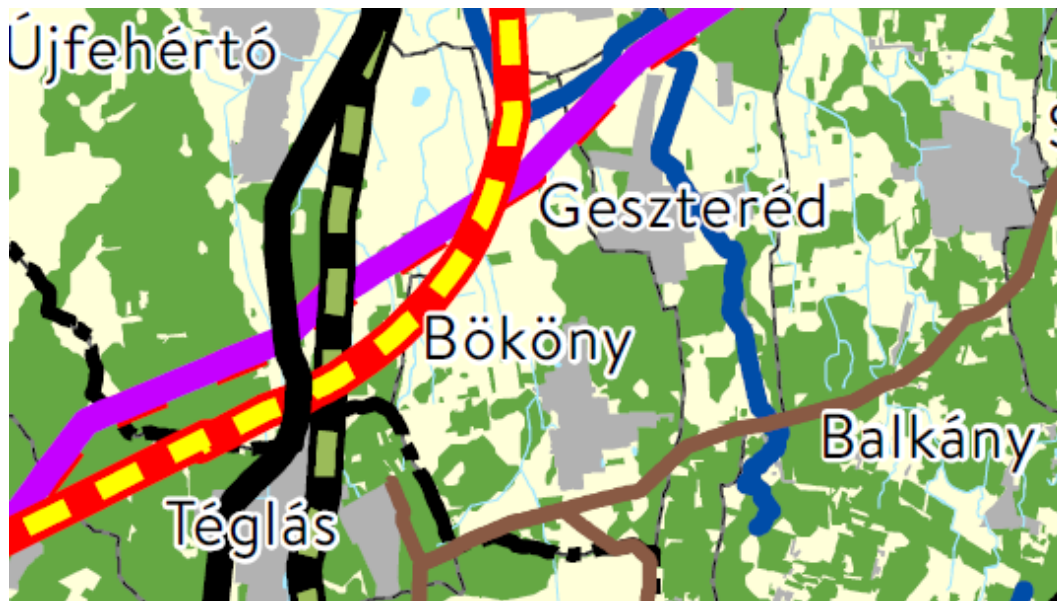
Az Országos Területrendezési Tervről szóló **2003. évi XXVI. törvény 29. (nem hatályos) §-a** rendelkezésének értelmében, az Országos Területrendezési Tervet legalább 5 évenként felül kell vizsgálni. Ennélfogva a legutóbbi módosítás 2018-ban volt esedékes, a módosított Országos Területrendezési Tervet az Országgyűlés 2018. december 9-én fogadta el, és a 89. §-a értelmében az 1-88. §, a 90-98. §, a 99. § (2), (4) és (6)-(8) bekezdése, a 100. § (9) bekezdése és (13) bekezdés b) és c) pontja, a 103-112. kivételével 2019. január 2.-án lépett hatályba. Az 1-88. §, a 90-98. §, a 99. § (2), (4) és (6)-(8) bekezdése, a 100. § (9) bekezdése és (13) bekezdés b) és c) pontja, a 103-112. 2019. március 15-én lépett hatályba. Mivel az 5 évenkénti felülvizsgálat kötelezettsége továbbra is fennáll, ezért a Stratégia megvalósítási időszakában legalább egyszer sor kerül a Területrendezési Terv átfogó vizsgálatára. Ez várhatóan 2023-ban lesz esedékes, ami megköveteli a Stratégia módosított Területrendezési Tervhez való illeszkedésének majdani vizsgálatát.

Települést érintő országos műszaki infrastruktúra hálózatok

- meglévő földgázelosztó vezeték

Az Országgyűlés 2018. december 12-én elfogadta Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt (továbbiakban: Törvény), melynek a területrendezési terveket érintő fejezetei 2019. március 15-től hatályba léptek

A település közigazgatási területére vonatkozó kivonat az Ország Szerkezeti Tervéből, jelmagyarázattal:

Országos területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vizgazdálkodási térség
- Települési térség

Közlekedési hálózatok és egyedi építmények

- Gyorsforgalmi út (meglévő)
- Gyorsforgalmi út (tervezett)
- Főút (meglévő)
- Főút (tervezett)
- Nagysebességű vasútvonal (tervezett)
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (meglévő)
- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya (tervezett)

- Nemzetközi kereskedelmi repülőtér (meglévő)
- Közös felhasználású katonai és polgári repülőtérre fejlesztendő repülőtér (meglévő)
- Országos kerékpárútvonal
- Országos kikötő (meglévő)
- Határkikötő (meglévő)

Energetikai hálózatok és egyedi építmények

- Atomerőmű (meglévő)
- Atomerőmű (tervezett)
- Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (meglévő)
- Egyéb 50 MW vagy annál nagyobb névleges teljesítőképességű erőmű (tervezett)

Vízi létesítmények

- VTT-tározó (meglévő)
- VTT-tározó (tervezett)
- Országos vízkár-elhárítási célú tározó (meglévő)
- Országos vízkár-elhárítási célú tározó (tervezett)
- Kiemelt jelentőségű vízi építmény (meglévő)
- Országos jelentőségű csatorna (meglévő)
- Országos jelentőségű csatorna (tervezett)
- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal (meglévő)
- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal (tervezett)

Hulladékgazdálkodási létesítmények

- Veszélyeshulladék-lerakó (meglévő)
- Veszélyeshulladék-égetőmű (meglévő)
- Radioaktív hulladék-tároló (meglévő)

Alaptérképi elemek

- Országhatár
- Megyehatár
- Település közigazgatási határa

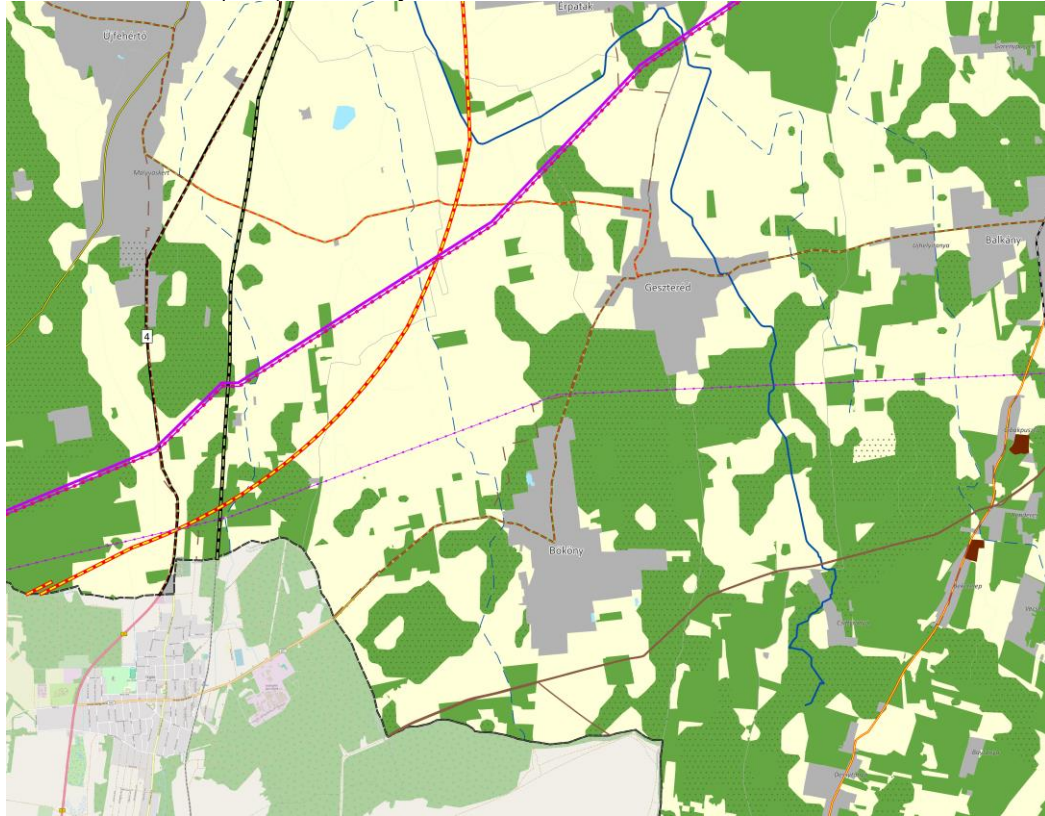
Energetikai hálózatok és egyedi építmények

- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (meglévő)
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték (tervezett)
- Földgázszállító vezeték (meglévő)
- Földgázszállító vezeték (tervezett)
- Kőolajszállító vezeték (meglévő)
- Termékvezeték (meglévő)

1.3.2 Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Területrendezési Terve

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Közgyűlés 9/2023. (II. 24.) önkormányzati rendelete Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területrendezési szabályzatáról, térségi szerkezeti tervéről és térségi övezeteiről 2023.02.24. napjával hatályos.

1. melléklet a 13/2021. (X. 8.) önkormányzati rendelethez

JELMAGYARÁZAT

Térségi területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Sajátos területfelhasználású térség
- Vizgazdálkodási térség
- Települési térség

Műszaki infrastruktúra elemei

Országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények

- Gyorsforgalmi út - meglévő
- Gyorsforgalmi út - tervezett
- Főút - meglévő
- Főút - tervezett
- Nagysebességű vasútvonal - tervezett

- Egyéb országos törzshálózati vasúti pálya - meglévő
- Országos kerékpárút törzshálózati vonal - tervezett
- Határkikötő - meglévő
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték - meglévő
- 220 kV-os átviteli hálózati távvezeték - tervezett
- Földgázszállító vezeték - meglévő
- Földgázszállító vezeték - tervezett
- Termékvezeték - meglévő
- Termékvezeték - tervezett
- VTT-tározó - meglévő
- VTT-tározó - tervezett
- Kiemelt jelentőségű vízi építmény - meglévő

- Országos jelentőségű csatorna - meglévő
- Elsőrendű árvízvédelmi fővédvonal - meglévő
- Veszélyeshulladék-égető mű - meglévő

Térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózat és egyedi építmények

- Térségi szerepű összekötő út - meglévő
- Térségi szerepű összekötő út - tervezett
- Egyéb mellékút - meglévő
- Egyéb mellékút - tervezett
- Országos vasúti mellékvonal - meglévő
- Országos vasúti mellékvonal - tervezett
- Térségi repülőter - meglévő
- Térségi kerékpárútvonal - tervezett

- Térségi kikötő - meglévő
- Térségi kikötő - tervezett
- Kompátkelőhely - meglévő
- Kompátkelőhely - tervezett
- Térségi logisztikai központ - meglévő
- 5-50 MW közötti névleges teljesítőképességű erőmű - meglévő
- 5-50 MW közötti névleges teljesítőképességű erőmű - tervezett
- Térségi ellátást biztosító 232 kV-os elosztó hálózat - meglévő
- Térségi ellátást biztosító 232 kV-os elosztó hálózat - tervezett
- Földgázelosztó vezeték - meglévő
- Földgázelosztó vezeték - tervezett
- Térségi hulladékkezelők - meglévő
- Térségi csatorna

- 1 millió m³-t meghaladó és 10 millió m³-nél kisebb térfogatú vízkárelhárítási célú tározás és fejlesztési lehetőség - meglévő
- 1 millió m³-t meghaladó és 10 millió m³-nél kisebb térfogatú vízkárelhárítási célú tározás és fejlesztési lehetőség - tervezett

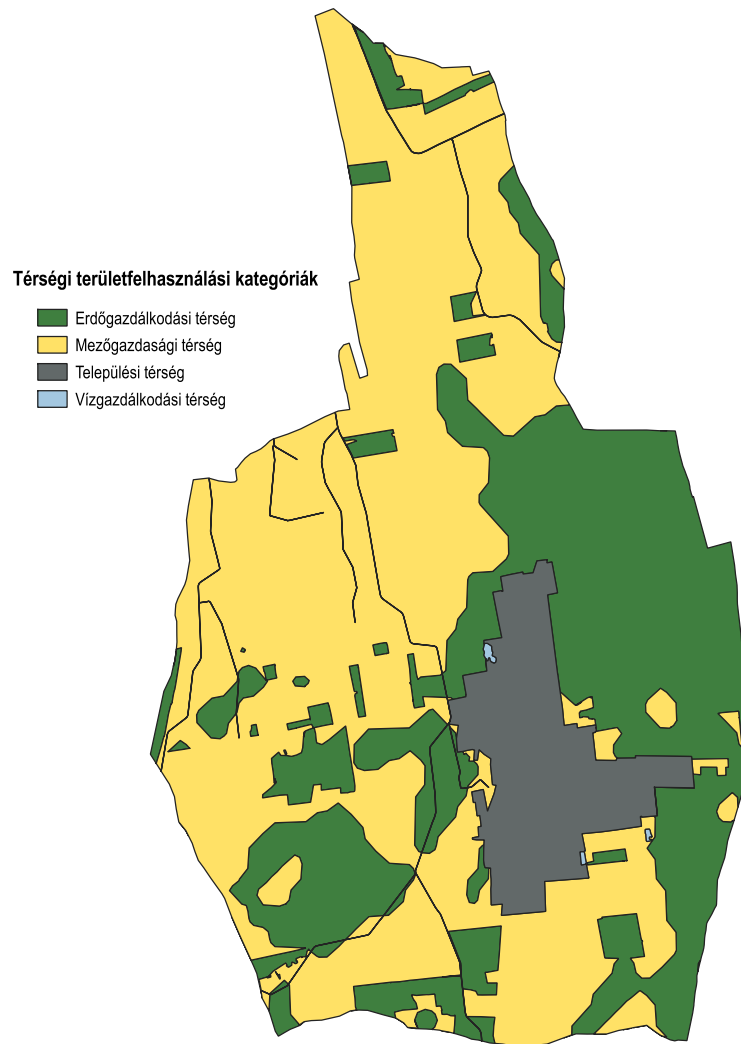
Alaptérképi elemek

- Egyéb burkolt út
- Településhatár
- Megyehatárok
- Országhatár

Tájékoztató elemek

- Erdőtelepítésre javasolt terület
- Településközi összekötő utak - tervezett

A Területrendezési Terv részeként elkészült Térségi Szerkezeti Terv az alábbi terület-felhasználási kategóriákat különbözteti el Döge közigazgatási területén:

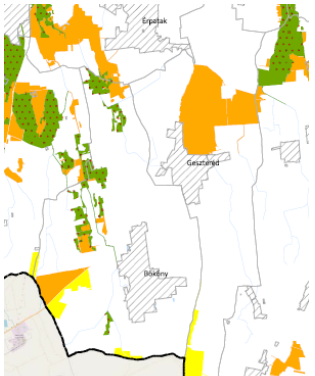
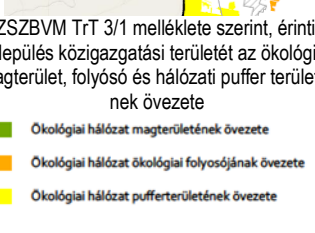
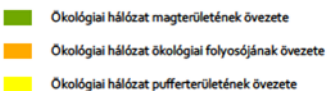
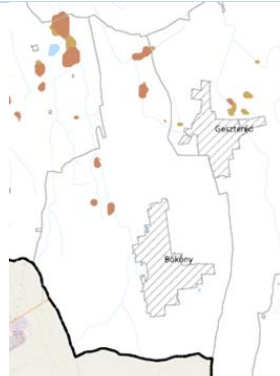
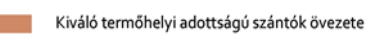
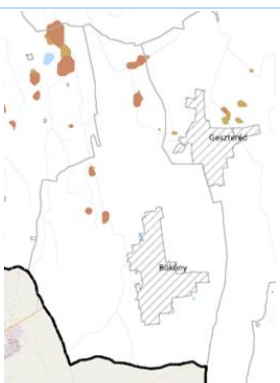
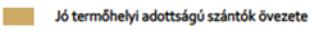

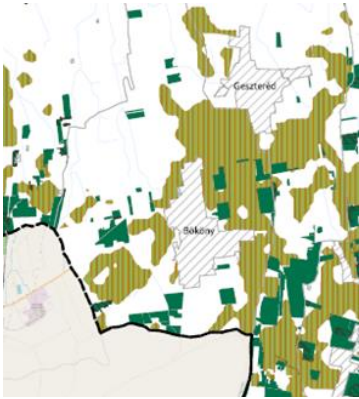
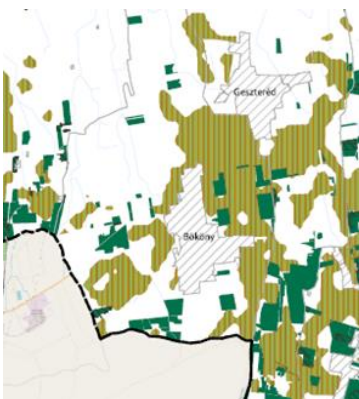

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Települési térség
- Vízgazdálkodási térség

A Térségi Szerkezeti Terv alapján a következő vonalas és pontszerű objektumok érintik Bököny közigazgatási területét:

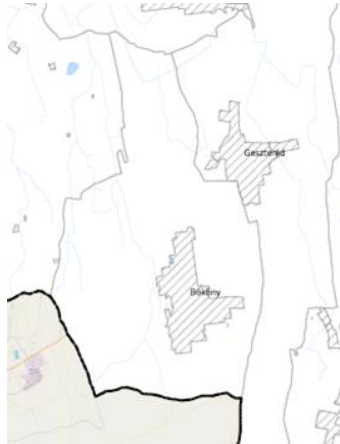

- Országos jelentőségű csatorna
- Térségi csatorna
- Földgázszállító vezeték
- Földgázelosztó vezeték
- 750 kV-os átviteli hálózati távvezeték
- 400 kV-os átviteli hálózati távvezeték
- Térségi ellátást biztosító 132 kV-os elosztó hálózat
- Térségi kerékpárút – tervezett
- Térségi szerepű összekötő út
- Nagysebességű vasút – tervezett

Összefoglaló táblázat a térségi övezetekkel való érintettség vizsgálatról
(településrendezési eszköz készítése a 2018. évi CXXXIX. tv összhangban nem álló megyei területrendezési terv esetén)

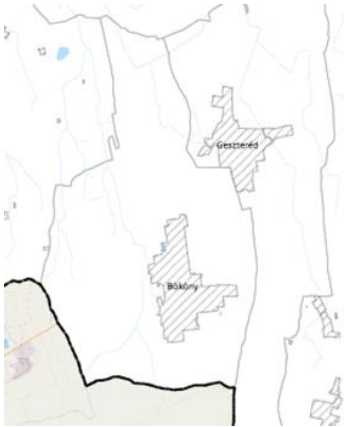
Övezetek	Sz.-Sz.-B MTrT	A közigazgatási terület érintettsége	A módosítás alá vont terület érintettsége
ökológiai hálózat magterület övezet	ökológiai hálózat magterület övezet		Érinti
ökológiai hálózat ökológiai folyósó övezet	ökológiai hálózat ökológiai folyósó övezet		Érinti
ökológiai hálózat puffer területének övezete	ökológiai hálózat puffer területének övezete	SZSZBVM TrT 3/1 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét az ökológiai magterület, folyósó és hálózati puffer területének övezete 	Érinti
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	 SZSZBVM TrT 3/2 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét 	Érinti
Jó termőhelyi adottságú szántók övezete 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának egészítő szabályozásáról Magyarország		 SZSZBVM TrT 3/2 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét 	Érinti

<p>Erdők övezete</p>		 <p>SZSZBVM TrT 3/3 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Erdők övezete ■ Erdőtelepítésre javasolt terület övezete 	<p>Érinti a tervezési területet, HBMKH DJH AF Erdőfelügyeleti Osztály megerősített, állásfoglalás figyelembe véve</p>
<p>Erdőtelepítésre javasolt terület övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról</p> <p>Magyarország</p>		 <p>SZSZBVM TrT 3/3 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Erdők övezete ■ Erdőtelepítésre javasolt terület övezete 	<p>Érinti a tervezési területet, HBMKH DJH AF Erdőfelügyeleti Osztály megerősített, állásfoglalás figyelembe véve</p>
<p>Tájképvédelmi terület övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról</p> <p>Magyarország</p>	<p>Országos, ill. térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/4 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Tájképvédelmi terület övezete 	<p>Érinti</p>

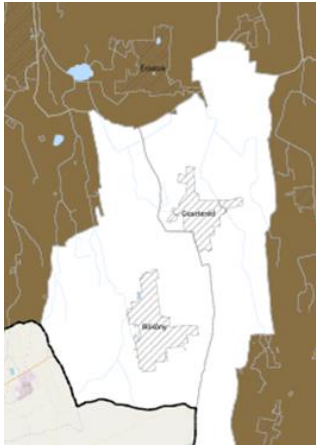
BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

<p>Világörökségi és világörökség várományos terület övezete</p>	<p>Világörökség és világörökség várományos terület övezete</p>	 <p>VSZSZBVM TrT 3/5 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <p>Világörökségi várományos területek által érintett települések</p>	<p>Nem érinti</p>
<p>Vízminőség-védelmi terület övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról</p> <p>Magyarország</p>		 <p>VSZSZBVM TrT 3/6 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét</p> <p>Vízminőség-védelmi terület övezete</p>	<p>A Sz.-Sz.-B. vármegyei MTrT-ben ehhez közel álló övezet a kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőségvédelmi terület, melynek előírásai a tervezett tervek készítés során betartásra kerülnek</p> <p>b) a mód. alá vont területen szennyvíztisztító telep nem található,</p> <p>c) 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendeletnek megfelel, mivel szennyvíz zárt rendszerben elvezethető.</p> <p>A csapadékvíz a burkolatlan területen elszivárog.</p>
<p>Nagyvízi meder övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról Magyarország</p>	<p>Rendszeresen belvízjárta terület övezete, nagyvízi meder övezete</p>	 <p>VSZSZBVM TrT 3/7 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p>	<p>Nem érinti</p>

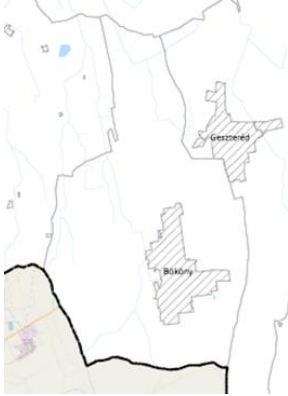

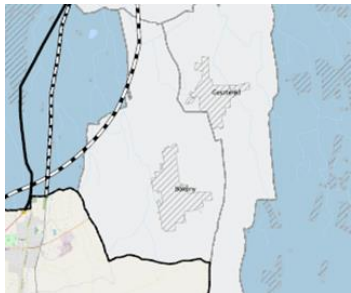
BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

<p>VTT tározók övezete</p> <p>9/2019. (VI. 14.) MvM rendele- tea területrendezési tervek ké- szítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról</p> <p>Magyarország</p>		 <p>SZSZBVM TrT 3/7 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <p>■ Nagyvízi meder övezete ■ VTT-tározók övezete</p>	<p>Nem érinti.</p>
<p>Honvédelmi és katonai célú övezet területe</p>	<p>Honvédelmi területek övezetei</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/8 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <p>■ Honvédelmi és katonai célú terület övezete</p>	<p>Nem érinti</p>

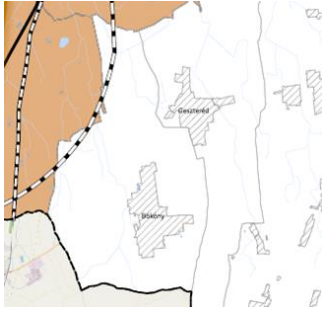
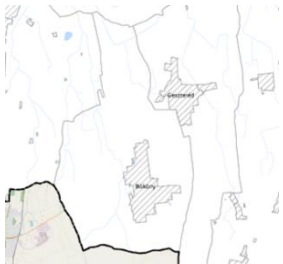

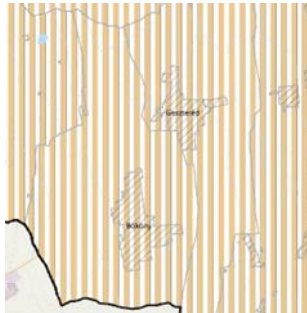
Megyei övezetek:

	<p>Ásványi nyersanyagva- gyon övezete</p> <p>OTRT 19. § (3) 1.</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/9 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét</p> <p>■ Ásványi nyersanyagvagyon övezete</p>	<p>Nem érinti</p>
--	--	--	-------------------

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

-	<p>Rendszeresen belvízjárta terület övezete OTRT 19. § (3) 2.</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/10 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <p>Rendszeresen belvízjárta terület övezete</p>	<p>A Sz.-Sz.-B. Megyei Katasztrófa-védelmi Ig. adat-szolg. alapján a jelen módosítással érintett ingatlant nem érint, ezért intézkedés nem szükséges.</p>
-	<p>Tanyás területek övezete OTRT 19. § (3) 3.</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/11 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <p>Tanyás területek övezete</p>	<p>Nem érinti</p>
<p>Egyedileg meghatározott megyei övezet</p>	<p>Társszervező városok</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/12 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <p>Térségi szerepkör</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Regionális jelentőségű társszervező város ■ Térségi jelentőségű társszervező város ■ Járási jelentőségű társszervező város ■ Egyéb város Hagyományosan vidéki település övezete 	<p>Nem érinti</p>

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

	<p>Térségi együttműködés övezete</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/13 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <ul style="list-style-type: none"> Debrecen-Nyíregyháza urbanizációs tengely Nyírségi-Szatmári-Beregi város csoport Nyírségi-Szatmári-Beregi város csoport határterülete Záhony-Kisvárdai térsége Aprófalvas térség 	<p>Nem érinti</p>
	<p>Határon átnyúló együttműködés övezete</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/14 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <ul style="list-style-type: none"> Határon átnyúló együttműködés övezete 	<p>Nem érinti</p>
	<p>Gyümölcstermesztés térségi jelentőségű övezete</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/15 melléklete szerint, nem érinti a település közigazgatási területét</p> <ul style="list-style-type: none"> Gyümölcstermesztés térségi jelentőségű övezete 	<p>Nem érinti</p>
<p>Felső-Tisza Menti Komplex- és Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezetek</p>	<p>Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezet</p>	 <p>SZSZBVM TrT 3/15 melléklete szerint, érinti a település közigazgatási területét</p> <p>JELMAGYARÁZAT</p> <ul style="list-style-type: none"> Felső-Tisza menti komplex tájgazdálkodási és turisztikai övezet Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezet 	<p>Érinti</p>

2. melléklet a 5/2020. (VI 26.) önkormányzati rendelethez: országos és térségi jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatok és egyedi építmények térbeli rendje szempontjából meghatározó települések

A) A megyét érintő országos jelentőségű elemek	B) A megyét érintő térségi jelentőségű elemek
Gyorsforgalmi út	Térségi szerepű összekötő út
M3: (Budapest – Hatvan – Füzesabony) – Mezőkövesd – Oszlár – (Polgár – Görbeháza – Nyíregyháza – Vásárosnamény)	B3.7.– Balkány – Geszteréd – Bököny – (Téglás)
Meglévő kőolaj-szállító vezetékek	Térségi kerékpárút vonal
A17.1.– Barátság II.: (Ukrajna) – Harsány – Tiszavasvári – (Mezőcsát – Kál – Zsámbok – Százhalombatta)	B10.22.– Napkor – Nagykálló – Biri – Balkány – Geszteréd – Bököny – (Téglás)
Meglévő földgázszállító vezetékek	Földgázelosztó vezetékek
A16.10.– 101-05: (Téglás – Hajdúsámson) [a megyét érinti Bököny és Geszteréd területén]	B16.2.– (Téglás) – Bököny – Geszteréd – Érpatak
Országos vízi létesítmények	Térségi vízi létesítmények
A19.28.– Érpataki (VIII. számú) -főfolyás: Kótaj – Balkány	B19.28.– Bökönyi-(VIII/8.) csatorna: Bököny –Újfehértó – Érpatak

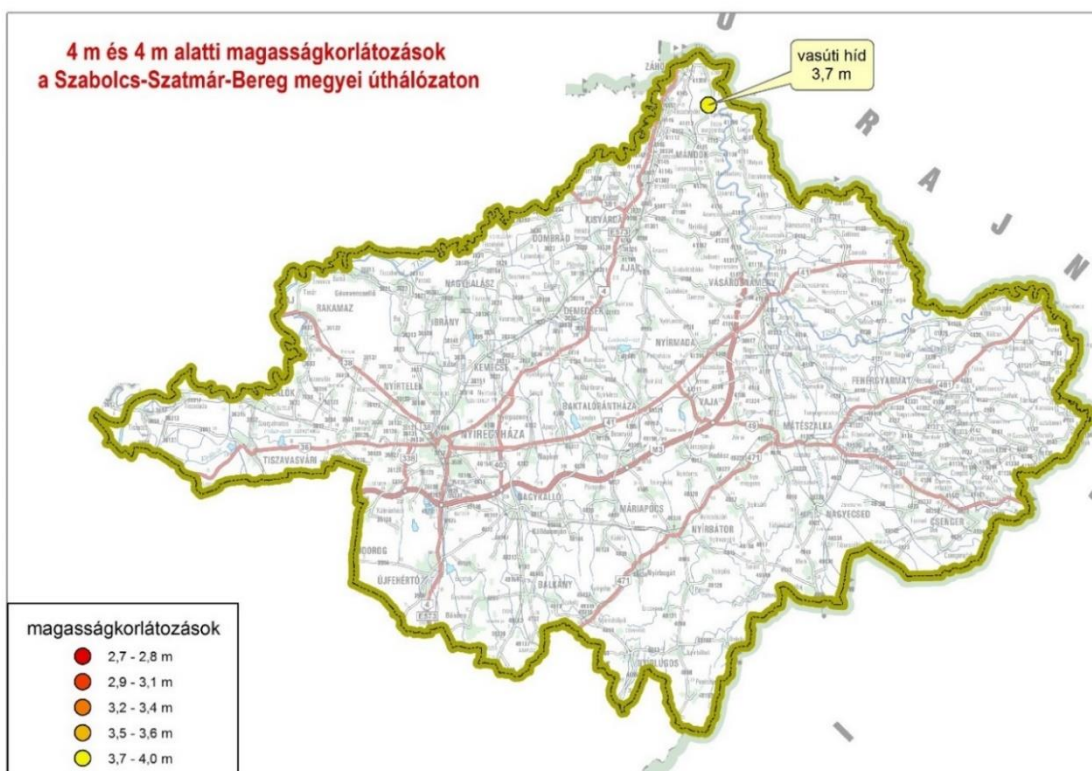
Az 5/2020. (VI.26.) Önkormányzati határozat 4. sz. melléklete: települések 4. melléklet országos és megyei övezetekkel való érintettsége

Bököny	
Ökológiai hálózat megaterületének övezete	érintett
Ökológiai hálózat pufferterületének övezete	érintett
Ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete	érintett
Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete	érintett
Jó termőhelyi adottságú szántók övezete	érintett
Erdők övezete	érintett
Erdőtelepítésre javasolt terület övezete	érintett
Tájképvédelmi terület övezete	érintett
Világörökség és világörökség várományos terület övezete	nem érintett
Vízminőségvédelmi terület övezete	érintett
Nagyvízi meder övezete és a VTT-tározók övezete	nem érintett
Honvédelmi és katonai célú terület övezete	nem érintett
Ásványi nyersanyagvagyon övezete	érintett
Rendszeresen belvívjárta területek övezete	nem érintett
Tanyás területek övezete	nem érintett
Térszervező városok övezete	nem érintett
Debrecen-Nyíregyháza urbanizációs tengely térségi együttműködések övezete	nem érintett
Határon átnyúló együttműködés övezete	nem érintett
Gyümölcsstermesztés térségi jelentőségű övezete	nem érintett
Nyírségi vegyes tájgazdálkodási és turisztikai övezet	érintett
Felső-Tisza menti komplex tájgazdálkodási és turisztikai övezet	nem érintett

A közlekedési lehetőségek nagymértékben befolyásolják egy terület gazdasági és társadalmi fejlődését. A gazdaság fejlődése szempontjából fontos kérdés, hogy a kistérség be tud-e kapcsolódni az európai közlekedési hálózatok vérkeringésébe, hiszen ez a tényező nagyban befolyásolja majd a jövőbeli versenyképesség alakulását.

A közúti közlekedés fő tengelyvonalait a vármegyében a 4., 36., 38., 41., 49. számú főutak és az M3-as autópálya jelentik. Az utak mennyisége összességében megfelelő, a települések közti úthálózat sűrűsége meghaladja az országos átlagot. Az útállomány összetétele is sokat javult: a 100 km²-re jutó főútvonal-sűrűség a vármegyében 2007-ben már alig maradt el az országos átlagtól, és a mellékutak sűrűsége sem sokkal magasabb már az országos átlagnál. Összességében továbbra is inkább a mellékutak dominanciája a jellemző.

Térségi mellékutak nyomvonala úgy került kijelölésre, hogy a meglévő úthálózaton belül az általános irányelveknek megfelelően erősítse a közlekedési kapcsolatokat.

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei fő- és mellékút nyomvonalak¹²

¹² Forrás: <https://internet.kozut.hu/ugyfelszolgalat/utvonalengedely-uvr-e-office/altalanos-tajekoztato/suly-es-magassagkorlatozasok/>

1.4. TERVI ELŐZMÉNYEK, ÉRVÉNYES TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK ÉS AZOK ÉRVÉNYESÜLÉSE

1.4.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

A település hatályos településfejlesztési koncepcióval nem rendelkezik.

1.4.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Bököny Község Önkormányzata 50/2017. (II.27.) számú határozatával hagyta jóvá jelenleg hatályos Településszerkezeti tervét.

Bököny Község Önkormányzata Képviselő-testületének 5/2019 (III.28.) önkormányzati rendeletével hagyta jóvá, a község településrendezési terveinek és Helyi Építési Szabályzatának megállapításáról szóló, többször módosított 20/2009. (VII.30.) számú önkormányzati rendelet módosítását.

1.4.3 A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.4.3.1 A hatályban lévő településrendezési eszközök

Településfejlesztés, településrendezés vonatkozásában, az alábbi településrendezési eszközökkel rendelkezik:

- Helyi építési szabályzat - 20/2009. (VII. 30) önkormányzati rendelet, melyet 5/2019. (III.28.) önkormányzati rendelettel módosítottak.
- Szabályozási terv – 10/2017. (IV. 04.) önkormányzati rendelettel jóváhagyva
- Településképi rendelet – 20/2016 (XII. 13.) önkormányzati rendelettel jóváhagyva

1.4.3.2 A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Településfejlesztés, településrendezés vonatkozásában, Bököny község rendelkezik hatályos szerkezeti tervvel melyet 50/2017 (III.27.) határozattal fogadtak hagyta jóvá.

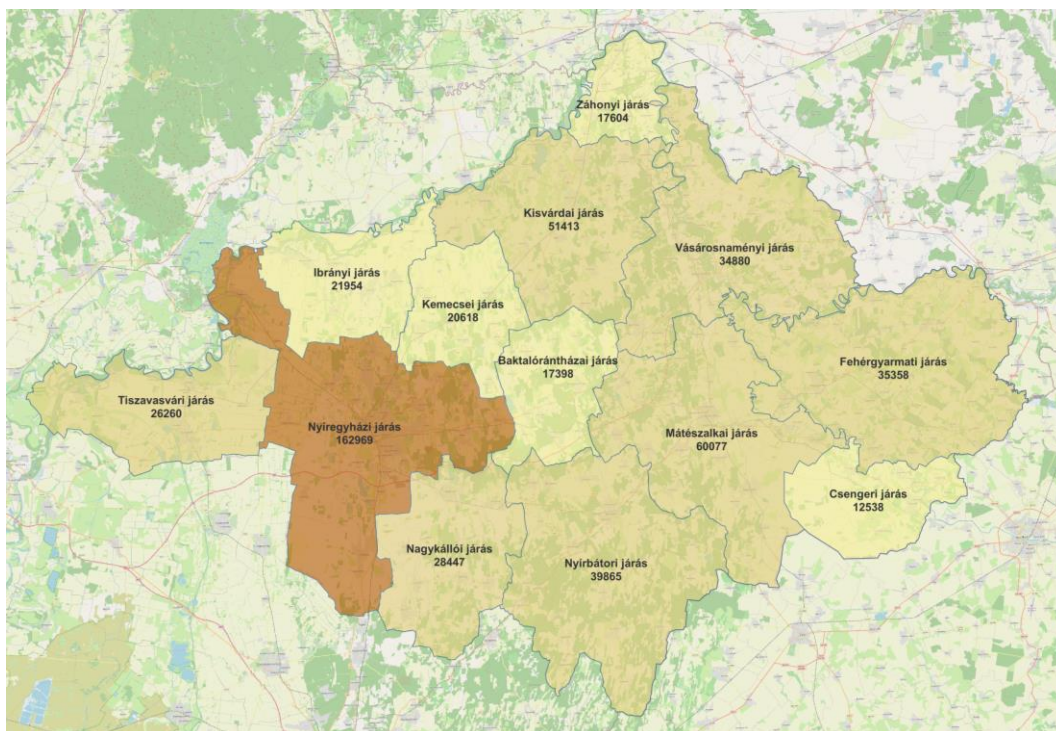
A szerkezeti terv vizsgálata, valamint az ortofotók alapján megállapítható, hogy a beépítésre szánt területekből, a falusias lakóterületek nem lettek hasznosítva, de a gazdasági- és ipari területekből is maradt beépítettlen terület, jellemzően a település északi részén. Új gazdasági terület kijelölése esetén ezen területek csereterületként történő felhasználása javasolt. A lakóterületek tekintetében új beépítésre szánt lakóterületek kijelölése nem javasolt, csak abban az esetben ha a be nem épített területek csereterületként visszaszorolásra kerülnek.

1.5. A település demográfiai helyzete

1.5.1 Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

A lakónépesség számának alakulását az élve születések és halálozások különbségéből adódó természetes szaporodás, valamint az állandó és ideiglenes be- illetve elvándorlások egyenlegeként előálló vándorlási különbözet határozza meg. A népmozgalomra számos tényező hat, ezek közül a békés időszakokban (ahol a háborúk hatása nem jelentkezik) legtisztábban nyomon követhető a gazdasági helyzet alakulása párhuzamban a megélhetési lehetőségekkel, az általános egészségi állapot és az egészségügyi ellátórendszer fejlettsége, elérhetősége, valamint a gyerekvállalási kedv alakulása.

Az 1980-as évek eleje óta Magyarország lakónépessége egyre csökken; 2012-re közel 750 ezer fővel lett kevesebb a népesség. A 2011-es népszámláláskor Magyarország lakossága 9 millió 982 ezer volt, 216 ezerrel kevesebb az egy évtizeddel korábbi népszámlálás során mérthez képest, azaz a népességfogyás üteme a legutóbbi mérés óta tovább gyorsult. A népességcsökkenés legfőbb oka a születések és halálozások számának kedvezőtlen aránya, illetve a termékenységi arány csökkenése. Az élve születések száma a rendszerváltást követő évtizedben 126 ezerről 95 ezerre csökkent, az új évezred első évtizedében 95 és 100 ezer között alakult (KSH Népeségtudományi Kutató Intézet: Demográfiai Portré 2012).

Lakónépesség (fő) – Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye - 2022¹⁴

A lakónépesség alakulását 2000-2020 között országos, régiós, megyei és települési viszonylatban szemléltető táblázat adatai alapján leírható, hogy a régió, a megye és a Nagykállói járás lakossága az országos átlagot meghaladó mértékben csökkent 2000 és 2010 között. Amíg Nagykállói járás lakosságszámát szemléltető görbéje, arányosan szinte megegyezik a megyei görbével, addig Bököny lakossága inkább hullámzó képet mutat. 2001 és 2005 között egy emelkedő népesség számot mutat, majd 2010-ig az országos és regionális trendet követve esik a népességszám. 2010-től viszont már kevésbé illeszkedik az országos vagy regionális görbékhez.

¹⁴ Forrás: : Saját szerkesztés KSH adatok alapján

Időszak	Magyarország	Észak-Alföld régió	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye	Nagykállói járás	Bököny
2000	10 200 298	1 563 714	589 989	33 010	3296
2001	10 174 853	1 559 073	587 994	32 942	3315
2002	10 142 362	1 554 177	586 193	32 707	3275
2003	10 116 742	1 547 003	583 564	32 493	3274
2004	10 097 549	1 541 818	581 623	32 447	3297
2005	10 076 581	1 533 162	578 573	32 351	3310
2006	10 066 158	1 525 317	576 054	32 120	3332
2007	10 045 401	1 514 020	571 018	31 673	3276
2008	10 030 975	1 502 409	565 326	31 259	3272
2009	10 014 324	1 492 502	560 429	30 959	3279
2010	9 985 722	1 481 922	555 496	30 556	3225
2011	9 931 925	1 498 795	565 317	30 719	3235
2012	9 908 798	1 491 659	563 653	30 430	3221
2013	9 877 365	1 484 375	561 379	30 176	3171
2014	9 855 571	1 479 522	562 357	29 917	3118
2015	9 830 485	1 474 383	563 075	29 851	3098
2016	9 797 561	1 468 088	562 058	29 572	3025
2017	9 778 371	1 460 096	558 361	29 355	2973
2018	9 772 756	1 450 960	552 964	29 109	2959
2019	9 769 526	1 442 660	549 028	28 944	2924
2020	9 730 772	1 435 131	545 321	28 766	2906
2021	9 689 010	1 423 751	539 153	28 421	2877
2022	9 599 744	1 405 012	527 968	28 321	2892

Lakónépesség számának alakulása¹⁵

Ugyanakkor a trendek elemzésekor fontos figyelembe venni, hogy Bököny esetében egy nagyjából 2 877 fős bázisról beszélünk, amely esetében már néhányszor tíz fős népességmozgás is jelentős arányeltolódásokat eredményez – és ennek a ténynek két logikai következménye is van. Az első, hogy a település méreténél fogva érzékenyen reagál a demográfiai helyzetet befolyásoló tényezők változásaira, és ennek éppúgy lehet pozitív, mint negatív hozadéka. A második, hogy a település sérülékeny, erősebben kitett a nem-demográfiai jellegű változásoknak is, hiszen az alacsony népességszám – pontosabban a nagyobb népességek esetében természetesen jelentkező képzettség, képesség és kompetencia alapú sokféleség szűkösebb volta miatt –, nem képes pufferként működni.

Sorszám	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye Járási központok	Lakónépesség száma (fő) 2021
1.	Nyíregyházi járás	162 073
2.	Mátészalkai járás	61 671
3.	Kisvárdai járás	52 096
4.	Nyírbátori járás	40 929
5.	Fehérgyarmati járás	38 047
6.	Vásárosnaményi járás	36 955
7.	Nagykállói járás	28 421
8.	Tiszavasvári járás	25 289
9.	Ibrányi járás	22 224
10.	Kemecsei járás	21 012
11.	Baktalórántházai járás	18 336
12.	Záhonyi járás	18 116
13.	Csengeri járás	13 984

Lakónépesség SZSZBVM Járásai 2021¹⁶

¹⁵ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

¹⁶ Forrás: Wikipédia

A Nagykállói járás összesített népességszáma a 2021-es statisztikai adatokat figyelembe véve, 28 421 fő, amellyel a 7. helyen áll a lakosságszámot tekintve a 13 db Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei járások közül. A megye természetes szaporodása sokkal kedvezőbb, mint bármelyik más megyéé, a születési ráta itt a legmagasabb, és a halálozási ráta is alacsonyabb az országos átlagnál. A népességszám alakulásának viszonylag kedvező mutatói azonban nem elegendők a népesség növekedéséhez. Magyarország egészéhez hasonlóan a népesség fogy, csak sokkal mérsékeltebben, mint az országos átlag.

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (ha)
2022.01.01	2 877	1 209	3 547
2021.01.01	2 906	1 212	3 547
2020.01.01	2 924	1 204	3 547
2019.01.01	2 959	1 203	3 547
2018.01.01	2 973	1 203	3 547
2017.01.01	3 025	1 203	3 547
2016.01.01	3 098	1 203	3 547
2015.01.01	3 118	1 204	3 547
2014.01.01	3 171	1 204	3 547
2013.01.01	3 221	1 204	3 547
2012.01.01	3 235	1 204	3 547
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	3 249	1 205	3 547
2010.01.01	3 279	1 271	3 547
2009.01.01	3 272	1 267	3 547
2008.01.01	3 276	1 262	3 547
2007.01.01	3 332	1 253	3 547
2006.01.01	3 310	1 251	3 547
2005.01.01	3 297	1 249	3 547
2004.01.01	3 274	1 246	3 547
2003.01.01	3 275	1 243	3 547
2002.01.01	3 315	1 242	3 547
2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	3 299	1 230	3 547
2000.01.01	3 363	1 247	3 547

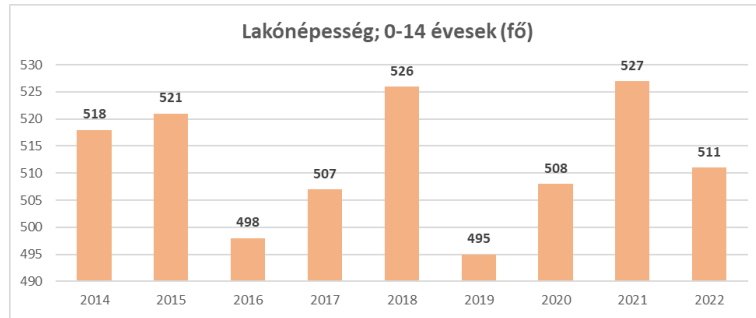
Bököny statisztikai adatok¹⁷

Megvizsgálva a lakónépesség csökkenésének mértékét, látjuk, hogy község lakosság csökkenésének 10 éves időtávban mért aránya magasabb, mint a megyei és regionális érték. Bököny lakosságszáma csökkenő, tíz év alatt mintegy 10 százalékkal csökkent. Ahogy fentebb is említettük, drasztikus csökkenés figyelhető meg 2007 és 2010 között, ezt egy kisebb mértékű népességyarodás követi, majd 2013-tól újra a csökkenés felé mozdul el a lakosságszám

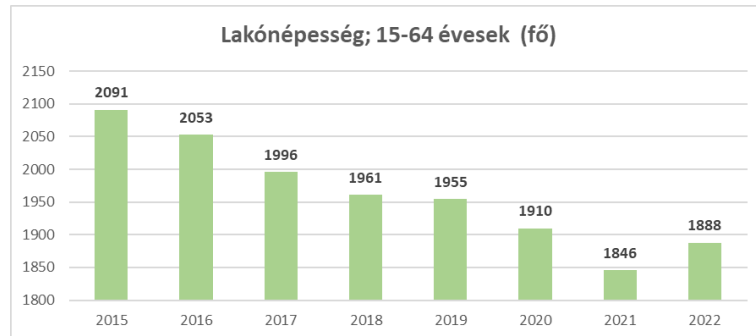
A három fő korcsoport közül (gyermekkorúak, aktív korúak, időskorúak) a népességvesztés legsúlyosabban az aktív korúak korcsoportjában jelentkezik. Reális veszélyként jelentkezik az idősödés, azaz az idősök arányának a lakónépességen belüli oly mértékű megnövekedése, amely egyrészt a lezárult reprodukciós időszakok következtében már nem szolgálhat alapjául a későbbi népességnövekedésnek és a trendek megfordításának, részben inaktivitásukból, romló egészségi állapotukból, valamint az önmagukat teljes mértékben ellátni nem képes idősök számának törvényszerű növekedéséből ellátásuk feladatként,

¹⁷ Forrás: KSH Helységnévtár

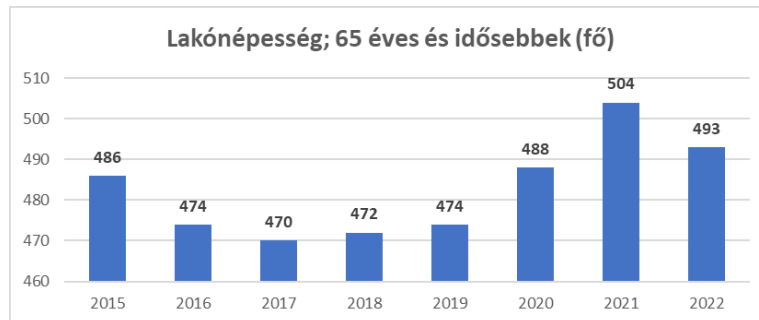
valamint előteremtendő költségként fog megjelenni. Az idők nem csupán arányukban, de számukban is növekedést mutattak a településen.

Lakónépesség; 0-14 évesek (fő), Bököny

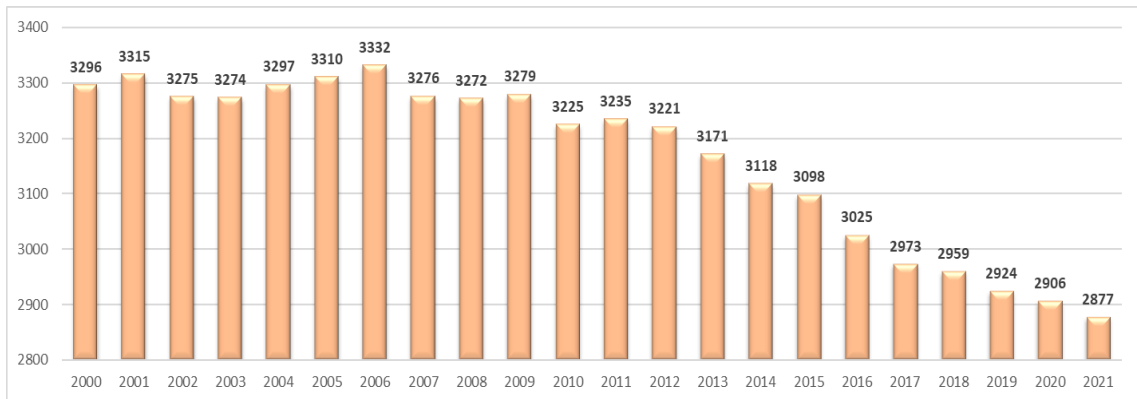

Lakónépesség; 15-64 évesek (fő), Bököny

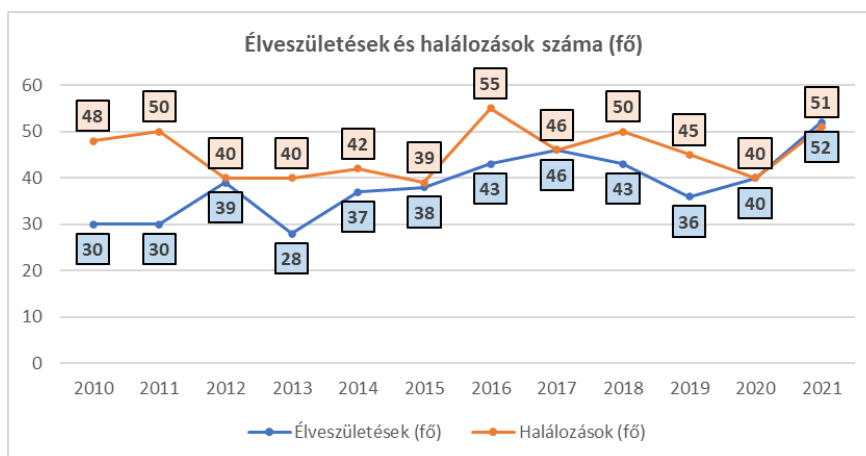
Lakónépesség; 65 éves és idősebbek (fő); Bököny

A demográfiai állapot szerint minden évben nagyobb számban hagyják el a csoportot az időskorba kerülők, mint amennyi belépőt regisztrálhatunk a gyermekkorúak csoportjából.

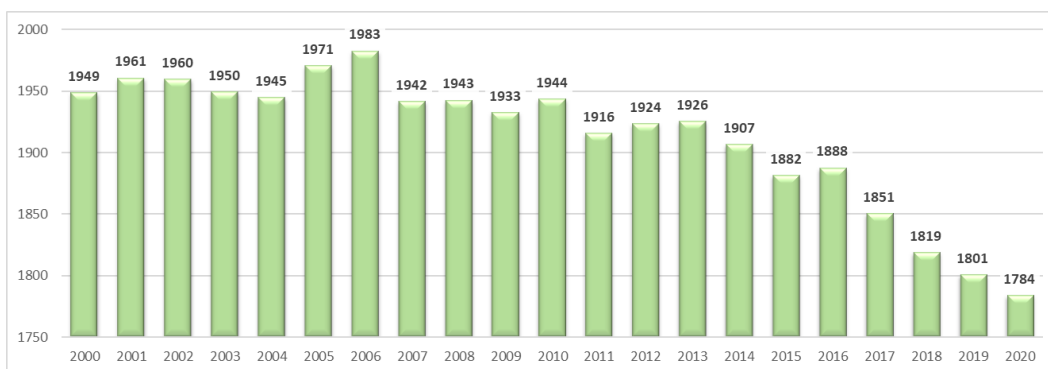

Lakónépesség, Bököny

A másik jelentős ok a hazai viszonylatban egyik legsúlyosabb problémának tekintett korai halálozásoké, amely különösen nagymértékben érinti a 40 év feletti férfiakat. Az aktív korúak halandósága miatt elvesztett életek komoly nemzetgazdasági veszteségben realizálódnak. Az aktív korúak létszámcsökkenésének harmadik oka a települési szintű bevándorlás és elvándorlás negatív egyenlege, azaz amikor az elvándorlók száma meghaladja a bevándorlókét.

¹⁸ Az élve születések és halálozások száma, Bököny¹⁹

Állandó népesség (18-59 évesek)²⁰

Az diagrammok értelmezését segíti a lakónépesség és az állandó népesség megkülönböztetése. A népszámlálási lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük az összeírás helye, illetve, ha több lakóhellyel rendelkeznek, az összeírás helyét tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek, éjszakai pihenésüket általában, a hét nagyobb részében ott töltik. A (népszámlálási) lakónépesség tehát a tényleges népességet jelenti, ezt a népességkategóriát használta már a 2001. évi népszámlálás is.

Az állandó népesség ezzel szemben az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek adatait tartalmazza, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). Ebbe a csoportba tartoznak azok a személyek is, akik valamely okból (munkavállalás, tanulás, diplomáciai, kereskedelmi, tudományos megbízás teljesítése stb.) az eszmei időpontban átmenetileg külföldön tartózkodtak, de bejelentett lakóhelyük (lakásuk) az adott területen volt.

Miután Bököny idősoros adataiban jól látszik, hogy az állandó népesség esetében a vizsgált időszakban folyamatos csökkenés regisztrálható. Az állandó népesség adott időszakra vonatkozó szintjének, elmondható, hogy Bököny népessége a vizsgált időszakban valójában nem növekedett, csupán egy kisebb csoport statisztikai státuszában következett be változás, amely kiugrásként jelentkezett lakónépességre vonatkozó statisztikában.

¹⁸ Forrás: KSH

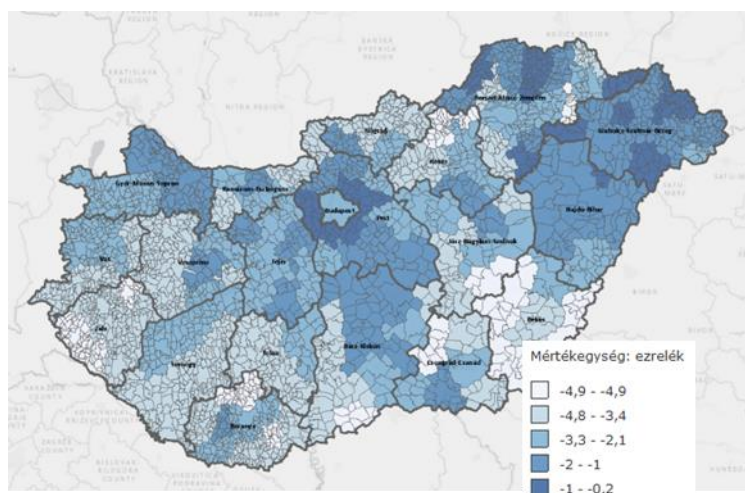
¹⁹ Forrás: KSH

²⁰ Forrás: KSH

A népességfogyás mértékének másik megközelítéséhez a népszámlálási adatokat használtuk, ahol ebben az időtávban, korcsoporti bontásban jól látszik, hogy a népességszám-csökkenés mennyire intenzíven érinti a gyermekkorú népességet. Az aktív korúak aránya a vizsgált nyolc év alatt (2015-2022) jelentős csökkenést mutatott (10 %). A 65 év felettek száma összességében stagnált. Országosan elmondható, hogy az öregedési index 1990-től folyamatosan növekszik, míg az aktív korúak „utánpótlása”, vagyis a fiatalok száma csökken. Az öregedési index mutatja, hogy száz gyermekkorúra (0–14 év), hány 65 éves és annál idősebb jut.

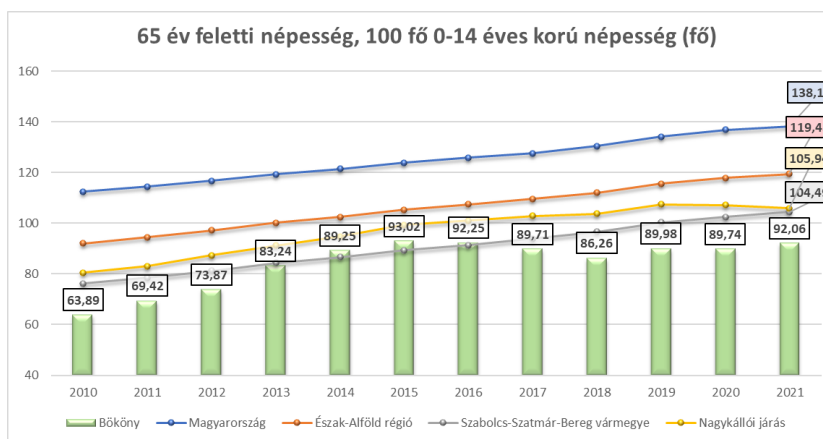
A korcsoportok közötti változás mértéke az országos és járási adatoknak megfelelő tendenciát mutatja, de az ország összes (egykori) kistérségére kiterjedő területi statisztikai feldolgozás rámutat arra, hogy az országos szinthez képest kisebb mérhető természetes fogyásával jellemezhető a térség.

Összességben tehát elmondható, hogy Bököny a természetes szaporodás szempontból lényegesen rosszabb, mint a járás, a megye és a régió trendje.

Természetes szaporodás, illetve fogyás ezer lakosra, 2020 (ezrelék) ²¹

Bökönyben az öregségi mutató - amely azt mutatja meg, hogy mennyi az idős (65 év feletti) népesség aránya a fiatal (14 év alatti) népességhez képest – magas, mint ami az országos adat. Míg az ország egészére vonatkoztatva 2021-ben az öregségi mutató (fő) 138, Bökönyben 92, a járásban 104. A korcsoporton belüli számadatok alakulását tekintve egyértelműen látszik, hogy az öregedési mutató növekedése a fiatal korosztály számának csökkenésével és az idősebb korosztály számbeli növekedésével függ össze.

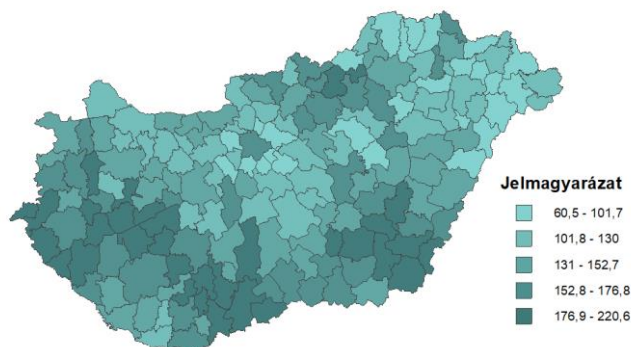

Öregedési mutató²²

²¹ Forrás: KSH Térképes Interaktív Megjelenítő alkalmazás

²² Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER (Állandó népességből a 100 0-14 évesre jutó 60-x évesek száma)

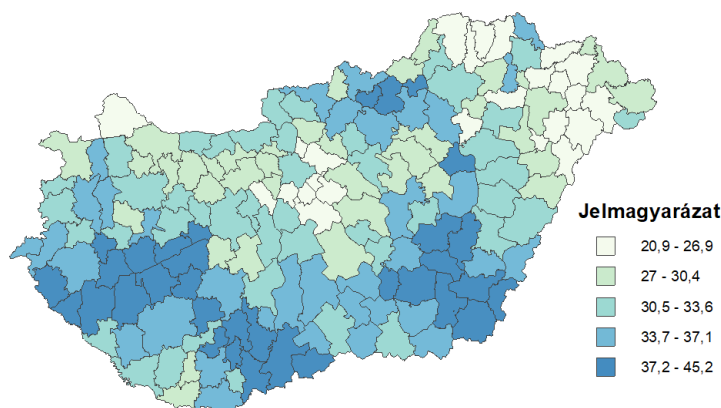
Az ország összes (egykori) kistérségére kiterjedő területi statisztikai feldolgozás alapján látható, hogy a kistérség öregedési indexe hogyan viszonyul a közvetlen szomszédokéhoz, valamint az ország más területeire jellemző folyamatokhoz.

Öregedési index 2020²³

A TeIR adatbázis alapján összeállított ábrán látható, hogy az utolsó három vizsgált évben (2019-2021) az öregedési mutató enyhe javulást mutat. Ismerve a fiatalabb korcsoportokra jellemző negatív tendenciákat, ez az enyhe javulás vagy csupán egy időleges állapot, amelynek nem lesz hosszú távú jelentősége, vagy szoros összefüggést mutat a teljes népesség dinamikus fogyásával. Pozitív trend előre jelzőjének igen kis valószínűséggel tekinthetjük. Fontos megjegyezni, hogy miközben a 60 évnél idősebb csoport arányában és létszámában növekszik, a 15 évnél fiatalabbak nem csak arányukban, hanem létszámukban is csökkenő súlyban vannak jelen.

A népszámlálási adatok alapján egy jellegzetes demográfiai mutatót is ábrázolhatunk. Az eltartottsági ráta az idős és a fiatal népesség együttes számát arányítja a munkaképes korúakhoz. Bökönyben az eltartottsági ráta alapján 2001-ben meghaladta a kistérségére jellemző értéket, azaz elérte a közepes helyzetű kistérségek rátáját. Később az eltartottsági rátában némi javulás mutatkozott, a 2011-es népszámlálás idején, amelyet azonban ugrásszerű emelkedés követett, így 2016-ra már két keresőre már több, mint egy fő eltartott jutott.

Eltartottsági ráta a 2001-es népszámlálás alapján²⁴

A csökkenő gyermeklétszám és öregedő népesség nehezíti az oktatás, a szociális és egészségügyi ellátás fenntarthatóságát. A legsürgetőbb kihívás a nyugdíjrendszer fenntarthatósága, mivel az 1950-es években született, kiugróan népes generáció a következő években kerül nyugdíjas korba. Az aktív korúak számának csökkenése egyben szűkülő munkaerő-potenciált és gyengébb eltartó képességet is jelent. A Központi Statisztikai Hivatal előrejelzései szerint ezt a problémát a jövőben valószínűleg nem lehet majd

²³ Forrás: Saját szerkesztés - KSH adatok alapján

²⁴ Forrás: Saját szerkesztés - KSH adatok alapján

kormányzati szinten úgy orvosolni, hogy a nyugdíjrendszer fenntartható maradjon, és a nyugdíjak értéke is megmaradjon. Mivel a nyugdíjrendszer fenntarthatósága (társadalmi szintű cél) magasabb prioritást kell, hogy kapjon, mint a nyugdíjak értékállósága (egyéni szintű cél – bár sokakat érint), vélhetően a jövőbeni megoldás hátrányosan fogja érinteni a nem is olyan távoli jövő nyugdíjasait. Ez azonnal a helyi közösséget, a helyi ellátórendszert fogja terhelni, amelynek fogadására időben el kell kezdeni a felkészülést.

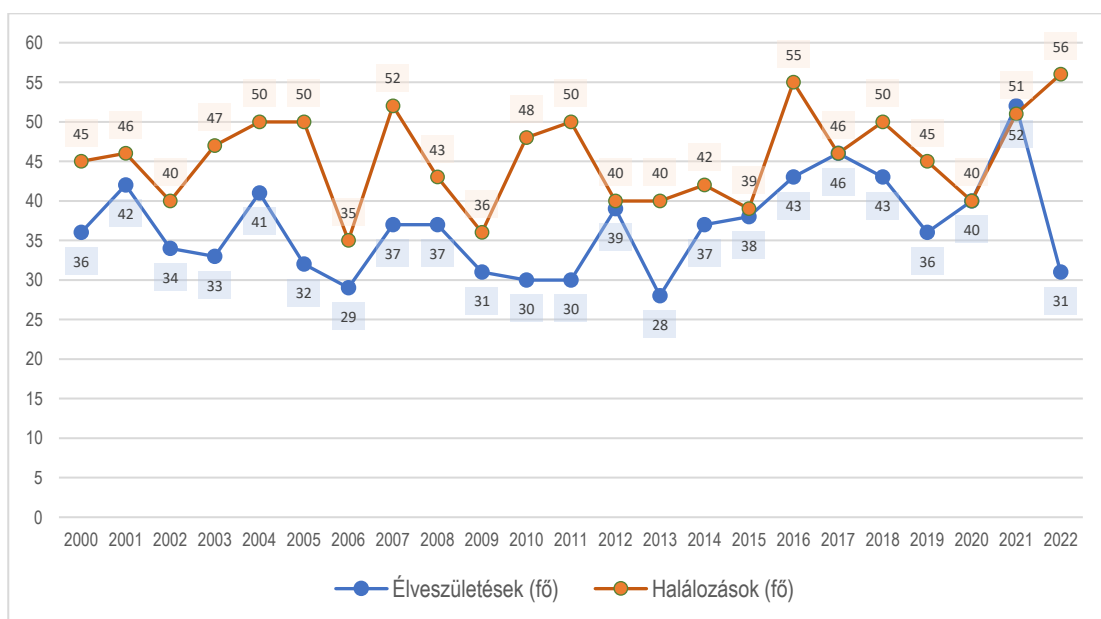
1.5.1.2. Természetes népmozgalom

Az állandó népesség számának alakulását meghatározó mutatószámok egyike a természetes szaporodás, mely az élve születések és halálozások különbségéből adódik, másik része a vándorlási egyenleg, mely az állandó és ideiglenes be- és elvándorlások közötti eltérést mutatja.

Bököny esetében egyrészt jól látható általánosságban, hogy az élve születések száma alatta maradt a halálozások számának – amely a korábban is taglalt tartós népességcsökkenés egyik oka –, másrészt a trendek mögött kifejezetten kis számú demográfiai esemény áll, amely kihangsúlyozza a véletlen hatások jelentőségét. 2-3 fő körüli eltérés ugyanis már megmutatkozik, amely statisztikai értelemben az adatok óvatos értelmezésére hívja fel a figyelmet. Az mindenesetre az alacsony esetszámok mellett is jól látszik, hogy a születések és halálozások közötti (negatív) különbség 2010 után érzékelhetően lecsökkent.

Minden egyéb információ híján ezt talán kedvező helyzetnek is tekinthetnénk, ugyanakkor a csökkenő esetszámok inkább a nagyobb mértékben lecsökkent lakosságszámmal, köztük is az aktív korúak számának csökkenésével mutathat szorosabb összefüggést (kevesebb szülőképes korú nő, kevesebb gyereket szül; a kevesebb magas mortalitással jellemezhető 40 évesnél idősebb férfi közül kevesebb hal meg idő előtt).

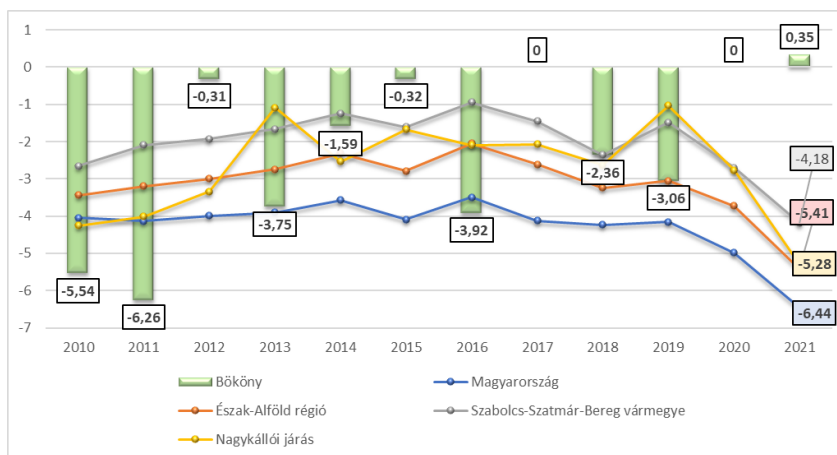
Bökönyben az élve születések száma a vizsgált időszakban elmarad a halálozások számától, sőt, a népesség öregedésének fokozódásával ez az arány már rövid- és középtávon is tovább romolhat. Minél magasabb ugyanis az öregségi mutató, azaz az idősök száma minél inkább felülreprezentált egy településen, a halálozások valószínűsége és tényleges bekövetkezése annál inkább meghaladja a csökkenő arányú reprodukív korú nők által megszült gyerekek számát éppúgy, mint annak potenciális mértékét. Bár a mutató a kis populációból (település lakosságszáma) fakadóan nagy ingadozásokat mutat, de összességében megállapítható, hogy 2010 óta a halálozások száma jellemzően meghaladja a születések számát

Élve születések és halálozások száma²⁵

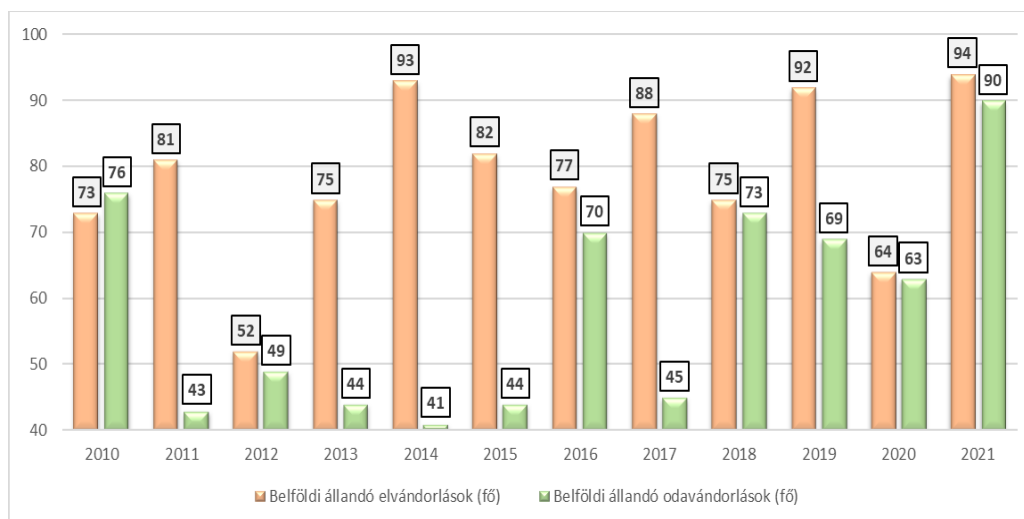
²⁵ Forrás: Saját szerkesztés - KSH adatok alapján

A TeIR adatok alapján szerkesztett idősoros ábrán leginkább a korábban is kihangsúlyozott statisztikai véletlen hatás jelentősége követhető nyomon: azaz az alacsony népesség mellett már néhány fős természetes népmozgalmi esemény (születés, illetve halálozás) kiugró eltéréseket okozhat. Ha a kiugrásokat átlagoljuk, nagyjából megyei és kistérségi trendeknek megfelelő képet kapunk.

Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék)²⁶

A lakosságcsökkenést tovább erősíti az a helyzet, amely Bököny migrációs adataiból válik láthatóvá. Az alábbi ábra jól szemlélteti, hogy a vándorlási különbözet az adott közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az onnan másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbsége ezer lakosra vetítve – e tekintetben Bököny demográfiai állapota még inkább csökkenő trendet mutat. A vándorlási különbözet mértéke nem mutat nagy különbséget, ám ez ismételt az alacsony lakosságszám következménye. Ettől függetlenül megállapítható, hogy az elvándorlók száma minden évben meghaladja a beköltözőkét, ráadásul a negatív különbözet a település esetében nagyobb, mint a járás, a megye, a régió és az ország esetében.

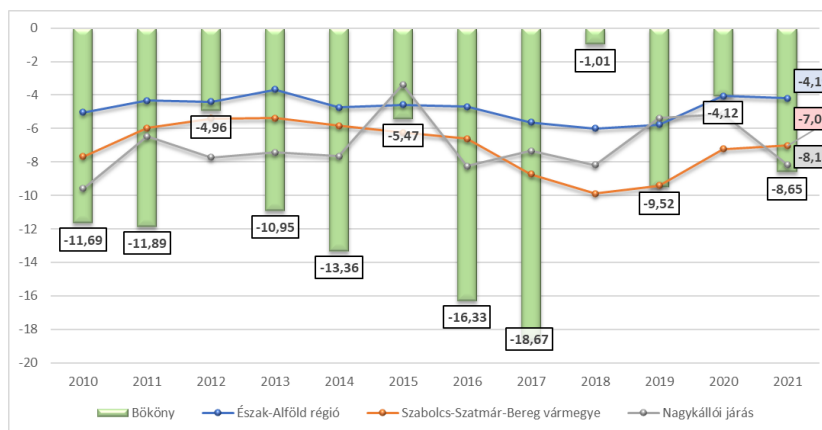
Odavándorlások és elvándorlások száma²⁷

Összességében megállapítást nyert, hogy a vándorlási egyenleg (VE) és a természetes szaporodás (TSZ) viszonya szerint Bököny a demográfiai szempontból jellemzően az erodáló térségek közé tartozik. Ebből a szempontból az ország legrosszabb helyzetű térségeinek sorába tartozik.

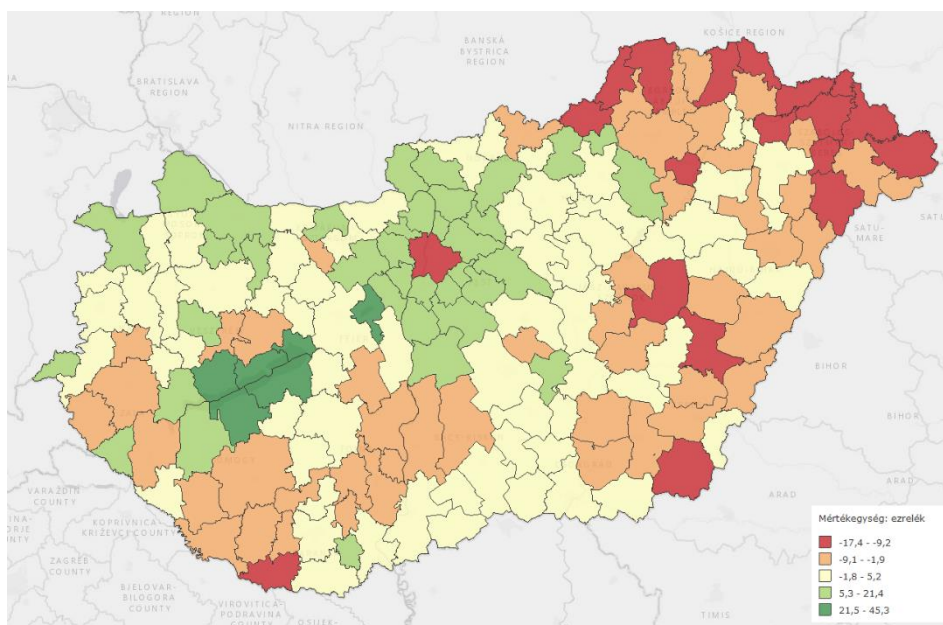
²⁶ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

²⁷ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

Vándorlási egyenleg (ezrelék)²⁸

A belföldi vándorlási különbözet évi átlaga 1000 lakosra 2020²⁹

A pontos adatok is a község lakosságának lassú, de biztos fogyatkozásáról árulkodnak, melynek javarészt a munkalehetőségek hiányának köszönhető. Az elvándorló fiatalok más országban vállalnak munkát, nagy számban Németországban.

Oly mértékben azonban **nem jellemző** a pozitív vándorlási különbözet – azaz a nettó bevándorlás, betelepülés -, hogy azt mondhatnánk, Bököny olyan nagy vonzerővel rendelkezik, amely kiránthatná a természetes népmozgalom negatív trendjéből. A beköltözők a falusi CSOK lehetősége miatt érkeznek Hajdúhadháztól és Geszterédről. Persze ez a vonzerő átgondolt fejlesztésekkel, és a helyi közösség erősítésével növelhető, így esetlegesen elérhető, hogy a természetes fogyás jelentette lakosságszámcsökkenést a település kompenzálja, vagy visszafordítsa.

A népmozgalmi adatokat tovább vizsgálva, házasságkötések számának országosan jellemző mozgása, arányaiban megegyezik a regionális, megyei, illetve a járási adatokkal. Ugyanakkor az is igaz, hogy bár Bököny esetében is követik a trendet, de az alacsony lakosságszáma e tekintetben felerősíti az egyedi események véletlen hatását, azaz már az évenkénti 1-2 eseményt számláló eltérés is ugrásszerű változást eredményez, amelyet szemléletesen mutat be az alábbi ábra.

²⁸ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

²⁹ Forrás: Híves, 2015

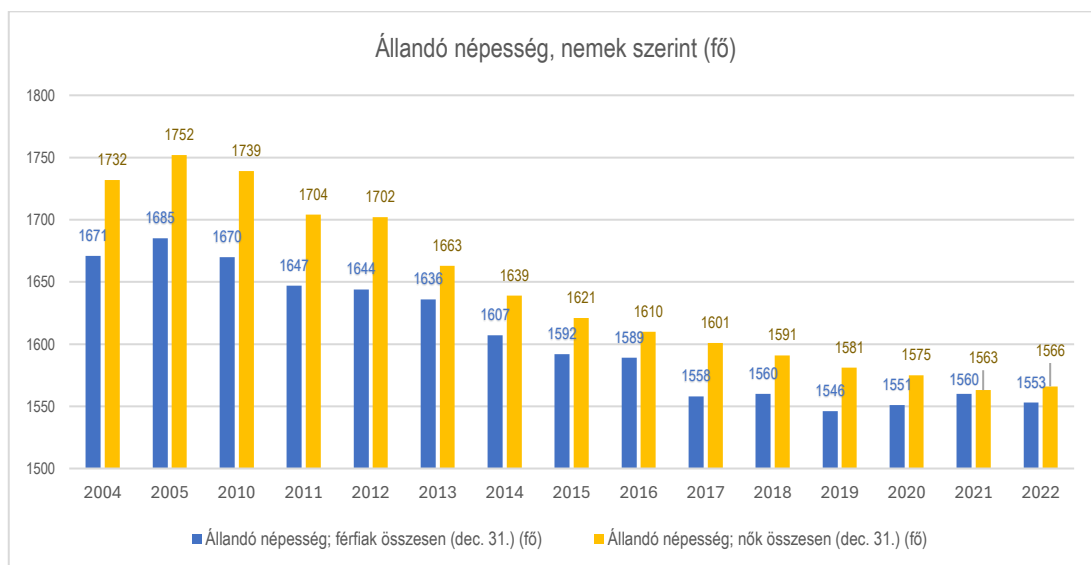

Házasságkötések és válások száma, Bököny

A házasságkötések és válások esetszáma enyhe ingadozást mutat, abban a tekintetben is, hogy az adott évben melyik a magasabb. A vizsgált időszakban előfordul, hogy a válások száma megközelítőleg azonos, mint a házasságkötéseké, de gyakoribb az, hogy a házasságkötések számottevően meghaladják a válások számát. Az öt éves átlagokat összevontan kezelve sejtésszerű megállapítást tehetünk, miszerint javult a házasságkötési kedv (2000-2005 között átlagosan évi 13,8; 2006-2010 között 12,6, 2011-2015 között 14, 2016-2020 között 19,6) illetve enyhén hullámzó a válási hajlandóság (2000-2005) között 5,5; 2006-2010 között 7,6, amit egy stagnáló 10 év követ évi 4,6 átlagos válással. A megállapítás a rendkívül alacsony elemszámok miatt sejtésszerű. Tekintve a hazai alacsony termékenységi mutatókat, az utóbbi 10 év átlagosan évi 18 házasságkötése ugyancsak alacsony születésszámot prognosztizál.

A nemek eltérő bio-pszicho-szociális jellegzetességei miatt általános jelenségként mutatkozik meg, hogy a nők magasabb várható élettartammal bírnak, mint a férfiak. Amikor ez a várható élettartam-különbség nagyon megnő, többnyire olyan társadalmi háttérváltozók romlása áll a jelenség hátterében, amelyek szelektíven erőteljesebben érintik a férfiakat, mint a nőket.

A kutatások szerint ennek alapvetően nem az egészségügyi ellátórendszer fejlettségében/fejletlenségében kell keresnünk az okát, hiszen ahogy a világhírű kutatónk, Kopp Mária is megjegyezte, az aktív férfi korosztályból ma Magyarországon abszolút számban többen halnak meg évente, mint az 1930-as években – és ez azt jelenti, hogy a modern orvostudomány valamennyi rendkívüli eredménye ellenére is tehetetlen ezzel szemben. A legvalószínűbb faktorok a stressz és a káros szenvedélyek, melyek mögött ugyancsak társadalmi tényezők rejlenek (a szenvedélybetegségekkel szemben elnéző kultúra, a jövőkép hiánya, a nagy társadalmi különbségek).

Bököny állandó népessége, nemek szerint (fő)³⁰

Az országos vizsgálatok megállapításai vélhetően Bökönyben is érvényesek, ugyanis az adatokból jól látható, hogy a férfiak lélekszáma mindig jelentősen alacsonyabb, mint a nőké. Mindazok a negatív, egészségkárosító hatások, korai elhalálozáshoz vezető okok, amelyekről különböző vizsgálatok (pl. Hungarostudy) évtizedek óta számot adnak, Bökönyben is tömpíttatlanul jelen vannak.

1.5.1.3. Nemzetiségi összetétel

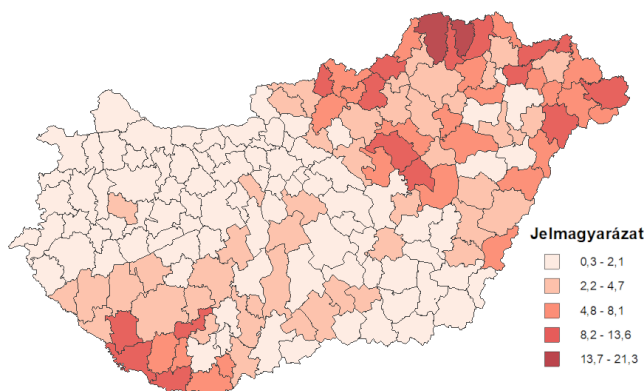
A 2022. évi népszámlálási adatokat figyelembe véve a nemzetiséghez való tartozás tekintetében cigány (roma) nemzetiségűnek 101 fő (3,4 %); 3 fő románnak, 6 fő ukránnak, 11 fő németnek mondta magát.

Kizárólag a népszámlálási adatokra alapozva azonban nem lehet valós képet festeni egy hazai település kisebbségeinek – kifejezetten a roma kisebbségnek – a számáról és arányáról, mivel Magyarországon a rendszerváltást követő években felerősödött úgy az etnikai és/vagy státusz-alapú elutasítás, mint az előítéletesség is, amelyek az etnikai-nemzetiségi hovatartozást firtató, önbevalláson alapuló, népszámlálási kérdés esetén az etnikai hovatartozás eltitkolásához vezettek.

Ez a vizsgálatok eredménye szerint különösen a 2001-es népszámlálás esetében volt jelentős, és 2011-re a hovatartozás eltitkolása és/vagy a válaszmegtagadás mértéke némileg enyhült – de még mindig nem a valós értéken áll. Bököny esetében a valamennyi Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei tájegység roma lakosságának arányát is érdemes figyelembe venni.

Az etnikai kisebbség arányát tekintve a szakirodalom a 20 százalékos részesedést tekinti kritikus határnak úgy egy település lakossága, mint egy oktatási intézmény (óvoda, iskola) esetében. Ezt meghaladóan a településen, intézményben megsokszorozódnak a konfliktusok, a nem-cigány lakosság kiáramlása (elköltözés, iskolaváltás) felgyorsul. Ezek alapvetően az etnikai alapú mélyszegénységgel, és a hazai roma lakosság többségét érintő kilátástalansággal állnak összefüggésben, amelyek háttérben az alacsony iskolázottság és munkaerő-piaci státusz állnak, melyek összességben igen rossz jövedelmi viszonyokhoz vezetnek.

Ezt figyelembe véve kijelenthető, hogy a Nyírség néhány településén az etnikai kicserélődés jelensége előrehaladott, és a változás a közeli jövőben is fennmarad. Miután a hazai roma lakosság túlnyomó többsége hátrányos helyzetű, illetőleg területileg gyorsuló ütemben szegregálódik, előre jelezhető, hogy a jövő egyik megoldásra váró problémája az etnikai szegénység lesz.

Magukat cigánynak/romának valló népesség aránya kistérségenként, 2011³¹

1.5.1.4. Képzettség

Ha a társadalomstatistika által mért két legalacsonyabb iskolai végzettség – a befejezetlen 8 általános iskola, illetve a befejezett 8 általános iskola – összevonásával készített iskolázottsági mutatót az ilyenkor

³⁰ Forrás: KSH Statinfo - Éves településstatistikai adatok 2022-es településszerkezetben

³¹ Forrás: Híves, 2014

szokott módon a 7 éves és annál idősebb korcsoportokra vetítjük, akkor az adatok tartalmazzák azt a 7-14 (15) éves korcsoportot, amely esetében ez a végzettségi szint életkori jellemző.

Ezért sokkal inkább az aktív korúak (15-59 évesek) arányában kifejezett értéket vesszük figyelembe, igaz, ebben az esetben a 60 évnél idősebb lakosság adatai is hiányoznak. Ez a hiány azonban inkább előnyös, a számítások érvényességét nem veszélyezteti, sőt, erősíti, hiszen a képzettségi mutatók legáltalánosabb vonatkozása éppenséggel munkaerő-piaci, amelyet értelemszerűen az aktív korúak esetében érdemes vizsgálni.

Az adatok alapján megállapítható, hogy a 7 éves és idősebbek arányában az országos mértéket, a megyei és járási értékhez képest, jelentősen javult ez a mutató. A legalacsonyabb iskolai végzettség előfordulási gyakorisága az aktív korúak között is az országos, megyei és járási meghaladó mértékben javult, de itt a különbségek már nem ilyen szélsőségesek.

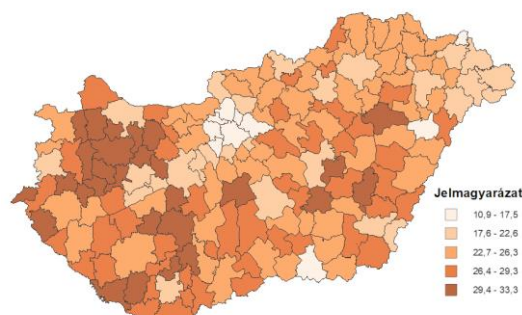
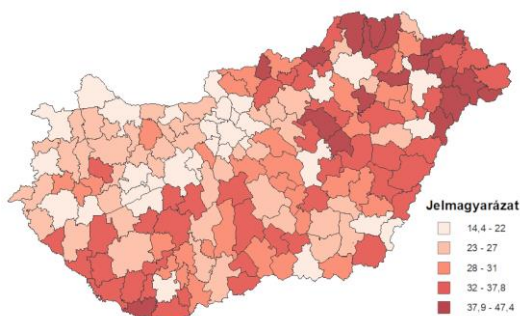
A gyermekkorúakat is magába foglaló adatok esetében a gyermekszám csökkenése is közrejátszik a javuló tendenciában, méghozzá igen nagy súllyal. Ugyanakkor az aktív korúak esetében részben az lakosság iskolázottsági mutatóinak általános javulása, valamint a felnőtt korúak munkaképességét növelő, alapfokú képzések utóbbi években tapasztalható magas intenzitása is közrejátszik.

Mindamellét az aktív korúak esetében is felismerhetünk egy, a képzéstől független demográfiai okot, mégpedig azt, hogy az idősebb kohorszok körében magasabb arányban jelen lévő alacsonyabb iskolai végzettség (amely számukra annak idején talán még megfelelő volt) a legidősebb évfolyamok aktív korúak csoportjából történő kilépésével egyre kevésbé lesz jellemző az aktív korúakra.

Legfeljebb az általános iskola 8. osztályát végzettek (%)	a 7 éves és idősebbek arányában		
	2011	2021	változás
Magyarország	37,44%	29,80%	-7,64%
Észak-Alföld régió	44,18%	35,69%	-8,50%
Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye	47,72%	39,17%	-8,54%
Nagykállói járás	53,26%	42,25%	-11,01%
Bököny	69,64%	57,28%	-12,35%

Legfeljebb az általános iskola 8. osztályát végzettek aránya³²

A TeIR statisztika alapján jól látható, hogy a 2011-es és 2022-es népszámlálás alapján, Bökönyben az országos és a megyei átlaghoz képest, magasabb a legfeljebb 8 általánost végzettek aránya.

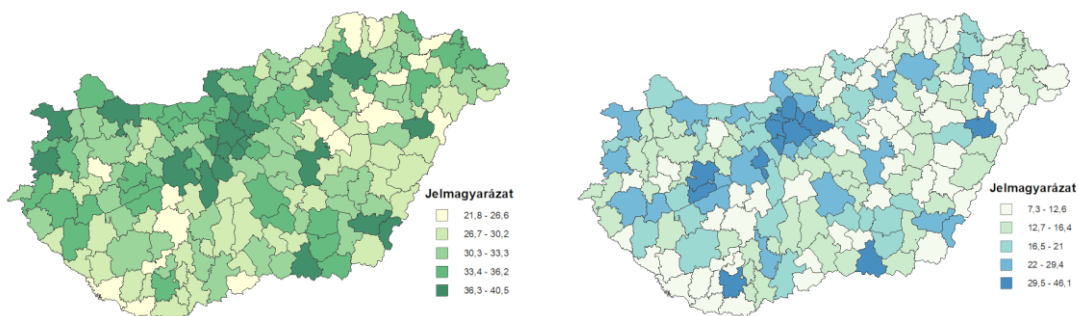

Fontos mutató lehet a szakmai végzettséggel rendelkezők aránya. E tekintetben a kistérség az országos középérték közelében helyezkedik el, a lakosság 20-22 százaléka szerzett valamilyen szakmai

³² Forrás: TeIR, saját szerkesztés

³³ Forrás: <https://map.ksh.hu/nepszamlalas/>

végzettséget. A területi statisztika alapján nem tudjuk megmondani, hogy ezt a végzettségét az egyén használja-e.

Érettségizettek aránya a 18-X éves népességben, 2022 (%)³⁴

Diplomások aránya a 25-X éves népességben, 2022 (%) 2011³⁵

A legalább érettségivel rendelkezők arányát tekintve a kistérség kiemelkedik közvetlen környezetéből. A részletesebb adatokat tekintve megfigyelhető, hogy 2011-ben az országos átlaghoz képest Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye átlagos arányt képes felmutatni

Az érettségizettek aránya a 7 éves és idősebb korú lakosság arányában mind a négy vonatkozási csoportban növekedést mutatott a legutóbbi két népszámlálás között. Az arányokat tekintve Bökönyben az érettségivel rendelkezők aránya közepes értékű a megyei járásközpont viszonyításában, vagy akár az egész országgal összehasonlítva.

Az érettségi nélküli középfokú végzettségűek zöme szakmunkásképzőt – a 2016/17-es tanévtől ezen iskolatípus neve szakközépiskola – végzett. Ez első megközelítésben kedvező, hiszen rövid képzési idővel számolhatunk, amelynek végén valamilyen szakmával rendelkezik a fiatal.

Az utóbbi évtizedek változásai azonban rendkívül kedvezőtlenül hatottak erre a képzési szegmensre, piacképességük rohamosan romlott – ez nem feltétlenül azt jelenti, hogy a végzettségük birtokában nem tudnak elhelyezkedni, sokkal inkább azt, hogy az általuk megszerzhető jövedelem elmarad azokról a szintektől, amelyek jelenleg Magyarországon biztos, tervezhető, a gyermekeknek tovább lépést biztosító életszínvonalat nyújthatna.

Ezzel párhuzamosan nem meglepő, hogy a múlt évig még szakmunkásképzőnek nevezett iskolatípusba beiskolázottak társadalmi háttere is egyre rosszabb mutatókkal bír. A képzettség ezen csoportja ma inkább rizikós, kevés potenciálisan kiaknázható előnye van. A (rég) szakmunkásképzőt végzettek csoportja mellett ez a végzettségi kategória rejti az érettségi nélkül megszerzhető OKJ-s végzettségekkel rendelkezőket is.

Az országos és a megyei járásközpontok vonatkozásában, valamint a Nagykállói járásban és Bökönyben is csökkent az érettségi nélküli középfokú végzettséggel rendelkezők aránya, de eltérő mértékben. A települési csökkenés mértéke megfelel az országos átlagnak.

A felsőfokú végzettségűek terén Bököny némileg elmarad mind az országos, mind a megyei járásközpontok átlagától. A számadatok vonatkozásában úgy tűnik, Bököny munkaerőpiacának diplomásokat felszívó képessége mintegy 50 %-kal marad el az ország és a megyei járásközpontok hasonló jellemzőjétől.

A diplomások számának/arányának változása minden esetben pozitív irányú, azaz az a két népszámlálás között nőtt a diplomával rendelkezők száma.

Összességében pozitív változás, hogy az aktív korú lakosság képzettségi szintje nőtt, ezzel együtt a maximum általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya szintén. A stratégiai kérdés az, hogy a településen működő folyamatok, erők képesek-e megállítani (esetleg visszafordítani) az érettségi nélküliek (a régi szakmunkásképzőt és OKJ-s tanfolyamokat végzettek) munkaerő-piaci leértékelődését, vagy szembe kell nézni azzal, hogy ez a csoport lényegében ugyanazt a munkaerő-piaci és társadalmi helyet foglalja

³⁴ Forrás: <https://map.ksh.hu/nepszamlalas/>

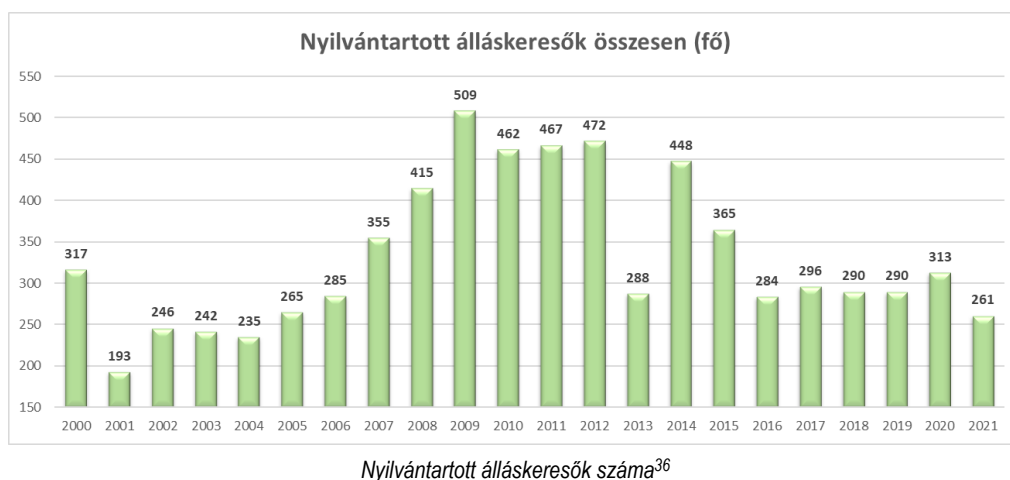
³⁵ Forrás: <https://map.ksh.hu/nepszamlalas/>

el, mint a dinamikusan csökkenő számú és arányú általános iskolát végzettek csoportja – csak éppen a képzési idejük nyúlik meg, és a képzési költségük növekszik.

1.5.1.5. Munkanélküliség, foglalkoztatottság

A munkaerő-piaci sajátosságok alapvetően meghatározzák a lakosság szociális helyzetét, valamint egészségi és mentális állapotát, mivel a permanens foglalkoztatási problémák az abban élő emberek szinte mindegyikét érintő, állandóan meglévő feszültségek forrásai. A Munkaerő-felmérés adatai szerint 2013-ban Magyarországon a 15-64 éves népesség valamivel kevesebb, mint két-harmada volt jelen aktív munkakeresőként vagy foglalkoztatottként a munkaerőpiacon. A munkaerő-piaci részvétel javuló lendületet kapott az elmúlt években, s utóljára a 90-es évek elején volt ilyen magas.

Ennek a munkavállalási korú népesség számának csökkenésén túl a legfontosabb oka, hogy az elmúlt években az aktivitás gyorsabban nőtt, mint a foglalkoztatottság, hiszen a válság és az azt követő gyenge konjunktúra megugró munkanélküliséget hozott, ami csak – a gazdasági fellendülés megindulásával - 2013. év második negyedétől kezdett jelentősebb mértékben csökkenni.

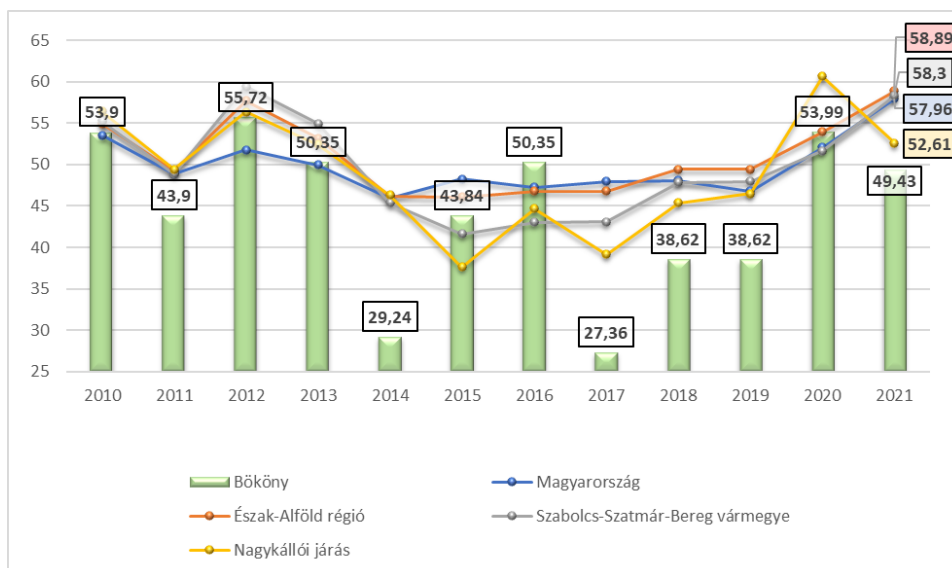

Emellett több lényeges, a munkakínálat növekedését ösztönző kormányzati intézkedés született, amelyek közül a legfontosabbak a nyugdíjba menetel szigorítása (korkedvezményes nyugdíjazás lehetőségeinek csökkentése, a korhatár fokozatos emelése) és a rokkantnyugdíjak felülvizsgálata irányába tett lépések voltak. Továbbá a szociális segély (foglalkoztatást helyettesítő támogatás) munkavégzéshez kötése és ezzel párhuzamosan a közfoglalkoztatás megemelkedett volumene is fontos tényezőnek számított, illetve a válság hatására a korábban inaktív státuszúak munkakeresési aktivitása is megnőtt. (Munkaerő-piaci helyzetkép, NFSZ, 2013.) Az utóbbi években egyre erősödő szakemberhiány jellemzi a hazai munkaerő-piacot.

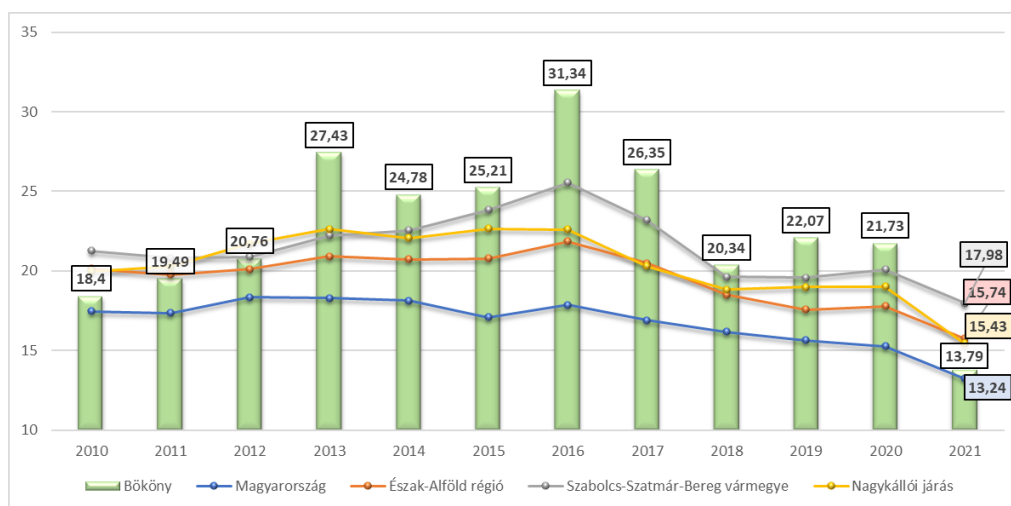
Bökönyben a nyilvántartott álláskeresők száma az országos tendenciáknak megfelelően alakult az elmúlt években. A vizsgált időszak vonatkozásában 2000 és 2009 között drasztikusan nőtt a munkanélküliek száma, (2012 -2021) között ez a létszám csaknem a felére csökkent.

A munkanélküliségi rátának utóbbi években bekövetkező nagyobb mértékű csökkenése erős összefüggést mutathat a növekvő mértékű kivándorlással, amelynek kibocsátó területei elsősorban a nagyobb városok, mivel ezeken a helyeken élt a megfelelő végzettséggel és munkatapasztalattal rendelkező kivándorló népesség nagyobb tömege. Bököny a maga perifériális helyzetével e szempontból védettebb lehet – a helyi munkaerőpiac lehetőségei vélhetően kielégíti a helyben lakók igényét, illetve a község és térségének egyéb pozitívumai is kellőképpen ellensúlyozhatják a külföldi munkavállalásban rejlő lehetőségeket.

³⁶ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

Tartós álláskeresők aránya %

Pályakezdő álláskeresők aránya %

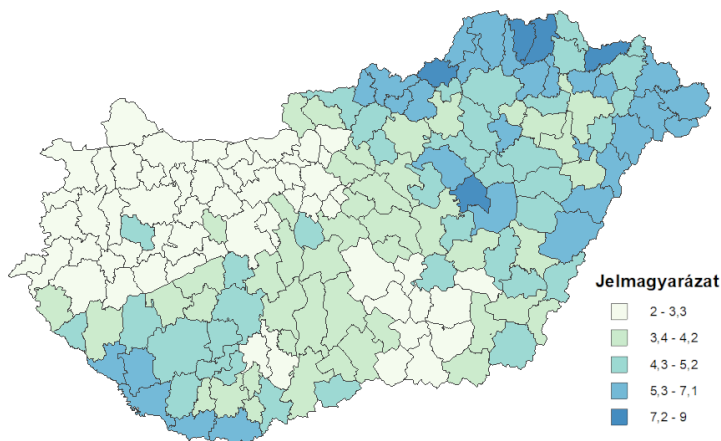
A javuló munkaerő-piaci mutatók mellett ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra, hogy országos szinten a szegénységi adatok minden tekintetben romlottak. Ennek oka, hogy a munkanélküliségi és foglalkoztatási statisztika javulásában nagy szerepet játszó közmunka egyéb előnyei mellett hatástalannak bizonyult, mint aktív munkaerő-piaci intézkedés.

A közfoglalkoztatásból rendes munkába állók aránya országosan rendkívül alacsony (2013-ban 13 %), mivel a közmunka keretében végzett egyszerű és mezőgazdasági munkák nem fejlesztik a résztvevők azon készségeit, amelyekre napjainkban a munkapiacra szükség van (például problémamegoldó képesség).

Másrészt, a rendkívül alulfizetett közmunkásoknak kevesebb idejük marad a munkakeresésre és saját maguk átképzésére. További jellegzetessége a közmunkának az, hogy nem biztosít kiszámítható, az egész évet lefedő foglalkoztatást, így konzerválhatja a szegénységet.

Ezenkívül a munkanélküliségtől és a közmunkás-léttől függetlenül is létezik szegénység Magyarországon – a dolgozói szegénység az Eurostat legfrissebb adatai szerint már a foglalkoztatottak 9,3 százalékára volt jellemző 2015-ben (a társadalmi juttatások kézhezvételével is), ami a 2014-es 6,7 százalékhoz képest ötven százalékos növekedést jelent.

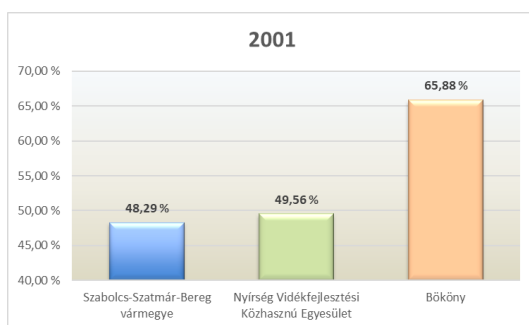
Bököny lokalitását tekintve egy, a munkanélküliségtől súlyosan érintett régióban helyezkedik el, amely a településhálózat egymásra hatása miatt komoly hátráltató tényezőként lehet jelen.

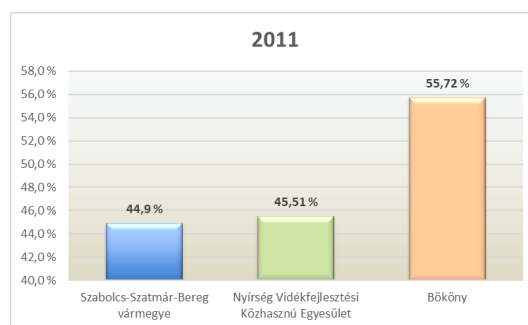
Munkanélküliségi ráta 2009-ben³⁷

A hazai sajátosságok ismeretében lehet értelmezni a települési munkanélküliségi adatokat is. Míg korábban a munkanélküliség a szegénység szinonimája is lehetett volna, mára már csupán a szegénység töredékért felelős. Így a foglalkoztatottak arányának javuló tendenciái is – amelyek mindkét népszámlálás évében a járási és megyei adatokat meghaladó mértékűek, az országgal egyenértékűek voltak Bökönyben – eltakarhatják a szegénységi terheket.

A szegénységi terhek becsülhető mértékéről ugyanakkor világosan árulkodik a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, amely ugyan Bökönyben magasabb, mint a járásban és a megyei járásközpontokban tapasztalható arány, de még így is több, mint 50 százalék, viszont a két legutóbbi népszámlálás között csökkenést mutatott.

Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%), 2001³⁸

Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%), 2011³⁹

Ez összefüggésben áll az előregedő népességgel, amelyen belül a csak nyugdíjasokból álló egy- és kétszemélyes háztartások aránya párhuzamosan növekszik az öregségi index változásával. Mindenesetre az kijelenthető, hogy Bököny háztartásai a foglalkoztatási rátát tekintve lényegesen kedvezőtlenebb helyzetben vannak a vármegye mutatóihoz viszonyítva.

A közfoglalkoztatás rendszere tehát egyfelől növeli a munkaerő-piaci aktivitást és csökkenti a nyilvántartott álláskeresők számát, másfelől elfedi a társadalmi helyzetet. A nyilvántartott álláskeresők száma Bökönyben is csökken. Említést érdemel viszont az a tény is, hogy a közfoglalkoztatási program nem érte el célját, valamint akik kiszorultak ebből a foglalkoztatási formából jellemzően nem tértek vissza a munka világába úgy, hogy a munkaerő-piacon jelentősen növekedett a munkaerő-szükséglet.

³⁷ Forrás: Saját szerkesztés – KSH adatok alapján

³⁸ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

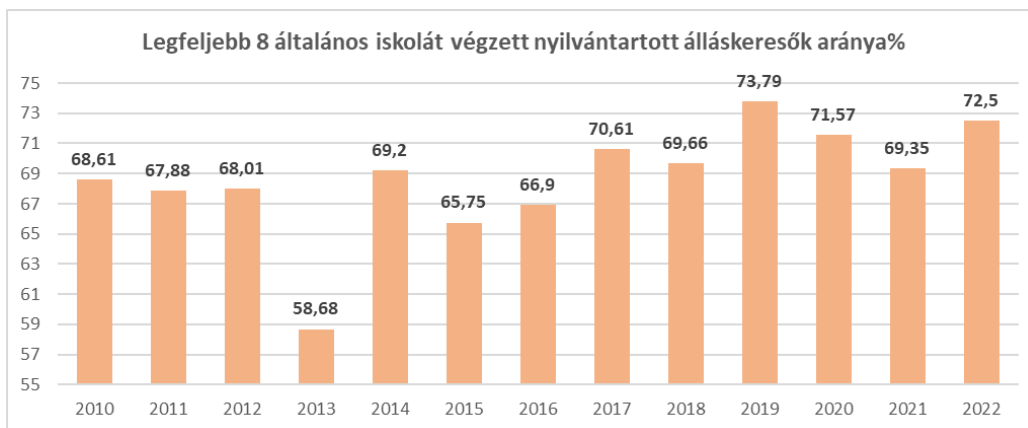
³⁹ Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

Az álláskeresők csökkenése a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresők számában már nem jelentkezik, amely azért problémás, mert az első fél évben a munkanélküliséggel sújtott egyének könnyebben visszavezethetők a munkaerőpiacra, és a települési munkanélküliség igen alacsony száma mellett a tartós munkanélküliek aránya növekszik. Ugyanakkor ez a probléma nem olyan jelentős, tekintve az igen alacsony rátákat – sokkal inkább feltételezhető, hogy Bökönyt is utolérte, vagy hamarosan utol fogja érni a gazdaság növekedését gátló, a már működő vállalkozások helyzetét nehezítő munkaerő-hiány (a képzettek szegmensében).

A területi statisztikai nagyképben jól látható, hogy az Bököny térségére jellemző foglalkoztatottsági arány abszolút mértékét tekintve alacsony, noha az országos rátákhoz viszonyítottan közepesnek számít (mivel a hazai foglalkoztatottság elmarad az EU átlagától, és a kívánatosnak tartott szinttől egyaránt).

A ráta szintje nehezen változtatható – akkor is, ha a foglalkoztatottsági arány növelésének gátja a munkalehetőségek hiánya, vagy a nem elég széles spektrumú kínálat (amely szelektíven néhány képesítésre irányul, de a képesítések többségének nem kínál reális elhelyezkedési modellt), és akkor is, amennyiben a területen jellemzően szegregátumokban élők, és erősen leszakadt szegény roma lakosságot érinti.

A munkaerő-piaci szempontból kifejezetten nehéz helyzetben lévő, legfeljebb 8 általános iskolát végzett, regisztrált munkanélküliek arányában a vonatkozási években Bököny kedvezőtlenebb adatokkal rendelkezik, mint a térsége, ahogy az az alábbi ábráról is világosan leolvasható. E tekintetben úgy tűnik, sok tennivalója van a településnek.

Legfeljebb 8 általános iskolát végzett regisztrált munkanélküliek aránya (%), 2020⁴⁰

Az álláskeresők iskolai végzettség szerinti megoszlásában finom különbségek mutatkoznak meg az idősoros adatokban. Jól látható, hogy a közmunka tipikus megvalósulási formáiba gyorsan bevonható, leg-
alacsonyabb végzettségűek aránya az idő előre haladtával csökken. Ebben természetesen közrejátszik az is, hogy a teljes népességen belül is csökken az arányuk. Emellett némi növekedést követően csökkent a felsőfokú végzettséggel rendelkező, bökönyi álláskeresők aránya. Ennek megfelelően ugyan közel változatlan a középfokú végzettségűek aránya, de az utóbbi években a többi kategória csökkenésének köszönhetően arányuk nőtt.

Nagyon fontos mutató a pályakezdők elhelyezkedési nehézségeit szemléltető pályakezdő álláskeresők aránya az összes álláskeresők arányában, amely a szakértők szerint XXI. század munkanélküliségének talán legfontosabb mutatója. A mutatónak két vonatkozási területe van. Egyfelől megmutatja, hogy Bökönybe nagyon magas a munkaerő-piaci karrierjüket nem, vagy késve elkezdő aránya.

Amennyiben a munkanélküliség abszolút értékét tekintjük, a kis lakossággal rendelkező Bökönyben a munkanélküliek csoportja sem nagy. Ezen belül is öröndetes csökkenést mutat a tartós munkanélküliek két csoportjának száma is. A jelenlegi ráta az utóbbi években már olyan alacsony, hogy vélhetően akadályozza a település gazdasági fejlődését (miután a gazdasági prosperitást nem csupán a nagyon magas, hanem a nagyon alacsony munkanélküliségi ráta is akadályozza, rugalmatlanná téve a munkaerőpiacot).

⁴⁰ Forrás: TeIR: Idősoros elemző

Az említett csökkenő munkanélküliségnek tudható be az is, hogy aki ma Bökönyben munka nélkül van, annak több, nagy része tartós munkanélküli – messze meghaladva ezzel a térség egyéb szintjeinek adatait. Ez alapvetően abból fakadhat, hogy jóformán már csak a legnehezebben visszaintegrálható (vagy ténylegesen vissza nem integrálható) aktív korúak maradtak munka nélkül a községben. A statisztika természetesen csak azokat a személyeket tartalmazza, akik a rendszerben álláskeresőként regisztrálva vannak, azaz munkát keresnek. Az inaktívok egy része nem kerül be a nyilvántartási rendszerbe.

A pályakezdők helyzetének fokozatos romlását jól szemlélteti az idősebb munkavállalói csoporttal (45 év felettiek) való összehasonlítás is. Eszerint, amennyiben a trendekben nem történik változás, akkor a 25 év alatti korcsoport (melynek maximum egy 7 évnyi kohorsz, amely 16 év alatti része nincs is jelen a statisztikákban, a 16 év feletti alcsoportjának is eleinte nagyobb, majd kisebb része tanulói státuszban van, azaz nincs jelen a munkaerő-piacon) lassan megközelíti a 45 év felettieket (aki a jelenlegi nyugdíjkorhatári szabályozók szerint minimálisan 17-20 életévnyi kohorszot jelentenek).

Ez a pályakezdők nehézségére utal, és mindamellett, hogy a szakirodalom kiemelkedően fontos problémának tekinti, Bököny jövőjére is komoly kihatással lehet, hiszen a fiatal munkavállalók a legmobilabbak, akár van munkájuk (és jobbat szeretnének), akár nincs. Ez pedig a migrációs szívóerő növekedését predesztinálja a községben.

A migrációs szívóerő szerencsésebb esetben csak Bököny közvetlen környezetére rántja ki a jövőben a fiatal munkavállalót vagy munkanélkülit. Ezt a forgatókönyvet valószínűsíti, hogy a TelR adatbázis szerint a község térségében jobbak a pályakezdők lehetőségei, amelynek következtében alacsonyabb az arányuk a munkanélkülieken belül.

Amennyiben ez a forgatókönyv valósul meg, az elvándorló fiatalok gyakrabban visszatérhetnek Bökönybe, hogy meglátogassák helyben maradó szüleiket, gondoskodjanak róluk (némi tehermentesítve ezzel a helyi ellátórendszerrel), és nagyobb az esélye annak, hogy esetleg megváltoztassák a döntésüket, és hazaköltözzenek. Amennyiben azonban a szívóhatás messzebbre repíti a helybéli fiatalokat (Budapestre, az Észak-Dunántúl fejlett gazdaságú régiójába, vagy külföldre), akkor ezek a lehetőségek jóformán bezáródnak, azok pozitív hatásával a helyben maradó közösség nemigen számolhat.

A 45 év felettiek munkanélküliség szempontjából igen magas kockázatú csoportnak számítanak, ugyanis állásuk elvesztése esetén az átlagnál nehezebben tudnak újra elhelyezkedni, sőt, igen valószínű, hogy tartósan munkanélküliek maradnak.

A gazdasági aktivitás fogalma kortól függetlenül, magába foglalja mindkét nemhez tartozó mindazon személyeket, akik munkát végeznek a gazdasági javak és a szolgáltatások területén, egy meghatározott időszak alatt – beleértve a munkanélkülieket is. Gazdaságilag nem aktívak az aktív koron aluli személyek (jelenleg 16 év); az aktív korhatár felettiek, de oktatási intézményekbe járók; a háztartásbeliek; a nyugdíjasok és a más okból inaktív személyek (pl. rokkantság, gyés, gyed stb.).

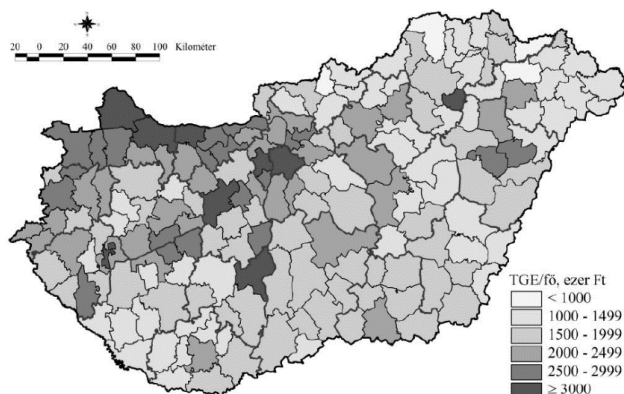
Az adatokból jól látható, hogy Magyarországon jelentős mértékben lecsökkent a nem aktív népesség aránya a két legutóbbi népszámlálás között, azaz ezzel párhuzamosan megnőtt a gazdasági aktivitás. Az országos változással párhuzamosan a vármegyében, a Nagykállói járásban, és is hasonló folyamatok játszódtak le.

Az aktivitási ráta azonban elrejtje azt a tényt, hogy a csökkenő népességen belül még a növekvő aktivitás mellett is egyre kevesebb munkaképes fő tevékenykedik a munkaerőpiacon. Ez pedig annyit jelent, hogy a csökkenő térség vonzereje az újonnan betelepülő vállalkozásokat illetően (mert nem tud felmutatni elegendő potenciális munkavállalót számukra), illetve gyengül a megtartó ereje a jelenleg üzemelő vállalkozások esetében (amennyiben humán erőforrás problémák prognosztizálhatók a jövőben, ha ugyan azok nincsenek jelen máris).

1.5.1.6. Jövedelmi viszonyok

A jövedelmi helyzet szorosan összefügg a foglalkoztatottsággal és a termelékenységgel. A foglalkoztatottság értelemszerűen azt jelenti, hogy az aktív korú lakosság milyen arányban van jelen a munkaerőpiacon, azaz mennyi ember termel, és ennek a termelésnek a jövedelmekben realizálódó részét mennyien „viszik haza”. A termelékenység pedig azt jelenti, hogy az egy emberre jutó termelés mekkora – minél

magasabb, annál több jut nem csupán a jövedelmekre, de az állami feladatok magas színvonalú ellátásra is. A statisztikai adatok alapján hazánk esetében meglehetősen alacsony termelékenységet állapítanak meg a szakértők, ebből következően állhat elő az a helyzet, hogy a hazai szegények túlnyomó többségének van jövedelme, azaz dolgozik, mégsem tudja rendesen eltartani magát és a családját.

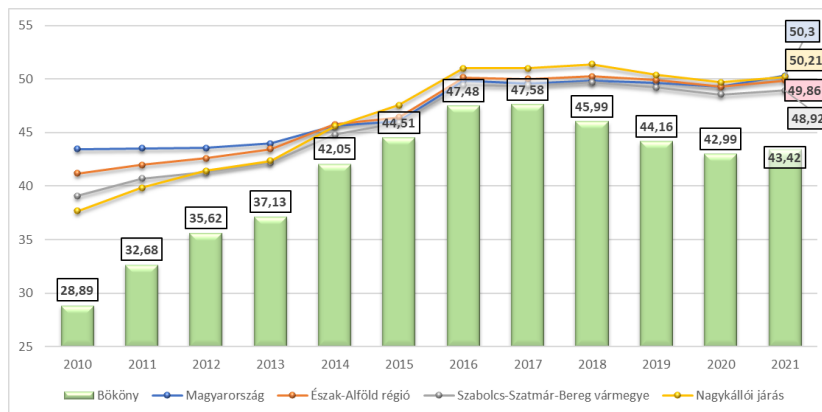

A települési gazdasági erő egy lakosra jutó értéke a kistérségekben, 2011-ben, 1000 Ft⁴¹

A területi statisztikai adatok szerint a Nyíregyházi kistérség gazdasági ereje országos viszonylatban közepesnek számít (1500-1999 ezer Ft/fő), nála gyengébb mutatóval jellemezhető kistérségek közé ekelődve (kivételt képez a Nyíregyháza, mint lokális centrum és térsége). A jelentős helyi gazdaságnak (erdő- és bányaművelés) köszönhetően Bököny ugyancsak kiveszi a részét ebből a mutatóból.

Az adófizetők száma lényegében a munkaerő-piaci aktivitás növekedésével párhuzamosan növekszik. Hazánkban régóta kiemelt stratégiai cél az aktivitás növelése, ezáltal a korábban rendkívül rossz aktív/inaktív arány miatt az adóterhekre nehezedő nyomás enyhítése. A községre vonatkozóan kedvező kép rajzolódik ki a TeIR adatbázis éves bontásban erre vonatkozó adataiból.

Mind a járási, mind a megyei adatok változását figyelembe véve elmondhatjuk, hogy a 100 lakosra jutó adófizetők száma Bökönyben kedvezőtlenebb képet mutat, hiszen mind az országos, mind a járási adatok alatti a mértéke. Bökönyben tizenkét éven belül több, mint 30 százalékkal gyarapodott az adófizetők száz lakosra vetített száma, a 2010-ös 28,89-ről, 43,42-re (2021).

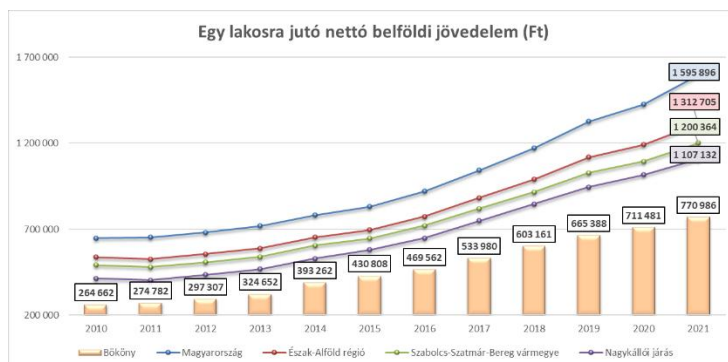
SZJA adófizetők aránya 100 lakosra (fő)⁴²

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem jelentős növekedése a két legutolsó népszámlálás között öröndetes, még az infláció hatását beszámítva is. Országos szinten ez az adat valójában igen nagy mértékben a legfelső jövedelmi decilis (a leggazdagabb egymillió), vagy még inkább ezen jövedelmi decilis legfelső 10, sőt, 1 százalékának (felső tízezer) az óriási jövedelem-növekményéből származik. Ezzel

⁴¹ Forrás: Pénzes, 2014

⁴² Forrás: TeIR: Helyzet-Tér-Kép és LEADER

párhuzamosan igen széles társadalmi rétegek vásárló-ereje rendkívül alacsony, a napi fogyasztási cikkek túl jóformán másra nem terjed ki – de arra is csak szűkölködve, nélkülözve.⁴³

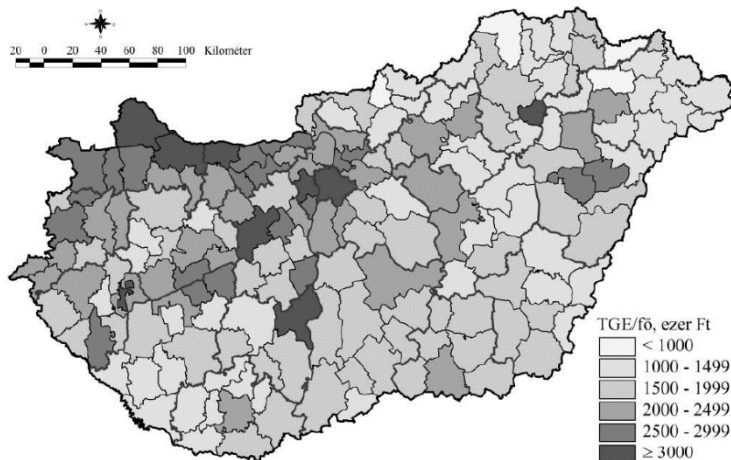

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft/év) alakulása⁴⁴

Az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem Bökönyben 2010 és 2021 között jóval alacsonyabb volt az országos, régiós, megyei és járási átlagnál.

2021-re további növekményről számol be: az előző évi saját nivóhoz képest közel 60 ezer forinttal megemelkedett egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, de nem haladta meg a megyei egy főre jutó jövedelemátlagot.

A települési gazdasági erő számításakor a járás a 1500-1999 ezer Ft/fő mutatóval jellemezhető csoportba került, nála gyengébb mutatóval jellemezhető járasok közé ékelődve (kivételt képez a Nyíregyháza, mint lokális centrum és térsége). Ezzel egy alsó-középkategóriás gazdasági erő körvonalazódik, melyből Bököny is kiemelkedik a helyi gazdasági jellemzők alapján.

A települési gazdasági erő egy lakosra jutó értéke a kistérségekben, 2011-ben, 1000 Ft⁴⁵

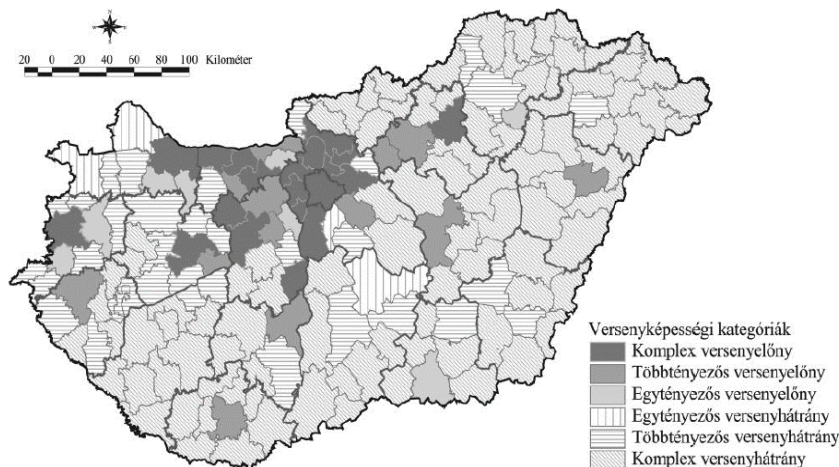
A kedvezőbb gazdasági erő indexet árnyalja a teljes térségre jellemző komplex versenyhátrány, amely a kedvezőtlen élől munka-termelékenységi és foglalkoztatottsági pozíciót kombinálja a kedvezőtlen demográfiai pozícióval.

⁴³ Az Eurostat hármasszámítások alapján három és félmillió ember él szegénységi küszöb alatt, illetve a KSH módszertan és háztartás-statisztikai adatállomány alapján a háztartások 25 százalékában élnek létminimum alatt az emberek Magyarországon.

⁴⁴ Forrás: TEIR rendszer; Helyzet-Tér-Kép adatbázisa alapján

⁴⁵ Forrás: Pénzes, 2014

Ez a hatás leginkább olyan formában prognosztizálható, hogy a meglévő gazdasági források mellé (melyek túlnyomó részben a település természeti adottságaira építenek, mint a bányászat, erdőművelés és a turizmus) igen alacsony valószínűséggel tudnak bevonni új forrásokat, kevéssé valószínű, hogy új gazdasági ágak jelennek meg, vagy, hogy ezek részaránya Bököny gazdaságában számottevővé növekszik.

Versenyképességi kategóriák a kistérségekben, 2011-ben.⁴⁶

A jövedelmi viszonyok, a jövedelmi egyenlőtlenségek feltárása során nemcsak a foglalkoztatottak munkabéret, jövedelmét (vagy annak nem létét), az adózók számát kell vizsgálni, hanem a lakosság transzferekből (nyugdíjból és szociális ellátásból) származó bevételét is.

A transzferekben – nyugdíjak, szociális ellátások, járadékok és egyéb járandóságok – részesülők száma és aránya úgy országosan, mint a vármegyében, járásban és Bökönyben is csökkent. Ez részben összefüggésbe hozható a növekvő aktivitási rátával, részben pedig azokkal a jogszabályi változásokkal, amelyek aktívan befolyásolták annak elbírálását, hogy ki, mikor, meddig és milyen mértékben részesülhet ezekben a transzferekben (pl. nyugdíjkorhatár felemelése, rokkantnyugdíjasok munkaerő-piacra való visszavezetése, a különféle segélyezettek számának csökkentése).

A transzferekben részesülők számának csökkenése tehát értelmezhető úgy is, mint a rászorulóknak tényleges csökkenése – ami örvendetes –, de úgy is, mint az állam folyamatos kivonulását a rászorulóknak támogatásából – amely anélkül, hogy a rászorulóknak számát ténylegesen csökkentené, a családokra, és a családokon keresztül közvetlenül a lakóhelyükre, azaz a településekre hárítja a terheket. Ez az értelmezési dilemma kisebb mértékben jelenik meg a nyugdíjasok számának csökkenésében (amely ugyan Bökönyben nem jellemző, de országosan jelen van), viszont jól nyomon követhető rendszeres szociális segélyezettek, és kisebb mértékben a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményezettek számának csökkenésében.

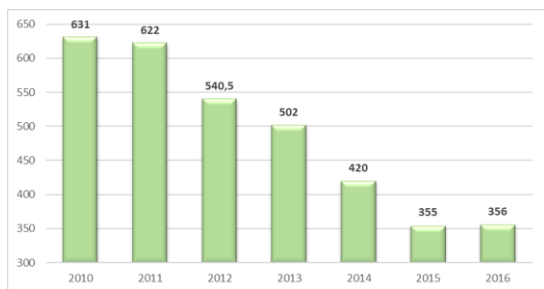
Bökönyben a nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma csökkenő tendenciát mutat. A két nem biológiai sajátosságaiból következően a nők száma több, (közel duplája 2022-ben) a férfiak számának. Az idős nők esetében a legvégső életszakasz hosszabb-rövidebb özvegységgel – gyakran egyedül éléssel – társul.

Ez jelentősen befolyásolja a szociális ellátórendszerrel szemben támasztott szolgáltatási és gondozási szükségleteket. A magukra maradt idősek gondozási szükséglete jelentősen megnő.

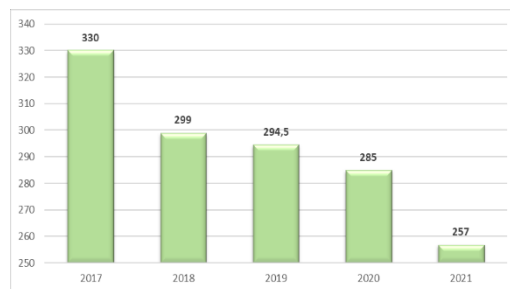
A rászorultsági alapon adható rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény és lakásfenntartási támogatás tekintetében Bökönyben a 2011-et követően folyamatos csökkenés tapasztalható, ha a kedvezményt igénybe vevők éves létszámát vesszük figyelembe. Bár 2011-et követően a kedvezményben és támogatásban részesültek száma folyamatos csökkenést mutat, azonban azt tudni kell, hogy ez nem a probléma csökkenésének tudható be, hanem a kormányzati szándéknak megfelelő változások tükröződnek

⁴⁶ Forrás: Pénzes, 2014

Bizonyos mértékű csökkenés természetesen betudható demográfiai okoknak is (gyermekszám csökkenése), és a legszegényebbek helyzetét stabilizáló (egyben a szegénység egy újabb, némileg kedvezőbb szintjén konzerváló) közmunkaprogramból származó jövedelem is kiváltja ezeket.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (fő)⁴⁷

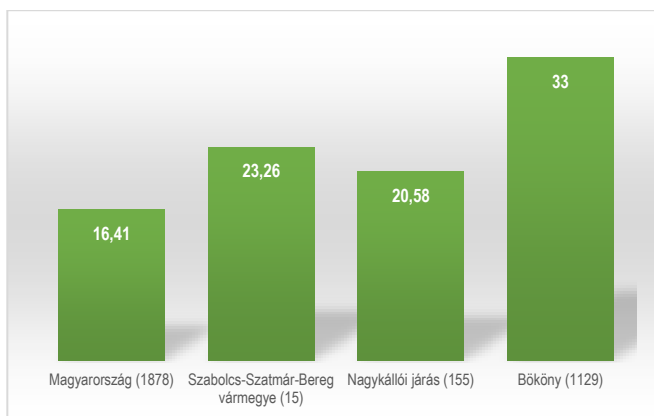

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek havi átlagos száma (fő)⁴⁸

2017-2021 év közötti időszakra fellelhető adatok alapján, az csökkent a kedvezményben részesülők száma, a havi átlagos létszám figyelembevételével.

A TeIR adatbázis alapján készített ábra, amely a havi rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesültek adott évre viszonyított átlagos számát ábrázolja, szemléletesen mutatja be a kedvezményezettek számának csökkenését.

Bököny a legutóbbi két népszámlálási év foglalkoztatási adatai alapján öt százalékponttal javította pozícióit. Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 éves) belül dinamikusabban csökkent, mint az országos és a járási, hasonló irányú csökkenés, bár alatta marad a megyei adatok pozitív változásának. Ugyanez a csökkenés a legrosszabb munkaerő-piaci helyzetben lévő, legfeljebb 8 általános iskolai végzettségűek esetében még magasabb, amely szintén meghaladja az országos és a járási mutatókat, és csak kevéssel marad el a megyei mutatótól. A rendszeres munkajövedelem – érkezen bármilyen forrásból -, rendkívül fontos az egyének önbecsülése, a családok életszínvonala szempontjából, és ezen a téren Bököny előnyös változásokon ment keresztül.

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (százalék)

A legutóbbi két népszámlálás között eltelt időben jelentős csökkenés volt tapasztalható a leginkább rizikósnak tekinthető társadalmi csoport, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúakon belüli arányában. Ez az arány országosan, megyei szinten és a járásban is harmadával csökkent a vizsgált időszakban. Ezt meghaladó módon csökkent

⁴⁷ Forrás: TEIR rendszer; LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

⁴⁸ Forrás: TEIR rendszer; LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

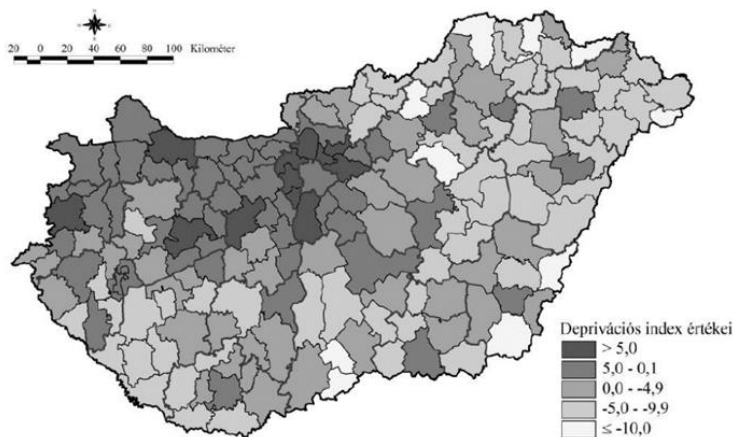
ezen csoport aránya Bökönyben. Egyébként ez az egyik legfőbb mutatója a települési szegregátumok kialakulásának.

A KSH a népszámlálás adatainak alapján azokat a területeket minősíti szegregátumnak (szegény szegregátumnak), ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50%. Azokat a részeket pedig, ahol a lakosok számának legalább 40%-a ugyanezen rétegeképző paraméterek szerint alacsony státusú, veszélyeztetettnek minősíti.

A deprivációs index a depriváció (komplex hátrányos helyzet) jellegzetesen többdimenziós és többmutatós fogalmának a mérésére szolgál. A brit módszertant követve, de a hazai sajátosságokhoz igazítva a fenti ábra alapjául szolgáló 2011-es kistérségi vizsgálathoz Pénzes (2014) a következő mutatókat vette figyelembe:

- munkanélküliek aránya;
- foglalkoztatott nélküli háztartások aránya;
- komfort nélküli lakások aránya;
- átlag adózott jövedelem havonta egy állandó lakosra;
- SZJA adófizetők a 15-64 éves korosztály arányában;
- legalább középfokú iskolai végzettségűek a 25-x népesség arányában;
- 100 fő 60 év felettire jutó 15 év alatti (fiatalodási index) (Pénzes, 2014).

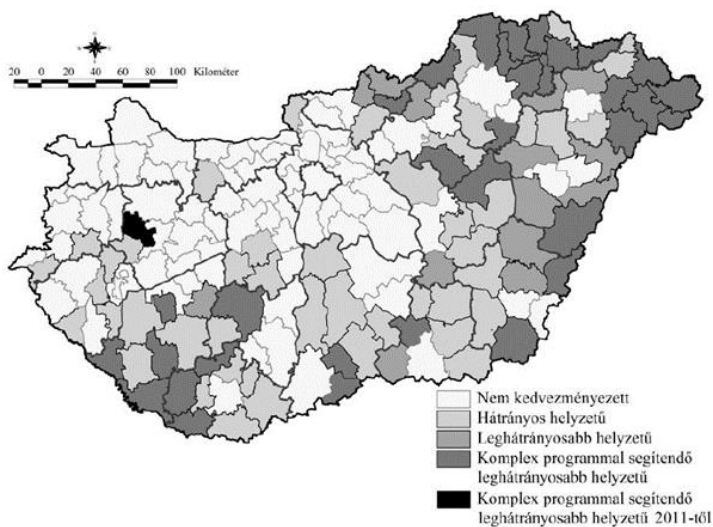
Ez alapján jól látható, hogy az ország észak-keleti és keleti része (a délnyugati határszéllel együtt) magas deprivációs index-szel jellemezhető. Ezen belül a Nyíregyházi járás – ahogy az már korábban, más mutatók esetében is láttuk – szigetszerűen emelkedik ki környezetéből. Bököny esetében nem számoltunk külön deprivációs indexet.

A térségi deprivációs index a járásokban 2011-ben⁴⁹

A fentiek alapján nem meglepő, hogy Bököny „csupán” egy hátrányos helyzetű kistérségben található, amely egy komplex programmal segített LHH-s tájegység szívében helyezkedik el. A viszonylagos kedvező helyzet pozitívumait tehát nem kis részben vissza tudja fogni a Bökönyt szélesebb sávban körbe ölelő depressziós térség. Ennek demográfiai és gazdasági kockázataival mellett előnyös oldala is van: a gyengülő gazdaság mellett javult a természetes környezet állapota, amely kedvezően hathat a (főleg bel-földi) turizmusra.

⁴⁹ Forrás: Pénzes, 2014

A területfejlesztés kedvezményezett térségei 2007-ben, illetve 2011-ben⁵⁰

1.5.1.7. Életminőség

Az életminőséget egyszerre határozzák meg az objektív és a szubjektív körülmények, mutatók, amelyek eltérő hatást gyakorolnak a különböző életkori csoportokra, vagy akár társadalmi csoportokra. Jelen dokumentumban az objektív tényezőkre kell összpontosítani. Az objektivitás szempontjából jó megközelítést nyújt az Eurobarometer, amely az alábbi 8+1 dimenzióban definiálja és méri rendszeresen (háromévente) az EU tagállamok állampolgárainak életminőségét:

1. Anyagi és életkörülmények (jövedelem, fogyasztás és anyagi helyzet)
 2. Produktív vagy fő tevékenység
 3. Egészség (betegstatisztikák és felmérések, ADL, SMT, Euro-D, CASP)
 4. Oktatás
 5. Szabadidő és társas kapcsolatok
 6. Gazdasági és fizikai biztonság
 7. Kormányzat és alapvető jogok
 8. Természet és lakókörnyezet
- +1. Összességében az élettapasztalat

Az Eurobarometer vizsgálatok által sztenderdizált modell használhatóságát jelen esetben az korlátozza, hogy az nagymintás, reprezentatív, kérdőíves felméréssel kombinált, statisztikai adatgyűjtésen alapul, melyek Bököny esetében csak részben állnak rendelkezésre. Arra ugyanakkor alkalmas, hogy az egyes dimenzióhoz kapcsolható adattartalmakat komplexen értelmezzük. A 8+1 dimenzió számos ponton kapcsolódik a korábbi, tematikusan később következő adatokhoz és elemzésekhez, melyek ismétlésétől ezen a ponton eltekintünk.

A 8. dimenzióhoz kapcsolódóan érdemes arra fókuszálnunk, hogy a környezet - és természetvédelem ezen magas tájéztétikai és környezeti értékekkel rendelkező térségben igen nagy hangsúlyt kell, hogy képviseljen, ugyanis a természet hosszú időn keresztül megőrzött egyensúlyának elmozdulása visszafordíthatatlan környezeti károkat eredményezhet. A tájegység környezetterhelése összességében alacsony, viszont a térség nagyobb településeinek terjeszkedése és az ide települt vállalkozások tevékenységük végzése során konfliktushelyzetek alakulnak ki, emiatt fontos feladatként jelenik meg a védett tájrészeknél

⁵⁰ Forrás: Pénzes, 2014 - a 311/2007. (XI.17.) kormányrendelet és a 116/2011. (VII.7.) kormányrendelet alapján

és közvetlen környezetükben lévő települések fejlesztésének összehangolása a táj- és természetvédelem fenntartható fejlesztésével.

A térség értékes táji adottságú területeinek jelentős része – fekvéséből és infrastrukturális ellátottságából adódóan – még viszonylag érintetlennek mondható, a kezelők a megelőző tevékenységre, a terhelhetőség és a fenntartható fejlesztés elvének figyelembevételére nagy hangsúlyt fektetnek.

	2011	2022
Magyarország	9,27	4,27
Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye	14,44	8,25
Bököny	23,24	13,44

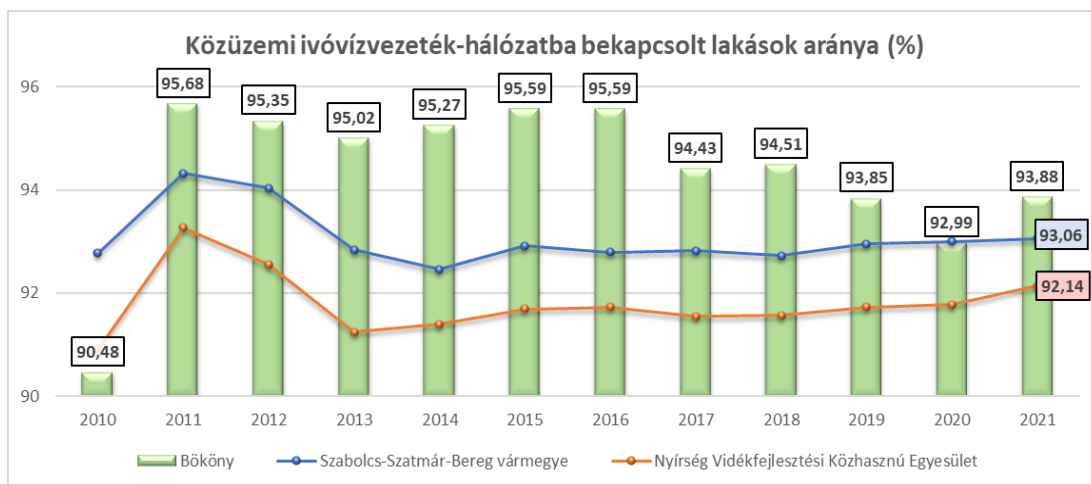
Alacsony komfort fokozatú lakások és lakott üdülők aránya (százalék)⁵¹

Az életminőség településfejlesztési szempontból jól megközelíthető a lakhatás viszonyait meghatározó adatok vizsgálatával, amely az Eurobarometer 8. pontjára illeszkedik. A lakásviszonyok egyik legalapvetőbb adata az a ráta, amelyet a lakhatásra kevésbé megfelelő épületek – azaz az alacsony komfortfokozatú lakások, és a lakott üdülők – aránya ad ki a teljes lakásállományhoz viszonyítva.

Alacsony komfort fokozatú lakások aránya (félkomfortos, komfort nélküli, szükséglakás és lakott üdülő) 2001-ben az összlakás-állomány 41,38 százaléka volt, amely jóval alatta van az országos átlagnak (20,05%), valamint kedvezőtlenebb képet mutat a megyei adatokhoz képest (26,95%).

A lakásállomány lassú modernizálódása mellett az előregedett társadalom demográfiai folyamatai következtében 2011-re az alacsony komfortfokozatú lakások aránya Bökönyben csökkent, de még mindig alatta van (23,24 %) az országos (9,31%) és megyei (14,51%) értéknek.

A 2022-es adatok további javulást jeleznek (13,44 %), de így sem éri el az országos (4,27 %), vagy a megyei (8,25 %) értéket.

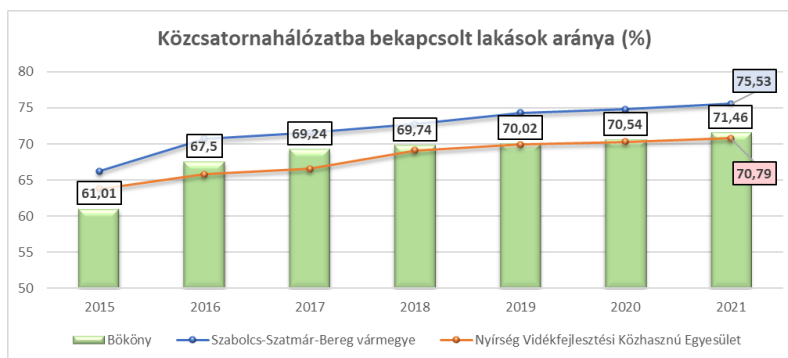

Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások arányának változása, Bököny⁵²

Ez a lakhatást tekintve jelentős életminőségbeli javulást mutat a községben, ugyanakkor a valós háttér-folyamatok egy része miatt (idősek elhalálása miatt megüresedett épületek) a tényleges javulás valójában kisebb mértékű (azaz közepes és magas komfortfokozatú lakások aránya úgy növekedett, hogy az azokban élő lakosok által élvezett komfortfokozat változatlan maradt). A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya Bökönyben 93,88 százalék (2021), amely 0,82 százalékponttal megelőzi a megye területének fejlettségi szintjét (93,06%).

⁵¹ Forrás: TEIR, LEADER – Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

⁵² Forrás: TEIR; Helyzet-Tér-Kép és LEADER adatbázisa alapján

Közcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások arányának változása⁵³

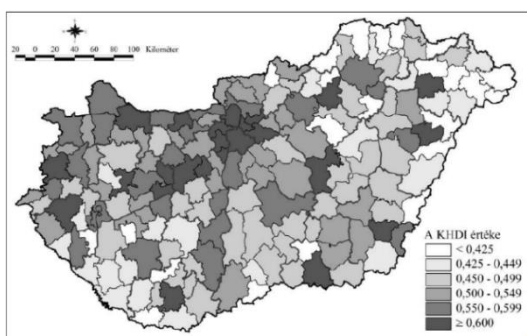
A szennyvízhálózat kiépítése megtörtént, a bekötés folyamatos (jelenleg 70 % feletti a rákötés).

Az életminőséget meghatározza a lakókörnyezet, települési környezet minősége is, továbbá a köztisztaság, a közbiztonság, a zöldfelületek mennyisége és minősége stb. Ezek a mutatók a későbbi fejezetekben kerültek részletesebb kifejtésre.

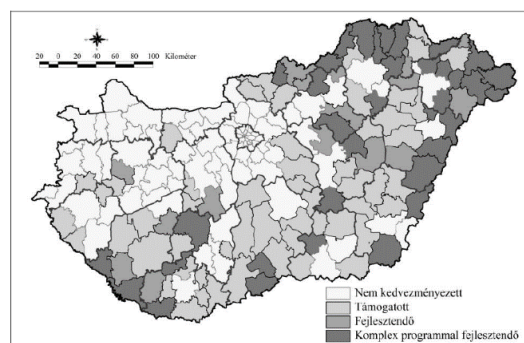
Az életminőség egyik fontos szegmense, hogy az öregségi, illetve egyéb nyugdíjra jogosultak száma hogyan változik, annak függvényében, hogy a jogosultak (azaz a 65 év feletti) száma évről-évre nő az országban. A 1.7.1.6. fejezetben vizsgált időszakban (2005 óta) azonos szinten áll az ellátásban részesülők száma Bökönyben. A stagnálás a népességfogyással kombinált előregedés következtében áll elő, és felszínes vizsgálat eredményeképpen arra utalhatna, hogy az életminőség is stagnáló.

Ez azonban nem igaz, részben az eltartotti arány romlása miatt romolhat, részben a szociális ellátások színvonalának növekedése, valamint az időseket érintő, elnyert pályázatok pozitív hatása miatt az idősek életminősége javulhat. Sajnos a pontos behatárolást elősegítő, Bökönyről célzott egészségfelmérések hiányában ennél konkrétabb következtetést nem lehet levonni.

A humán fejlettségi indexet (HDI) három társadalmi-gazdasági dimenzió – a hosszú és egészséges élet, az iskolázottság és a megfelelő életszínvonal – részindexeiből képezik (Farkas, 2012)⁵⁴. A mutató egyre inkább elterjed és többdimenziós jellege miatt a nemzetközi összehasonlító vizsgálatokban mind gyakrabban alkalmazzák a GDP mellett.

A korrigált humán fejlettségi index a kistérségekben 2011-ben⁵⁵

A területfejlesztés kedvezményezett térségeire (járásaira) készült próbaszámítás (2014)⁵⁶

A területi statisztikán alapuló térkép tanulsága szerint Bököny térségében a korrigált humán fejlettségi index alsó-középszintűnek mondható – figyelembe véve, hogy a legtöbb mutató tekintetében kiemelkedik térségéből, alaposan feltételezhető, hogy a KHDI tekintetében is jobb pozíciót vesz fel, mint a megye többi

⁵³ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

⁵⁴ Farkas M. B. 2012: A korrigált humán fejlettségi mutató kistérségek közötti differenciáltsága Magyarországon. – Területi Statisztika, 3. pp. 230-249.

⁵⁵ Forrás: Pénzes, 2014

⁵⁶ Forrás: Pénzes, 2014 – KEZÁN, 2014 alapján

települése. Bököny emellett egy olyan kistérség része volt, amely a területfejlesztés szempontjából a „támogatott” kategóriába került.

Ezek alapján elmondható, hogy Bököny község a jobb pozíciójú községek közé tartozik, ami a környező településeken található munkalehetőségeknek is köszönhető. Negatívan hat viszont a társadalmi szerkezete, melyben megfigyelhető a gyengélkedő demográfiai helyzete mellett a jelentős népességcsere. A 15 év aluliak túlnyomó többsége HH és HHH státuszú, többségében roma származású. Ilyen esetben jellemzően az elvándorlások okaként az etnikai szempontok is nagy súllyal esnek a latba.

1.5.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A község Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye déli csücskében található, közvetlenül Hajdú-Bihar vármegye szomszédságában. A szomszédos települések: észak felől Érpatak, északkelet felől Geszteréd, dél felől Hajdúhadház, délnyugat felől Téglás, északnyugat felől pedig Újfehértó.

Csak közúton közelíthető meg, a Téglás és Balkány közt húzódó 4901-es úton. Az ország távolabbi részei felől a legcélszerűbb megközelítési útvonala a 4-es főút, amelyről téglási letéréssel érhető el.

A település közigazgatási területe közelében végighalad, nyugati irányban a 4-es főút. Ez a legfontosabb megközelítési útvonala Nyíregyháza és Debrecen felől is. A község központját nyugati irányban a 4-es főúttal, valamint Újfehértóval a 49 121 és 4 912 számú utak kötik össze. A településről a 49 121, és 4 9147 számú útvonalak kínálnak kapcsolatot észak-keleti irányban Nagykálló, dél-keleti irányban Geszteréd felé.

Teljes területe 35,47 km², a belterület ebből 3,29 km². A lakások száma 1,203, míg egyéb lakóegységek száma nincs nyilvántartva. Bököny Község állandó népessége 2022-es statisztikai adatok alapján 2 959 fő, míg népsűrűsége 83,42 fő/km².⁵⁷

A Nyírség mai arculata még a -holocén időszakban alakult ki, felszínét nagyrészt a víz és a szél formálta. A mérsékelt kontinentális síkság nagyrészt mezőgazdaságilag hasznosított kistáj, melyen három tájtypus különíthető el:

- A Tisza mentének sávjában folyó menti hullámterek öntésföldekkel, liget- és láperdő maradványokkal.
- Területének nagyobb része mentesített ártér, holtmedrekkel, réti öntésföldekkel
- A nagyobb homokfoltok nagy részét pedig kötött homokos síkság jellemzi mozaikosan homokpuszta réteggel, akác- és nyárerdőkkel, szőlő- és gyümölcskultúrákkal vegyesen.

A Nyírség az Alföld északkeleti részén található középtáj. A táj nagy része Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében helyezkedik el, de vannak települések Hajdú-Bihar vármegyében, illetve a romániai Szatmár megyében is. Környezetétől szigetszerűen elkülönülő terület, északról a Bodroghöz és a Rétköz, keletről a Beregi-sík és a Szatmári-sík, délről az Érmellék és Berettyó-síkja, nyugatról pedig a Hajdúság és a Hajdúhát határolja.

Alapkőzetei a Tethys-óceán észak-afrikai szegélyén keletkeztek a késő karbon, és a középső jura korok között, ahol csaknem 160 millió éven keresztül rakódott le az üledék, meszes, agyagos, illetve kisebb rész dolomit és homokkő rétegeket létrehozva. A középső és a késő triászban az ekkori vulkánkitörések következtében riolit, andezit és bazalt rétegek rakódtak le, a jura időszakban pedig gabbró.

A Nyírség az Alföld egy kisebb részétája. Felszínének kialakításában a folyók és a szél játszották a legnagyobb szerepet. A folyók hordalékkúpokat és elhagyott medrek mentén vastag üledéket raktak le. A hordalékkúpok anyagából a szél homokot halmozott fel. Jellemző geológiai képződményei a lösz, a barnaföld, a különböző homokformák, a futóhomok, az agyag és a tőzeg. Átlagosan 20–50 m magasban emelkedik a Tiszántúl síkja felé, a legmagasabb pontja a Nyírógát területén található Hoportyó, ami 183 méter magas.

A miocén végére a Bükk-vidék központi része 300-400 métert emelkedett, így számottevő magasságú, mélyülő völgyekkel tagolt hegységgé alakult, elkezdődött a máig tartó karsztosodás és a vízhálózat

⁵⁷ Forrás: KSH

kialakulása. A pliocén első felében a félsivatagi éghajlat volt jellemző, hegyláb felszín-képződés kezdődött, majd a pliocén második felében hűvösebbé és nedvesebbé vált az éghajlat, az emelkedés pedig tovább folytatódott.

A Nyírség a Gömri és Szolnoki-flis szerkezeti egységeken nyugszik. A középidőtől a neogén vulkanizmus volt jellemző a térségre, egymás után több vulkáni ciklus is lezajlott, 2-3 millió éves különbségekkel. A Pannon-tenger üledékeinek és az alatta húzódó 10-15 millió éves tufarétegek határa átlagosan 2000-2500 méter, néhol a 4000 méteres mélységet is eléri. A pannóniai üledékrétegek vastagsága a Nyírségben 1000-2000 méter között ingadozik. A területet az Alföld ÉK-i részén található folyók töltötték fel, majd fel is szabdalták a pliocénben. Ekkor a Tisza és a Szamos a Nyírség déli részén folyt le.

A pleisztocén közepén a folyók a hegyvidékeken bevágódásnak indultak, majd hordalékkúpot kezdtek el építeni. A nyírségi hordalékkúp létrehozásában a Tapoly, Ondava, Latorca, Borsava, Tisza, Túr és Szamos folyók vettek részt. A pleisztocén végére a folyók három fő réteget hoztak létre, az első ezek közül egy alsó 70-80 m vastagságú folyóvízi homok, iszap és agyagfrakció. A második 30-40 m vastag folyóvízi homokból, iszaptól és anyagból, valamint kavicsrétegekből áll, e fölött található az 5-15 m vastagságú homokréteg.

A félig kötött homokterületek a Würm eljegesedés után alakultak ki, a Nyírség északi részén a szélbarázdák, deflációs mélyedések, garmadák, maradékgerincek, a délebbi területeken pedig a parabolabuckák jellemzőek. A felszínt napjainkban lösz és futóhomok fedi, lerakódásukhoz eltérő éghajlat és növényzeti fedettség volt szükséges. Azonban a ma látható formák az emberi beavatkozásnak köszönhetőek, mivel a 18. és 19. századi erdőirtások miatt újból mozgásba jött a futóhomok.

A Közép-Nyírség területén futóhomokformák fordulnak elő nagyobb számban. A löszös felszínek laposak és kisebb területűek. A homokfelhalmozódások sokszor szabálytalan alakot vesznek fel, parabolabuckából is keveset találhatunk. A szélbarázdák az északi részeken elérhetik a 12-16 méteres magasságot is, viszont a Nyíregyháza-Nagykálló-Máriapócs vonaltól délre már alacsonyabbak, csak 3-8 méter magasságúak.

A Nyírséget és a Rétközt az 1880-as években csapolták le. A csapadékos időkben a homokdombok közötti mélyedésekben összegyűlt víz a terület nagy részén lehetetlenné tette a földek művelését. A Nyírségi dombokról lezúduló víztömeg elvezetését is meg kellett oldani. A védelmi feladatok elvégzéséhez a Nyírségi és a Felsőszabolcsi Társulat összefogására volt szükség. Erre a feladatra építették 1879-82 között a Lónyai-övcsatornát. 1879. március 12-én megalakult a Nyírvíz Szabályozó Társulat, és ezzel együtt a Nyírség szabályozásának terve. A lényege a völgyekben húzódó főfolyások, a mellékvölgyekből, öblökből a főfolyásokig vezető csatornák vizét elvezessék egy főcsatornában. A mai Lónyai-főcsatorna hat nagyobb, és több kisebb csatorna vizét gyűjti össze Berkesztől Gávavencsellőig. A lecsapolások eredményeképpen csak néhány állandó jellegű tó maradt meg: Nagy-Vadas tó, Nagy Szik-tó, Szelkó-tó (Kisszék-Hosszoháti tó), Nyírteleki-tó, Kállósemjéni Nagy Mohos-tó, Ököri-tó, Nagy Fertő, Nyíregyháza Sós-tó. A folyószabályozások következtében ma már a Nyírségnek és a Rétköznek egyetlen természetes állapotban lévő vízfolyása sincs.

A megye területének mintegy 38 %-át veszélyeztetik a folyók árvizei, az árvízi veszélyeztetettség mind országos, mind nemzetközi tekintetben kiemelkedően magas, amit az árapasztó tározók fejlesztésével lehet csökkenteni.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye az ország kontinentális éghajlat jegyeit hordozó térségébe tartozik. Mérsékeltlen hűvös-mérsékeltlen száraz az éghajlata. Az évi középhőmérséklet a Felső-Tisza vidék nagytájhoz tartozó részein és a Nyírség északi részén 9 °C körül mozog, míg a vármegye többi részén 9,5 °C. A csapadék éves összege 550-680 mm között változik, viszont a Szatmári-sík keletkeleti részein meghaladhatja a 700 mm-t. Az egészévi napsütéses órák száma a megye ÉNy-i részén 2000-2050 óra, míg a DK-i területeken 1850-1950 óra. Az uralkodó szélirány északi-északkeleti, átlagos 3 m/s szélsébség mellett. Az Országos Meteorológiai Szolgálat újabb kimutatásai alapján az 1980-2009 közötti 30 éves időszakban az évi középhőmérséklet 1,2-2 °C-al emelkedett (7. ábra), ezen belül vármegyénk területén 1,7-1,8 °C-os átlaghőmérséklet növekedés következett be 30 év alatt.

A nyári napok száma (a napi maximum hőmérséklet 25 °C, vagy a fölött) az előrejelzések szerint jövőben egyértelműen emelkedni fog. A keleti országrészben várható a legnagyobb növekedés és a változás

nagysága mindenütt meghaladja a természetes változékonyság mértékét. A forró napok száma (35°C, vagy a fölött a napi maximum) megduplázódhat, de akár az elmúlt évtizedek átlagának háromszorosára is nőhet. A fagyos napok számának (a napi minimum hőmérséklet 0°C alá esik) 30%-os, az évszázad második felében 50%-os csökkenése valószínű.

Az ember 7-10 ezer évvel ezelőtt telepedett meg itt, a nagyobb települések főként a kilencedik században jöttek létre a honfoglalás idején. A Nyírség később, a 11. és a 18. században elnéptelenedett.

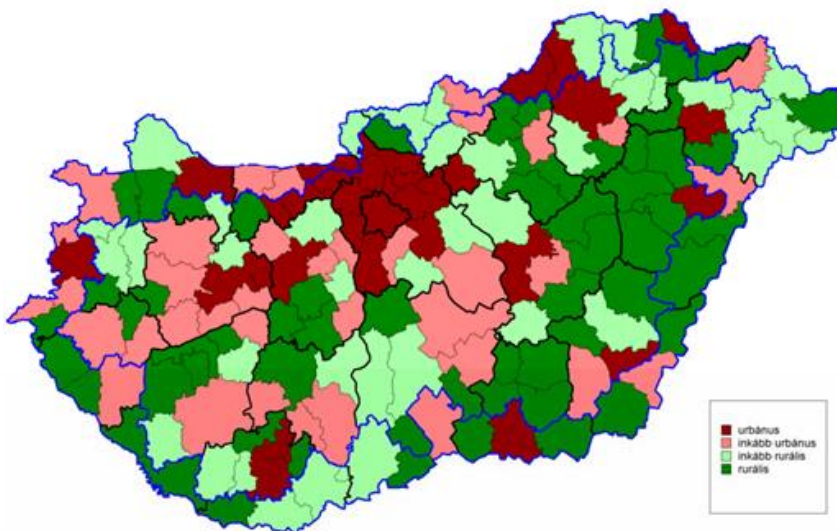
A Nyírség változatos etnikai összetételű, mivel a 18. században az elhagyatott területeket szlovákok, románok, oroszok és németek népesítették be, ezen népcsoportok napjainkra már teljesen asszimilálódtak. A legnagyobb városa Nyíregyháza, mely Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye székhelye is egyben.

Jellemző, hogy a Nyírség területén kevés energiaforrás és ásványkincs található, így az ipar helyett inkább a mezőgazdasághoz adottak a feltételek. A fontosabb természeti erőforrások közé tartozik a Tarpai-Nagy-hegy dácitja, a gyepvasérc, a földgáz és az agyag.

- **A tarpai Nagy-hegy:** a hegy vulkáni kúpját dácitos kőzet építi fel, területén kőfejtő működik. Különlegességét az adja, hogy a dácitban diabázzárványok találhatóak.
- **Gyepvasérc:** A gyepvasérc a Nyírség „nyírvízlaposainak” képződménye, a vastartalmú talajvíznek köszönhetően alakulnak ki, koruk 3500-5000 év. A gyepvasérc készlet kicsi és nem gazdaságos kitermelése sem.
- **Földgáz:** A Nyírség területén található a penészléki földgázmező, mely közel 500 millió m³-es készlettel rendelkezik.
- **Agyag:** A Nyírség rétegsoraiban található agyag, több téglagyár is létesült emiatt a térségben, például Fehérgyarmaton, Tiszabercelen és a nyugat-nyírségi Tiszavasváriban.

A Nyírség területén intenzíven mezőgazdasági termelés jellemző, főleg termesztett növények a paradicsom, napraforgó, dohány és különböző gyümölcsök, főként az alma. A földeket öntözik. A homokos talajú területeken jellemző a szarvasmarha-tenyésztés. A Nyírségbe 101 db. település tartozik.⁵⁸

Mérésére több mutatót alakított már ki a nemzetközi és a hazai szakirodalom, mindegyikben közös a települési szinten mért népsűrűség. A hazai körülményekhez igazodva az urbanitás szintjét a nemzetközi értéknel alacsonyabban alakították ki, 120 fő/km² népsűrűségben állapítva meg az urbánus települések küszöbértékét. A járásként vizsgálva azok a térségek minősülnek urbánusnak, ahol a 120 fő/km²-nél magasabb népsűrűségű településen élők aránya meghaladja az 50%-ot.

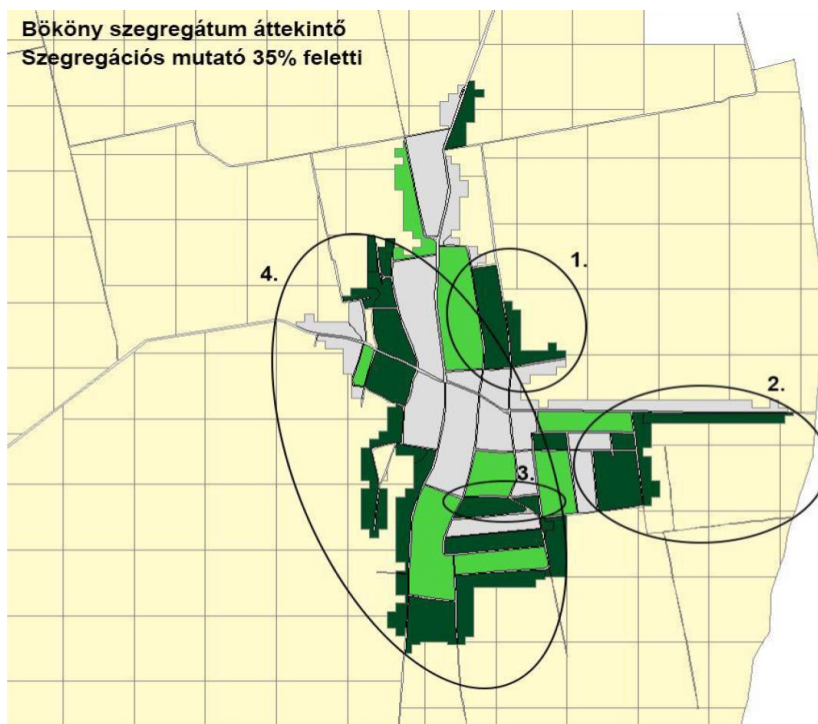

⁵⁸ Forrás: wikipedia

Rurális/urbánus térségek, 2009 – a 120 feletti népsűrűségű településeken lakók arányából képzett index⁵⁹

Bár Bökönyben is megtalálható egy olyan képzettségi és munkaerő-piaci jellemzőkkel bíró réteg, amelyik megfelel a KSH definíció szerinti szegregátum-képző lakosságcsoporthoz, az ebbe a rétegbe tartozó egyének nem koncentrálnak a község meghatározott részeire, márpedig a területi koncentráció a szegregátumok kialakulásának oka.

A KSH a népszámlálás adatainak alapján azokat a területeket minősíti szegregátumnak (szegény szegregátumnak), ahol az aktív korú népességben belül a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya mindkét mutató esetében magasabb, mint 50%. A községben 4 ilyen terület található. 2022-ben a szegregátum lakossága 293 fő volt.

Szegregátum térkép

Olyan gazdasági funkció, amely jelentős környezeti terheléssel jár együtt, ezáltal egészségkárosító, életminőséget rontó tényezőként kerül számításba, markánsan a község külterületén van jelen.

Konfliktusok

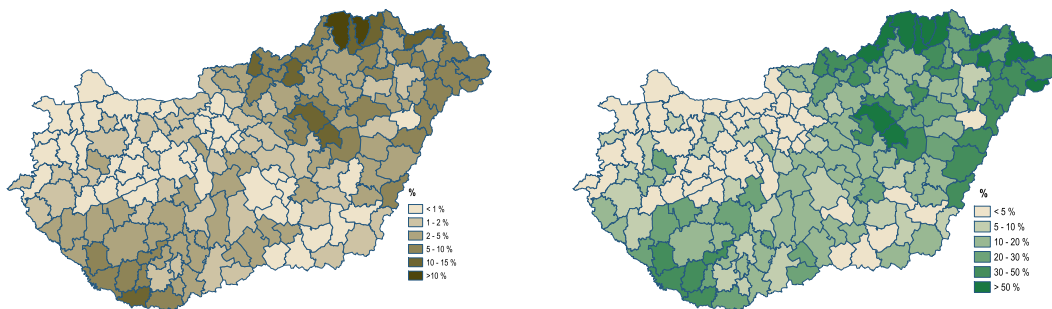
A község mindennapjait meghatározó konfliktusok nem tapasztalhatók. Ugyanakkor potenciális konfliktushelyzetet takar Bököny perifériális kitétsége, úgy demográfiai, mint gazdasági értelemben. A demográfiai (előregedés) és gazdasági (recesszió) folyamatok összességében megteremtik az alapjait a fokozott lakosságcsereinek, melynek során a legalacsonyabb társadalmi státuszba tartozó, mélyszegény családok aránya nő meg.

Ez a növekmény részben a prosperálóbb településekről kiszoruló szegény családok elhagyott lakóházakba való beköltözése révén, részben pedig a szegény családok magasabb gyermekvállalási rátájának következményeképp jön létre. Mivel Magyarországon a szegénység etnikai értelemben erősen szelektív, és a szegények legszegényebbjei túlnyomó részben romák, a lakosság szegényedése egyben a roma lakosság arányának növekedését is jelenti. A térségre jellemző folyamat jól nyomon követhető a területi statisztikai adatok MapInfo-ábrázolásában, amely a magukat cigánynak/romának vallók aránynövekedését mutatja.

⁵⁹ Forrás: Híves, 2014

Ugyancsak jól nyomon követhető a folyamat eredménye a hátrányos helyzetű tanulók magas arányában is. A magyar oktatási rendszer 2013 után értelmezési szinten egyszerre szűkítette a szociális szempontok alapján hátrányos helyzetűnek tekintendők körét, illetve tágította is azt a gyermekvédelmi (szakellátási) szempontok beemelésével. Összességében a törvényi változás nettó szűkítést eredményezett, mivel az eddigi halmozottan hátrányos helyzetű vált az új „kéthátsá”.

Ezáltal a statisztikákban csökkent a hátrányos helyzetű tanulók száma és aránya – miközben a statisztikákból kiszoruló tanulók valós helyzetében semmiféle pozitív változás nem következett be az életperspektíváikat és lakókörnyezetük várható szociális terheit tekintve. A változás további következménye, hogy a hátrányos helyzetű tanulók számának statisztikai csökkentésével párhuzamosan a közoktatásban beszűkültek azok a források, amelyeket a hátrányos helyzetű tanulók problémáinak kompenzálására, megoldására lehetne fordítani.

Magukat cigánynak/romának valló népesség arányának változása kistérségenként, 2022⁶⁰

A hátrányos helyzetű/halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolákban járásonként, 2022 (%)

Közrend, közbiztonság

Bököny községben nem működik rendőrőrs. A település közbiztonságát a Nagykállói Rendőrőrs látja el, továbbá a település a 67/2007. (XII. 28.) IRM rendelet alapján a Nyíregyházi Rendőrkapitányság látja el. Bökönyben polgárőrség működik, a rendőrséggel való együttműködés rendszeres, főként a településen megrendezésre kerülő rendezvények helyszínén a közös szolgálatok ellátása folyamatos.

Az egyesület fő tevékenysége a közrend és közbiztonság elősegítése, a bűnmegelőzés. Feladatunkhoz hozzátartozik az önkormányzat és az általános iskola által szervezett közösségi programok biztosítása (mint például a hagyományos Községi Napok, a sportrendezvények és az iskolai farsang). A polgárőrök ezt a feladatot önként vállalják szabadidejük felhasználásával, mindennemű ellenszolgáltatás nélkül.

1.5.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek)

1.5.3.1. Történeti és kulturális adottságok

A község Szabolcs vármegye középső-déli részén helyezkedik el Geszteréd, Téglás, Hadház, Szakoly Balkány között. Ma Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye déli csücskében az egykori nagykállói járásban terül el, közvetlen Hajdú-Bihar megye szomszédságában. Délről és nyugatról Hajdúhadház és Téglás, keleten és északon Érpatak, Újfehértó és Geszteréd községekkel határos. Közigazgatásilag Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, Nagykállói kistérség települése.

A település nevének eredetét kutatva a földrajzi nevek etimológiai szótára szerint: „helység Szabolcs-Szatmár megyében Újfehértótól délkeletre. Pusztá személy-névből keletkezett magyar névadással; Szabolcs-Szatmár megye történeti-etimológiai helységnévtára szerint az ómagyar Bökény~Bököny személy-névből névadással, ennek eredete tisztázatlan. Stanislav a török Bök személynév magyar továbbképzése, – a földrajzi nevet, személynévi áttétel nélkül- a szlávból magyarázza.

⁶⁰ Forrás: Híves, 2014

A település múltja

Dr. Jósa András őshalom ásatásai megállapítják, hogy ezen a vidéken Kr. e. évezred második felében már volt élet. 1085-ben Szent László király Bököny-Geszteréd között győzte le a kunokat és bessenyőket. Jelölhetnénk ezt első írásos említésnek is. 1291 első írásos említés a településről, ekkor Buken néven jelölik a települést. XV. században jelentős hely, 1520-ban a tokaji uradalom része, 1543-ban Szabolcs vármegye első járásában találjuk Beokeon falva, 1549-ben már a második járás része, nevét Bewkenként jegyzik. 1550-ben az utolsó békeévben ugyanezen járásban már Beken néven találjuk a települést. XVII. században pusztának mondják, másfél évszázadig az is marad, 1632-ben hajdúk települtek át Hajdúhadház és Téglás községekből, ekkor a királyi ficus birtokában volt a település. 1720-as évektől a királyi kincstárnak csárdája és kerülője volt a pusztán. 1728-as összeírás szerint lakatlan pusztá volt. 1767-től egynegyed rész megmaradt királyi kamara birtok, másik negyedét Rákóczi jusson Aspremont gróf és báró Meskó család, harmadik negyedén egyenlő arányban br. Horváth család, az újfahértói Somossy család és a csicseri Ormos család, a negyedik negyedén pedig a Gencsy család osztozott. 1773-ban a települést Beököny néven találjuk. Az 1784/85-es népszámlálás szerint még mindig kamarai birtok. 1828-ban már Bewkwn néven említik a települést. Közigazgatásilag 1863-ban a nádudvari járás része, 1870-től a nádudvari középjárás, majd 1895-re már újra a Nagykállói járás települése, 1800-as évek végén már Bökönyként találjuk a település nevét. A 1848-49-es szabadságharc idején szervezett község volt. Az I. világháborúban 300 fő harcolt Bökönyből, közülük 104-en haltak hősi halált. Ekkor három utcából állt a település: Oláh vég, Orosz vég, a Csonka sor. Bököny 1944 október 21-én felszabadult a II. ukrán front és a IV. román hadsereg által. A II. Világháborúban 680 lakos vett részt közülük 402 fő halt hősi halált, 56 fő tért haza rokkantan. 1948-ban a településre is ideér a villamosítás, a villanyvilágítás. 1985-től Nyíregyháza városkörnyék községe. 1989-től közvetlen megyei irányítású. 1989. július 01-től Nyíregyháza megyei város és környéke községe. Az 1995-ös közigazgatási beosztás szerint község.

Bököny infrastruktúrájának kiépítettsége ideális, a belterületi utak túlnyomó része aszfaltozott. Az aszfaltos úthálózat bővítése csak pályázati lehetőségek felhasználásával lehetséges. Az elmúlt években sikerült néhány, sűrűn lakott, korábbi földutat aszfaltos úttá korszerűsíteni. Az úthálózatunkban van még útalappal ellátott, ezáltal könnyebben járható, út. Sajnos akad még földút is, melyek az esős, illetve téli időben nehezen, vagy szinte alig járhatók. Az utóbbi időben igyekeztünk, főleg ezeken a helyeken, szilárd burkolatú járdákat kiépíteni és ezáltal a gyalogos forgalmat könnyebbé tenni. A településen a háziorvosi, fogorvosi ellátás megoldott, gyógyszerár és postahivatal is működik. Nevelési oktatási intézmény a Bökönyi Barota Mihály Általános Iskola.

1.5.3.2. Civil szerveződések

A társadalmi kohézió fontos feltétele, hogy a község különböző társadalmi csoportjai, egységei egymással szoros kapcsolatban álljanak, együtt működjenek, és egyenrangú félnek tekintsék egymást. Ezt a kooperációt jól szolgálhatja egy olyan rendszernek a kiépítése, mely a folyamatos információcserén, az érdektörékvések egyeztetésén, a konfliktuskezelés intézményesült technikáján nyugszik.

Bököny civil szervezeteinek és az egyházaknak összehangolt és kitartó munkája – rendezvények, programok, integrált közösségi terek kialakítása formájában (különböző célokkal: sport, kultúra, munka, oktatás stb.). Tartja fent a vonzó vidéki, élhető hangulatot. A községben működő főbb civil szervezet bevonása nélkülözhetetlen a község fejlődéséhez:

- ÁMK Diáksport Egyesület
- Bököny Közérdekű Vagyonvédelmi Őrség
- Bököny Község Sportegyesület
- Bököny Községért Településfejlesztési Közalapítvány
- Bökönyi Földtulajdonosok Vadásztársasága
- Bökönyi Község Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Bökönyi Ifjúsági Görögkatolikus Egyesület

- Bökönyi Nőszövetsége Szociális és Kulturális Egyesület
- Dr. Barota Mihály Alapítvány
- Technikai és Tömegsportklub Bököny

1.5.3.3. Vallási közösségek, egyházak

A vallás és az egyházi élet mindig fontos szerepet játszott a vidéki emberek mindennapjaiban, szokásaiban. Bököny és térségében még megtapasztalható az úgynevezett „népegyházi” működésmód, vagyis az, amikor az emberek életének szerves része a vallásosság – sajnos a fiatalok elvándorlása és az idősebb generáció elhalálása miatt csökken a gyülekezetek létszáma, és ezáltal a templomba járó emberek létszáma is. Ahogy az adatgyűjtésből is leolvasható, az egyházi felekezethez tartozók létszáma nagyobb ütemben csökkent, mint a népességszám.

1. A Görögkatolikus Egyház

Az egyház pontos alapítási ideje bizonytalan, ám 1433-ból vannak a görögkatolikus egyháznak feljegyzései. A XIV. században, 1332-35 idején a falunak papja és temploma volt. 1783. évi, dorogi conscis teljesen szervezett paróchiáról tesz említést. 1796. augusztus 11.-én kelt irat szerint 100 öl terméskő szállítását engedélyezik a bökönyi egyház részére a tokaji Királyi Tisza hídon. 1831-1833 közötti időben épült a templom, 1839-ben félköríves szentély és négybolt-szakaszos hajó építése történt. A templom eklektikus stílusú. Az első világháborúra és második világháborúra a harangokat beszolgáltatták a katonaságnak. A háborút követően az egyházi ingatlanokat államosították, a helyi görög katolikus egyház ingatlanjaiból a 10.257/49. számú Véghatározat szerint 40 kat. hold területet a pallagi Állami Gazdaságnak kell átengedni bérletbe 1949. szept. 30. – 1959. szept. 30-ig. 1890-es sommás kimutatás szerint a bökönyi Görögkatolikus egyház jelentésében a filiáik között találjuk Téglás, Haház, Hajdúböszörmény, Debrecen és Tiszabüd településeket. 1907-ben a filiák változtak és mint a Hajdúdorogi esperesi kerület településeként találjuk meg Bökönyt, Hugsaj, Tiszabüd és Újfehértó között. 1912-ig a szertartásokat orosz nyelven végezték. A falu lakóinak közel 70 % -a görög katolikus vallású. 2004 – ben PHARE pályázati forrásból külső homlokzati, tető és torony felújítás történt, melynek eredménye egy teljesen megújult, új toronnyal ellátott templom.

2. Az Izraelita Hitközség

Az izraelita hitközséget a nagykállói főrabbi alapította. Az ortodox templom 120 éve épült. A hitközséghez 28 család tartozott. A Szentegylet elnöke: Goldstein Menyhért volt. A talmud iskolát a templom előcsarnokában rendezték be, mely a falu központjában volt. (A mai 2004-es Nemesné féle ház.) Az izraelita gyermekek a községi iskolában nyertek oktatást. 1912-ben Friedländer Juda a főrabbi, világi elnöke Kardos Menyhért. A vezetőség mellett négytagú választmány és 2 tagú felügyeleti bizottság működik. A falu lakóinak kb. 5-6%-a volt izraelita vallású. Mára ez a vallási ág, nem él a településen, csak a temető az emléke létezésének. Az izraelita közösség élő leszármazottai felújították a temetőt 2000-ben.

3. Római Katolikus Egyház

A római katolikusoknak sokáig nem volt temploma Bökönyben, a jelenleg is megtalálható templomot 1946-ban építették. A hívek adakozásából kezdték meg a templom építését, melyet Toldy Ferenc építőmester végzett. A falu lakóinak kb. 20%-a római katolikus vallású. 2004-ben ezt a templomot is PHARE pályázati forrásból újították fel.

4. Az Evangélikus és Református Egyház

1790-ben már szervezett egyháza volt a reformátusoknak. Imaházuk a mai Kossuth úton található, ahol gyermekkoromban a harangláb még látható volt. Ma is ott tartják az istentiszteletet. A falu lakóinak 5-6%-a református vallású.

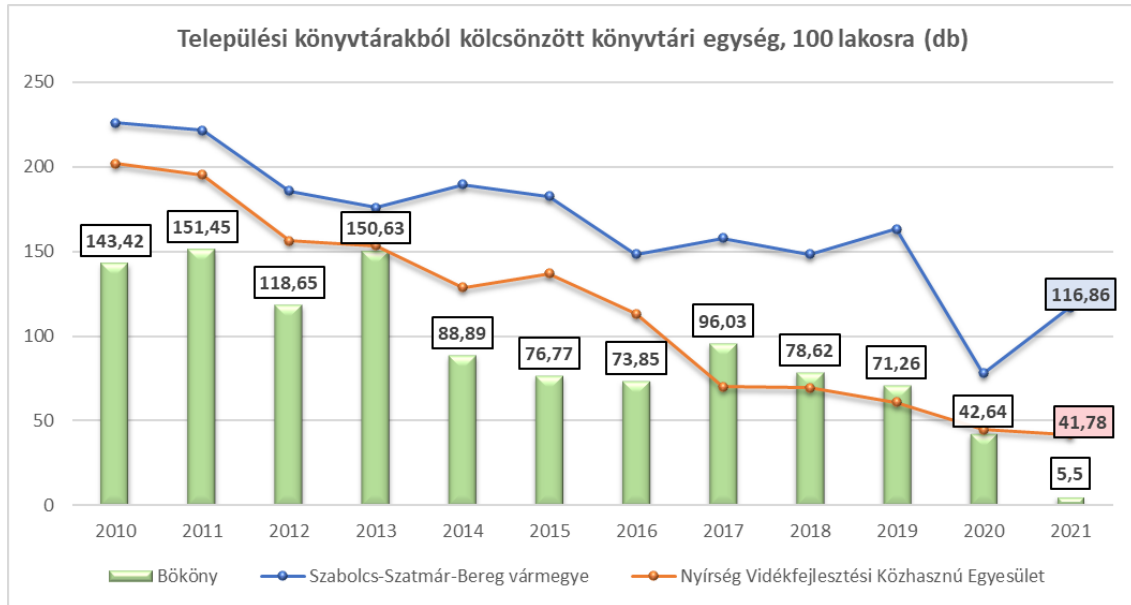
1.5.3.4. Kulturális élet

A község kulturális élete nagyon gazdag, ami részben az aktív civil szervezetek által megvalósított programoknak és közművelődési, valamint közoktatási intézmények működési tevékenységének köszönhető.

A település kulturális életében a Művelődési Ház központi szerepet tölt be, ahol a személyi feltételek – többek között a kulturális közfoglalkoztatásnak is köszönhetően is – adottak.

Az elmúlt időben sikerült kívülről új, szép köntösbe öltöztetni a Művelődési Házat. Az épületben található a könyvtár, a házasságkötő terem, foglalkozási termek és színházterem. Mára a közösségi szintér kívülről megújult.

Az épületben a teleház is helyet kapott, (régén másik épületben volt) ahol az internet hozzáférés biztosítva van a település lakosai számára.

A község könyvtárából kölcsönzött könyvtári egységek száma száz lakosra (db)⁶¹

⁶¹ Forrás: TeIR – LEADER

1.6. A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA

Az alábbi fejezet célja, hogy bemutassa, milyen humán közszolgáltatások érhetők el a településen, ezek milyen minőségben szolgálnak, valamint milyen mértékben veszik ezeket a szolgáltatásokat igénybe a lakosok.

A település lakói számára a közszolgáltatási feladatok jelentős része helyben hozzáférhető. A közfeladatokat ellátó intézmények: óvoda, általános iskola, az alapfokú művészetoktatás, az egészségügyi alapellátás helyben elérhető.

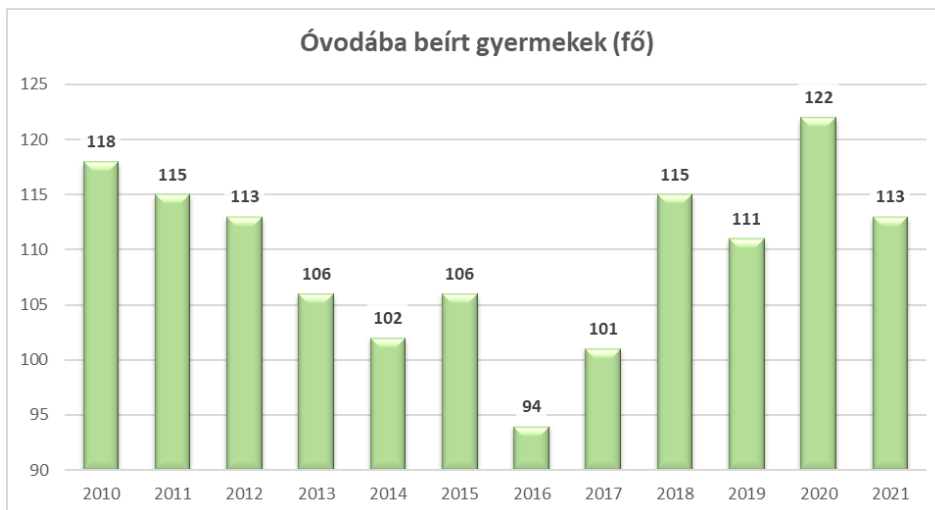
1.6.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

1.6.1.1. Óvodai ellátás

Az óvoda elhelyezkedése igen kedvező, községünk központjában egy csendes forgalomtól mentes kis utcában úgy nevezett közben található, az Általános Iskola az Önkormányzati Hivatal és a Háziorvosi rendelő szomszédságában.

Az óvoda két épületszárnyban működik, mely majdnem szemben található egymással. Mindkét épületben 2 csoportszoba, 2 gyermeköltöző 1 mosdó és 1 mellékhelyiség található. A főépületet 2002-ben bővítették egy tornaszobával, hozzá tartozó gyermeköltözővel, valamint nevelői szobával és vezetői irodával. A szemben lévő épülethez tartozó szolgálati lakást megkapva, azt átalakítva kialakítottak egy fejlesztő szobát, felnőtt öltözőt, valamint zuhanyzó, mosó, vasaló, szárító és raktárhelyiséget. Az önkormányzat az intézmény infrastruktúráját, energiahatékonyágát folyamatosan fejleszti: épületek szigetelése, napelemek kiépítése formájában.

A csoportszobák tágasak, berendezési tárgyai esztétikusak, az óvodapedagógusok leleményességének köszönhetően dekorációja kellemes, biztonságot sugárzó, otthonos. A játékeszközök mind a csoportszobákban mind az udvaron folyamatosan bővülnek.

Óvodába beírt gyermekek száma⁶²

Az Óvoda alapító okirata alapján 100 férőhelyes intézmény, de minden év tavaszán a község képviselő-testülete engedélyezi a 30 fős csoportlétszámot, így jelen pillanatban 4 csoportban 110 – 120 gyereket nevelése történik. Az intézmény fogadja a sajátos nevelési igényű gyermekeket is, akik neveléséhez szakemberek biztosítottak. Minden felvételre jelentkező gyermek részére biztosított óvodai ellátást. A törvényi előírás figyelembevételével felvételre kerülnek a 2,5 életévüket betöltött gyermekek, melynek kritériuma a gyermek szobatisztasága. A helyi nevelési programban rögzítettek alapján a csoportok szervezésénél,

⁶² Forrás: TelR – Helyzet-Tér-Kép

Forrás: Bököny község művelődéstörténete 1850-1950

figyelembe veszik a gyermekek életkorát és a szülők egyéni kéréseit. Jellemzően vegyes életkorú csoportokat működnek.

Az intézmény pedagógiája:

A Pedagógiai Program sajátos arculatát a környezeti nevelés és hagyományápolás alkotja. A község, régmúlt hagyományainak, szokásainak felelevenítése az óvoda mindennapi életének meghatározó része. Erre épülnek a programok, hiszen a hagyományok, szokások ápolása, az értékek megőrzése, továbbadása fontos feladat. Az óvodában szervezett ünnepek, jeles napok kiemelkednek a hétköznapokból, mind külsőségekben, mind a belső tartalmunkban. Minden ünnepet, jeles napot egy vagy kéthetes előkészület előz meg, amely lehetőséget teremt az érzelmi átélésre, motivál a tevékenykedésekre. Az ünnepélyekhez alkalomhoz illő dekorációval, öltözettel, gyermek és felnőtt műsorokkal, kézműves kuckókkal, étellekkel készülnek. A családokat és partnereket meghívóval invitálják, illetve egy-egy eseményre plakátot készítenek, meghívva minden kedves érdeklődőt.

„A környezeti nevelés tartalma jórészt a természeti környezet adta lehetőségekből fakad. Sokat sétálunk megfigyeljük az évszakok változását, betekintünk a kiskertek munkálataiba, ismereteket gyűjtünk a növény és állatvilágról. Környezetünk természeti és emberi értékeinek tiszteletére, megbecsülésére, szeretetére neveljük gyermekeinket. A társadalmi környezet miatti hátrányok kompenzálásra elhivatottak vagyunk. Minden évben ellátogatunk a közeli városok növény és állatparkjába, megtekintjük környékünk nevezetességeit – Falumúzeumot, Mammutfenyőt. Óvodánkban kulturális, interaktív programokat szervezünk, színházi előadást, koncertet, melyek ünnepeinkhez kapcsolódnak. „Tehetségcsirákat” ápolunk, – néptánc, Bozsik programban a foci, verselők, mesemondók, kézműveskedők. Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődési körét, adottságait, fejlődési ütemét, a játék elsődleges szerepét.

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését, ezért szoros kapcsolatot ápolunk a szülőkkel. Az együttműködés formái változatosak: hagyományörző nyílt napok (Mihály napi kavalkád, Márton nap, adventi készülődés, Mikulás-várás, Farsang, Anyák napja, évzáró, ballagás, szülői fórumok, családlátogatás, fogadóóra), melyek gazdag lehetőséget biztosítanak az együttnevelés eredményességéhez. A fenntartóval, az iskolával, az egyházakkal, a Családsegítő munkatársával, a védőnővel, a háziorvossal konstruktív, jó kapcsolatot tartunk fent. Megtisztelik rendezvényeinket jelenlétükkel, egy-egy szervezési feladat vállalásával.

Óvodánk a nagyközösség kis részeként aktívan részt vesz a község rendezvényein pl. Idősek napja, átadó ünnepségek – jelenlétünkkel, ünnepi műsorainkkal a megrendezésre kerülő programok fényét emeljük.”

Az intézmény jól felszerelt, a tevékenységekhez szükséges eszközök biztosítottak. A gyermekek számára a biztonságos, harmonikus, szeretetteljes, „befogadó” közeget minden csoportban az óvodapedagógusok, a pedagógiai asszisztensek, a dajkák teljes mértékben biztosítják. A nevelőtestület sokéves szakmai tapasztalattal, szaktudással, folyamatos önképzéssel igyekszik megfelelni a kor elvárásainak és a szakmai kihívásoknak. Nevelői munkát a szakmaiság és a gyermekek mindennekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Nevelési koncepció: az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megfelelően készült el a Pedagógiai Program. Ennek megfelelően a gyermeki jogok és szabadság figyelembevételével a személyiség teljes kibontakoztatására való törekvést tarják szem előtt, az egyenlő hozzáférés biztosításával, valamint azt, hogy a gyermekeket különleges védelem illeti meg és az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője ebben a folyamatban. Pedagógia programnak a Néphagyományörző programot választották. Derűs, szeretetteljes légkörben biztosítja a gyermek fő tevékenységi formáját: a játékot, mely az óvodás korú gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Óvoda sajátos arculatát meghatározza a hagyományok ápolása.

Nevelés célja a magyar néphagyományok és a település hagyományainak megismertetése, megőrzése, óvása, erősítése, átörökítése, illetve a közösségi magatartásmód alapjainak lerakása a népi gyermekjátékokon keresztül.

1.6.1.2. Alapfokú oktatás

A község életében meghatározó szerep jut a község iskolájának. Alapfeladatuk a beiskolázási körzetünkbe tartozó tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása, melynek megvalósításának érdekében egy nyolc évfolyamos általános iskola működik.

A Bökönyi Kossuth Lajos Általános Iskola bemutatása

Intézményünk a Dél-Nyírségben helyezkedik el. Több éves oktatási múltra tekintünk vissza. Iskolánk jelenlegi állapotát a háromszori hozzáépítéssel nyerte el. 14 osztálytermet, fejlesztő szobát, tornatermet és tornaszobát foglal magában. Az évek során a tanulói létszám folyamatosan csökkenő tendenciát mutat köszönhető ez a fiatalok elvándorlásának, akik munkalehetőség hiányában máshol telepednek le.

Az évek hosszú sora alatt sok tehetséges ember, orvos, kutató, mérnök, jogász, pedagógus, vállalkozó szakember, kiváló sportoló indult el iskolánkból, akik itt ismerkedtek meg az írás, olvasás, számolás tudományával.

Nemzetünk, környezetünk múltja és történelme arra kötelezi iskolánk vezetését és tantestületét, hogy a nevelő-oktató munkában kiemelt feladatot fordítsanak a lakóhely, a magyar nép történetének és hagyományainak megismertetésére, a különböző világnézetű emberek cselekvő együttélésére. Mindemellett nevelési, oktatási módszereink, tanterveink, szemléltető eszközeink folyamatosan formálódnak, a kor követelményeihez igazodnak.

2006-tól került bevezetésre intézményünkben a kompetenciaalapú oktatás. A projektekben közreműködő kollégák továbbképzéseken vettek részt, alkotó aktivitásukat köszönhetően a megújulás, a szemléletváltás hatása az egész iskolára kiterjedt.

Tantestületünk értékrendje, hozzáállása kellő alapot biztosít a gyermekközpontú, inkluzív pedagógiai gyakorlat megvalósításához. Az oktatás egészét érintő reformoknak megfelelően rendszeres módszertani továbbképzéseken, programokon veszünk részt.

A nevelőttestület jól képzett, igényes és innovatív. Ez a pedagógiai attitűd a kulcsa az intézmény fejlődésének, népszerűségének és sikereinek.

Valljuk, hogy az oktatásban oly törvényszerű változást nekünk, pedagógusoknak kell indukálnunk, felkészítve ezzel tanítványainkat a kor kihívásaira.

Az iskolában a nevelő-oktató munka a pedagógiai program alapján folyik. A köznevelési törvény szabályozásából következően minden iskola rendelkezik ilyen – az intézmény pedagógiai stratégiai tervét jelentő – alapidokumentummal.

A pedagógiai program hosszú, illetve középtávra határozza meg az iskolai nevelés-oktatás rendszerét: céljait, feladatait és tevékenységeit. Ebből következően az intézmény szakmai ön meghatározásának dokumentuma és egyben szakmai autonómiájának biztosítója is.

E program megvalósításának meghatározó feltétele az iskolánk éves, rövid távú pedagógiai célokat és feladatokat is tartalmazó munkatervének elkészítése és végrehajtása.

Az intézmény adatai a közzétételi lista alapján:

OM azonosító:	201797
Intézmény neve:	Bökönyi Barota Mihály Általános Iskola
Székhely címe:	4231 Bököny, József Attila u. 2.
Székhelyének megyéje:	Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye
Intézményvezető neve:	Dr. Árnysné Rizsák Orsolya
Telefonszáma:	+36 (42) 566-016
E-mail címe:	iskola@amk-bokony.edu.hu
Közzétételi lista utolsó intézményi frissítésének dátuma:	2022. 10. 26.
Ellátott feladatok:	-általános iskolai nevelés-oktatás (alsó tagozat) -általános iskolai nevelés-oktatás (felső tagozat)

Fenntartó adatai:

Fenntartó: Nyíregyházi Tankerületi Központ
Fenntartó címe: 4400 Nyíregyháza, Sóstói út 31/B
Fenntartó típusa: tankerületi központ
Képviselő neve: Gaspérné Román Margit
Telefonszáma: +36 (42) 795-315
E-mail címe: nyiregyhaza@kk.gov.hu

Köznevelési alapfeladatai:

- Az erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A családi életre nevelés
- A testi és lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása

Az intézmény főbb céljai:

- A magyar nyelv és irodalom, matematika, valamint idegen nyelv oktatásának hatékonyságát a lehetőségek számbavételével fejleszteni, fenntartani.
- Fenntartható jövőkép formálása, környezettudatos gondolkodásmód kialakítása.
- A művészetoktatás lehetőségeinek biztosítása szakköri formában.
- A sport területén a tehetséggondozást és képességfejlesztést folytatni.
- Az ÖKO iskolai program megvalósításával és a fenntartható tudatosságra való oktatással a környezettudatos nevelést erősíteni.
- Tanulóink szociális kompetenciáinak széles körű fejlesztése.
- Hagyományok megőrzése, ápolása.
- A pályázati lehetőségek kihasználásával széles körű lehetőséget biztosítani a nevelés és oktatás színvonalas megvalósítására.
- Az iskola partnereinek igényét szem előtt tartva szervezni a tevékenységünket.
- A beiskolázási program újra szervezése.
- Az első osztálytól megalapozzuk a tovább haladáshoz szükséges biztos tudást, ezért az alsó évfolyamokon a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika tantárgyi alapok megerősítését rendkívül fontosnak tartom.
- Az egész napos iskolarendszerben, a délutáni foglalkozások során is komplex személyiségfejlesztő foglalkozások megszervezését, melyek kiegészítik a délelőtti folyamán elsajátított ismereteket, alkalmazkodva a tanulói igényekhez.
- Alternatív pedagógiai módszerek jó gyakorlatainak beépítését.
- A szülőkkel együttműködő gyermekbarát iskola megteremtését, ahol a tanulók minőségi oktatást és érzelmi nevelést egyaránt kapnak.

- Báb- és drámapedagógusként megtapasztalhattam a játék varázsát, segítve a gyerekek sokoldalú személyiségfejlődését. Az interaktív tevékenységek lehetőségeinek köszönhetően a gyerekeknek alkalmuk nyílt az önkifejezésre. A képzelet alkotta világban szabadon kibontakozhattak az egyéni készségek, képességek.
- Lehetőséget szeretnék biztosítani az érdeklődő tanulók számára bábjáték szakkörön a bábvilág titkainak felfedezésére, építve a bábjáték komplex személyiségfejlesztő hatására.

A csoportos játék együttes élményének hatása

Fejleszti:

- kapcsolatteremtő képességet,
- kreativitást,
- önismeretet,
- együttműködő képességet,
- beszédkészséget, szókincset.

Fejlődik:

- ritmusérzék,
- mozgáskultúra,
- kezűgyesség,
- látásmód.

A játék során oldódik:

- gátlás,
- erősödik a szabálytudat,
- eligazodunk különböző élethelyzetekben,
- javul a konfliktuskezelés.

A játékos foglalkozások (sport, művészeti területek) során a megszemélyesítő, önkifejező feladatok révén fejlődik a gyerekek manipulációs készsége is, melyek között fontos kiemelni a bábtartást, a bábmozgatást, valamint a bábkészítés tevékenységét. **A tanuló személyiségének fejlesztése komplex** módon valósul meg a foglalkozásokon. Lehetőség kínálkozik a csoportmunkák szervezése által a **differenciálásra**: pl. érdeklődés, képességek (témák szerint is) alapján, figyelembe véve a gyerekek egyéni fejlődési ütemét, az **egyéni bánásmód** igényeinek megfelelően. Személyes tapasztalatom szerint, azok a **hátrányos helyzetű gyermek** is, akik kisgyermek korukban sem találkoztak készség-és képesség kibontakoztatást segítő eszközökkel, így bábokkal sem. A foglalkozások játékos szituációinak hatására sokkal nyitottabbak, magabiztosabbak lesznek a tanóra új ismereteket feldolgozó szakaszában is.

A sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek számára adott egyértelmű visszajelzések érzékeltetik az egyéni lehetőségek közösségben megengedett határait, kontrollként segítik a többi gyermekkel együtt történő integrált oktatást, nevelést, valamint támogatják a szakértői véleményben megfogalmazott egyéni fejlődési területeken a pozitív irányú előmozdulást (pl. „Azt szeretem benned” című önismeretet és társértékelést fejlesztő, pozitív megerősítések). Továbbá, az intézmény keretein belül a pedagógiai munkát segítő szakemberekkel történő folyamatos esetmegbeszélések, problémamegoldó szakmai konzultációk, építő jellegű tapasztalatcserék egyben a módszertani megújulás szinterei is. Egymás támogatása, segítése során, a másiktól tanulva nyújtunk iránymutatást, jártasságot a gyerekeknek különféle élethelyzetekben.

A szakmai közösségek kölcsönösségen alapuló kommunikációja, problémamegoldó attitűdje érvényesül a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselőjében, valamint a környezettudatossághoz kapcsolódó attitűdök átadásának módjában is. A tanórai kereteken túl, a szabadidős tevékenységekbe építve az ön-értékelés fejlesztésében, a motiváció felkeltésével és fenntartásában, valamint a konfliktuskezelésben a sokoldalú önkifejező tevékenykedtetést, közvetlen tapasztalatszerzést szeretném biztosítani.

Továbbá lehetőséget kívánunk nyújtani:

- az elsajátított ismeretek életszerű alkalmazására,
- a diákok motiválására,
- a verbális és nonverbális kommunikáció területén tapasztalható hiányosságok leküzdésére,
- a családi gyökerű kulturális hátrány leküzdésére,
- a frontális oktatás ellensúlyozására,
- a tanár- diák kapcsolat javítására, a személyi kötődések erősítésére,
- a személyes készségek aktivizálására, a gyakorlásra, a személyes képességek finomítására,
- a hagyományos ismeretanyagok újszerű hasznosítására.

Fontosnak tartom, hogy az együtt dolgozó közösség minden tagja ismerje a közös célokat és azonosuljanak azokkal, tisztában legyenek a rájuk váró feladatokkal, ismerjék a megoldáshoz vezető utat, és vállalják az végzett feladatokért a felelősséget.

Nagy hangsúlyt fektetek az együttműködésre, nyílt kommunikációra. Önállóan tenni akaró és tenni tudó közösségre számítok programom megvalósítása során.

1.6.1.3. Egészségügyi ellátás

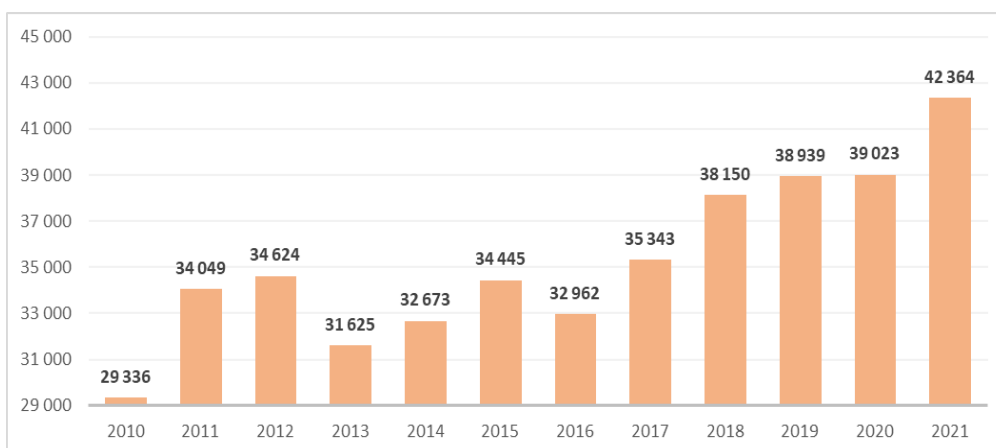
A háziorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi tevékenységről szóló 4/2000. (II. 25.) EüM rendelet 3/C.§ (1) bekezdése alapján Bököny Község területén két háziorvosi körzet működik.

A rendelési idő mindkét helyen heti 20-20 órában tart a rendelési idő. Az iskolaorvosi és gyermekorvosi feladatokat is a körzeti orvos látja el heti 2 óra rendelési időben.

A fogászati alapellátás is megoldott településünkön, szintén vállalkozási keretek közt NEAK finanszírozással működő fogorvosi praxissal heti 25 órában

Gyógyszertár található a településen.

- hétfőtől péntekig 8:00-tól 17:00-ig,
- szombaton 8.00-tól 12.00 óráig.

A háziorvosok betegforgalma (fő)

A községben védőnői körzet is van. Feladatát a 49/2004.(V.21.) ESzCsM rendelet a területi védőnői ellátásról, 26/2014(IV.8) EMMI rendelet a várandósgondozásról, 26/1997. (IX. 3.) NM r. az iskola-egészségügyi ellátásról szóló rendeletek alapján végzi.

Egészség gondozást nyújt a családoknak, egyéneknek és azok közösségeinek, folyamatosan alkalmazkodva a lakosság szükségleteihez. A védőnői gondozás a családok otthonában, óvodai és iskolai

környezetben, közösségi szintereken, valamint a működési feltételeknek megfelelő védőnői tanácsadóban történik.

A védőnő fő feladatköre

A védőnők feladataival az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény és a 49/2004 ESzCsM rendelet foglalkozik, mely szerint a legfontosabb védőnői feladatok a következők:

- család- és nővédelem, ezen belül a tanácsadás, a családgondozás;
- a 25-65 év közötti nők részére szűrővizsgálatok szervezése (pl. méhnyakszűrés);
- a várandós, gyermekágyas és szoptató anyák gondozása;
- gyermekek gondozása az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig;
- védőnői feladatok végzése az óvodában és az oktatási intézményben;
- az otthonukban gondozott tanköteles korú gyermekek gondozása;
- együttműködés a szociális, köznevelési, család- és ifjúságügyi, civil, egyházi, kulturális és a további érintett ágazatokkal;
- a gyermekvédelmi jelzőrendszerben való részvétel.

A magyar védőnői szolgálat feladata napjainkban is az egészségvédelem, a betegségek kialakulásának megelőzése, valamint az egészségfejlesztés. A védőnők az egészségügy sajátos határterületén, a különböző társszakmák képviselőivel együttműködve látják el a törvények és jogszabályok, a módszertani útmutatók és a szakmai irányítás által meghatározott feladataikat.

Összetett, egészségmegőrző családvédelmi szolgáltatást biztosítanak: szoros kapcsolatot tartanak a gondozottjaikkal, tanácsot adnak a különféle – egészségügyi, szociális, mentálhigiénés – problémákban; szűrővizsgálatokat szerveznek; védőoltásokat készítenek elő; egészségnevelő és más egészségvédő közösségi programokat biztosítanak a gondozottak számára. A kórházi betegellátást legközelebb Nyíregyházán a Jósa András Kórházban lehet igénybe venni. A község a Nagykálló Mentőállomáshoz tartozik.

Az életminőség javítását és egészségfejlesztést szolgáló intézkedések (Eütv.) biztosítottak Bökönyben. A család- és nővédelmi gondozás (Eütv., családtervezés, fogamzás előtti gondozás, genetikai tanácsadás, várandós szoptató anya gondozása) a védőnői feladatellátás keretében biztosított a településen. Az ifjúsági egészségügyi gondozás speciális feladatainak ellátása (Eütv.) a kistérségben biztosított.

1.6.1.4. Szociális ellátás

A településen 46 férőhelyes Bentlakásos Idősek Otthona működik, ahol étkeztetés házi segítségnyújtás, idősök nappali ellátása, szakosított ellátások közül, ápolást - gondozást nyújtó ellátás biztosított.

Intézmény megnevezése:	Bökönyi Szociális Szolgáltató Intézmény
Intézmény székhelye:	4231 Bököny Debreceni utca 56-58.(központi ügyintézési és feladatellátási hely)
Az intézmény alapításának éve:	2013
Fenntartó megnevezése és címe:	Bököny Község Önkormányzata 4231 Bököny Kossuth u. 3.
A szolgáltatás formája:	Szociális alapszolgáltatás
Ellátási terület:	Bököny község közigazgatási területe

Az étkeztetési szolgáltatás célja, feladata:

A napi egyszeri meleg étel biztosítása azoknak a szociálisan rászorultaknak, akik önmaguk és más eltartottjaik részére ezt nem tudják biztosítani: koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt.

A házi segítségnyújtás célja, feladata:

A házi segítségnyújtás célja segítséget nyújtani a községben élő idős, beteg, mozgásában korlátozott, illetve szociálisan rászorult személyek részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális állapotukból vagy más okból származó

problémáik megoldásában. Azok igényeit elégítjük ki, akik az idősök nappali ellátása szolgáltatását már nem tudják, vagy nem akarják igénybe venni, de a Bentlakásos Idősök Otthonában történő elhelyezésre még nem tartanak igényt.

Idősök nappali ellátása

Nappali ellátást nyújtó intézmény elsősorban a saját otthonukban élők részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kialakítására. Segítséget nyújt a szociális ügyek intézésében, az egészségügyi alapellátás megszervezésében. Segítséget nyújt a mentális és életviteli nehézségekkel küzdő ellátottak problémáinak megoldásában. A nappali ellátás ehetőseget biztosít, a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, valamint fizikai, mentális, szociális egészségügyi ellátást nyújt, továbbá igény szerint biztosítja az ellátottak napközbeni étkezését. Az étkeztetés nem része a nappali ellátásnak, de térítés ellenében igénybe vehető helyben fogyasztással a szociális étkeztetés keretében.

Bentlakásos idősök ellátása

Az idősök otthonában elsősorban azoknak a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeknek ápolását gondozását végezzük, akiknek egészségi állapota rendszeres gyógyintézeti kezelést nem igényel. Továbbá a 18. életévét betöltött betegsége vagy fogyatékossága miatt önmagáról gondoskodni nem képes, 4 órát meghaladó gondozási szükséglettel rendelkező személy ellátása, ha elhelyezése más típusú ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható.

Dél Nyírségi Szociális és Gyermejjóléti Szolgáltató Központ Bököny

A családsegítő szolgáltatás célja, hogy az alapvető szociális gondokkal átszótt egyének és családok krízishelyzetét egységben kezelje, a tartósan segítségre szorulókat átfogó gondozása, szociális és mentális ellátás biztosítása, valamint a prevenció. A családsegítő szolgálat nyitott intézmény, minden segítséget kérővel megkülönböztetés nélkül törődik. Támogatják a családokat, azok kapcsolatrendszerének megtartásában. Alapellátás, amelynek minden szolgáltatása ingyenes. Önkéntes megkeresés alapján működik, és ha segítségre szorulnak, akkor a szolgálat felajánlja segítségét. A kliensek érdekeit képviselve a személyes adatait titkosan kezelik.

- A családsegítő szolgálat szükség esetén felméri a lakosság helyzetét és jelzéssel él az önkormányzat felé a szükségletekről, segítve tervező és döntéshozó munkáját, pl. idős, magányos emberek, nagycsaládok, munkanélküliek, külterületen élők felmérése.
- A családsegítő szolgálat a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítése érdekében családgondozást végez.
- A családi- kapcsolati zavarokkal hozzánk fordulókat segítően támogatjuk abban, hogy humánus megoldással rendezzék vitás ügyeiket, és ennek következtében mentálhigiénés tanácsadás mellett a család harmonikusabban működhessen.
- Adósságkezelési tanácsadás – segítő tanácsadással támogatják azokat, akik életviteli nehézségek miatt rossz helyzetben élnek pl. pénzbeosztás, háztartásvezetés, gazdálkodás, közüzemi hátralékok rendezése (OTP, E-ON, TIGÁZ, stb.).
- Segítik a családokat hivatalos ügyek intézésében, pl. GYES, GYED, GYET, családi pótlék, nyugdíj és rokkantsági ügyek, TAJ kártya, adókártya stb., beadványok megírása, mit hol lehet elintézni.
- Képzési, oktatási tanácsadás- általános iskolások részére korrepetálás, szociális munkások, főiskolások terepgyakorlatához lehetőség biztosítása.
- Egészségügyi, felvilágosító tevékenységet szervezése az életminőség javítása és egészségügyi problémák megelőzése érdekében.
- Adományokat gyűjtése –pl., ruhákat, tárgyakat, játékokat, bútorokat, hogy az anyagilag rászorultakon segíthessenek, erősítsék a társadalom tagjainak együttérzését, felelősségét – minden nap.

- Együttműködnek munkanélküliekkel, álláskeresőkkal, képzési lehetőségek kutatása, beilleszkedést elősegítő program szervezése, hogy a munkaerő-piacra történő visszakerülést elősegítsék (álláskeresői technikák, önéletrajz készítése stb.).
- A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszert működtetnek.
- Együttműködnek a szociális ellátórendszerrel, profitorientált és non profit szervezetekkel, egészségügyi intézményekkel, egyházak képviselőivel, oktatási intézményekkel, bírósággal, rendőrséggel és más intézményekkel a kliensek életfeltételeinek javítása érdekében.

1.8.1.5. Sport, szabadidő

Művelődési ház és Könyvtár

Az épület története: Bököny Községi Tanács 1963. őszén döntött a művelődési ház megépítéséről. Az intézmény 1968. augusztus 20-án került átadásra az épületet Petőfi Sándorról nevezte el. Az épület fenntartója: Bököny Község Önkormányzata. Az épületben található a könyvtár, a házasságkötő terem, színházterem, foglalkozási terem, amely 20-20 fő befogadásra képes. Intézményünk számos programnak ad helyett. Az intézmény 4 fő állandó munkatárssal működik. Mára kívülről megújult külsővel, az épületben a teleház is helyet kapott, ahol az internet hozzáférés biztosítva van a település lakosai számára.

Fenntartója: Bököny Község Önkormányzata

Az intézmény jól megközelíthető, parkolási lehetőség az épület előtt biztosított, mozgáskorlátozottak számára is könnyen megközelíthető.

Programtípusok:

A helyi hagyományokon alapuló nagyrendezvények szervezését, az ünnepek kultúrájának gondozását. pl: nőnap, falunap, gyereknap, ünnepségek, és egyéb tanfolyamok szervezése, szakkörök vezetése, hirdetése, tanfolyamok szervezésében való segítségnyújtás, Technikai háttér biztosítása rendezvények megtartásához. Civil szervezetek munkájának támogatása, segítése. A település kulturális életének központja a helyi művelődési ház, valamint az általános iskola és az óvoda is hozzájárul ehhez műsoraival, programjaival: Márton nap, anyák napja, nőnap, Mihály nap, május 1., ballagás, évzáró. Jelentősebb rendezvényeink közé tartozik a falunap, lovas ügyességi nap, szüreti felvonulás, a szüreti és farsangi bál, állami ünnepségek.

Sport:

A településen Bököny-Taskó Autó SE néven működik a sportegyesület. Az önkormányzat igyekszik, agyagi lehetőségeihez mérten, minden segítséget megadni munkájukhoz. 25 éve a Diáksport Egyesület berkein belül birkózó szakosztály is működik.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Bököny Község Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja:

Bököny Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,

- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a
- helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A
- köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik
- az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tantel).

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

A helyzetelemzés megállapításainak összefoglalása

Célcsoport	Következtetések	
	Problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	Fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Település teljes lakossága	Magas, a szegregált és szegregációval veszélyeztetett települések aránya	Szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek méretének csökkentése
	Bölcsőde hiánya	Munkába visszatérő édesanyák segítése
	Magas az alacsony iskolai végzettséggel és nem piacképes szakmával rendelkezők száma az aktív korúak között	Formális és informális képzések szervezése, tájékoztató fórumok a képzési lehetőségekről komplex programmal
Romák vagy mélyszegénységben élők	Munkanélküliek magas száma	A járási hivatal foglalkoztatási osztályával folyamatos kapcsolattartás, tájékoztatók tartása a munkahelyteremtő pályázatokról a helyi vállalkozók számára. Start munkahelyprogram folytatása és lehetőség szerint bővítése
	Generációs nézetkülönbségek	Foglalkozások, tréningek szervezése komplex programok segítségével
	Közösségi terek kialakítása	Közösségi terek kialakítása, közös programok, foglalkozások biztosítása, programokkal kapcsolatteremtés lehetőségének megteremtése
Gyermekek esélyegyenlősége	Továbbtanulás nagy anyagi gondot okoz a családoknak	Széleskörű tájékoztatástámogatások elérése az ösztöndíj programokkal kapcsolatban
	Magas a védelemben vett gyermekek száma	Családokkal kapcsolatteremtés, esettanulmányok. Felvilágosítás, megelőzés, a veszélyeztetés csökkentése
Nők esélyegyenlősége	Nők munkavállalási lehetőségei, munkába való visszaállása	A nők esélyegyenlőségének biztosítása minden területen. 0-3 éves korú gyermekek felügyeletének megoldása.
	családon belüli erőszak	Felvilágosítás, tanácsadás, segítségnyújtás
Idősek esélyegyenlősége	Idősek informatikai jártasságának hiánya	Tanfolyamok, képzések szervezése az idősebb korosztály számára
	Elszigeteltség, elzárkózás az idősek körében	Tematikus közösségek létrehozása
Fogyatékkal élők esélyegyenlősége	Akadálymentesítés Bökönyben	Akadálymentesítés megoldása, a közterületek, középületek részben akadálymentesek
	A fogyatékosokkal élők problémáiról adatbázis létrehozása	A célcsoporttal kapcsolatban álló szervezetekkel együtt pontos felmérés készítése a fogyatékosok életkörülményeiről, problémáikról, demográfiai mutatóiról

A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Település teljes lakossága	Rossz lakáskörülmények között élők számának csökkentése	Polgármester, Önkormányzat
	Bölcsőde létesítése	Polgármester,
	Élethosszig tartó tanulás	Polgármester, Oktatási intézmény
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Munkanélküliség csökkentése Bökönyben	Polgármester,
	Generációs problémák leküzdése	Polgármester, Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

	Közösségi terek kialakítása	Polgármester,
Gyermekek	Védelemben vett gyermekek számának csökkentése	Polgármester, Önkormányzat; Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Iskola, Óvoda, Rendőrség, Járási Gyámhivatal
	Ösztöndíj programok	Önkormányzat
Nők	Felvilágosítás a családon belüli erőszakról	Polgármester, Önkormányzat; Családsegítő Szolgálat, Rendőrség
	Nők munkavállalási lehetőségei, munkába való visszaállása	Önkormányzat; Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály
Idősek	Idősek informatikai jártasságának javítása	Polgármesteri Hivatal, Művelődési Ház, Informatikai oktatók, Időszotthon, Képző szervezetek
	Idősek kímoldítása az elzárkózásból, elszigeteltségből	Polgármesteri Hivatal, Időszotthon
Fogyatékkal élők	A fogyatékkal élők problémáiról adatbázis készítése	Polgármester,
	Akadálymentesítés Bökönyben	Polgármester,

1.7. A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.7.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye az alacsony vállalkozás-sűrűséggel és gyengébb kutatási erőforrással bíró megyék közé tartozik. A periferikus helyzet miatt a település lakosságszámhoz viszonyított gazdasági súlya alulértékelt. Kevés a nagyvállalatok száma, viszont a jelen lévő külföldi vállalatok, jelentős szerepet töltenek be. Az ipari termelés növekedése az országos átlag feletti, ennek ellenére az egy főre jutó GDP a második legalacsonyabb az országban. Az iparban és a szolgáltatóiparban foglalkoztatottak aránya elmarad az országos átlagtól. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya jelentős, és a mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozások aránya itt a legmagasabb.

Bökönnytől 40 km-re fekszik Nyírbátor, ahol több, mint hét multinacionális cég telepedett le és mind a hétnek folyamatosan nő a piaca, ami azt jelenti, hogy folyamatosan bővítene és bővíteni szeretnének a jövőben. Itt működik többek közt a gyógyászati segédeszközöket előállító dán Coloplast Hungary Kft., a német Diehl Aviation Hungary Kft. repülőgéppalkatrész-gyára, a szintén német érdekeltségű, járműelektronikai alkatrészeket gyártó Rosengerber Magyarország Kft., illetve az olasz tulajdonú Serioplast Hungary Kft. és Farmol Hungary Kft. műanyag palackgyárai, az Unilever Magyarország Kft, ezeken kívül a Tranzit-Ker Zrt., Tranzit Food Kft; MSK Hungary Gépgyártó Bt., Bátor Trade Kft. Most nagyjából 70 településről szállítják a cégek minden nap a dolgozókat, ami azt jelenti, hogy ha a térségből valaki dolgozni szeretne, akkor itt adódik lehetősége. A térség kis-, és közép vállalkozásainak állapotára jellemző, hogy sajnálatos módon nem tudnak élni azzal a lehetőséggel, hogy a térségen belüli nagyobb vállalatok beszállítói igényeit kielégítse. Tradicionálisan érvényes, hogy a megélhetés legfőbb forrása a vármegyében a mezőgazdaság, melyre az elaprózódott birtokszerkezet jellemző, így jövedelem termelő képessége is minimális. Az ipari termelés szerkezeti állapotára is jellemző, hogy nagyon kevés a hatékonyan működő mikro-, és kisvállalkozás, és nagyszámban vannak jelen azok a kényszervállalkozások, melyek még tulajdonosaik számára sem képesek megélhetést biztosítani.

A tervek szerint 2026 év elején kezdődik meg a tömeggyártás a W-Scope Hungary Kft. nyíregyházi üzemében. A dél-koreai cég beruházása 1200 új munkahelyet teremt a városban, mely az első európai egység. Továbbá Mintegy 580 milliárd forint értékű beruházással Nyíregyházán építi fel első európai üzemét a világ egyik legnagyobb akkumulátorgyártója, a kínai Sunwoda.

Az 1997-ben alapult cég a világ tíz legnagyobb, elektromos járművekhez akkumulátort gyártó cég egyike, a kilencedik pozíciót elfoglalva. Ezzel a világ tíz legnagyobb elektromos akkumulátorgyártója közül már öt jelen lesz hazánkban, amelyek világpiaci részesedése 49,4 százalék a szektorban. A Tier 1 minősítésű autóiipari akkumulátorgyártó vállalat első európai gyártóbázisa lítium-ion energiaforrásokkal látja majd el Nyíregyházáról a kontinens ismert autóiipari szereplőit.

A térségben, az önálló vállalkozók többsége, a mezőgazdaságban tevékenykedett. A vármegyében zajló mezőgazdasági tevékenységen belül kiemelkedő jelentőségű a gyümölcs-, illetve az almatermesztés. Az ország gyümölcsös területének egyharmada, az almáskertek területének kétharmada, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében található. Legnagyobb jelentőségű gyümölcs az alma mellett a meggy. Piaci mennyiségben termesztett gyümölcsök a vármegyében a dió és a szilva. Messze földön híres megyei tájfajtáink: Milotai dió, Újfehértói fürtös meggy, Kántorjánosi meggy, és a Nemtudom szilva.

A mezőgazdasági feldolgozóipar alapvetően a zöldség, gyümölcsstermesztésre épült, de az innovatív termelési technológiák hiánya, a K+F tevékenység alacsony szintje csak kevés hozzáadott értéket képes realizálni. Az Újfehértói Kutató Intézet, a Nyíregyházi Egyetem, valamint a szaktanácsadói hálózat lehet az a bázis, mely összefogva a termelőkkel változtathat ezen a helyzeten. A feldolgozott termékek között azért található, egyre nagyobb piaci szegmenseket alkotó innovatív termék. A vármegyében több, országos ismertségű pálinkafőző-vállalkozás dolgozza fel a minőségi gyümölcsöt, egyesek exportpiacok felé is terjeszkednek (Zsindelyes, Talléros, Tarpai, Panyolai, Tuzséri manufaktúrák). Az ágazatban több feldolgozóipari és logisztikai beruházás van folyamatban.

Az 1980-as évek kimagasló állatállománya minimálisra csökkent, különösen a szarvasmarha esetében, bár az utóbbi években emelkedő tendenciát mutat. A szarvasmarhák tekintetében, a tejhasznú állomány jelentősen csökkent, csak néhánygazdaság foglalkozik vele. Az előállított tej nagy részét a mátszalkai

tejüzemben dolgozzák fel. Jelenleg erős ágazatnak számít a baromfityenyésztés, a termékeket exportpiacon is értékesítik. Országos viszonylatban Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye élen jár tyúktenyésztésben.

A kevés kisvállalkozás összetételére az élelmiszer feldolgozás, az építőipar, a fémfeldolgozás és a kereskedelem a jellemző. Nem működnek a településeken azok a kisipari szolgáltatások, melyek a lakosság igényeinek kielégítése mellett egy biztos megélhetést jelenthetnének az ott élők számára. Mindezen anomáliák egyik legfőbb oka, hogy a szakképzés területén komoly lemaradásaink vannak, és a hiányszakmákra koncentrált rugalmas képzési rendszer nem működik. A turisztikai ágazatban működő vállalkozások alapvetően Nyíregyházára koncentrálnak, a vidéki területek turisztikai kínálata minimális, pedig jelentős tartalékok mutatkoznak a vadász, lovas, horgász, egészség és gasztronómiai turizmus területén, melyeknek szintén leggyengébb láncszemei a jól képzett turisztikai szakemberek. A banki szolgáltatások a városokra koncentrálnak, valamennyi településünkön működik valamilyen pénzügyintézet, az ATM szolgáltatási területi lefedettsége minimális.

A Nyírség részben öntözhető területekkel, zöldség, gyümölcs alapanyaggal és állattenyésztéshez kapcsolódó adottságokkal ellátott, mindezen adottságok ellenére, jelenleg leépülő termelési kultúrával rendelkezik. A térség ipari és mezőgazdasági üzemei, szövetkezetei nagyrészt már megszűntek, vagy megszűnő félben vannak. A birtokszerkezet elaprózódott, a mezőgazdaság technikai felszereltsége elavult. Ennek a folyamatnak köszönhetően alacsony a jövedelemtermelő képessége, valamint a versenyképessége is. A mezőgazdaságban működő vállalkozások legnagyobb felvevőpiaca Nyíregyháza. A feldolgozóiparban a kis- és középvállalkozások száma a mérvadó, átlagosan 1-10 főt foglalkoztatnak. Ezek a vállalkozások többnyire fafeldolgozó, élelmiszer előállító vagy textil üzemek. Megállapított, hogy nem áll rendelkezésükre a megfelelő technológiai háttér és személyi feltétel, így általában alacsony szintű a feldolgozás mértéke. A vállalkozások többségében a szolgáltatói és az ipari szektorban működnek. Az építőiparban működő vállalkozások száma az utóbbi években erősen csökkent, a gazdasági válságot követően kevés vállalkozás tudott a piacon megmaradni. A térség erősen vállalkozáshiányos, ez első sorban az alacsony vállalkozási kedv, de jelentős részben a tőkehiány következménye. Hiányzik az inkubátor típusú tevékenység, amely segíthetné az induló kisvállalkozások megalapozását.

Az egy lakosra jutó jegyzett tőke a társasági adóbevallásra kötelezett vállalkozások jegyzet tőkéje, egy lakosra vetítve. A vizsgált időszakot tekintve az értéke csökkent, jelentősen elmaradt mind a járási, mind az országos volumentől. Az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték 2008-ban volt a vizsgált időszakban a legmagasabb.

1.7.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

1.7.2.1. Ipari termelés

Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye az ország keleti határán található három ország szomszédságában. Ukrajna, Szlovákia és Románia határos a megyével. Lakossága: mintegy 600 ezer fő. Gazdaságának jellemzői: az élelmiszer feldolgozás, vegyipar, az elektronikai és optikai ipar, valamint a textilipar. A jól képzett, fiatal és relatíve olcsó humánerőforrás, a rendelkezésre álló szabad és képezhető munkaerő, a fejlett infrastruktúra, valamint az európai szintű kulturális és természeti környezet elégti ki a befektetők ez irányú igényeit.

A megye egész területén rendelkezésre állnak szabad, ipari jellegű fejlesztésre alkalmas földterületek és működő ipari parkok. Ahhoz, hogy egy ipari park vonzó befektetési környezetet kínáljon a betelepülő vállalkozások számára, folyamatosan fejlesztenie kell az infrastrukturális ellátottság mellett a nyújtott szolgáltatások körét és színvonalát. A terület elérhetősége, megközelíthetősége is jelentősen befolyásolja az értékét. Fontos lehet a vasút vagy a gyorsforgalmi út közelsége. Ezek mellett egyre inkább előtérbe kerül a munkaerő elérhetősége, valamint az intermodális szállítmányozás lehetősége, valamint a támogatások igényelhetősége.

Megyei ipari statisztikai adatok⁶³:

- A megyei telephellyel rendelkező, 4 főnél többet foglalkoztató ipari vállalkozások 2019-ben 1036 milliárd forint termelési értéket állítottak elő, összehasonlítva áron 6,7%-kal (országosan 5,3%-kal) többet, mint egy évvel korábban.
- A 49 főnél többet foglalkoztató, megyei székhelyű ipari vállalkozások termelési értéke 686 milliárd forintot tett ki, ami összehasonlítva áron 5,0%-kal meghaladta az előző évet.
- Az ipari teljesítmény legnagyobb hányadát, 27%-át adó élelmiszeripar kibocsátása - főként a húsipari bővülés eredményeként - 5,0%-kal emelkedett.
- A megye iparának másik meghatározó területén, a gumi-, műanyag- és építőanyag-iparban 7,6%-kal csökkent, az ugyancsak jelentős súlyú egyéb feldolgozóiparban (ide tartozik például az orvosi eszköz, játék-, illetve sportszergyártás) 15%-kal bővült a termelés volumene.
- A nagyobb súlyú alágak közül az élelmiszeripar és az egyéb feldolgozóipar termelése az átlagost meghaladóan, 20, illetve 12%-kal emelkedett a 2015. I. félévihez képest, és együttesen a termelési érték négytizedét adták. A 26%-os részarányú, és szinte teljes egészében külfiacra termelő gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártás teljesítménye kissé mérséklődött.

Bököny község területén jelentősebb ipari létesítmény nem található

1.7.2.2. Mezőgazdaság

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyében zajló mezőgazdasági tevékenységen belül kiemelkedő jelentőségű a gyümölcs-, illetve az almatermesztés. Az ország gyümölcsös területének harmada, almáskertjei területének kétharmada van a vármegyében. Ehhez kapcsolódóan a térségben jelentős kutatási-fejlesztési tevékenység zajlik az újfehértói kutatóállomáson, valamint a Nyíregyházi Egyetem, Műszaki és Agrártudományi Intézetében. Az almatermesztésnél is nagyobb mértékben (közel 80%-ban) koncentrálódik a megyére a jelentős élőmunka-igényű, kis területi részarányú hazai dohánytermelés.

Bököny Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Magyarország északkeleti részén található, ahol mérsékelt kontinentális éghajlat uralkodik. Az éghajlatot több tényező is befolyásolja, mint például a község fekvése, az Alföld közelsége, valamint a helyi időjárási viszonyok.

Bököny az ország mérsékelt kontinentális jegyeit hordozó térségébe tartozik, ezen belül mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz az éghajlata. Az évi napsütéses órák száma 1950-2000. A nyári hónapok különösen napfényesek, ami kedvező hatással van a növekedési időszakban lévő növényekre. A nyarak melegek, a nappali hőmérséklet gyakran meghaladja a 30 °C-ot, míg a tél hideg, gyakoriak a fagypont alatti hőmérsékletek. Az éves középhőmérséklet általában 10-11 °C körül mozog.

Az éves csapadékmennyiség Bökönyben átlagosan 550-600 mm, ami mérsékeltnek számít az országos átlaghoz képest. A csapadék eloszlása egyenetlen: a legtöbb csapadék tavasszal és nyáron hullik, míg az őszi és téli hónapok viszonylag szárazabbak. Az esőzések mellett gyakoriak a nyári záporok és zivatarok, amelyek hirtelen nagy mennyiségű csapadékot hozhatnak. Az uralkodó szélirány északkeleti, az átlagos szélesség 3 m/s körül alakul.

Mezőgazdasági fejlődése hagyományosan meghatározó szerepet játszik a település gazdaságában és életében, tekintettel a környék kedvező természeti adottságaira és a történelmi mezőgazdasági hagyományokra.

Hagyományos mezőgazdaság: A község mezőgazdasága elsősorban növénytermesztésre és állattenyésztésre épül. A térség talajadottságai és éghajlata kedvezőek a különböző gabonafélék, mint például a búza, árpa, kukorica, és napraforgó termesztéséhez. Emellett a zöldségtermesztés, különösen a burgonya és a káposztafélék, szintén jelentős szerepet játszanak.

A meleg nyári hőmérséklet és a magas napfénytartam kedvező körülményeket teremt a gabonafélék (pl. búza, kukorica), napraforgó, burgonya, valamint különféle zöldségfélék termesztéséhez. A hosszú, napfényes időszakok elősegítik a fotoszintézist és a terméshozam növekedését.

⁶³ Forrás: Helyzetelemzés Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegye - Északkelet-magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna

Az egyenetlen csapadékeloszlás, különösen a nyári aszályos időszakok, kihívást jelenthetnek a mezőgazdaság számára. Az aszályok a termés hozam csökkenéséhez vezethetnek, míg a hirtelen záporok és viharok károsíthatják a növényeket, talajeróziót okozhatnak, és növelhetik a talaj vízvesztését.

Állattenyésztés: Az állattenyésztés, főként a szarvasmarha- és sertésenyésztés, hagyományosan fontos ágazat Bökönyben. Az elmúlt évtizedekben az állattenyésztés fokozatosan specializálódott, és a helyi gazdák modern tenyésztési módszereket alkalmaznak a termelékenység növelése érdekében.

A kontinentális éghajlat kedvez az állattenyésztésnek is, különösen a szarvasmarha- és sertésenyésztésnek, mivel a térségben megtermelt gabonafélék és takarmánynövények elegendő táplálékot biztosítanak. Azonban az időjárási szélsőségek, mint például a hosszú téli hideg időszakok és a nyári aszályok, befolyásolhatják az állatállomány egészségét és a takarmányellátást.

Modernizáció és technológiai fejlesztések: Az utóbbi években jelentős fejlesztések történtek a község mezőgazdaságában, különös tekintettel a modern gépesítésre és technológiai innovációkra. Az új gépek és berendezések alkalmazása segít a hatékonyság növelésében, a termelési költségek csökkentésében, és a termékminőség javításában.

Fenntarthatósági törekvések: A fenntartható mezőgazdasági gyakorlatok iránti érdeklődés is növekszik Bökönyben. Egyre több gazdálkodó alkalmaz környezetbarát technikákat, például a talajvédelemre és vízgazdálkodásra koncentráló módszereket. Emellett a biogazdálkodás is egyre nagyobb népszerűségnek örvend, különösen a helyi és regionális piacokra történő értékesítés esetében.

Környezeti kihívások: Az éghajlatváltozás miatt előrejelzett szélsőségesebb időjárási viszonyok, például a gyakoribb aszályok és hőhullámok, a jövőben nagyobb kihívást jelenthetnek a helyi gazdák számára. Az alkalmazkodás érdekében egyre fontosabbá válhat a modern öntözési technikák és az éghajlati szempontokat figyelembe vevő növényfajták kiválasztása.

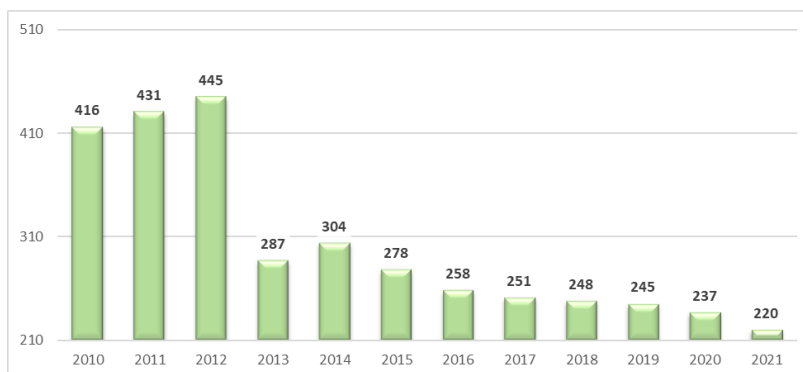
Piaci kihívások és lehetőségek: A mezőgazdasági termelők számára kihívást jelent a globális piacokhoz való alkalmazkodás és a helyi értékesítési csatornák fejlesztése. Bököny gazdái törekednek arra, hogy magas minőségű, helyi termékeket állítsanak elő, és egyre inkább kihasználják a közvetlen értékesítés, valamint a helyi piacok kínálta lehetőségeket.

Adottságok

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye területe természetföldrajzi-táji értelemben igen tagolt sík terület. Talajai jellemzően közepes vagy gyenge termőképességűek. Mindezek nagyban meghatározzák a termelés szerkezetét, a jövedelmezőségi viszonyokat. Északkeleti fekvéséből adódóan éghajlata hűvösebb, mint az Alföld belső tájain. Szélsőségesebb az időjárás, alacsonyabb az évi középhőmérséklet, kevesebb a csapadék és egyenetlenebb az eloszlása.

Az ágazat súlya

A vármegye gazdasági teljesítménye a népesség számához mérve közismerten a gyengébbek közé tartozik. Mindemellert gazdasági szempontból a térség húzóágazata mezőgazdaság. A regisztrált vállalkozások 62%-át a mezőgazdasági, erdőgazdálkodás, halászati gazdasági ág adja a megyénknek.

Regisztrált östermelők száma⁶⁴

⁶⁴ Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

Az őstermelők száma 37 000-re tehető. Az egy lakosra jutó teljesítményértékek viszont elmarad az országos átlagtól. Bár jelentősen veszített jelentőségéből a szántóföldi zöldségtermesztés (uborka, paradicsom, zöldborsó stb.), így is jelentős exportbevételt jelent. Jelenleg inkább a belső piacra termelnek a gazdák.

A KSH adatai szerint, a hazai gazdaságok száma 2010-es census óta, a mintegy 351 ezerről, 2020-ra 234 ezerre csökkent. Ez megfelel az Európai Unióban megfigyelhető tendenciának. Elsősorban a kisebb gazdák adták fel tevékenységüket. A csökkenő tendencia leginkább az állattartással foglalkozó gazdaságokat érintette. A növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok aránya 41%-ról, 67%-ra nőtt. Ez köszönhető növénytermesztést preferáló uniós agrárpolitikának, valamint az állattenyésztés alacsonyabb jövedelmezőségének.

Szervezeti háttér

A mezőgazdasági termelés szervezeti háttérét a jellemzően nagy üzemméretet mutató gazdasági szervezetek, és az ezeknél jóval tagoltabb egyéni gazdaságok adják.

A KSH adatai alapján, 2021-ben a vármegyében, 71 ezer mezőgazdasággal foglalkozó regisztrált vállalkozás működött, ami a regisztrált vállalkozások 56,4%-os arányát jelenti. Járási szinten, 7 530, Bököny tekintetében 35-re tehető a mezőgazdasági vállalkozások száma. A különböző termelési profilú egyéni gazdaságok közül legkevésbé a kizárólag növénytermesztéssel foglalkozók száma csökkent, így ez a típus a vármegyében az országosnál jóval nagyobb részarányú.

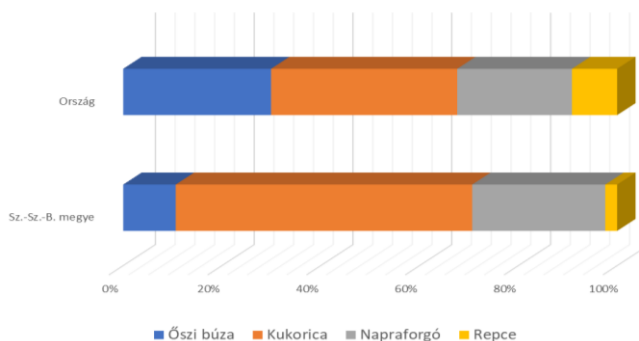
(Mindösszesen Gazdálkodási formák 2014-től Vállalkozásdemográfia (ESA); Működő vállalkozások száma (db); Mindösszesen Létszámkategória; A= MEZŐGAZDASÁG, ERDŐGAZDÁLKODÁS, HALÁSZAT)					
Terület (dec.31. állapot)	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év
Mindösszesen Terület (dec.31. állapot)	30 496	31 046	33 837	33 396	71 158
Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye	3 989	4 031	4 367	4 191	7 530
Nagykállói járás	260	270	278	278	456
Bököny	9	13	12	14	35

Mezőgazdasággal foglalkozó regisztrált vállalkozás 2021

A gazdálkodás célja egyre inkább az értékesítés irányába tolódik el, legnagyobb hányaduk, 45%-uk azonban kizárólag saját fogyasztásra termel. Az elsősorban értékesítésre termelők súlya 27%, az országosnál (20%) magasabb.

Területhasznosítás

Hazánkban a szántóterület legnagyobb részén gabonafélék találhatók, 2021-ben vetésterületük több mint 2,4 millió hektár volt. A gabonafélék közül a legnagyobb arányban őszi búzát és kukoricát vetettek. Két legfontosabb szántóföldi növényünket a teljes szántó művelési ág közel 47%-án termesztették 2021-ben. A vármegyei gazdaságok által használt földterület 600 ezer hektárra tehet, melynek növekvő része (2019-ben 23,75%-a) művelés alól kivett terület.

Vetésszerkezet, 2021. június 1.

A fő hasznosítási irány (a terület 42%-án) a szántóföldi növénytermesztés. Jelentős az erdőgazdálkodás (21%), amit 7%-os részesedéssel a gyepgazdálkodás követ. Megyei sajátosság a gyümölcsös terület viszonylag magas (5%-os) részaránya. A szántóföldi növénytermesztést a gabonafélék – főként a kukorica – uralják. Országos területének közel tizedét művelik Szabolcs-Szatmár-Beregben.

A kisebb területű hazai gabonanövények közül a rozs és tritikálé termesztésében is jelentős a megye szerepvállalása. 2021-ben 2132 hektárra becsülhető a takarás alatti termesztés területe. 2020-ban a legnagyobb területen (476 ha) zöldpaprikát termesztenek takarás alatt. Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében, 3,9%-ra tehető a takarás alatti növénytermesztés. Az üvegházak és fóliasátrak területének 66%-a nem rendelkezik fűtéssel, míg 16%-át termálvízzel fűtik. A pályázati lehetőségeknek köszönhetően emelkedtek az üvegházak száma, Leginkább Csongrád-Csanád vármegyében palántáznak üvegház alá.

Állattartás

Az állattenyésztés tekintetében erős ágazatnak számít a baromfityenyésztés. A baromfitermékeket az exportpiacokon is értékesítik. Megyei szinten a tejhasznú szarvasmarhaállomány jelentősen csökkent, csak néhány gazdaság foglalkozik vele. Egyre többen a legelőre alapozott húsmarhatartást részesítik előnyben.

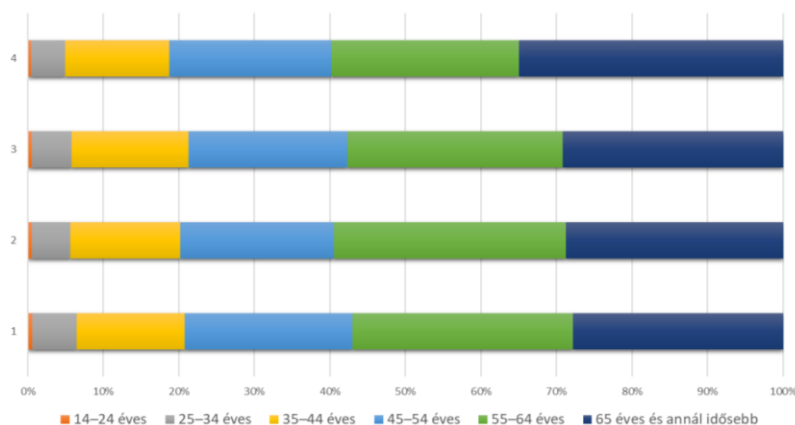
A vármegyében több modern, nagykapacitású sértéstartó telep működik. Jelentős számban tartanak intenzív húsfajtákat, de újabban egyre több gazdaság foglalkozik, a mangalicasertések tartásával is.

A húsmarha-ágazat és a juhászatok folyamatosan versengenek a legelőterületekért, így innovatív megoldásokra van szükség a legelők pótlására. A juhtartás sajnos folyamatosan veszít jelentőségéből, mivel a gyapjú iránti kereslet és a pecsenyebárány iránti igény is visszaesett. Az exportlehetőségekből is folyamatosan veszít, ami tovább nehezíti a juhászatok helyzetét.

A kistermelők között emelkedő tendenciát mutatnak a méhészetek száma, mivel a magyar méz, egyes hungarikumokkal jelentős exporterővel rendelkezik.

A gazdálkodók demográfiai jellemzői

A 2010-es évhez képest emelkedtek a gazdaságok irányítóinak átlagéletkora. 10 százalékot tesz ki, a 40 évesnél fiatalabb gazdálkodók. Az összes irányító átlagéletkora 57,9 év, ebből a férfiaké 57,1, a nőké 59,6 év. 2020-ban a gazdaságok 35%-át irányítja 65 éves és annál idősebb személy.

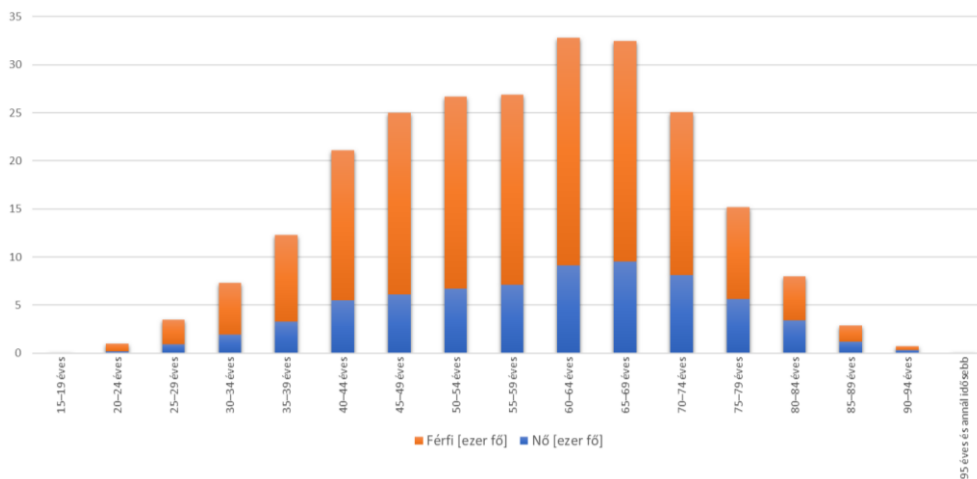

Az irányítók létszámának megoszlása életkor-kategória szerint⁶⁵

Végzettséget tekintve egyre többen rendelkeznek mezőgazdasági képzettséggel. Az egyéni gazdaságokban a gazdálkodó és az őt segítő családtagok általvégzett munka enyhe csökkenést mutat, de így is eléri az összmunkaidő 80%-át. A gazdálkodók 72%-a férfi, mindazonáltal a nők szerepvállalása a térségben jól érzékelhetően nagyobb, mint országosan, ami összefüggésben van a térség férfi lakosságának kedvezőtlenebb halálzási viszonyaival.

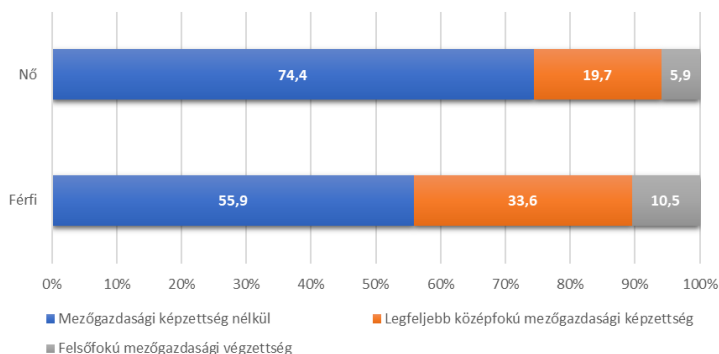
⁶⁵ Forrás: KSH

BÖKÖNY KÖZSÉG TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEI
A TELEPÜLÉS TELJES KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉRE VONATKOZÓ MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

Az irányítók létszámának megoszlása életkor-kategória szerint⁶⁶

A mezőgazdasági termeléshez szükséges szaktudás az egyéni gazdálkodók döntő többségénél gyakorlati tapasztalaton alapul. Arányuk a 2010-ben megfigyelt 80%-ról 61%-ra csökkent, de közel 150 ezer gazdaságot továbbra is valódi mezőgazdasági képzettség nélkül irányítanak. Középfokú végzettséggel gazdák közel 30%-a, felsőfokú végzettséggel 9%-a rendelkezik. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25 és 44 év közötti korosztályban a legmagasabb. A férfiak 56, a nők 74%-a irányítja a gazdaságot mezőgazdasági képzettség nélkül. Felsőfokú mezőgazdasági képzettséggel a férfiak 10, a nők 6%-a rendelkezik.

Az irányítók létszámának megoszlása életkor-kategória szerint⁶⁷

Gyümölcsstermesztés

A gyümölcsstermesztés jelentőségének kialakulását az adottságokon kívül történelmi események is befolyásolták. A történelmi Magyarország árualmája ugyanis túlnyomórészt Kárpátalján és Erdélyben termelt, melyek elcsatolását követően települt át termesztésük a megyébe. Az 1960–1970-es években a szovjet almaexport folyamatos bővülése fokozta a termelést. A rendszerváltáskor ezen piacok elvesztése visszavetette az ágazatot, és a korábbi szintre azóta sem fejlődött vissza, ugyanakkor jelentős fajtaváltás és termesztési technológia korszerűsödés történt. A vármegyében van az ország gyümölcssterületének harmada, ezen belül a szilva, valamint meggy, dió területek negyede-harmada, az almások területének kétharmada.

Utóbbi országhatáron kívüli összehasonlításban is jelentősnek számít. nagy számú termelők eredményeként egyszerre vannak jelen a legmodernebb és az elhanyagolt, akár kezeletlen területek is, ami sok esetben jelentős piaci zavarokat okoz.

⁶⁶ Forrás: KSH

⁶⁷ Forrás: KSH

Megnevezés	Alma				
	2017	2018	2019	2020	2021
Termőterület, hektár	32 166	31 838	30 974	25 973	25 024
Betakarított összes termés, tonna	473 662	678 775	498 330	398 710	514 518
Felvásárlási átlagár, Ft/kg	61	26	47	59	37
Termelői-piaci átlagár, Ft/kg	254	274	264	..	397
Bruttó termelési érték, millió Ft					
folyó áron	38 190	35 767	35 328	40 717	40 199
összehasonlító áron ^b	28 883	54 661	26 375	29 800	48 251
Betakarított összes termés	473 662	678 775	498 330	398 710	514 518
Vásárlás és egyéb forrás	665	2 647	690	4 685	4 947
Forrás összesen	474 327	681 422	499 020	403 395	519 465
Értékesítés összesen	458 932	617 434	478 209	367 572	473 819
Ebből:					
felvásárlónak, feldolgozónak	194 182	338 892	165 943	148 055	237 684
piacon	36 345	49 452	49 204	31 924	41 094
közvetlen export	9 434	7 347	5 191	3 559	4 694
Üzemen belüli feldolgozás és felhasználás	14 816	25 197	18 526	18 462	22 570
Ebből:					
szeszipari célra	3 674	8 221	4 996	6 167	8 508
Fogyasztás saját termelésből	16 419	21 261	12 733	9 951	12 209
Tárolási veszteség	2 478	3 503	2 601	1 461	1 741
Készletváltozás	-18 318	14 027	-13 049	5 949	9 126
Felhasználás összesen	474 327	681 422	499 020	403 395	519 465

Az Alma termesztése és felhasználása Magyarországon⁶⁸

Ezek mellett érdemes megemlíteni, hogy folyamatos a termőterületek csökkenése. 2019-2021 között mintegy 6000 hektárral csökkent almaültetvények termőterülete. A termelői mérleg azonban javult. A 2019-es 499 020 tonna után, 2021-ben 519 465 tonnát tett ki a betakarított mennyiség.

Bököny község mezőgazdasági fejlődése

Bököny Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Magyarország északkeleti részén található, ahol mérsékelt kontinentális éghajlat uralkodik. Az éghajlatot több tényező is befolyásolja, mint például a község fekvése, az Alföld közelsége, valamint a helyi időjárási viszonyok.

Bököny község mezőgazdasági fejlődése tehát a hagyományos termelési gyakorlatok és a modern technológiák ötvözésén alapul, miközben egyre nagyobb hangsúlyt kapnak a fenntarthatósági szempontok és a helyi gazdaság fejlesztése. A település gazdái alkalmazkodnak a változó piaci igényekhez, és igyekeznek megőrizni a helyi agrárkultúra hagyományait a jövőbeni fejlődés érdekében.

A község éghajlati adottságai alapvetően kedvezőek a mezőgazdaság számára, de a helyi gazdáknak alkalmazkodniuk kell az időjárási viszonyok változásaihoz és kihívásaihoz. A megfelelő mezőgazdasági gyakorlatok, például a fenntartható vízgazdálkodás és talajvédelem, segíthetnek csökkenteni az időjárás szélsőségeiből adódó kockázatokat, és hozzájárulhatnak a helyi mezőgazdaság hosszú távú fenntarthatóságához.

Bököny térsége, egyéni sajátosságokkal rendelkező kistájakon fekszik Dél-Nyírségben.

Az 1700-as évek végén, 1800-as évek elején az erdős részek nagy részét kivágták, melyeket előbb kaszálóknak, legelőknak használtak, később felszántották őket. A gabonatermő szántók hiányában, döntően gyűjtögetésből és halászatból éltek. A XVIII-XIX. században, a térség növénytermesztését a kertekben termesztett, a családok igényeit kielégítő kukorica és zöldségfélék jelentették. A nagyobb kertekben gyümölcsfákat ültettek: almát, szilvát, körtét, diót, sárgabarackot. A XIX. század végére, a szántók javára történő erdőirtások következtében, a földterületek 2,4-3%-át borította erdő, ami jellemzően tölgy, nyárfa, szilfa, gyertyán és fűz. A szántók területe a XIX. század végére, a tízszeresére nőtt. 1895-re befejeződtek

⁶⁸ Forrás: KSH

az ár- és belvízmentesítő munkálatok. Ennek következtében, az ősi árterek hatalmas területei szabadultak fel, mely elsősorban a szántók területét gyarapította.

A jelentősebb növény-, és gyümölcsstermesztés a XIX. század közepétől, a Felső-Tisza vidéken a lecsapolási munkák után alakultak ki. Rövid idő alatt a lápi települések, mezőgazdasági településekké alakultak. Azelőtt gyümölcsfákat, csak a kertekbe ültettek, ahol jellemzően vegyes gyümölcsösök voltak. Már nagyobb területen termeltek búzát, gabonát, burgonyát, zabot, árpát, kukoricát, lencsét, babot, kendert, lent. A lakosságnak nem a földművelés volt a fő tevékenysége, hanem az extenzív állattartás. A körülmények és a hagyományok, a legelő nagysága adta külterjes állattartás alapjait. A rét használhatósága, a széna minősége, mennyisége nagy mértékben függött a Tisza vízjárásától. A folyó gyakori kiöntése nem csak a kaszálást akadályozta, hanem a legelőt és a szénát is károsította. Emiatt gyakori volt az állatelhullás. Az állattartás szempontjából az első helyen a szarvasmarhatartás állt. Ezt követte a sertés-, a juhtartás. Lovakat kevesen tartottak, de a juhokat támadó métély miatt, a juhtartás sem volt egyszerű. A gulyákban, ménesekben, nyájokban, kondában tartott állatokat, gyakran a szabadég alatt tartották. Csak télen, nagyobb hó esetén készítettek a szarvasmarhák és lovak részére szállást. A sertések télen-nyáron a rétséget járta. Ahol volt lehetőség, makkoltatással javították fel a sertéseket, egyébként kukoricával, árpával pótolták a makkot.

Az állattartás jelentős ágát képviselte a baromfitartás. A tyúkfélék mellett, a víziszárnyasok is megtalálhatóak voltak a háztartásban. A kacsák táplálékát a mocsarak, vízfolyások élővilága biztosította.

A szántóföldi gazdálkodást, a XIX. század derekától az 1930-as évek végéig, nagyfokú egyoldalúság jellemezte. A szántók 54-58%-án, kenyérgabonát termesztettek, melyet a kukorica követett. Az 1930-as években a művelési ágak arányai stabilizálódtak, a szántók legnagyobb arányával. A szántóföldek területe a 30-as évek végig folyamatosan növekedett, majd egy folyamatos csökkenés kezdődött, az egyéb földfelhasználás emelkedése mellett. Ez jelzi a gazdaságban-társadalomban bekövetkezett változásokat: az ipari beépítéssel kapcsolatos földhasználat, a közlekedés fejlődése, oktatási-kulturális intézmények gyarapodása, a lakóházak számának bővülése, nagyüzemi mezőgazdasági infrastruktúra kialakítás.

A korszerűbb mezőgazdaságot, a gabonafélék mellett az ipari növények (kender, dohány, cukorrépa), szállastakarmányok, zöldségfélék és a gyümölcsstermesztés elterjedése és a belterjes állattenyésztés is mutatja. A fejlődést igazából a lakosság szám növekedése igazolja, mely tartósan az országos átlag fölé emelkedett.

A II. világháború után, a szocializmusba haladó politikai és társadalmi fejlődés, gyökeresen átalakította az ország mezőgazdaságát, aminek következtében a zöldségfélék vetésterülete csökkenő irányzatot mutatott. Felszámolták a nagybirtokos osztályt, földet osztott a parasztságnak, állami gazdaságokat alapítottak. 1949-1953 között kötelezték a termelőket arra, hogy a szántóterületük 40%-án kenyérgabonát termeljenek. Az erőszakos termelőszövetkezetek eltorzították a helyes alapelveket. Jellemző volt a pénzhiány, a teljesíthetetlen beszállítási kötelezettségek, melyek akadályozták a további fejlődést és a termelés hatékonyságát. Az egyéni gazdálkodókat a beadási rendszer mindjobban sújtotta. Ezidőben gyapotimport fellendülése, a műszál fokozatos elterjedése, a rostkender iránti kereslet zuhanásszerű visszaesését eredményezte. A 70-es évektől már csak a magkender termesztésével foglalkoztak. A 60-as évek végétől a zöldségfélék termesztése döntően a nagyüzemi gazdaságokban, egyre nagyobb területeken folyt. Az 1970-es évektől a szántóterületek 2.3-2.6%-án folyt zöldségstermesztés, egészen az 1990-es évekig, amit a stagnálás és gyenge visszaesés jellemezte. Az ezredforduló egy közel 1%-os emelkedést hozott. Az ezredforduló után jellemzően stagnálás és visszaesés tapasztalható, az értékesítési lehetőségek beszűkülése miatt.

A térség az egyik legnagyobb burgonyatermesztő körzetéhez tartozott. A vetésterület a XX. század közepéig 17-20% között ingadozott. Ez köszönhető volt az éghajlati- és talajadottságoknak, valamint a termés sokoldalú felhasználhatóságának: étkezés, állatok takarmányozása, szesz- és keményítőgyártás. A burgonyatermesztés vetésterülete a 60-as évektől a 70-es évek közepéig folyamatosan szűkül, egyrészt az ipari felhasználási igény csökkenése, valamint csökkent az egy főre jutó burgonyafogyasztás is. A kilencvenes években további területcsökkenés indult be. Az ezredfordulón, a szántóterületek 1-2%-án természetesen csak burgonyát, inkább csak a kisgazdaságokban.

A gyümölcsstermesztés az 1960-as, 1970-es években erőteljes növekedésnek indult. Nagymértékű új telepítések történtek a homokos területeken. A korábban nem jellemző gyümölcsfajok is megjelentek, amik eddig nem voltak számottevők ezen a területen: pl. őszibarack.

Az 1975-80 közötti gyümölcskonstrukciós program keretében almát, őszi- és kajsziparackot, meggyet telepítettek. Legnagyobb területen almások területe gyarapodott.

Napjainkban, az itt megtermelt gyümölcsök, az egyre szigorodó piaci követelményeknek nem, vagy csak nehezen tudnak megfelelni. Ez a gyümölcsösök területének csökkenésével járhatnak, mivel a költségek csak kis mértékben térülhetnek meg. A gyümölcsstermesztés fejlesztőse alapvető jelentőségű. Fontos lehet a megtermelt gyümölcsök helyben történő feldolgozása, feldolgozó üzemek létesítése (pl. szárító, gyümölcslé sűrítő üzem), másrészt a hűtőtárolók befogadóképességének növelése, kihasználásának javítása.

1.7.2.3. Kereskedelem, szolgáltatások

A településen kereskedelmi egységekkel jól ellátott, a lakosság mindennapi életéhez szükséges termékek és szolgáltatások helyben elérhetők. A KSH adatszolgáltatás 2010 óta a kiskereskedelmi üzletekről nem közöl adatokat. Az Önkormányzat által nyilvántartott bejelentés- és működési engedély-köteles kereskedelmi tevékenységet folytatókról (210/2009.(IX.29.) Korm. rendelet) alapján meghatározva:

- Élelmiszerbolti kiskereskedők száma: 8 db.
- Iparcikk kiskereskedelem: 9 db.
- Virág és ajándék kiskereskedelem: 4 db.
- Gazdabolt: 1 db.
- Táp- Takarmánybolt: 2.
- Vendéglátás, étterem: 7 db.
- Egyéb vállalkozók és szolgáltatók: 14 db.

kereskedelmi és szolgáltató egység található meg a településen.

A mindennapi élethez szükséges élelmiszer és használati cikkek a településen beszerezhetők. Nagyobb áruházak, üzletláncok, illetve további kereskedelmi szaküzletek a járasszékhelyen, megyeszékhelyen elérhetőek.

1.7.2.4. Turizmus (attrakciók, szolgáltatások)⁶⁹

1. *y a falusi turizmus szerelmeseinek. A látogatók megismerkedhetnek a helyi gazdálkodással, részt vehetnek állatsimogatásban, házi kenyérsütésben, vagy akár a hagyományos lekvárfőzésben.*
2. **Természetjárás és kerékpározás:** *A Nyírség tájai, erdői és mezői tökéletesek a természetjáráshoz és a kerékpározáshoz. Bököny környékén számos kiránduló útvonal található, ahol a természet kedvelői felfedezhetik a környék szépségeit.*

Szolgáltatások Bökönyben

1. **Szálláshelyek:** *Bökönyben és környékén kisebb panziók, vendégházak, valamint falusi szállások állnak rendelkezésre a látogatók számára. Ezek a szállások gyakran autentikus vidéki hangulatot kínálnak.*
2. **Helyi vendéglátás:** *A településen néhány kisebb vendéglő és kávézó található, ahol a látogatók helyi ételeket és italokat kóstolhatnak meg. A hagyományos magyar konyha mellett a helyi specialitások is elérhetőek.*
3. **Kulturális programok és rendezvények:** *Bökönyben időszakosan kulturális rendezvények is zajlanak, mint például falunapok, helyi fesztiválok, és néptánc bemutatók. Ezek az események jó lehetőséget biztosítanak a helyi kultúra és hagyományok megismerésére.*

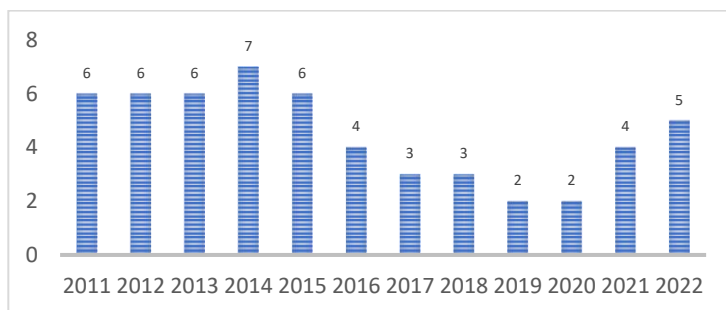
⁶⁹ Forrás: Bököny község honlapja.

4. **Helyi kézművesség és termelői piac:** A látogatók vásárolhatnak helyi kézműves termékeket, mint például hímzéseket, faárukat, és helyben készített élelmiszereket a település kisebb piacain.

1.7.2.5. Szálláslehetőségek

A község turisztikai vonzerejének megfelelő szálláshelyekkel bír, palettáján elsősorban falusi szálláshelyek szerepelnek. Bököny története során több nemesi család birtoka volt, és a település számos történelmi esemény színhelye volt, ezért történelmi emlékek is fennmaradtak. A község környéke ideális kirándulásokhoz és természetjáráshoz, valamint kulturális és közösségi eseményeket is rendeznek a községben, amelyek vonzóak lehetnek a turisták számára.

Kereskedelmi szálláshely az engedélyben feljogosított, erre a célra épített vagy átalakított és használt létesítmény (szálloda, panzió, turistaszállás, ifjúsági szálló, üdülőház, kemping), amely üzletszerűen, egész éven át vagy idényjelleggel, folyamatos napi üzemeltetéssel, megszakítás nélkül szállásszolgáltatást nyújt, és 5-nél több szobával, illetve 10-nél több ágygal (kempingek esetében 5-nél több hasznosított terület egységgel) rendelkezik.

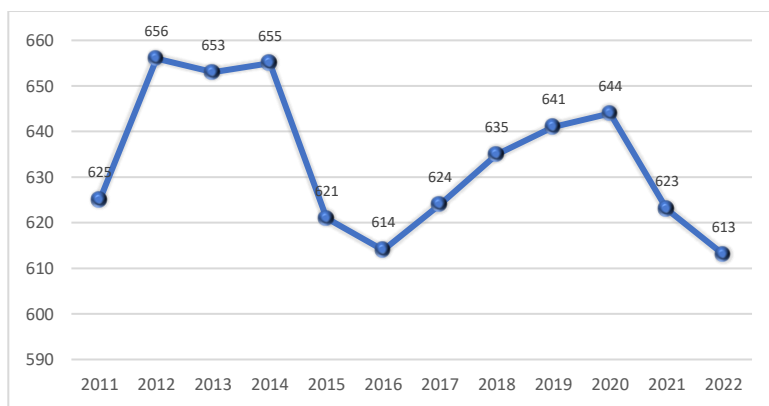

Szálláshely-szolgáltatással foglalkozó vállalkozások száma Bökönyben⁷⁰

A vendéglátó egységek egész évben fogadják vendégeiket. A statisztikai adatok szerint a vendégéjszakákat tekintve Bökönyt elsősorban a hazai turisták részesítik előnyben, a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák aránya több évre visszatekintve is elenyésző, gyakorlatilag nincsen.

1.7.3. Gazdasági szervezetek jellemzői, vállalkozások megoszlása méret szerint, általános működési feltételek, ágazati megoszlás

A községben 627 regisztrált vállalkozás, melyből 18 társasvállalkozás volt található 2021-ben, a KSH szerint. A vállalkozások legnagyobb részét az 1-9 főt foglalkoztató mikrovállalkozások (15).

Regisztrált vállalkozások száma Bökönyben⁷¹

⁷⁰ Forrás: KSH – Településstatisztikai adatok

⁷¹ Forrás: KSH – Településstatisztikai adatok

A regisztrált vállalkozások számának változása a vizsgált időszakban folyamatos növekedést mutat. A vállalkozói kedv 2008-ban ugrásszerűen megnőtt, azt követően egy lassú, számbeli növekedés figyelhető meg 2014-ig. Az ezt követő stagnálást, lassú csökkenést követ. A 2008. január 1-jével hatályba lépő áfa-törvény szerint adóköteles tevékenységet csak adószámmal rendelkező adóalany folytathat, ez magyarázza, a 2008-as hirtelen növekedést a vállalkozások számát tekintve.

Ezért azoknak az őstermelőknek is regisztrálniuk kellett magukat az NAV-nál, akik eddig még nem rendelkeztek adószámmal. A regisztrált vállalkozások számának változását a társas vállalkozások és az egyéni vállalkozások számának együttes növekedése vagy csökkenése eredményezi.

A működő vállalkozásokhoz azokat a vállalkozásokat soroljuk, amelyeknek az adott évben árbevétele vagy foglalkoztatottja volt. Mind a regisztrált, mind a működő vállalkozások számának vonatkozásában emelkedés figyelhető meg a vizsgált időszakban. Magasabb számban az önálló vállalkozások vannak jelen a községben, számuk is kiegyenlítettebb, mint a társas vállalkozásoké.

A foglalkoztatottsági létszám alapján mikrovállalkozásnak minősül a 10 főnél kevesebbet (1-9), kisvállalkozásnak az 50 főnél kevesebbet (10-49), középvállalkozásnak a 250 főnél kevesebbet (50-249), nagyvállalkozásnak a 205 főnél többet foglalkoztató, profitorientált gazdálkodó szervezet.

A KSH adatai szerint a működő vállalkozások döntő része mikrovállalkozás. Az egyéni vállalkozások mintegy fele főfoglalkozású egyéni vállalkozó, ami azt jelenti, hogy a mikrovállalkozások egynegyede valószínűleg csak 1 főt foglalkoztat.

Ha a település gazdasági életét és profilját alakító tényezőket figyelembe vesszük, akkor igazán semmi meglepőt nem lehet tapasztalni a vállalkozások nemzetgazdasági ágankénti megoszlását vizsgálva. Jellemző, hogy túlsúlyban a mező és erdőgazdálkodással foglalkozó vannak, valamint az egyéb szolgáltatások területén működő vállalkozások.

A vállalkozások száma az elmúlt években csökkent, szektorok közötti megoszlása viszont nem változott. A mezőgazdasági szektorban működik a vállalkozások több, mint 70%-a.

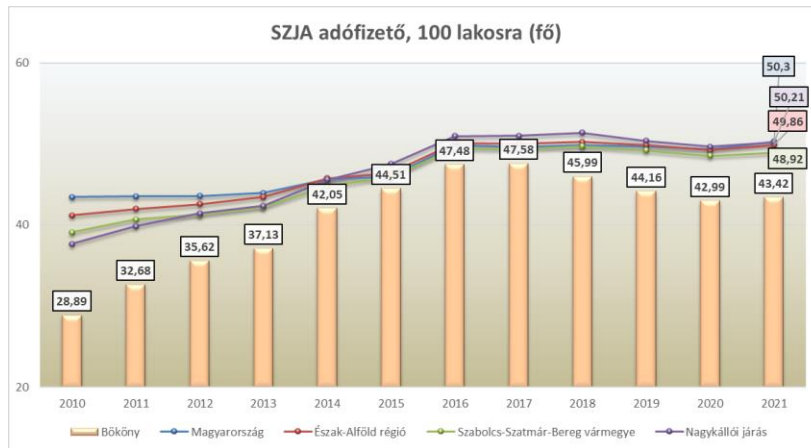
A helyi önkormányzatok bevételei alapvetően három forrásból származnak: a helyi önkormányzat saját bevételeiből, és az önkormányzatoknak a központi alrendszerrel való kapcsolataiból származó forrásokból és bevételekből, amik lehetnek átengedett központi bevételek, központi költségvetési támogatások, és egyéb bevételek, valamint más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből. Az önkormányzat, a működéséhez szükséges forrásokat saját bevételeiből, központi költségvetési támogatásokból, illetve más gazdálkodó szervektől átvett bevételekből biztosítja. A saját bevételek körét az önkormányzati törvény (A 2011. évi CLXXXIX. tv. 106.§ (1) bek.) sorolja fel:

- a. a helyi adók;
- b. saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel, nyereség, osztalék, kamat és bérleti díj;
- c. átvett pénzeszközök;
- d. törvény alapján az önkormányzatot megillető illeték, bírság, díj;
- e. az önkormányzat és intézményei egyéb sajátos bevételei.

A helyi iparüzési adóról, az iparüzési adó mértékét az állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenység esetén az adó évi mértékét az adóalap 2 %-ban határozta meg. A község adóbevételei a vizsgált időszakban emelkedő tendenciát mutatnak.

Az egy lakosra jutó iparüzési adó mértéke a környező települések és a megye egészének adataihoz mérve kedvezőbb arányt mutat. A változás tendenciája a nagyobb területi egységeknek megfelelő.

A község gazdasági stabilitásához az is hozzájárul, hogy magas az adófizetők száma, ami összefüggést mutat a foglalkoztatottak számával. A mutató mind az országos (2021-ben 50,03), mind a megyei adatokhoz (48,92), közel hasonló (43,42) Bököny községben.

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)⁷²

Az Bökönyben működő vagy a beruházást megvalósító vállalkozások, civil szervezetek és egyéb intézmények által elnyert projekteket az alábbi táblázatokban foglaltuk össze.

Projekt megvalósulásának dátuma	Projekt száma	Projekt elnevezése
2017	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2017-00798	Kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A támogatás összege: 7 000 000 Ft
2018	TOP-4.2.1-15-SB1-2016-00038	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: A nappali ellátórendszer infrastrukturális és szakmai feltételeinek minőségi fejlesztése Bököny Községben; A szerződött támogatás összege: 88,503 M Ft
2018	TOP-2.1.3-15-SB1-2016-00050	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: Csapadékvíz-védelmi fejlesztések megvalósítása Bökönyben; A szerződött támogatás összege: 99 421 300 Ft
2018	TOP-3.2.1-15-SB1-2016-00003	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Bököny Községben; A szerződött támogatás összege: 100 776 500 Ft
2019	TOP-1.1.3-15-SB1-2016-00013	A kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: Piacfejlesztés Bököny Községben; A szerződött támogatás összege: 62 505 500 Ft
2019	MFP-KKE/2019	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Eszközfejlesztés belterületi közterület karbantartására című projektekre Bököny Község Önkormányzata 14 998 700 Ft összegű támogatást nyert
2020	EFOP-1.5.3-16-2017-00041	„Humán szolgáltatások fejlesztése Nagykállóban és térségében” című projekt; Támogatási összeg: 493.709.157.- Ft; Bökönyre eső támogatási összeg: 69.442.550 Ft
2020	MFP-ÖTU/2020	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Önkormányzati tulajdonban lévő út-, hidépítés/felújítás című projektekre Bököny Község Önkormányzata 27 869 286 Ft összegű támogatást nyert
2020	MFP-AEE/2020	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Orvosi eszköz című projektekre Bököny Község Önkormányzata 2.482.126 Ft összegű támogatást nyert
2021	MFP-UHK/2021	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Önkormányzati tulajdonban lévő út-, hidépítés/felújítás című projektekre Bököny Község Önkormányzata 39 969 622 Ft összegű támogatást nyert
2021	MFP-TFB/2021	Magyar Falu Program keretében meghirdetett Tanya- és falugondnoki buszok beszerzése című projektekre Bököny Község Önkormányzata 14 999 525 Ft összegű támogatást nyert
2021	EFOP-1.6. 2-16-2017-00050	Kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: "Bököny összefogás" A támogatás összege: 199.946.000 Ft
2021	EFOP-2.4.1-16-2017-00006	Kedvezményezett neve: Bököny Község Önkormányzata; A projekt címe: "Bököny összefogás" A támogatás összege: 194 817 526 Ft
2021	MFP-FVT/2020	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Temetői infrastruktúra fejlesztése című projektekre Bököny Község Önkormányzata 16 069 595 Ft összegű támogatást nyert
2022	MFP-KOEB/2022	Magyar Falu Program keretében meghirdetett, Kommunális eszköz beszerzése című projektekre Bököny Község Önkormányzata 14 997 534 Ft összegű támogatást nyert

Támogatott projektek⁷³

⁷² Forrás: TeIR, LEADER Helyi Fejlesztési Stratégiák tervezését támogató alkalmazás

⁷³ Forrás: Bököny Község Önkormányzata weboldal

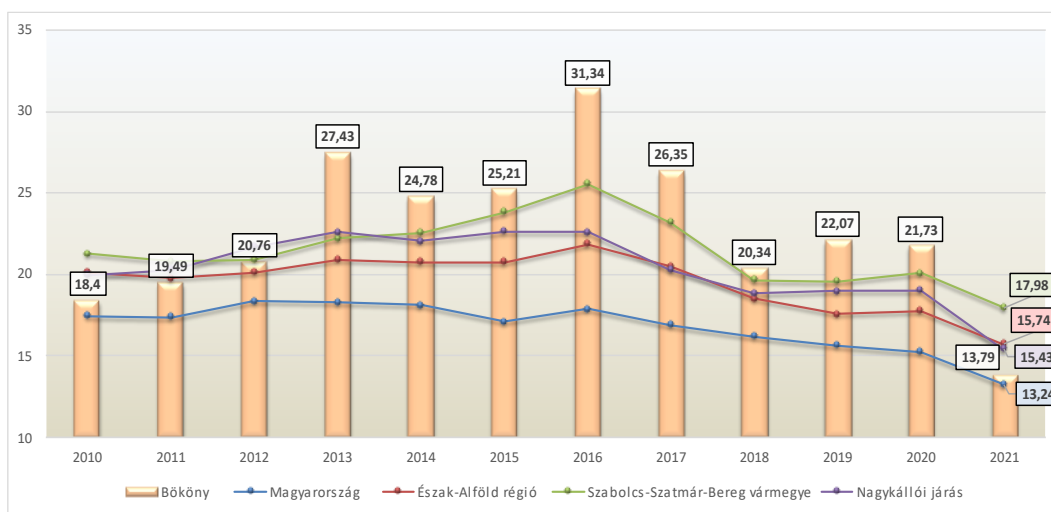
A táblázat adataiból jól látszik, hogy a vállalkozások tőkebevonó képessége az elmúlt támogatási periódusban jó volt. A programok finanszírozása változó támogatási intenzitású, ami azt jelenti, hogy a fejlesztések összértéke a táblázatban szereplő összegeken jócskán túlmutat.

Mindamellett, hogy a civil szervezetek jelen vannak a településen, a pályázói aktivitás és az elnyert pályázatok száma alapján kevés az olyan szervezet, amely képesnek bizonyult a korábbi fejlesztési ciklusokban az Európai Unió forrásainak elnyerésére.

1.7.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége)

A község a fővárostól távol, az ország északkeleti részén helyezkedik el. Gazdasági szempontú megközelíthetősége a közlekedési infrastruktúrának köszönhetően jó. A község közigazgatási határa mellett halad el a 4. sz. elsőrendű főút. A község saját pályaudvarral nem rendelkezik. Az előregedő népesség következtében csökkent az aktív korúak száma, így a potenciális munkaerő mértéke is lecsökkent. Ennek következtében a megfelelő infrastruktúra rendelkezésre állása mellett sem tudott jelentős munkahelybővülés létrejönni a községben. A rendszerváltáskor megszűnt jelentősebb munkáltatókat (fűrészüzem, termelőszövetkezetek) nem sikerült pótolni. Néhány vállalkozásnak sikerült megmaradni.

A foglalkoztatók hiánya beszűkítette a pályakezdeők elhelyezkedési lehetőségeit, ezért a magasabb képzettséget szerzett fiatalok nem maradnak meg a településen, számukra az elvándorlás lett a reális jövőkép. Emiatt a helyben élő munkaerő létszáma tovább csökkenhet, a szakképzettségi aránya pedig romolhat, amely beszűkíti a település új vállalkozásokat és beruházásokat bevonó képességét. Az így kialakult, önmagát erősítő negatív ciklus megszakítására az önkormányzat jelentős erőfeszítéseket tett azzal, hogy saját erőből és pályázati forrásokból fejlesztéseket hajtott végre.

Pályakezdeő álláskereső aránya (százalék)⁷⁴

A lakosság képzettsége jelentősen javult az utóbbi 10 évben, mind többen szereznek középfokú végzettséget, szakmát, amely a helyi munkaerőpiacra élenkítően hathat. A felsőfokú végzettségűek száma is növekvő tendenciát mutat, amely a magasabban kvalifikált munkakörök betöltését teszi lehetővé. Ennek kihasználására továbbra is fókuszálni kell.

Bököny a Vidékfejlesztési Program 2020-2027. 6. prioritás alkalmazása szempontjából vidéki térségnek minősül. Ide tartoznak azok a települések, ahol közigazgatási jogállástól (város/község) függetlenül a népesség 10 ezer főnél kevesebb, akkor is, ha a népsűrűség meghaladja a 120 fő/km² értéket.

1.7.5. Ingatlanpiaci viszonyok

⁷⁴ Forrás: Teir.hu – Helyzet-Tér-Kép

Településszerkezetét tekintve Bököny alapvetően egy hagyományos magyar falu, amely központi maggal és azt körülvevő tanyás térségekkel rendelkezik. A központi rész egyértelműen a település központi része, amelyen a templom, az iskola, és egyéb közösségi intézmények találhatóak. A település szétterülő elrendezésű, amely a hagyományos mezőgazdasági falu típusnak megfelelő.

A falu utcahálózata szabálytalan, amely az organikus, történeti fejlődésre utal. Az utcák központi elhelyezkedésből sugár irányban terjednek ki, ahogyan az gyakori a magyar falvakban. A főbb közlekedési útvonalak mentén találhatóak a fontosabb középületek és szolgáltatások, míg a mellékutcák többnyire lakófunkciót látnak el.

A telkek szerkezete is jellemzően hosszúkás, vékony kialakítású, amely a középkori földosztások során kialakult parcellaelosztás eredménye. Az egyes telkek mögött gyakran megtalálhatóak a mezőgazdasági földek, amelyek az önálló gazdálkodásra utalnak.

Bököny a Nyírség része, amely homokos talajú síkságot jelent. A táj jellemzője az enyhe domborzat és a homoktalaj, amely kevésbé alkalmas intenzív mezőgazdaságra, de jó adottságokat nyújt a homoki szőlő- és gyümölcsstermesztéshez, valamint a kisebb léptékű, változatos agrártermeléshez.

A település fejlődési iránya az utóbbi években inkább a szolgáltatások és a turizmus fejlesztésére fókuszál, de a mezőgazdaság továbbra is jelentős szerepet játszik a helyi gazdaságban. A közúti elérhetőség és a közösségi terek fejlesztése is hozzájárul a község vonzerejének növekedéséhez.

A központtól távolabb eső tanyák és külterületi lakóhelyek az agrárgazdálkodás hagyományait őrzik, ami egy jellegzetes kelet-magyarországi települési forma. A tanyák gyakran elszórtan helyezkednek el a központi résztől távolabb, biztosítva ezzel a lakóhely és a mezőgazdasági területek közelségét.

Bököny településmorfológiája tehát magában hordozza a hagyományos magyar falusi szerkezet jegyeit, ugyanakkor a helyi földrajzi adottságok és a gazdasági átalakulások hatásai is tükröződnek benne.

A Nyírség építészeti szempontból – a mai Magyarország északi területeivel – az Északi házterület csoportjába tartozik. A lakó és gazdasági épületek, valamint a telkek jellemzői hosszú fejlődés eredményeként jöttek létre. A helyi jellegzetességeket tükröző népi építészeti emlékek a településen ma is megfigyelhetők. A községre a családi házas lakások jellemzők.

A lakások meghatározó része magántulajdonban van. A megépült lakások családi házas formában készültek, valamennyi fürdőszobával felszerelt, közüzemi vízvezetékekkel ellátott, 2 vagy több szobásak. Az elmúlt években a nagyvárosokban tapasztalható jelentős lakáspiaci ár növekedés, Bököny települést csak enyhén érintette, ennek következményeként a lakások értéke tartotta magát, vagy minimálisan emelkedett. A településre elmondható, hogy kevés az új építésű lakások száma. Az önkormányzat és a kormány által tett kedvező szociális intézkedések (CSOK, ifjú házasok kölcsöne, kedvező banki hitelek), továbbra is segítik az árak szinten tartását.

Az egyes településrészek között jelentős mértékű különbség nem tapasztalható. A lakásvásárlások sokszor az adott piaci viszonyoktól jelentősen eltérve, jóval drágábban, vagy jóval áron alul is történhetnek. Ennek oka, hogy mind a keresleti és mind kínálati oldalon is előfordulhat időszakosan hiány.

Bököny ingatlanpiaca változatos lehetőségeket kínál. Az eladó ingatlanok között találhatóak családi házak, lakások és telkek is. Az árak nagyban függenek az ingatlan típusától, állapotától és elhelyezkedésétől.

Árak és statisztikák:

Családi házak: Az árak 7,5 millió forinttól egészen 79,9 millió forintig terjednek, az ingatlan méretétől és állapotától függően.

Négyszetméter árak: Az átlagos négyszetméter árak 62 500 Ft/m² és 350 000 Ft/m² között mozognak.

Elérhető ingatlanok:

Eladó házak: Több eladó ház is található Bökönyben, különböző méretben és árfekvésben.

Kiadó ingatlanok: Bár kevesebb a kiadó ingatlan, néhány lehetőség itt is elérhető.

1.8. AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.8.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzat feladat és hatásköre a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló, 2011. évi CLX-XXIX. törvény, valamint a járásközpontú járási önkormányzatokról és egyes ezzel összefüggő törvények módosításáról szóló 2012. évi XCIII. törvény rendelkezéseinek megfelelően megváltozott.

A közigazgatás átalakítási folyamata a megyei kormányhivatalok megalakulásával kezdődött és 2013. január 1-től a járási kormányhivatalok működése is megkezdődött. Ennek következtében az önkormányzat intézmény-fenntartási és hatósági feladatköre jelentősen visszaszorult. A jogszabályi változás a polgármesteri hivatalok és az önkormányzatok által felügyelt intézmények szervezeti működésében is változásokat hozott.

Az önkormányzat gazdálkodására a stabilitás megteremtése és megtartása, a működőképesség fenntartása, a kötelezően ellátandó feladatok finanszírozásának biztosítása jellemző. Az Önkormányzat törekszik arra, hogy az önkormányzat vagyonának, fejlesztési forrásainak gyarapodását elősegítse.

Bököny vagyongazdálkodása a település gazdasági stabilitásának egyik fontos eleme, amely magában foglalja az önkormányzat tulajdonában lévő ingatlanok, közművek, földterületek, eszközök és pénzügyi források kezelését. A település vagyongazdálkodásának célja, hogy a rendelkezésre álló vagyontárgyakat hatékonyan hasznosítsa, hozzájárulva ezzel a település fenntartható fejlődéséhez és lakosainak jólétéhez.

Bököny vagyongazdálkodása

Ingatlanvagyon kezelése: Bököny önkormányzata több középület (iskolák, óvodák, orvosi rendelők, művelődési ház, sportlétesítmények) tulajdonosa, amelyek karbantartása és fejlesztése fontos része a vagyongazdálkodásnak. Ezek az épületek közösségi funkciót látnak el, ezért fenntartásuk és állapotuk javítása kiemelt feladat.

Földterületek: A település környezetében található mezőgazdasági földterületek egy részét az önkormányzat kezeli, amelyek hasznosítására különböző módok állnak rendelkezésre. A földterületek bérbéradása, mezőgazdasági célú felhasználása, illetve újrahasznosítása (például közösségi kertek létrehozása) a vagyongazdálkodás részét képezi.

Közművek és infrastruktúra karbantartása: Az önkormányzat felelős a helyi közművek (ivóvízhálózat, csatornahálózat, közvilágítás) karbantartásáért és fejlesztéséért. Ezek az elemek alapvető fontosságúak a lakosság életminősége szempontjából, így az ezekre fordított beruházások a vagyongazdálkodás fontos részét képezik.

Pályázati lehetőségek: Bököny rendszeresen él a pályázati lehetőségekkel, amelyekkel jelentős összegeket tudnak bevonni az önkormányzati vagyongazdálkodásba. Ezek a pályázatok lehetőséget nyújtanak az infrastruktúra fejlesztésére, a közszolgáltatások bővítésére, és új beruházások megvalósítására.

Vagyonértékelés és nyilvántartás: Az önkormányzat folyamatosan nyilvántartja és értékeli vagyonát, beleértve az ingatlanokat, eszközöket és egyéb vagyontárgyakat. A pontos vagyonértékelés segíti a hatékony gazdálkodást, mivel ez alapján határozzák meg az eladási vagy bérbéradási stratégiákat, illetve a fenntartási és fejlesztési költségeket.

Vagyonértékesítés és -hasznosítás: Az önkormányzat időnként dönthet bizonyos vagyonelemek (pl. elavult ingatlanok, feleslegessé vált eszközök) eladása vagy hasznosítása mellett. Ezekből a bevételekből fedezhetik a fejlesztéseket vagy a működési költségeket.

Az Önkormányzat vagyona törzsvagyonból és üzleti vagyonból áll. Az önkormányzat törzsvagyonja forgalomképtelen vagy korlátozottan forgalomképes vagyon. Forgalomképtelen ingatlanok a helyi közutak és műtárgyaik, parkolók, a járdák és árkok, földutak, az önkormányzat tulajdonában álló terek, parkok, az önkormányzat tulajdonában álló, külön törvény rendelkezései alapján részére átadott vizek, közcélú vízi létesítmények, ide nem értve a vízi közműveket, köztemető, ravatalozó és urnafal, játszótérek és egyéb

közterületek, szennyvíztisztító telep, továbbá minden ingó és ingatlan vagyonelem, melyet az önkormányzat rendeletében forgalomképtelenné nyilvánít.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó, kötelező vagy vállalt önkormányzati feladatok ellátását vagy hatáskör gyakorlását szolgáló vagyontárgyak: közművek és középületek, művelődési, oktatási, egészségügyi, szociális intézmények épülete és a használatukban lévő önkormányzati vagyontárgyak, mindazon ingó és ingatlan vagyonelem, melyet az önkormányzat rendeletében korlátozottan forgalomképesse nyilvánít. Üzleti vagyon: a törzsvagyonba nem tartozó vagyonelemeket sorolja ide a rendelet. Az önkormányzat ingatlanvagyonát az ingatlanvagyon-kataszter tartalmazza. A nyilvántartás vezetéséről a pénzügyi előadó gondoskodik.

1.8.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Bököny számára a vagyongazdálkodás egyik legnagyobb kihívása az, hogy az önkormányzat hogyan tudja optimalizálni a rendelkezésre álló erőforrásokat a helyi közösség javára, miközben fenntartható gazdasági alapokat biztosít. A megfelelő pályázatok kiválasztása, a hatékony földhasználat, valamint az ingatlanok korszerűsítése kulcsfontosságú a jövőbeli fejlődéshez.

Az önkormányzat folyamatosan dolgozik azon, hogy az aktuális gazdasági és szociális helyzethez igazodva alakítsa ki a legmegfelelőbb vagyongazdálkodási stratégiát, amely hozzájárul a település fenntartható fejlődéséhez és a lakosság jólétének biztosításához.

A településen Községfejlesztési Társaság nem működik. A településfejlesztési tevékenységet az Önkormányzat látja el. A fejlesztési modell fő célkitűzései a következők:

Tematikus fejlesztési célok:

1. tematikus cél: Gazdasági versenyképesség növelése
 - A központi földrajzi fekvésre, a helyi hagyományokra, kivételes mikroklímájára épülő látogató- és pihenő turizmus kialakítása, vállalkozások ösztönzése
 - Kis- és középvállalkozásokra épülő mezőgazdasági feldolgozóipar megerősítése
 - Térségi kereskedelmi, szolgáltató központ funkció megerősítése
 - Településmarketing és -menedzsment tevékenység erősítése
2. tematikus cél: Társadalmi – kulturális tőke fejlesztése
 - Közszolgáltatások fejlesztése (oktatás, egészségügy, közigazgatás, hulladék stb.)
 - Kulturális szolgáltatások, rendezvények közösségépítő szerepének növelése
 - Községidentitás–községmarketing
 - Tudatos, szervezett marketing (internetes megjelenés, kiadványok)
3. tematikus cél: Környezeti fejlesztés
 - Egyedi községarculati elemek kialakítása
 - Épített és természeti környezet védelme, fejlesztése
 - Tájgazdálkodás, integrált gazdálkodás megvalósítása, fejlesztése
 - Mezőgazdasági technológiai korszerűsítés

Az Önkormányzat településfejlesztési tevékenységét elsősorban pályázati forrásokhoz kapcsolódóan, szervezetetten végzi. A beruházások jelentős része pályázati és saját forrás felhasználással történt.

1.8.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzat kifejezetten gazdaságfejlesztési tevékenységet folytató szervezetet nem működtet, gazdaságfejlesztő társaság nem működik. A község adottságai alkalmas ahhoz, hogy stabil gazdasági

környezetet biztosítson, mindemellett megfelelő támogatást igyekszik biztosítani, hogy a községben működő vállalkozások forrásteremtő képességét növelje, elsősorban pályázati támogatások lehívásával.

A 2011. évi CLXXXIX. törvény 116. §-nak megfelelően a község elkészítette gazdasági programját. A gazdasági program az önkormányzat részére határozza meg mindazon célkitűzéseket, feladatokat, amelyek a költségvetési lehetőségekkel összhangban a helyi társadalmi, környezeti, gazdasági adottságok figyelembevételével az önkormányzat által nyújtandó kötelező és önként vállalt feladatok biztosítását, fejlesztését szolgálják.

Az önkormányzat e tevékenységre létrehozott egy gazdasági ellátó szervezetet, mely korábban Bököny KHT, jelenleg Bököny Nonprofit Kft. néven és szervezeti formában működik. Működése szorosan kapcsolódik a kötelezően ellátandó feladatok megoldásához. Feladata az önkormányzatnál és intézményeinél felmerülő javítási és egyéb ipari jellegű, és általuk megoldható feladatok elvégzése. Fontos szerepet kap a közcélú, közhasznú és közmunkák lebonyolításában. Ellátja a közterületek, árkok, átereszek tisztán tartását, télen a hó eltakarítását.

Bököny hosszú távú jövőképeinek meghatározásakor számos külső és belső tényező figyelembevételére van szükség, amelyek alapjaiban determinálják a Község hosszú távú fejlődési lehetőségeit. A település történelmi hagyományait, a táj és település jellegzetes kapcsolatát megőrizve, és szükség szerint újra élesztve, az itt élő emberek tapasztalatára és szolgalmára alapozva képzelettel eljövőkét.

Bököny otthonos, vonzó arculattal rendelkező község, mely a természeti környezet és községi szolgáltatások kínálata mellett az oktatás-nevelésre, a korszerű egészségfejlesztésre fókuszálva, a korszerű mezőgazdasági infrastruktúrára, valamint a versenyképes gazdaságra alapoz.

Általánosan megfogalmazott cél: Bököny nyugodt–biztonságos–élhetőbb település, mezőgazdasági, történelmi múltjára és értékeire építkező települési jellegét megőrizni, erősíteni.

- Nyugodt–biztonságos–élhetőbb település, a település lakossága, a fejlesztés iránya a helyi anyagi és humán közszolgáltatások színvonalának emelése.
- Mezőgazdasági – a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek zöldségtermesztés, állattenyésztés mellett, speciális termékek előállítására és az erre kiépülő feldolgozóipar kialakítása; a folyamat támogatása.
- Történelmi múltjára és értékeire büszke és arra építkező – összekapcsolódik az élhetőség fogalmával, itt a hangsúly a kellemes, a sajátos táji adottságú és történelmi atmoszférát sugárzó környezet kialakításán van.

A természeti és környezeti adottságokat kihasználó mezőgazdasági tevékenység, a gazdaság és ellátás, és az idegenforgalom területén adódó munkalehetőségek mellett, megfelelő megélhetést, biztosít az ott dolgozók részére.

A település fejlesztésének alapelvei

Bököny Község rendezési tervét a település széles nyilvánossága bevonásával kell újra gondolni. Ez a biztosítéka annak, hogy olyan fejlesztési tervekből kerüljenek a rendezési tervbe melyek a település jövőjét, hosszú távú fejlődését és fejlesztését szolgálják.

Ezek lehetnek:

- a térségi kapcsolatok erősítése,
- a település fejlesztésének összehangolása a megyei és térségi fejlesztési elképzelésekkel,
- a munkahelyteremtés,
- az építészeti arculat, a még meglévő építészeti értékek megőrzése,
- kiemelt helyen szerepel az idegenforgalom, a turizmus fejlesztése, kerékpárút hálózat kiépítése,
- a népesség számának szinten tartása ill. lehetőség szerinti emelése,
- a település megtartóerejének, a település potenciáljának növelése, ifjúságmegtartó, családbarát programok kidolgozása és megvalósítása, ennek keretében kedvezményes áron építési telkek biztosítása (kiemelt figyelemmel a több gyermekes családokra),
- a szolgáltatások fejlesztése,
- a környezetvédelem, a környezetterhelések minimalizálása, az emberközpontú környezetszemlélet érvényre juttatása, a vidéki életforma népszerűsítése.

A község gazdasági jövőképe

A vállalkozások működési és megfelelő innovációs környezetének megteremtését a község kiemelkedő feladatának érzi éppúgy, mint az új vállalkozások indításának, illetve a már működő cégek Bököny való költözésének vonzóvá tételét. A hagyományos mezőgazdasági tevékenységek továbbra is megtartják jelentőségüket. A szolgáltatási szektor terén a községnek folyamatosan erősíteni kell, kedvezőnek mondható elhelyezkedésének köszönhetően. Nagy számban vannak mezőgazdasági őstermelők, bár az ő megélhetőségük is egyre nehezebb, mivel egyre nagyobb anyagi terhet jelent számukra a mezőgazdasági termékek előállítására (magas vegyszerárak, termelési költségek). Ugyanakkor a mezőgazdasági termékek átvételi ára nem követi a költségek emelkedésének ütemét.

A gazdaság fejlesztése

A helyi igények kielégítésére és a munkanélküliség csökkentésére lehet megoldás, ha bővül a településen a környező településeket is ellátó szolgáltatói szféra, valamint a szakipari munkások köre. Kiemelt szerep juthat a mezőgazdasági termékfeldolgozás kiépítésére, mely a helybéli lakosság megélhetésének fontos területe lehetne. A mezőgazdasági ágazatra a termékfeldolgozás, illetve a késztermékek piacra kerülésének segítése vezethet a település gazdasági megélénküléséhez.

A gazdaság fejlesztésének fontos elhatározása, hogy az új vállalkozások betelepüljenek, a működésükhöz szükséges feltételek javuljanak, melynek fontos alapja a működő gazdasági területek, melyek bővítéséhez további infrastruktúra kiépítésére van szükség. A település tőkevonzó képességét tovább kell növelni a helyi, a térségi és egyéb befektetők számára. A helyi vállalkozások fejlesztését segíteni szükséges, kedvező környezetet kell számukra biztosítani, valamint fejleszteni kell a humán erőforrásokat és az infrastruktúrát.

A településközeledési adottságait kihasználva, a rendelkezésre álló területein tovább kell fejleszteni mezőgazdasági, élelmiszeripari és idegenforgalmi (falusi turizmus) gazdasági ágazatot. Az önkormányzatnak a rendelkezésre álló eszközeivel támogatni szükséges a mezőgazdaságban és az iparban élők segítségét a kialakult tulajdonviszonyokra is tekintettel.

A gazdasági fejlesztés legalapvetőbb célja, hogy jelentősen javuljon hosszabb távon a településen élők életminősége. A mezőgazdaságban előállított termékek jelenleg elsősorban elszállításra kerülnek, ezen termékek feldolgozását helyben kellene tartani és a településen feldolgozni. A térség önkormányzatával szorosan együtt kell működni a gazdasági fejlesztésének előmozdítása.

Az önkormányzat által fenntartott épületek fenntartási és energiafelhasználási költségeit csökkenteni szükséges az energiahatékonyság javítása érdekében, melyek elérése érdekében alternatív eljárások beépítése is szükséges a megtérülési idő figyelembevételével. Az energiahatékonyságot a tervezés során a következő területekre kell kiemelten koncentrálni:

- nagyobb arányban történő hasznosítása a megújuló energiának
- minél kevesebb energiafogyasztással rendelkező lakossági és középületek kialakítása, működtetése
- klímabarát közlekedés kialakítása

A klímabarát működéssel rendelkező település kiadásai jelentősen lecsökkennének, a káros anyag és üvegházhatású gázok kibocsátása minimalizálná, a helyi termékek fogyasztása növekedne.

A Község megtartó erejének egyik fontos eleme, hogy a munkavállalási korú népességből a lakosság helyben találjon magának munkahelyet. Továbbá fontos a mezőgazdasági és az ipari termelés összekapcsolása.

- További, rövidtávon megvalósítandó fejlesztések:
- helyi vállalkozások fejlesztése, innovációs központ
- üzlethelyiségek kialakítása
- vissza nem térítendő anyagi támogatások körének bővítése

A gazdaság idegenforgalmi fejlesztésének egyéb iránya a helyi adottságokat kihasználó falusi turizmus lehetősége, melyet a fejlesztések segítenék elő. Ennek alapját az alábbiak képezik:

- természeti látnivalókat
- a műemlék és helyi védelem alatt álló épületek
- turisztikai irányú fejlesztése
- túraútvonalak kialakítása
- Helyi értékek megtartása, turisztikai kiaknázása
- A Nyírségben végighúzódó kerékpárút kiépítése
- Utazás Kiállításon való további részvétel

A gazdaság fejlesztése során megfogalmazott célok elérése érdekében megfogalmazott önkormányzati feladatok:

- ipari és mezőgazdasági övezetek hasznosítása
- fejlesztési területek hasznosításának előkészítése (területrendezés, útépítés, előközművesítés)
- helyi vállalkozások segítése
- kedvező feltételek megteremtése a befektetők számára
- munkahelyek teremtése
- mezőgazdasági vállalkozások fejlesztése
- mezőgazdasági termelést bővítése az állattenyésztés, zöldségfélék és a sertéshús előállítása kapcsán
- a környékbeli őstermelők, családi gazdálkodók, mezőgazdasági vállalkozók bevonása, együttműködése
- zöldség-előkészítő üzem és hűtőház
- biomassza-előállító üzem létrehozása

1.8.4. Foglalkoztatáspolitikai

Az önkormányzat nem rendelkezik munkaerő-piaci, illetve foglalkoztatási programmal. A település foglalkoztatási helyzetét döntően a közszféra foglalkoztatási szükséglete, valamint a vállalkozások gazdasági helyzete és munkaerő felvevő képessége határozza meg a keresleti oldalról.

A kínálati oldalt az aktív korúak száma, azon belül a munkaerő-piaci szempontból aktívak aránya, továbbá a munkavállalók képzettsége, végzettsége, valamint a munkával nem rendelkezők száma és aránya jelenti. A foglalkoztatáspolitikai által kiemelten kezelendő csoportok: pályakezdők, nők (különös tekintettel a szülőképes korú nők rugalmas foglalkoztathatóságának biztosítására), 50 év feletti, tartós munkanélküliek.

Munkahelyteremtés

A következő években a válság miatt Magyarország növekedése meglehetősen visszafogott marad. A hazai léptéket illetően az ország tartósan kettészakadt a globális gazdaságba bekapcsolódni és az arra képtelen terek ellentétére. Bököny inkább ez előbbibe tartozik, bár a munkaerő-piaci kínálat beszűkült.

A munkaerő számszerű bővítésére és minőségi fejlesztésére van szükség és a befektetőbarát környezet fenntartására, az alábbi részcélok szerint:

- humán erőforrásprogram keretében a munkaerő tartalék átképzése,
- a felsőfokú képzés térséget érintő további biztosítása,
- a fiatalok identitástudata alakítása, az itt maradás érdekeltségének kialakítása,
- a lakónépesség mobilitási képességét a közlekedési infrastruktúrák fejlesztése elősegíti, a közlekedés és elérhetőség javul, a települési kapcsolatok napi igénybevétele, fejlődése a lakónépesség helyben maradását generálhatja
- innovációs központ kialakítása
- vissza nem térítendő anyagi támogatás
- a közfoglalkoztatottak beintegrálása az elsődleges munkaerőpiacra
- csökkent munkaképességűek foglalkoztatása

1.8.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Bököny Község Önkormányzata Képviselő-testületének 12/2020 (X.29.) önkormányzati rendelete Az EFOP-2.4.1-16-2017-00006 „Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal” című pályázat keretében felépített és felújított lakások bérletére vonatkozó szabályokról (Hatályos: 2020. 10. 29.)

Bököny Község Önkormányzatának Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában, valamint az Möt. 13. § (1) bekezdés 9. pontja szerinti feladatkörében eljárva az önkormányzat tulajdonában lévő, az EFOP-2.4.1-16-2017-00006 „Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal” című pályázat során felépített és felújított A rendelet tárgyi hatálya az EFOP-2.4.1-16-2017-00006 „Szegregált élethelyzetek felszámolása komplex programokkal” című pályázat során felépített, illetve felújított, önkormányzati tulajdont képező lakásokra terjed ki, összesen 10 db lakásra. A lakások az alábbi ingatlanokon kerültek felépítésre, illetve felújításra:

- Bököny 65 hrsz (4231 Bököny, Kossuth u. 77.),
- Bököny 732 hrsz (4231 Bököny, Arany János u. 4.)
- Bököny 804 hrsz (4231 Bököny, Honvéd u. 5.)
- Bököny 250 hrsz (4231 Bököny, Makarenkó u. 25.),
- Bököny 117 hrsz (4231 Bököny, Kossuth u. 91.),
- Bököny 809 hrsz (4231 Bököny, Mikszáth Kálmán u. 6.)

A rendelet személyi hatálya Bököny Község közigazgatási területén bejelentett lakóhellyel, vagy tartózkodási hellyel rendelkező magyar állampolgárokra terjed ki, ezen belül kiemelt területként a KSH által meghatározott 2 és 3.szegregátum.

A lakóhely és a tartózkodási hely megállapítása szempontjából a személyi adat- és lakcímnnyilvántartás adatai az irányadóak.

A lakások feletti tulajdonosi jogokat és kötelezettségeket Bököny Község Önkormányzata gyakorolja.

1.8.6. Intézményfenntartás

A Községben működő intézményeket a fenntartók megjelölésével az alábbi táblázat foglalja össze:

Intézmény megnevezése	Fenntartó
Óvoda	
Ligetszépe Óvoda és Bölcsőde	Bököny Község Önkormányzata
Általános Iskola	
Bökönyi Kossuth Lajos Általános Iskola	Nyíregyházi Tankerületi Központ
Egészségügyi intézmények	
Egészségügyi Központ	Bököny Község Önkormányzata
Szociális intézmények	
Dél Nyírségi Szociális és Gyermejjóléti Szolgáltató Központ Bököny	Bökönyi Szociális Szolgáltató Intézmény
Bentlakásos Idősek Otthona	Bökönyi Szociális Szolgáltató Intézmény
Kulturális és sport célú intézmények	
Községi Könyvtár Bököny	Bököny Község Önkormányzata
Bököny Művelődési Ház	Bököny Község Önkormányzata

Intézmények Bökönyben⁷⁵

Az intézményfenntartás kérdésében alapvetően három csoportot különböztethetünk meg:

- ✓ adott intézmény üzemeltetésére az önkormányzat külön, 100%-ban önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságot hozott létre

⁷⁵ Forrás: Önkormányzati adatszolgáltatás

- ✓ önkormányzati fenntartású intézmények, melyek esetében a szakmai tevékenység irányítása/ellenőrzése és az adott intézmény működtetése is az önkormányzat feladata (köznevelési intézmények kulturális intézmények... stb.)
- ✓ „A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény”, valamint a „A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény” szerinti önkormányzati köznevelési intézmények, melyek 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Ezen intézmények esetében a szakmai irányítás az állam feladata, míg a működtetés nem.

1.8.7. Energiagazdálkodás

Az Önkormányzat nem rendelkezik külön energiagazdálkodási koncepcióval, mindemellett az utóbbi évek intézményfejlesztési beruházásainak fontos részét képezte, hogy energetikailag korszerű, modern hőtechnikai elvárásoknak megfelelő épületek adjanak helyet a szolgáltatásoknak.

Bököny Község Önkormányzata az energiagazdálkodás területén is határozott meg fejlesztési elképzelést, melyek célja az önkormányzati vagy önkormányzati fenntartású épületek ágának növelése.

Alapvető célok:

- ✓ az energiafogyasztók terhei mérséklődjenek;
- ✓ az energiafelhasználás racionalizálódjanak,
- ✓ új, alternatív energiahordozók bevonása.

Felismerve a hatékony energiagazdálkodás fontosságát, s az ezzel összefüggő energia megtakarításból eredő fenntartási költségcsökkentést több önkormányzati közintézmény vonatkozásában hőszigetelést és nyílászárócserét megvalósítása szükséges, mely megtakarítások az elkövetkezendő időszakban fogják éreztetni gazdasági hatásait.

További fejlesztési irányvonalak napelemek felszerelése közintézményeken, illetve fűtés korszerűsítés, melyek beruházási költségeit az önkormányzat pályázatok útján próbál megvalósítani. Mindezeket figyelembe véve az önkormányzati intézmények energetikai felújítása, megújuló energia-hasznosító rendszerrel, fűtéssel (geotermikus energia, távhő rendszer, napelem, napkollektor további kiterjesztése) történő ellátása mind közép távon, mind pedig hosszú távon elsődleges cél.

Az elektromos ellátást Bököny az OPUS TITÁSZ Zrt. biztosítja.

A lakóvezetési utak közvilágítással el vannak látva. A közvilágítás a település egész területén megoldott. Az utóbbi években a korábbi, nem korszerű lámpatestek az önkormányzat korszerű, energiatakarékos lámpatestekre cserélte. A jelenlegi elektromos hálózat képes a lakossági igények kielégítésére, a leendő ipari területek ellátására további fejlesztésekre van szükség, melyet az Önkormányzat pályázati források segítségével a teljes mértékű terület előkészítés és közművesítés keretében igyekszik megoldani.

Alternatív energia

Olyan világban élünk, amikor a kiadások jelentős részét az energia költségek teszik ki, így következtetésképpen az alternatív energiaforrások felhasználásának bővítése irányába mozdult el a község önkormányzata, mely beruházásokhoz igyekeznek, minél több európai uniós pályázati forrást elnyerni.

Bökönyben az alábbi energiaforrás felhasználása lehet releváns – megvizsgálva a helyi (földtani és éghajlati) adottságokat:

- napenergia hasznosítása

Mindamellett, hogy a település a fentiekre helyezi a hangsúlyt, oda kell figyelni a geotermikus hasznosításában rejlő lehetőségekre.

1.8.8. Településüzemeltetési szolgáltatások

Településüzemeltetés

A települési úthálózat — a beépítési viszonyokhoz alkalmazkodva — szabálytalan vonalvezetésű. Az úthálózat szilárd burkolattal ellátott kiépített hálózat. A biztonságos gyalogos közlekedést járda segíti. A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó településüzemeltetési feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is (a törvényben definiáltak mellett például: hó- és síkosság-mentesítési feladatok, szúnyoggyérítés, köztisztaság, hulladékelszállítás biztosítása, kutak üzemeltetése, csapadékvíz-csatornák karbantartása, utcanév-táblák kihelyezése, külterületi ingatlanok gyommentesítése stb.).

Az említett feladatok alapvetően az önkormányzat hatáskörébe tartoznak és az alábbi feladatokat látják el: vagyonkezelés, köztisztaság, ingatlankezelés, bérbeadás, közfoglalkoztatás, távhőszolgáltatás, lakossági szilárd hulladék szállítása, kezelése, belterületi utak fenntartása, parkfenntartás, gyepmesteri tevékenység, bel- és csapadékvízrendszer fenntartása.

Köztemető

Településünkön évtizedekig a Görög Katolikus Egyházközség tulajdonában lévő temetőben történtek a temetkezések. Az egyházzal történt szerződéskötés révén az önkormányzat kezeli a temetőt. A temetőben önkormányzati tulajdonban lévő ravatalozó van.

ssKözterületek

A település a közterületek használatának és a közterületek rendjéről szóló rendelettel a Nemzeti Jogszabálytár alapján nem rendelkezik. Bököny Község Önkormányzata Képviselő-testületének 13/2023. (VI. 29.) önkormányzati rendelete - A közterületek tisztán tartásához és az elhagyott hulladék felszámolásához szükséges intézkedésekről -, mint hatályos közterülettel kapcsolatos rendelet nem rendelkezik az Önkormányzat tulajdonában levő területek tulajdonosi jogait a ki gyakorolja.

Tevékenységük keretében közterület-használati engedélyeket adnak ki, rendelkeznek a közterület felügyeletről, jogsértés esetén közigazgatási bírság kiszabásáról, hirdetések kihelyezéséről, eltávolításáról, a közterületeken elhelyezett kézi papír- és hulladékgyűjtő tartályok beszerzéséről, kihelyezéséről, kiürítéséről, tisztán- és karbantartásáról, burkolatbontással kapcsolatos munkálatokról.

A helyi közutak fenntartása, közterület fenntartás, parkosítási feladatok vonatkozásában fentebb említettekben az Önkormányzat jár el. Jelenleg probléma a hiányzó szilárd burkolatú utak felületi lezárásának biztosítása, a mezőgazdasági feltáró utak fejlesztése, valamint a település turisztikai kapcsolatai fejlesztését szolgáló úthálózat kiépítése. Szintén fontos igény a községben lakók részéről a meglévő parkok, zöldterületek fenntartása mellett újabb parkok, zöldfelületek kiépítése.

Vízhálózat (ivóvíz, szennyvíz)

A lakosság ivóvíz ellátását a NYÍRSÉGVÍZ Nyiregyháza és Térsége Vízforgalmazó Zrt. (4400 Nyiregyháza, Tó u. 5., statisztikai számjele:11492809-3600-114-15) által üzemeltetett közműhálózaton biztosítja, a Bököny külterület 0157/2 hrsz. alatt található vízműről. A közüzemi vízvezetékbe és szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások száma az elmúlt években növekedő tendenciát mutatott. A település közüzemi ivóvízzel ellátott.

A településen kiépített vízvezeték hálózat körvezetékes rendszerű, AC 80, AC 100, valamint AC150 elosztóvezetéseken történik, melyek 1979 óta üzemelnek. A mai Széchenyi utcában (korábban Makarenkó

utca) 110-es KPE (PN10) elosztóvezeték került elhelyezésre 2007-ben, valamint a Váci M. utcában 90-es és 110 KPE (PN10) található. Az ivóvíz közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza 24,1 km, a közkifolyók száma 19 db.

A tűzoltóvíz szükségletet, illetve a vezetékmosatást földfeletti tűzcsapok biztosítják. A vízművek vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkeznek, a kutakból kitermelt vizet vas-, mangántalanítják.

A szennyvízelvezetést is, a NYÍRSÉGVÍZ Nyíregyháza és Térsége Víz- és Csatornamű Zrt. (4400 Nyíregyháza, Tó u. 5., statisztikai számjele:11492809-3600-114-15) által üzemeltetett közműhálózaton biztosítja.

Az utcákban a gravitációs vezetésekre KG-PVC200-as, a nyomóvezetésekre KPE160-as, KM-PVC90-es csöveket használnak. A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hosszából elválasztó rendszerű szennyvízgyűjtő-hálózat hossza: 22,4 km.

A településen 6 db átemelő műtárgy és szerelvényakna található. Az aknák D1,2-D1,6-D2 m-es előre-gyártott vasbeton akna, kútsúlyozással. Az átemelők GPRS és PLC vezérléssel ellátottak. A szivattyú-zásra 1,5 kW-os Wilo Rexa Pro V06DA-os típusú merülőmotoros szennyvízszivattyúkat használnak.

Hulladékszállítás

A település hulladékgazdálkodási közszolgáltatásáról, a Bököny Község Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2018 (IV. 19.) önkormányzati rendelete - A hulladékgazdálkodási közszolgáltatás ellátásáról és a közterületek tisztán tartásáról szóló 4/2014. (IV. 02.) önkormányzati rendelet módosításáról rendelkezik, mely 2018. 04. 20-tól hatályos.

„2. § (1) A közszolgáltatás ellátására a Társulás kizárólagos tulajdonában lévő Észak-Alföldi Környezet-gazdálkodási Nonprofit Kft. (4400 Nyíregyháza, Benczúr tér 7.) mint közszolgáltató (a továbbiakban: Közszolgáltató) jogosult. „

A térség hulladékmérlege alapján 100%-ban lerakásra kerül az évente képződő települési szilárd hulladék, építési-bontási hulladék és egyéb inert hulladékok. A háztartásokban keletkező biológiailag lebontható hulladékok zöme komposztálható ilyen a konyhai hulladékok jelentős része vagy a kertben keletkező bizonyos mennyiségű fű, avar, lomb nyesedék is. Ahol még mezőgazdasági tevékenységet végeznek, ott ezen hulladékok kezelése nem okoz gondot, hiszen vagy feleltetik, vagy trágyadombra kerül, vagyis a „komposztálás” beavatkozás nélkül végbemegy. A falusias, kisvárosias kertés lakóházak övezetek (a szolgáltatási terület 95%-át teszik ki) alkalmasak a házi komposztálás elterjedéséhez is.

7. § A hulladék begyűjtésének, elszállításának rendjét a Közszolgáltató az önkormányzat véleményének kikérésével határozza meg, és arról az ingatlanhasználót írásban tájékoztatja.

8. § (1) A szervezett közszolgáltatást igénybe vevők számára a szabványos gyűjtőedény használata kötelező.

(2) A vegyes hulladék gyűjtéséhez alkalmazható szabványos gyűjtőedény:

- a. 60 liter űrtartalmú,
- b. 80 liter űrtartalmú,
- c. 120 liter űrtartalmú.

(3) A gyűjtőedényben elhelyezhető vegyes hulladék súlya:

- a. 60 literes gyűjtőedény esetében legfeljebb 14 kg lehet
- b. 80 literes gyűjtőedény esetében legfeljebb 28 kg lehet
- c. 120 literes gyűjtőedény esetében legfeljebb 45 kg lehet.

(4) A 60 literes gyűjtőedényt a közszolgáltatótól kizárólag az a lakóingatlant egyedül és életvitelszerűen használó természetes személy ingatlanhasználó igényelheti, aki ezt a tényt a közszolgáltató felé az Bököny Község Jegyzője által kiállított, 3 hónapnál nem régebbi hatósági bizonyítvánnyal igazolja.

1.9. TELEPÜLÉSRENDEZÉSI, TELEPÜLÉSSZERKEZETI VIZSGÁLAT

1.9.1. Területfelhasználás vizsgálata

A természeti és társadalmi törvényszerűségek hatására alakult ki Bököny településszerkezete, a természetföldrajzi viszonyokon alapulva jött létre, melyek változásai hosszabb időt ölelnek fel. A természeti tényezők: domborzat, vízrendszerek, szél, napfény, csapadék stb. közül az első kettő befolyásolja legerőteljesebben a települések szerkezetét. Az utcaszerkezete a XIX. században kialakult útifalu jellegét máig tükrözi, mely a falut É-D irányban kettészelő úttengelybe, fésűszerűen kötődik be. A szalagtelkeken külön-külön álló épületek ritkábban soros, gyakrabban kétsoros sorban csatlakoznak egymáshoz. Paraszttudvaraira a tagolt épületelrendezés volt a jellemző. Igazgatási, oktatási és egyházi épületek fordulnak elő, melyek általában előkertes kialakítással szabadon álló épületek. A településrészen található lakó épületek általában oldalhatáron álló módban helyezkednek el sorban egymás után 2-3 méteres előkerttel magas-tetős tetőkialakítással.

A központban lévő házak kialakítása és tetőformája igen heterogén képet mutat. Találhatunk itt egy- és többszintes épületet, nyeregtetős, kontyolt és csonkakontyutetős épületeket is. Az 1970-es években épült sátor-tetős házak váltották a többségében kontyutetős házakat.

A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell. A nagy – telkes közintézményeknél a szabadon álló épület elhelyezése a jellemző. Ez esetben az utcaképi megjelenés magastetővel javasolt. A tető gerincvonalát a kialakult beépítéshez igazodjon. Nem lehet egyértelműen állást foglalni az utcával párhuzamos, vagy merőleges tető kialakítása mellett. Fontos, hogy megjelenése az utcaképhez igazodva, de ne hivatkozva alakítsa, fejlessze a belső településképet. Ez megjelenhet eltolt tetősíkkal is. Az épületek általában kontyutetős vagy sátor-tetős kialakításban fordulnak elő, ettől eltérni csak szélesebb telek esetén javasolt, az egyszerű nyeregtető nem jellemző.

A melléképületek elhelyezésénél is körültekintően kell eljárni. A kiegészítő gazdasági épületek kialakításánál ügyeljünk arra, hogy az utcai homlokzatra közvetlenül ne legyen hatása. A főépület folytatásaként jelenjenek meg. Célszerű ezen helyiségek kialakítása a főépülettel összhangban, együtt tervezve megvalósítani. Az utcai kerítés kialakításánál a környezet szép példáit vegyük figyelembe. Próbáljunk meg hozzájuk igazodni. Illeszkedő kerítés megvalósítására törekedjünk, szerkezetét és színét gondosan válasszuk meg. A teljesen tömör vagy dróthálós kerítés kialakítása nem jó megoldás. A részben áttört kerítést részesítsük előnyben. Az oldalsó és hátsó kerítések kialakításánál az anyag és forma megválasztásánál már a szomszéd féltől való saját intimszféra megvédésére kissé zártabb, rejtettebb kerítés alkalmazható. A község településkép szempontjából legmeghatározóbb területe a településközpont. A településkép egységességét a hasonló karakterű épületek többsége erősítheti. Ezért az épület formálásakor az anyaghasználatban, a homlokzatképzésben, a színezésben, az arányos illeszkedés az elvárás. Külön oda kell figyelni az épületek utólagos hőszigetelésekor az épület egésze kerüljön felújításra. Ekkor a színezés, a nyílászáró csere is illeszkedjen a környezetéhez. Ugyanerre tetőfedések cseréjénél is gondolni kell.

A település jellege eredetileg egyutcás, szalagtelkes. A településen több, szép állapotban megmaradt, régi típusú (keskeny, hosszú) tornácos, parasztházzal találkozhatunk. A település számos országos műemléki védelmet, illetve a helyi védelmet élvező épülettel, épített emlékekkel rendelkezik.

A település külterülete 3218 ha, melynek nagy részét a mezőgazdasági területek foglalják le. az erdők kiterjedése, rendkívül alacsony, ezért szükséges lehet a biológiai egyensúly fenntartására, szükséges lehet nagy kiterjedésű területek fásítására. A beépítetlen területeken a mezőgazdasági gazdálkodás során, törekedni kell arra, hogy környezetkímélő módon műveljük ezeket a területeket. Biztosítani kell a fenntartható használatot, a biológiai sokféleség védelmét.

1.9.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A földrajzi adottságok meghatározzák a település beépített területeit. Bököny településszerkezete a hagyományos alföldi falvak jellemzőit mutatja, azonban néhány helyi sajátossággal is rendelkezik. A község településszerkezete összetett, ötvözi a hagyományos falusi elrendezést és gazdálkodást a modernizáció kihívásaival és lehetőségeivel. A helyi sajátosságok és kulturális értékek megőrzése mellett a falu fejlődésre törekszik, miközben megtartja hagyományos közösségi jellegét és mezőgazdasági orientációját. Az utóbbi években Bökönyben megfigyelhető némi modernizáció, különösen az infrastruktúra fejlesztése terén, mint például a közműhálózat bővítése, a közterületek rendbetétele, valamint az internet-hozzáférés és egyéb szolgáltatások javítása.

A község központi része, ahol az intézmények és a főbb szolgáltatások találhatóak, viszonylag sűrű beépítésű. Itt helyezkedik el a falu temploma, az önkormányzat, az iskola, a posta, és néhány üzlet. Ez a központi mag egyfajta találkozóhely is a lakosok számára, mivel itt zajlanak a közösségi események, rendezvények.

Bököny közelében található néhány kisebb vízfolyás és csatorna, amelyek korábban a település vízellátását és a mezőgazdasági területek öntözését is szolgálták. A vízrajzi adottságok befolyásolták a település növekedési irányait és a gazdálkodás módját. A mocsaras, lápos területek régen nehezítették a mezőgazdasági művelést, de ma már vízrendezéssel és csatornázással kezelik ezeket a kihívásokat.

A települést átszelő utak közül a 4-es főúthoz való közelség fontos szerepet játszik Bököny elérhetőségében. Ez megkönnyíti a kapcsolattartást a környező városokkal, mint Nyíregyháza és Debrecen. A községben található mellékutak többnyire szilárd burkolattal rendelkeznek, de van néhány földút is, amelyek a külterületi részekhez vezetnek.

1.9.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok

Bököny Község közigazgatási területén művelési ágak az alábbiak szerint tagozódnak⁷⁶:

Fekvés	Földrészek száma	Egyéb önálló épületek száma	Egyéb önálló lakások száma	Összes terület (m ²)	Legkisebb földrészlet terület (m ²)	Legnagyobb földrészlet terület (m ²)	Átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1 507	16	17	3 285 577	4	41 336	2 180
külterület	1 411	0	0	31 050 794	187	753 199	22 006
zártkert	590	0	0	1 134 819	169	23 935	1 923
összesen	3 508	16	17	35 471 190			

Fekvés	Összes terület (m ²)	Összes terület (ha)	Művelési ágak százalékos aránya az összterületből
belterület	3 285 577	328,5577	9,26%
külterület	31 050 794	3 105,0794	87,54%
zártkert	1 134 819	113,4819	3,200%
összesen	35 471 190	3 547,1190	

⁷⁶ Forrás: www.takarnet.hu (településkereső) A TAKARNET adatai még 2011. előtti adatokat mutat. <http://www.foldhivatal.hu/content/view/89/126/>

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)	Művelési ágak százalékos aránya az összerületből (%)
erdő	296	320	3 355 158	149	182 672	10 485	9,46 %
fásított terület	101	129	379 097	408	34 511	2 939	1,07 %
gyümölcsös	25	31	807 998	306	124 087	26 064	2,28 %
kert	180	184	168 512	180	2 617	916	0,48 %
kivett	1 818	1 830	4 999 696	4	49 212	2 732	14,10 %
legelő	46	62	1 502 233	414	440 055	24 230	4,24 %
nádas	63	81	821 074	450	230 652	10 137	2,31 %
rét	142	168	1 461 534	322	173 682	8 700	4,12 %
szántó	1 162	2 699	21 332 883	267	301 837	7 904	60,14 %
szőlő	363	381	643 005	169	8 206	1 688	1,81 %

A mezőgazdasági művelési ágak megoszlása⁷⁷

A szántóterületeknek a túlnyomó többsége kiváló és jó minőségű osztályba tartozik. A legelő, rét, gyümölcsös területek jellemzően jó minőségű osztályba tartoznak.

Az erdő területek az alacsonyabb fokozatú minőségű osztályba tartoznak, és jellemzően a közigazgatási területen elszórtan találhatóak.

1.9.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A község beépítésre szánt területe a következő terület-felhasználási egységekbe sorolt⁷⁸:

Beépítésre szánt területek		Beépítésre nem szánt területek	
Lakóterület	<i>Lf - falusias lakóterület Lke – kertvárosias lakóterület Lk – kisvárosias lakóterület</i>	Közlekedési terület	<i>KÖu - közúti közlekedési terület KÖu-k - kiszolgáló út KÖe - egyéb közlekedési terület</i>
Különleges gazdasági építési övezetek	<i>Gipz - jelentős mértékben zavaró hatású ipari terület Gipe – egyéb ipari gazdasági terület</i>	Erdő övezetek	<i>Ev - védelmi célú erdőterület Ee - egyéb erdőterület</i>
Különleges építési övezetek	<i>Ksz - nagykiterjedésű szabadidő célú t. Kmu - mezőgazdasági üzemi terület K-Sp - nagykiterjedésű sportolási célú terület és kempingterület K-T – temető területe K-Kf - kutatás-fejlesztés, a megújuló energiaforrás hasznosításának céljára szolgáló terület</i>	Mezőgazdasági övezetek	<i>Mk - kertes mezőgazdasági terület Má - általános mezőgazdasági terület</i>
		Vízgazdálkodási terület	<i>Vg - vízgazdálkodási terület</i>
		Természetközeli övezet	<i>Tk - természetközeli terület Kb-T – temető területe</i>
		Közmű és hírközlési terület	<i>közm - közműelhelyezési terület</i>
		Zöld övezet	<i>Zkk – közkert zöldterület</i>

⁷⁷ Forrás: www.takarnet.hu

⁷⁸ Forrás: Nyírségterv Kft. – saját szerkesztés

1.9.1.4. Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatos)

A Község intézményi ellátottsága a hasonló nagyságrendű falvakéval egyezik meg. Az intézményi területek többsége Bököny közigazgatási területének vonzáskörzetére terjed csak ki.

Hivatal:

- Bököny Község Önkormányzata
- Oktatási, nevelés intézmények:
- Bökönyi Ligetszépe Óvoda és Bölcsőde
- Bökönyi Kossuth Lajos Általános Iskola

Kulturális intézmények:

- Bököny Művelődési ház
- Községi Könyvtár Bököny

Egészségügy:

- Egészségügyi Központ
- Védőnői szolgálat

Sport:

- Községi Sportcentrum Bököny
- Szociális intézmények:
- Szociális Szolgáltató Központ
- Bökönyi Református Egyházközség-Bökönyi Református Szociális Szolgáltató Központ

Egyéb közintézmények:

- Temető
- Posta

Intézmények illetékessége⁷⁹:

Intézmény típusa	Központ	Eljutási idő Óra: Perc	Távolság km
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Állategészségügyi Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Foglalkoztatási, Foglalkoztatás-felügyeleti és Munkavédelmi Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Hulladékgazdálkodási Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatala Közlekedési, Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály	Nyíregyháza	0:33	35
SZSZBVMKH Nagykálló Járás Hivatal	Nagykálló	0:23	18

⁷⁹ Forrás: www.teir.hu (Nyilvános alkalmazások: Intézmények illetékessége – lekérdezés)

SZSZBVMKH Nagykállói Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály	Nagykálló	0:23	18
SZSZBVMKH Nagykállói Járási Hivatal Hatósági és Gyámügyi Osztály	Nagykálló	0:23	18
Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Katasztrófavédelmi Igazgatóság	Nyíregyháza	0:33	35
Polgármesteri hivatalok	Bököny	0:00	0
Hajdú-Bihar-Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdőfelügyeleti Osztály	Nyíregyháza	0:33	35
Rendőrkapitányság	Nagykálló	0:23	18
Nyíregyházi Törvényszék	Nyíregyháza	0:33	35

*Az elérési idők meghatározása során az országos közúthálózaton, illetve a belterületen a KRESZ által meghatározott általános sebességkorlátozásokkal (130, 110, 90, 50 km/h), kompok esetében 7 km/h sebességgel számolva.

1.9.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Mivel Bököny település nem igazán volt ipari település, ezért kihasználatlan barnamezős, elhagyott ipari területek nem találhatóak a közigazgatási területén.

A településszerkezet funkcióváltásra javasolt alulhasznosított területegységei:

- külterületen lévő mezőgazdasági majorok és állattartó telepek beépítésre szánt területekké kerülnek kijelölésre,
- ipari területek

1.9.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Szlömösödés, olyan területekre utal, melyek az épített környezetükben és társadalmi összetételükben negatív irányban eltérnek az átlagostól. Degradálás az ökológiában a degradált jelzőt általában emberi zavarásnak kitett, bolygatott, leromlott élőhelyekre használják. Konfliktussal terhelt összefüggő területek nem találhatóak Bököny községben. Elmondható mindhárom vármegyében található olyan kistérségek, amelyek társadalmi-gazdasági mutatóik alapján belső perifériának nevezhetők. E térségek lakóinak munkaerő-piaci helyzete meglehetősen problematikus. A rendszerváltást követően a magyar agrártermelés válságba került, ennek eredményeként a termelőszövetkezetek legnagyobb hányada tönkrement. Mivel ezek voltak a legnagyobb foglalkoztatók, a belső periférián élők tízezrei váltak egyik napról a másikra munkanélkülivé.

1.9.2 A telekstruktúra vizsgálata

A belterületen lévő, használaton kívüli, de település-szerkezeti pozíciójuk miatt értékes területek rendezésével biztosítani kell az értékükön való használatukat. A lakásépítési igénynek a belső intenzitástartalékok kihasználásával, a kialakult, de be nem fejezett lakóterületek befejezésével kell megoldani, és lehetőleg nem új területeken való biztosítással, mely a Község további terjeszkedését jelentené, s ezáltal a településüzemeltetés is költségesebbé válna.

A túl alacsony intenzitás a gazdaságos infrastruktúra-kiépítés ellen hat, s így környezetvédelmi szempontból sem támogatható, mindazonáltal a komfortosság ellen hatnak, a korszerű életkörülmények javításának, végső soron a település népességmegtartó képességének is.

A település-felújítás, a rehabilitáció a belső területi tartalékokkal való gazdálkodást is feltételezi, de a minőségi településfejlesztésnek is fontos eszköze, melynek elsődleges területe célszerűen a településközpont. Céljai között szerepel a közúti, tömegközlekedési forgalomterhelés, ezzel a zaj- és levegő-szennyezés csökkentése.

A főtér és díszterek rendezésével a vegyes, korlátozott gépkocsi-, és gyalogos zóna növelése, a gyalogos felületek díszburkolattal való ellátása, a főtér kialakítása, rendezvénytér létrehozása, a közösségi közterületi találkozóhelyek megvalósítása, ezzel az identitástudat és a települési kötődés növelése indokolt.

1.9.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A település értéke, erőforrása az a természeti-topográfiai adottságok folytán kialakult érdekes együttélés, amelyet a síkvidéki falusias település és központja, a mélyebb fekvésű, dombosabb külterülete, a csatorna és környéke, a nagymértékű erdősültsége jelent.

A település értéke, erőforrása az a természeti-topográfiai adottságok folytán kialakult érdekes együttélés, amelyet a síkvidéki falusias település és központja, a mélyebb fekvésű, dombosabb külterülete, a csatorna és környéke, a nagymértékű erdősültsége jelent.

A települést elsősorban szántóföldi mezőgazdasági területek, kertes mezőgazdasági területek (gyümölcsös-, szőlőskertek) határolják. Külterületi mezőgazdasági területeinek mintegy 60,14 %-át szántók alkotják. A gyümölcsösök területének aránya 2,28 %, az erdőterületek aránya 9,46 %. kiterjedése közel 335,5158 ha.

A rét-, legelőterületek együtt mintegy 8,36 %-ot, azaz összesen 296,3767 hektáron terül el. Meghatározó elemei a településnek, mely az állattenyésztés feltételeit alapozza meg.

A külterületet az összterület 87,54 %-a, ami 3105,13 hektárt tesz ki. A belterület, a közigazgatási terület közepén nyúlik el 9,26 %-ban, 328,58 hektáron. A zártkertek foglalnak el legkevesebb részt a közigazgatási határon belül, mintegy 3,2 %-ban, 113,48 hektáron.

Bököny Község közigazgatási területén a művelési ágak tagozódása az 1.9.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak és a minőségi osztályok részben kerültek kifejtésre.

1.9.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

A tulajdonkataszterben az önkormányzat tulajdonában lévő földrészek, valamint az egyéb önálló ingatlanok is nyilván vannak tartva. Az Önkormányzat tulajdonában vannak a bérlakások és egyéb ingatlanok.

1.9.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése⁸⁰

Lakások száma (üdüővel együtt) (db)	Lakott lakások száma (üdüővel együtt) (db)	Nem lakott lakások száma (db)
1168	1105	63

Szobák száma (fél-szobákkal és kisszobákkal együtt) (db)	1 szobás lakások száma (db)	2 szobás lakások száma (db)	3 szobás lakások száma (db)	4 szobás lakások száma (db)	5 és több szobás lakások száma (db)
3285	103	359	439	204	63

Az 1945-ben és korábban épített lakások száma (db)	Az 1946-1980 között épített lakások száma (db)	Az 1981-2000 között épített lakások száma (db)	A 2001-2010 között épített lakások száma (db)	A 2011-2022 között épített lakások száma (db)
81	684	336	53	14

30 négyzetméternél kisebb alapterületű lakások száma (db)	30-39 négyzetméter alapterületű lakások száma (db)	40-49 négyzetméter alapterületű lakások száma (db)	50-59 négyzetméter alapterületű lakások száma (db)	60-79 négyzetméter alapterületű lakások száma (db)	80-99 négyzetméter alapterületű lakások száma (db)	100 négyzetméter és ennél nagyobb alapterületű lakások száma (db)
12	27	72	106	245	307	399

Hálózati vízvezetékkel ellátott lakások száma (db)	Házi vízvezetékkel ellátott lakások száma (db)	Meleg folyóvízzel ellátott lakások száma (db)	Vízöblítéses WC-vel ellátott lakások száma (db)	Közcsonnával ellátott lakások száma (db)	Házi csornnával ellátott lakások száma (db)

⁸⁰ Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás 4.3 Lakásállományi adatok

1072	2	1022	1039	968	81
Összkomfortos lakások száma (db)	Komfortos lakások száma (db)	Félkomfortos lakások száma (db)	Komfort nélküli lakások száma (db)	Szükség- és egyéb lakások száma (db)	
445	566	35	109	13	
Vezetékes internettel ellátott lakások száma (db)	Légkondicionáló berendezéssel ellátott lakások száma (db)	Hőszivattyús fűtőberendezéssel ellátott lakások száma (db)	Napelemmel ellátott lakások száma (db)	Napkollektorral ellátott lakások száma (db)	
635	116	7	19	4	

1.10 Az épített környezet és az építészeti örökség vizsgálata

1.10.1. Az építmények vizsgálata

A község épületállománya, a házak karaktere Bökönyben meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével, nem utolsósorban pedig a házak igen különböző építészeti színvonalával. A település belterületén a hagyományos falusi porták mellett az alábbi egyéb jellegzetes típusok találhatóak a községben:

- hatvanas években épült sátor tetős "kockaépületek" - a település belsőbb területein mindenütt fellelhetők, sajnos a településképp szerves részeivé váltak;
- utcavonalra merőleges tetőgerincű újabb házak - szélesebb traktussal épültek a 80-as években, esetenként a településképpben méreteikkel zavaróak, különösen, ha tetőtér-beépítéssel épültek;
- a legutolsó évek "divatos" épületei - szerencsére csak viszonylag nagyon kevés számban lelhetők fel túlformált, túldíszített házak.

Az építészeti heterogenitás ellenére a község épületállománya jól illeszkedik a tájba, ami elsősorban a magastetős hagyománynak, a település sajátos morfológiáját tiszteletben tartó korábbi településrendezésnek és a helyi értékvédelemnek tudható be.

1.10.1.1. Funkció, kapacitás

A KSH adatok és a helyszíni bejárás alapján megállapítható, hogy a nem lakott lakások aránya alacsony, amely jócskán 10 %-os ráta alatt van: 7 %. A lakott lakások száma 1 116 db volt, míg a nem lakott lakások száma 89 db-ra tehető. Ha összevetjük a jelenlegi lakosságot, ami 2 877 fő, valamint a lakott épületeket, akkor kivehető, hogy arányosan az egy lakóépületben élő lakosok száma 2-3 főre tehető.

1.10.1.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A beépítési mód meghatározását, az épület magasságát, a beépítettség mértékét, a telek legkisebb kialakítható területét, valamint az újonnan telekosztásra kerülő területeken a telek méreteit a jelenleg hatályos SZT és a HÉSZ különböző területekre vonatkozó részletes előírásai tartalmazzák, melyek a kialakult állapotok elsődlegességét hangsúlyozzák. A településen általánosságban az oldalhatáron álló beépítés terjedt el. A kisszámú szabadon álló beépítés a közintézmények, gazdasági funkciójú épületek jellemző beépítési módja. A beépítési % értéke a vizsgálatok szerint a 30%-os mértéket nem éri el.

1.0.1.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A jellemző építménymagassági érték a 4,5 m-es építménymagasság értéket nem éri el. A falusias lakóházak magassága többségében azonos. A lakóépületek jellemzően földszint vagy földszint +tetőtér beépítések. Köz- és gazdasági épülettípusok esetében a 4,5 vagy 6,0, illetve ritkán a 7,5 és 9,0 m-es építménymagasságok is előfordulnak. A tetőidom jellemzően utcafrontra merőleges nyeregtető és sátor-tető. A hagyományos oldalhatáron álló beépítési mód a településen jellemzően megmaradt.

1.10.1.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Bököny telekhasználati rendje szigorúan szabályozott. A jelenlegi utcái a település központjában, már a XVII. században is hasonlóan kanyarodtak. Bököny község legfontosabb és megőrzendő morfológiai, településképi értéke, a tájban való igen előnyös elhelyezkedése.

Az utcaképek, a beépítés, az épületek közvetlen látványai örökségi szempontból értékeket képviselnek. A Község épületállománya, a házak karaktere Bökönyben meglehetősen vegyes, ami egyaránt összefügg a telekrendszer vegyességével, az építés korával, az eltérő időszakokban történt építés keveredésével.

A település belterületen a hagyományos – védett – falusi porták, egyéb jellegzetes típusok találhatók a Községben (hatvanas években épült sátozott "kockaépületek"; utcavonalra merőleges tetőgerincű újabb házak - szélesebb traktussal épültek a 80-as években; a legutolsó évek "divatos" épületei - szerencsére alig lehetők fel túlformált, túldíszített házak).

A község hagyományos falusias beépítésű, hosszú-keskeny telkekkel rendelkezik. Az épületek gerince az utcákra merőleges. A funkcióvesztés következtében a foghíjakon új épületek épültek, amelyek több helyen már-már kertvárosi utcaképet kölcsönöznek a területnek, ugyanakkor illeszkednek a hagyományos, utcára merőleges gerincű beépítéshez. A település központja felé érve, az eredeti telekszerkezet megtartásával, laza családi házas beépítés alakult ki, a kertvárosias-laza karakter építészeti jegyeit hordozza.

1.10.2. Az épített környezet értékei

1.10.2.1. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A helyi védelem alá vonandó épületek felsorolását az 1.14.6.9 fejezet tartalmazza.

Bököny településszerkezete többutcsás, szalagtelkes jellegű, az utcák egy része szabálytalan vonalvezetésűek, egy része tervezett. Nem ritkák a rövid és zsákutcák száma sem.

A térsége védett területei:

- Országosan védett természeti területek (gyep, csatorna, vízállás és ezek környezete)
- NATURA 2000 Hálózat területei
- Helyi védelemre javasolt természeti értékek

Érzékeny természeti területtel Bököny nem rendelkezik.

1.10.2.2. Világörökségi és világörökségi várományos terület

A település közigazgatási területén világörökségi és világörökségi várományos terület nem található.

1.10.2.3. Műemlék, műemlékegyüttes

Az épített környezet legértékesebb emlékeinek és értékeinek megtartása a műemlékvédelem feladata. A műemlékek és a műemléki környezettel kapcsolatos eljárási szabályokról a Kulturális Örökség védelméről szóló 2001- évi LXIV. sz. törvény rendelkezik.

Az épített környezet legértékesebb emlékeinek és értékeinek megtartása a műemlékvédelem feladata. A műemlékek és a műemléki környezettel kapcsolatos eljárási szabályokról a Kulturális Örökség védelméről szóló 2001- évi LXIV. sz. törvény rendelkezik. Bökönyben műemlék alatt álló épület nem található.

1.10.2.4. Műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Történeti kertek

2001.évi LXIV. t. 36. § (1) szerint a történeti kert történeti vagy művészeti értékkel bír, önállóan vagy más műemlékhez kapcsolódóan, illetve a történeti településszerkezet részeként megjelenő kertépítészeti alkotás, zöldfelület, illetőleg park.

A településen történeti kert nem található.

Temetők és temetkezési emlékhelyek

2001.évi LXIV.évi t.37. § (1) édelemben kell részesíteni azokat a történeti temetkezési helyeket (történeti temetőket és temetkezési emlékhelyeket) vagy ezek meghatározott részeit, különösen a sírjeleket, síremlékeket, sírépítményeket, amelyek műemléki értékei a magyar történelem, a vallás, a kultúra és művészet sajátos kifejezői, illetve emlékei.

- Műemléki védelemben részesíthető:
 - a temető egész területe;
 - a temető körülhatárolt területrésze;
 - a sírjel, síremlék, sírépítmény;
 - síremlékcsoportok, sírjel, sírépítmény együttesek, vagy azok megjelenése, látványa;
 - a temető egyéb építménye, tartozéka, illetve eleme;
 - temetkezési emlékhely.
- Műemléki védelem alatt álló történeti temetkezési hely, illetve azok részei nem szüntethetők meg, valamint e törvény alapján védett sírjel, síremlék, sírépítmény nem bontható el.

2001.évi LXIV.t. 40/A. §-a szerint a műemlékvédelem sajátos tárgyai körében védelem alatt álló valamennyi ingatlan esetében biztosítani kell az építészeti, településképi, valamint egyéb környezeti, természeti értékek fenntartható használatát és a hagyományos tájhasználat megőrzését.

Temetőterületek

Keresztény temetők: 4231 Bököny, Árpád utca 13 (jelenleg működő temető a községben)

1.10.2.5. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet

A település közigazgatási területén műemléki terület, történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet nem található.

1.12.2.6. Nemzeti emlékhely

2001.évi LXIV.t. 61/B.§ (1) hatálya kiterjed a nemzeti emlékpontokra, a történelmi emlékhelyekre, a nemzeti emlékhelyekre és a kiemelt nemzeti emlékhelyekre, az ezekkel kapcsolatos tevékenységekre, a feladatellátásban közreműködő szervezetekre, személyekre, valamint az emlékhellyé nyilvánítással érintett ingatlanok tulajdonosaira, vagyonkezelőire, használóira.

A település területén nemzeti emlékhely nincs.

1.10.2.7. Helyi védelem

Helyi jelentőségű védett természeti területi értékek

Helyi jelentőségű védett természeti területeknek nevezzük a települési önkormányzat által, rendeletben védetté nyilvánított természeti területeket. Védelmi kategóriájukat tekintve lehetnek természetvédelmi területek (TT) vagy természeti emlékek (TE) is.

Helyi (természeti) védettséget élvező egyes területek:

Bököny Község közigazgatási területén nem találhatóak természeti védettséget élvező területek.

Helyi építészeti értékek

Helyi építészeti értékek, minden olyan építészeti, történeti, néprajzi szempontból jelentős egyedi vagy együttes alkotás (épület, építmény, épületegyüttes, utcakép), valamint az ezeket körülvevő építészeti környezet, ami nem minősül műemléknek.

Az építészeti értékek helyi védelme egyedi és területi lehet.

A község településrendezési tervében helyi építészeti értékvédelemmel rendelkező ingatlanok az alábbiak:

1. Görögkatolikus templom és prókia
Címe: 4231 Bököny, Kossuth u. 5-9.
2. Református imaház
Címe: 4231 Bököny, Kossuth u. 54.
3. Római katolikus templom
Címe: 4231 Bököny, Kossuth u. 1.

1.10.3. Az épített környezet konfliktusai, problémái

Az elhanyagolt helyi védelemre javasolt építmények állapotának felmérése, ennek alapján intézkedési terv kidolgozása szükséges.

A leromlott állapotú, elhanyagolt házak, lakóépületek felújítását el kell érni az ott lakók együttműködésével, bevonásával.

Továbbá környezeti és tájhasználati konfliktus forrása:

- az extenzív területhasználat,
- a csatornázatlanság, a kommunális hulladék elhelyezésének és kezelésének nem elfogadható megoldása,
- az úthálózati hiányosság, ami miatt a község belső forgalma is túlzottan a központra terhelődik,
- a belvízelvezetés nem teljesen megoldott belterületen, vagy közvetlen szomszédságában lévő lefolyástalan területek állapota, megléte,
- az épített környezet terén a szakszerűtlen építészeti gyakorlat

A község utcafásítottsága jelenleg szintén nem kielégítő, bár a település valamennyi utcája rendelkezik utcai zöldsávval a fasorhiány továbbra is jellemző. A virágos területek arányának növelése, valamint a meglévő települési zöldfelületek védelme, fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban szükséges. A település környezeti állapota megfelelőnek mondható.

1.11 Környezetiállapot-jellemzők

A település környezeti állapota megfelelőnek mondható. Jelentős mértékű szennyezőanyag kibocsátás nem jellemző egyik gazdasági tevékenységet végző vállalkozásra sem a közigazgatási területén. A levegőminőség állapota kedvezőnek mondható, a légszennyezés mértéke nem haladja meg a jogszabályok által előírt egészségügyi határértéket. A lakossági emisszió elsősorban a fűtési szezonban jelentkezik, a közlekedési eredetű légszennyezés esetében a településen áthaladó közlekedési út térségében meghatározó mértékű. Jelentős porterhelést okozhatnak a levegőben a Község és környékén jellemző gyengén humuszos talajok.

Nagy ipari és környezetszennyező létesítmény nincs a községben, légszennyezettségi, talaj- és vízszennyezettségi mutatói kedvezőek. Jó minőségű vizet biztosítanak a környező - Geszteréd és Bököny község között elhelyezkedő - kutak. Vízhozamuk olyan bőséges, hogy még Téglás és Hajdúhadház városát is el tudja látni.

Az Újfehértó városával közösen megvalósult szennyvízberuházásnak köszönhetően mind több és több bökönyi lakos csatlakozott rá az új hálózatra ezzel is hozzájárulva környezetünk jövőbeli fenntarthatóságához és a talajszennyezés visszaszorításához.

A természeti környezet megőrzése

A természeti környezetben fontos a víz, a levegő és a talaj védelme.

Levegő védelme: Településünk ebből a szempontból szerencsés helyzetben van. Nincs a környezetünkben olyan objektum, mely nagymértékben szennyezné azt. A korszerűtlen fűtési rendszerek (főleg a háztartásokban) azonban fokozhatják környezetünk légszennyezését.

Másik nagy lehetőség a levegővédelem érdekében: az erdősítés: a viszonylag gyengébb minőségű területek erdősítése részben a parlag területek csökkentését, részben a levegő védelmét is szolgálja.

Ebben jelentős lépéseket tettünk az elmúlt ciklusban is. Fel kell mérni azokat, az önkormányzati tulajdonban lévő, területeket, melyet erdősítésre lehet használni. Az erdők telepítése részben szolgálja a levegő védelmét. Nem utolsó szempont ugyanakkor, hogy az erdőgazdálkodásunkkal tüzelőanyagot tudunk biztosítani részben az önkormányzat és intézményei, részben, pedig a lakosság számára is.

Az ún. szőlőskert akáccsometékkal történő beültetése is a fenti elképzelések és célkitűzések gyakorlati megvalósulásaként is értelmezhető.

Víz és talajvédelem: Fontos feladatunk a számunkra jó minőségű ivóvizet biztosító vízbázis védelme, hogy az elkövetkezendő évtizedekben is elmondhassuk: jó minőségű ivóvíz biztosítható a településen. Ugyancsak fontos a talajvédelem: a talajszennyezések megakadályozása, csökkentése.

E célt szolgálja egyrészt a szervezett szemétszállítás, melyet a Térségi Hulladékgazdálkodási Kft. közreműködésével valósítunk meg, másrészt a talajterhelési díj bevezetése és alkalmazása azon lakosok esetében, akik nem kötöttek rá az újonnan megépült csatornahálózatra.

Fontos lenne a szelektív hulladékgyűjtés még nagyobb fokú népszerűsítése, továbbá újabb hulladékgyűjtő sziget/szigetek elhelyezése ezáltal is erősítve a lakosságban a környezettudatos gondolkodásmódot és a racionális hulladékgazdálkodást. Ez egyrészt csökkentené a szemétszállítási és ártalmatlanítási költségeket, hisz a szelektíven gyűjtött hulladék újrahasznosítható, nem terheli a talajt, a környezetet. Ennek elszállítása nem költség, hanem bizonyos értelemben a költségek csökkentésével jár. Ennek értékét ugyanis a szolgáltató levonja az éves szemétszállítási és ártalmatlanítási költségekből. Ez tehát megtakarítást jelent mindenki számára. Másrészt hozzájárul a talajszennyezés csökkentéséhez.

Az illegális szemétkerakások megszüntetése is további elérendő cél a zéró tolerancia elvének szem előtt tartásával. Nagyobb gyakorisággal kell ellenőrizni a határt és időben megszüntetni ezen szemétkerakásokat, melyek szennyeznek, és nem utolsó sorban elcsúfítják a környezetünket.

A csatornahálózat megvalósulásával nagyot léptünk előre az ivóvízbázis megóvása és a talajszennyezés csökkentése érdekében, ugyanis a jelenleg működő szikkasztó rendszerű, emésztőgödörös szennyvízelhelyezés nem korszerű és nem környezetbarát. Jelentősen szennyezi a talajt és a föld alatti vízbázist.

1.12. A táji és természeti adottságok és örökség, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra-hálózat

Tájföldrajzi szempontból Bököny település közigazgatási területe az Alföld tájegységen belül, a Rétköz és a Nyírség középtáj, azon belül az Északkelet-Nyírség kistáj határán található, melyek egyéni sajátosságokkal rendelkeznek. A Rétköz a XIX. század közepéig a vizek birodalmaként említik, megőrizve az ősi lápos tájképet. A Tisza évenkénti elöntése mellett, idefolyt a közel 50 méterrel magasabban fekvő Nyírség csapadéka is.

A Nyírség hatalmas, mészszegény homok és lösz-homok keverékből álló szigetként ékelődik a környező tájak túlnyomórészt lösz- és agyagfelszínei közé. Ez hazánk második legnagyobb futóhomok-területe. Annak az óriási jégkori hordalékkúpnak a maradványa, amelyet az Erdély és az Északkeleti-Kárpátok felől érkező vizek építettek. Mikor a földtörténeti jelenkor hajnalán a Bereg-Szatmári-sík és a Bodrogköz meg-süllyedt, a folyók egymás után elhagyták a Nyírséget, és megkezdődött a szél munkájának időszaka, amely szétterítette az üledéket. A Nyírség klímájának egyik meghatározó jellemzője az Alföld délebbi részeinél kevésbé forró nyár és a több csapadék. A Nyírség éghajlata a zárt erdők kialakulását biztosítja, de a növényzet megvalósuló formáját a lokális talajviszonyok erősen befolyásolják.

Ennek megfelelően az ősi vegetáció képét a túl száraz és túl nedves térszíneken felnyíló zárt erdők határozhatták meg. Az erdőket a kocsányos tölgy uralta, ezüsthárssal vegyes gyöngyvirágos tölgyesek, keményfás ligeterdők, gyertyános tölgyesek váltakoztak a térszínnek megfelelően. Az erdős tájat a magasabb buckaoldalokon és buckatetőkön homokpusztákkal mozaikos nyílt tölgyesek szakították meg, a mélyebb buckaközi térszíneken a folyamatos vízhatás miatti láposodás, sőt, tavak ('nyírvízlaposok') kialakulása volt jellemző.

Meglepő módon a nyugati, délnyugati Nyírségben a fenti élőhelyek maradványfoltjai mellett szikes területek sőtűró, sókedvelő növényközösségek váltogatják egymást. Az északkeleti részt, amely a legidősebb területnek tekinthető, hatalmas futóhomokformák, maradékgerincek alkotják. A felszíne nyugat, északnyugat irányban ellaposodik. A nyírségi élővilág egyik fő jellegzetessége, hogy kis területen belül egymástól nagymértékben eltérő igényű fajok, életközösségek alkotnak változatos mozaikot. Ennek oka a speciális domborzati formák okozta mikro- és mezoklimatikus változatosság. A Nyírség jelenkori növénytakarója már csak egymástól elszigetelt, apró, többségében rossz állapotú foltokban őrzi az ősi vegetáció maradványait.

Az éghajlati adottságok napjainkban is lehetővé teszik, tennék az erdő kialakulását. A mai erdőtlenség (értve ezalatt az őshonos fafajok alkotta, valódi erdők hiányát) oka nem a klíma, hanem az emberi tevékenység. Az elmúlt évszázadok minden addigig meghaladó mértékű erdőirtásai miatt hatalmas területeket érintett az eróziós és deflációs kár. A mozgásba lendülő homokbuckákat mind nagyobb területeken kezdték el tájidegen fafajokkal betelepíteni.

A természetes tölgyerdők helyett a Nyírség képét ma leginkább a sivár akácok határozzák meg, emellett jellemzőek a telepített fenyvesek, nemesnyarasok és a vörös tölgy ültetvényei is. A pusztai tölgyesek fajkészletét őrzik a korábban nyílt tölgyligetekkel mozaikoló száraz homoki gyepek. Felhagyott szántók helyén regenerálódó, egyéves, nyílt homokpuszta-gyepek ma is megtalálhatók, míg az évelő, magyar csenkeszes, ezüstperjés gyepek szórványosak. A zárt homokpuszta réteknek (sztyepeknak) hírneműik is alig akadnak. Többségük kialakulásában eredetileg az erdőirtás és a legeltetés hatása játszott a főszerepet. A privatizáció után ezeknek a homoki legelőknak jó részét feltörték vagy tájidegen fajokkal fásították. A természetes élőhelyekre a másik nagy csapást az intenzív lecsapolási munkálatok jelentették. A jelentősebb vízfolyásokat eredetileg is nélkülöző, lefolyástalan Nyírség talajvízszintje a vízrendezések nyomán drasztikusan lesüllyedt, amit súlyosbít az utóbbi évtizedek krónikus csapadékhiánya. Korábban a települések mellett nem számítottak ritkának a halban gazdag tavak, mocsarak, lápok, ma viszont nyár elejére csak a legmélyebb buckaközökben marad egy kis víz.

A tartós vízhiány ellehetetleníti a táj jellegét eredetileg leginkább meghatározó, ma töredékére fogyatkozott és degradált vizigényes élőhelytípusok regenerálódását. A vízhiánnyal küzdő területeket egyre inkább eluralják az idegenhonos özönnövények, mint az akác, kései meggy, bálványfa, amerikai kőris, aranyvessző, parlagfű, selyemkóró. Az elmúlt évtizedek tapasztalata alapján a száradás és a jelenlegi agrár-

támogatási rendszer a gazdálkodókat arra ösztökéli, hogy mind több, korábban gyepeként hasznosított üde területet szántsanak fel.⁸¹

1.12.1. Természeti adottságok

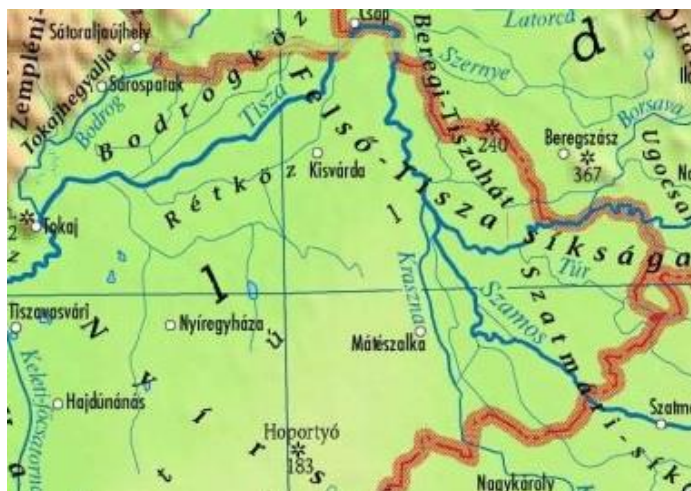
A természeti értékek és természeti területek a nemzeti és települési vagyon sajátos és pótolhatatlan részei. Fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és a jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolat biztosítása a környezet-természetvédelmi tevékenység lényeges feladata.

Földtani adottságok

A megye mérsékelt meleg, illetve mérsékelt hűvös zónák határán, nagyobb részt mérsékelt száraz területen fekszik. 70 %-át a homokbuckás Nyírség, kb. 25 %-át a Felső-Tiszavidék magas talajvízű, vízrendezés által erősen átalakított sík területei, egy kis részét pedig a Hajdúhát löszsíksága, illetve a Közép-Tiszavidék kultúrsztyeppje tölti ki. Dél felé haladva jellemzően csökken a csapadék mennyisége és nő a napsütéses órák száma. A középső részt a vízfolyásban való szegénység, de gazdag tőrendszer jellemzi: a Közép-Nyírség területe igen gazdag természetes tavakban és mesterséges halastó-tározókban.

Felszínének kialakításában a folyók és a szél játszották a legnagyobb szerepet. A folyók hordalékkúpokat és elhagyott medreik mentén vastag üledéket raktak le. A hordalékkúpok anyagából a szél homokot halmozott fel. Jellemző geológiai képződményei a lösz, a barnaföld, a különböző homokformák, a futóhomok, az agyag és a tőzeg. A Közép-Nyírség területén futóhomokformák fordulnak elő nagyobb számban. A löszös felszín laposak és kisebb területűek.

A homokfelhalmozódások sokszor szabálytalan alakot vesznek fel, parabolabuckából is keveset találhatunk. A szélbarázdák az északi részeken elérhetik a 12-16 méteres magasságot is.

A Kárpát-térség hegy- és vízrajza⁸²

A Nyírségben a homok az uralkodó talajtípus. Talaj minőségi romlását a savasodás és a szélérozó (defláció) folyamata gyorsítja. A nagymértékű defláció oka elsősorban az uralkodó talajtípusokhoz helytelenül kiválasztott művelési ágakban (túlzott arányú a szántóföldi művelés erőltetése és támogatása), valamint a helytelenül kiválasztott agrotechnikai módszerekben keresendők (pl. gyümölcsstermesztés esetén a sorok tárcsázása füvesítés helyett). Továbbá a defláció folyamatát erősíti a fasorok kivágása, noha a káros folyamat megállításában nagy szerepük lenne.

Bököny földtani tekintetben

A Nyírségi medencealjzatot felépítő egyenetlen felületű paleozoós-mezozoós alaphegységre, kb. 1300 m kréta-paleogén flis képződmények, majd az 1500 m vastagságot is meghaladó miocén vulkános összlet

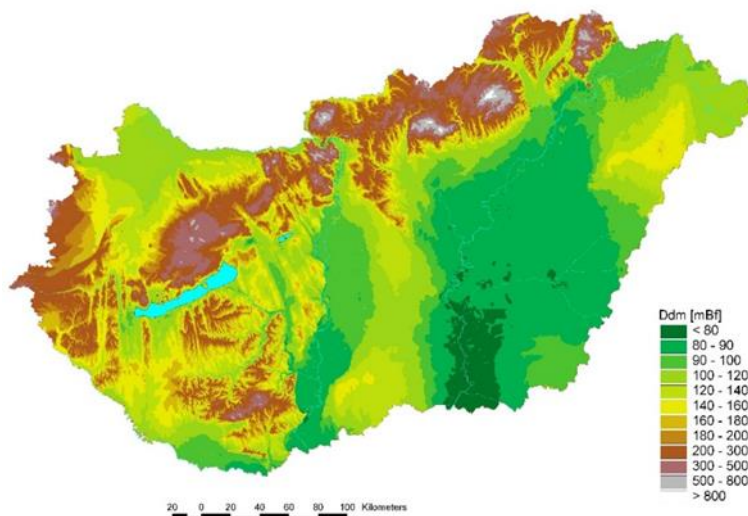
⁸¹ Forrás: A Nyírség természetföldrajza

⁸² Forrás: <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

települt. Ezt követik az 1000-1200 m vastagságú agyagok és homokok váltakozásából álló, alul márgás kifejlődésű tengeri eredetű alsó pliocén, tavi agyagokkal jellemzett felső -pliocén és 100-320 m vastagságú homok, agyag és ezek átmeneti képződményeinek váltakozásából álló alluviális eredetű rétegzett pleisztocén összlet vesz részt. Szerkezetileg a terület függőleges irányban, négy emeletre osztható, amelyeket eltérő szerkezetük miatt, üledékképződési hézagok választanak el egymástól. A Nyírség déli részén végig húzódó Ny-K –i irányú diszlokációs övezet környékét, erős összetorlódások, az egymásra tolódás következtében meggyűrődött képződmények kísérik. A rögökre tagolódás a stájer orogén mozgások dilatációs törésvonalakat létrehozó tevékenysége hatására kezdődött. A nagy neogén medencesüllyedést vulkáni tevékenység vezette be. A süllyedés egyenetlen volt, a D-i területre erősebb, É-on gyengébb. A süllyedést kiemelkedés követte, amelynek során a „prepontusi erózió” az alsó pannon üledékek hiányát okozta. A legfiatalabb mozgások pleisztocén korúak, ezek függőleges süllyedéseket és felboltozódásokat eredményeztek.

Domborzati adatok

A Közép-Nyírség kistáj 97 és 162 m közti tszf-i magasságú, félig kötött futóhomokkal, lösszel és löszös homokkal fedett hordalékkúp-síkság, amely enyhén É felé lejt. A felszín É-i része kis relatív reliefű (átlagosan 3,5 m/km²), enyhén hullámos síkság, középső és D-i része alacsony fekvésű, enyhén tagolt, ill. hullámos síkság (relatív relief 3,5 m/km²) orográfiai domborzattípusba sorolható. Jellemző az ÉK-DNy-i csapású löszös homokövezetek és az 5-25 m-rel magasabb futóhomok-övezetek váltakozása. Típusos formái a szélbarázdák, a 12-16 m-t is elérő garmadák, maradékgerincek és ÉÉNy-DDK-i irányú elzárt medencéket alkotó egykori folyóvölgyek. A nagy relatív reliefű, szélbarázdás felszín agrárszempontról kedvezőtlen adottságúak, felszínüket főként erdőként hasznosítják. A nyírségi homokvidékek domborzati képe elég jelentős részében ma is a futóhomok formákat őrzi.

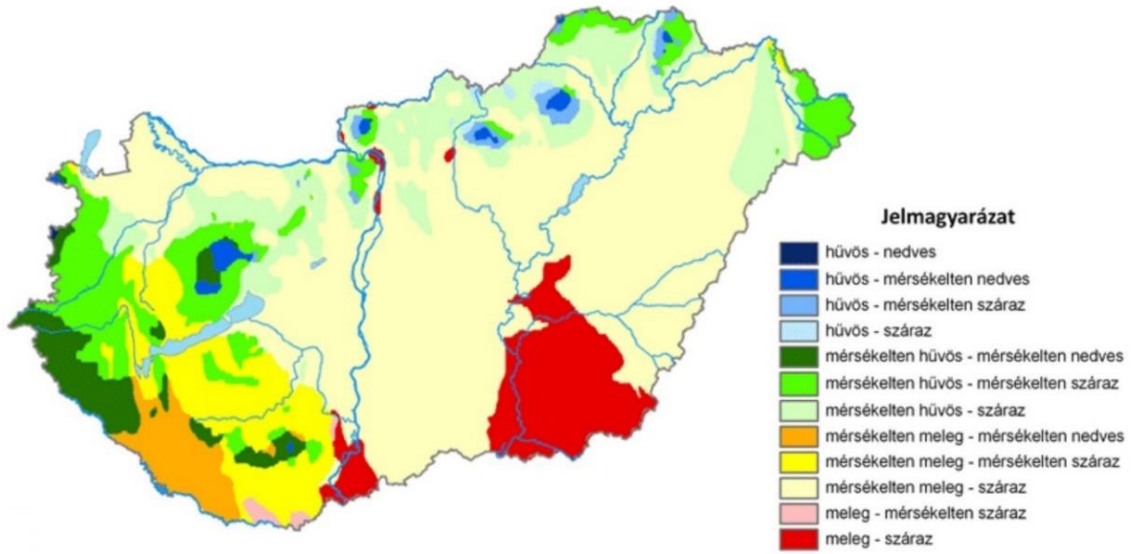

Magyarország domborzati térkép⁸³

Éghajlat

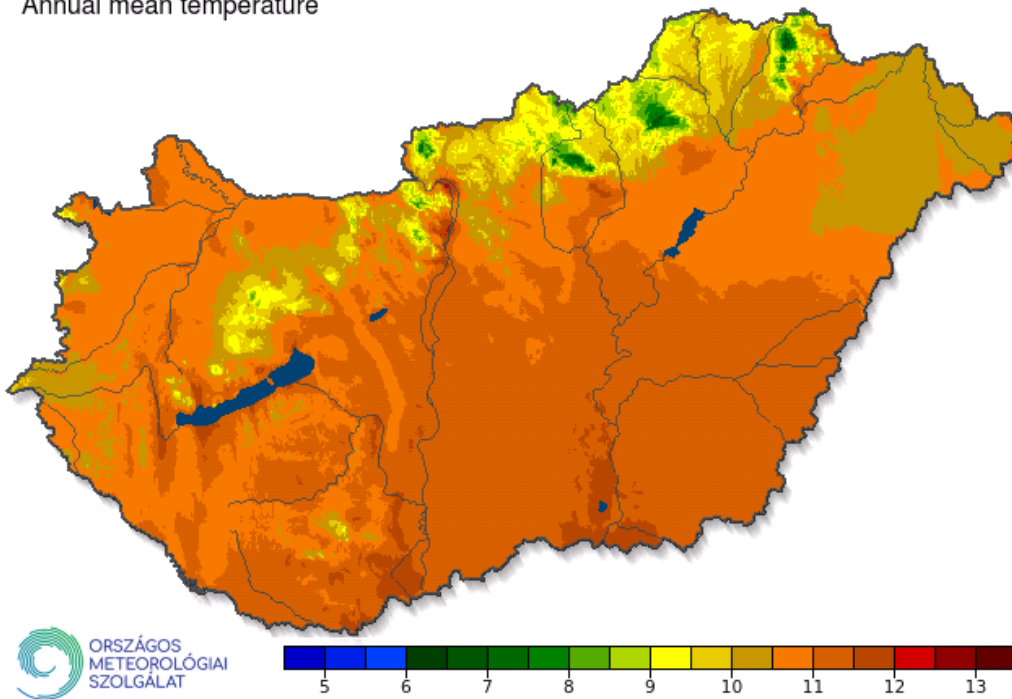
A Nyírség éghajlata kontinentális, területe hűvösebb, mint az Alföld többi része, viszont az éves napfénytartam nagyobb, 1975 óra. Az évi középhőmérséklet 9,6-9,7 C°, az átlagos éves csapadékmennyiség 583 mm. A hótakarós napok száma 40, a hótakaró átlagos vastagsága 17–18 cm. Az uralkodó szélirány: É-i, ÉK-i és DNy-i. Érpatak község mérsékelt meleg, száraz éghajlati övbe tartozik. Az évi középhőmérséklet 10°C, a csapadék átlagos mennyisége év 560-590 mm. Az északkeleti és délnyugati szél a jellemző a térségre. Az évi napsütéses órák száma kedvező esetben a 2000 órát is eléri.

⁸³ Forrás: <http://users2.ml.mindenkilapja.hu/users/didergo/uploads/m07-ddm.jpg>

Magyarország éghajlati körzetei térkép⁸⁴

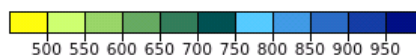
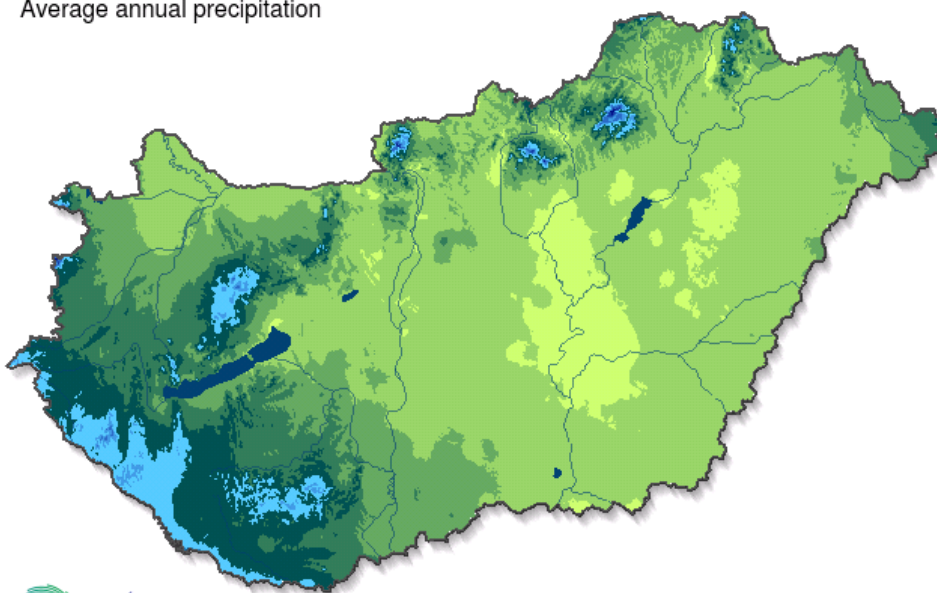
Átlagos éves középhőmérséklet [°C] (1991-2020)
 Annual mean temperature

Az évi középhőmérséklet az 1991-2020 közötti időszak alapján

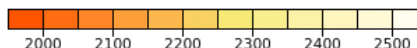
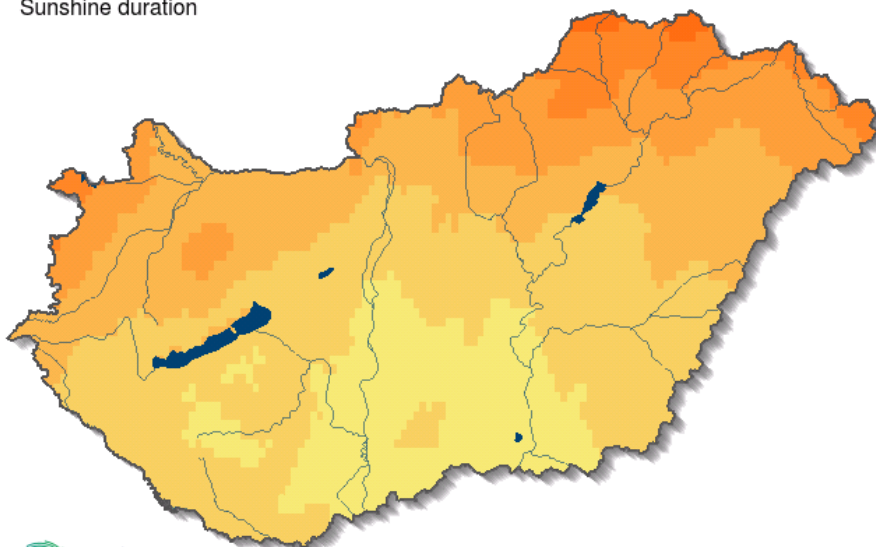
⁸⁴ Forrás: www.met.hu

Átlagos éves csapadékösszeg [mm] (1991-2020)
Average annual precipitation

Átlagos évi csapadékösszeg az 1991-2020 közötti időszak alapján

Napfénytartam [óra] (1991-2020)
Sunshine duration

Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1991-2020 közötti időszakban, műholdas adatok alapján

Vízrajz

A Nyírség nagy domborzati szigete az Alföld északkeleti nyúlványának közepében helyezkedik el, és eltereli az erre felé tartó folyóvizeket. A Tisza, a fő folyó, a Nyírség előtt nagy kanyarulatot tesz, felveszi sorra a Nyírség felé tartó vizeket, és a Kárpátok több mint 300 km hosszú szakaszáról származó és a medencébe befelé tartó vizeket az alig 1-2 km széles tokaji kapun vezeti be az Alföld belsejébe. A Nyírség nyugati oldala tehát lefolyásárnyékban van. A Tisza csak a terület északnyugati csücskét érinti, és a Sajóval együtt

kb. 600 km² területet öntöz, egyébként az 5 600 km² nagyságú területen nincsen egyetlen, vízrajzi szempontból számba jövő folyó. A terület vízszükségletét tehát túlnyomórészt felszín alatti vízből kell fedezni.

A nagyvizek tavasszal, a kisvizek ősszel gyakoriak. A vízminőség III. osztályú. A belvízelvezető csatornahálózat hossza 1200 km körül van. Néhány sekély és kis terjedelmű, természetes állóvíz, szikes tó van a területen Nyíregyháza körül és jelentős mesterséges halastavak a Hortobágyon.

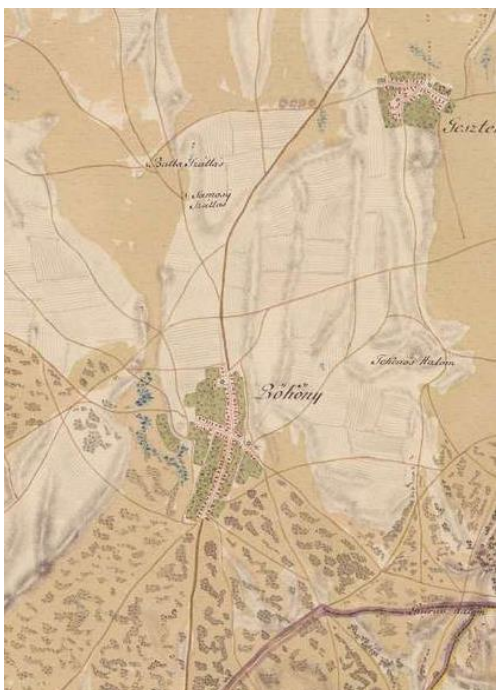
A talajvíz mélysége a homokbucka vonulatok alatt 4 - 6 m, máshol 2 - 4 m közötti. Mennyisége, csak a Lónyai- és a Belfő-csatorna közötti öblözetekben éri el az 1 – 3 l/s.km²-t, máshol.

A rétegvizek mennyisége 1-1,5 l/s.km² között van. A nagyszámú artézi kútnak az átlagos mélysége nem éri el a 100 m-t, a vízhozama pedig a 100 l/p-t. Igen sokban nagy a vastartalom. Baktalórántházán 45 ° C, Nagykállón 41 ° C, Nyíregyházán 50 és 52 ° C hőmérsékletű vizet tártak fel.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Tájérténeti vizsgálat

A település tájhasználatának alakulása, változása az I. Katonai felmérés (1782-1785) (1. ábra), a II. Katonai felmérés (1819-1869) (2. ábra), a III. Katonai felmérés (1869-1887) (3. ábra), illetve Magyarország Katonai Felmérése (1941)⁸⁵ (4. ábra) történeti térképek vonatkozó szelvényein, illetve a Google Earth közelmúltban készült műholdfelvételein keresztül kerül bemutatásra.

1. ábra - I. Katonai felmérés (1782-1785)

2. ábra - II. Katonai felmérés (1819-1869)

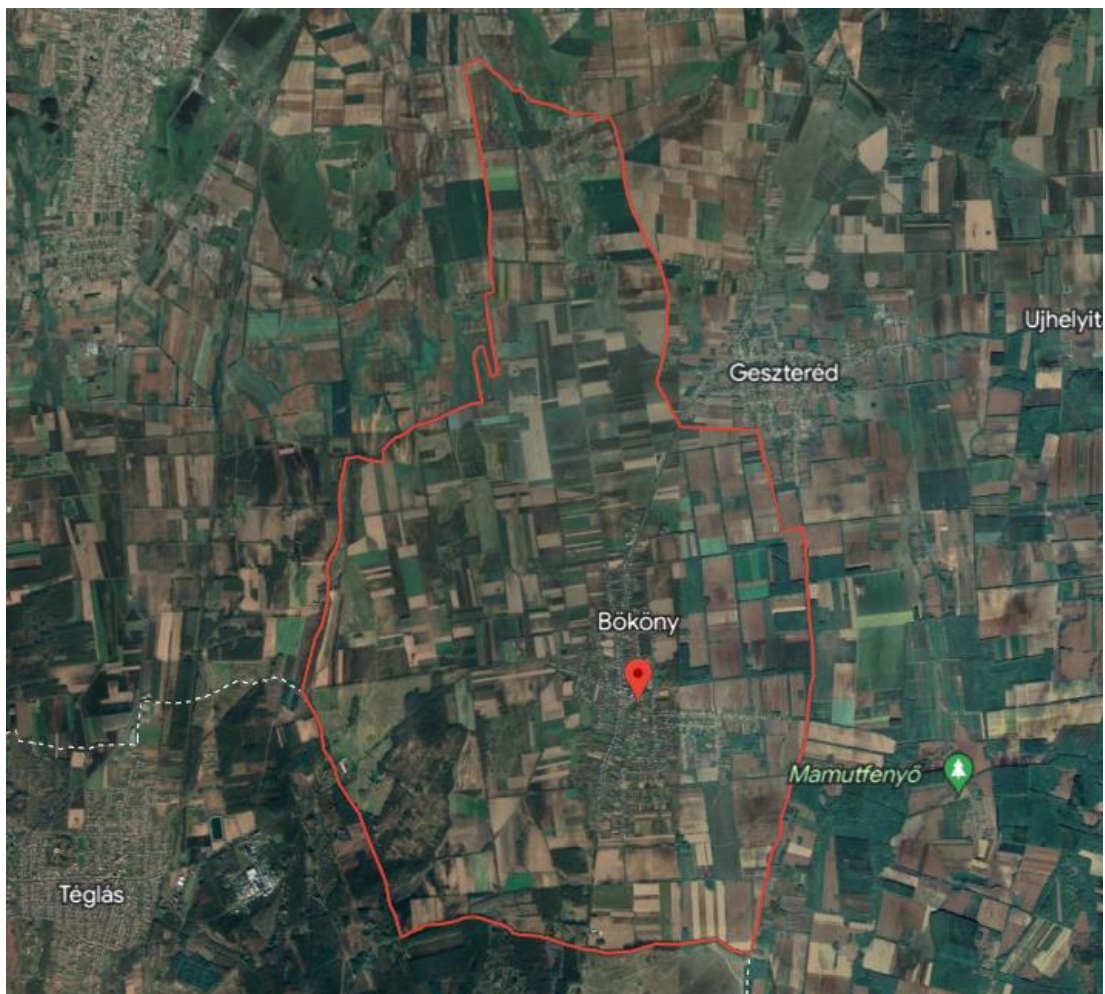
⁸⁵ Forrás: mapire.eu

3. ábra - III. Katonai felmérés (1869-1887)

4. ábra - IV. Katonai felmérés (1941)

Műholdfelvétele⁸⁶

⁸⁶ Forrás: www.google.hu/maps

Az elmúlt cca 250 évet felölelő térképi ábrázolások vizsgálatát követően megállapítható, hogy a település jelentős fejlődésen ment keresztül az évek során. A térképeken jól kivehető, hogy a település lakott területeit vízzel borított területek, mocsarak vették körül, mely a lecsapolások után szántók, legelők lettek. A település számos jó termőhelyi adottságú szántóterületekkel, valamint kiváló termőhelyi adottságú erdőterületekkel rendelkezik. A település külterületének nagy részét a természetföldrajzi adottságoknak megfelelően használják.

A XIX. század második felében megnövekedett a művelési arányok eltolódása. Az ár- és belvízmentesítő munkálatok befejeztével, az ősi ártereken hatalmas területek szabadultak fel, elsősorban a szántók gyarapodására, mely az összterületnek most már közel a 60 %-át foglalja el. Ugyanakkor a nádas 19,2 %-ról 3,3 %-ra csökkent, a vízzel borított terület pedig eltűnt a Rétközben. Meg kell jegyezni, hogy évszázadokon át az emberek foglalkozását a tengerszint feletti magassági viszonyok alakították ki. A településeket a 100 m tszf-i magasság feletti, ármentes területeken alakították ki. Ezek folt- illetve sávyszerű magaslatok, maradékgerincek homokbuckák voltak. Itt tudtak nagyobb biztonsággal növényt termeszteni. A növénytermesztés sikere, az elöntéseken kívül, függött a talaj minőségétől. Ebben a tekintetben, szerencsésebb helyzetben voltak a Rétköz déli peremén élők, mert ott volt megtalálható a legjobb termést biztosító humuszos homoktalaj, mezősi jellegű és a rozsdabarna erdőtalajok.

A Nyírségnek a honfoglaló magyarok által itt talált utolsó természetes képe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyeppekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki a középkorban az a mozaikos táj, ahol kis falvak sokasága húzódott meg, melyek lakói az erdős-laposbuckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak, s élvezték azt a terített asztalt, amit a gazdag természet nyújtott: az erdők gyümölcsseit, a tocsogós laposok bőséges hal és vadtermését. A törökidőszak következtében a kis falvak többsége elnéptelenedett.

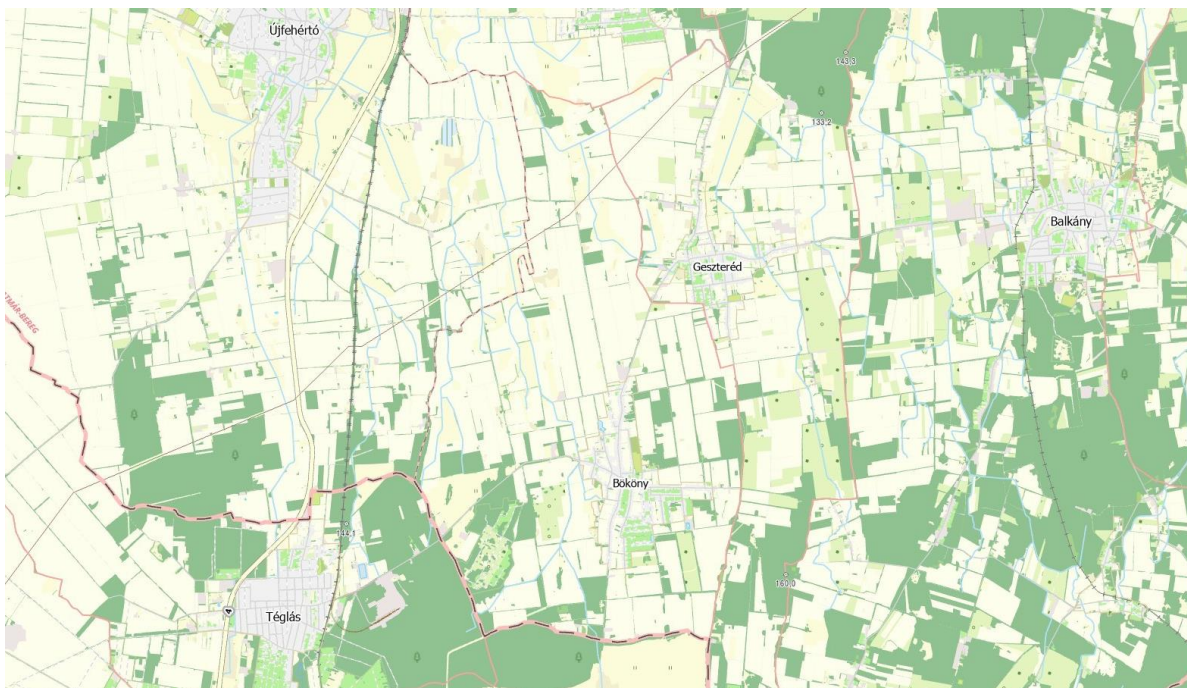
A táj a XVIII., de főleg a XIX. századtól kezdett újra benépesedni, újjáépültek a falvak. A XIX. század második felétől kezdve felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A legnagyobb beavatkozás a térség vizeinek lecsapolása volt. Az ún. nyírvízmentesítő társulatok 1892-től kezdve csatornákkal hálózták be a területet, s a korábban lefolyástalan nyírvízlaposok vizét összegyűjtötték.

A vízrendezésnél jóval korábban, már a XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növény, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Ez a folyamat, bár a XIX. században elindult, az I. világháború után gyorsult fel, amikor a 20-as évek fakonjunktúrájának idején az értékes, idős tölgyeseket fakereskedők vásárolták fel.

Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az őshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újra fásítására is. Az akác és a többi tájidegen fafaj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kituskózása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp jellegű növényzet túlnyomó része. Ez a folyamat pusztította ki a térségből a hóvirágot, a tarka nőszirmot, de igen súlyos csapást mért az egykor igen gyakori egyhajúvirág, tarka sáfrány és magyar nőszirm állományaira is.

A természetes táj pusztulásának folyamatára a „koronát” a természettel még viszonylag összhangban élő kispaszti életformát felváltó nagyüzemi gazdálkodás erőltetett és átgondolatlan meliorációi, gyepegabonnaváltó programjai, kemizálása tették fel. Ennek nyomán sok vízállás, homoki rét és legelő tűnt el örökre.

A természetes táj pusztulásának folyamatára a „koronát” a természettel még viszonylag összhangban élő kispaszti életformát felváltó nagyüzemi gazdálkodás erőltetett és átgondolatlan meliorációi, gyepegabonnaváltó programjai, kemizálása tették fel. Ennek nyomán sok vízállás, homoki rét és legelő tűnt el örökre.

A település tájértéktára⁸⁷

Alapvető változás a tájhasználatban annyiban várható, hogy az ún. „non food” mezőgazdasági szisztéma alapján előtérbe kerülnek az ipari növények termesztése, ez esetenként színesíti a tájat, mivel nagy felületű virágzó táblák is megjelenhetnek. Ezen mezőgazdasági területekre a nagyipari művelés a jellemző, mely iparág számottevő munkaerőt nem foglalkoztat.

A konyhakerti növények háztáji (őstermelői) gazdálkodása a lakosság kiegészítő kereseti forrása és a nyírségi vásár (Községi piac) mindennapi termékeivé válhatnak. A község tulajdonában levő művelés alá nem tartozó beépítetlen földterület és termőföldek hasznosítása a helyi mezőgazdaság szereplőivel átgondolandók (a kertészet és díszfaiskolai lehetőségek).

A település lakott területeinek terjeszkedés mértéke visszafogottnak nevezhető.

Bár a táj a változások ellenére sokat megőrzött ősi képéből, az erdők, legelők, rétek és szántók változatos hangulatából, az eredeti természet – a homokpuszták, láprétek, fűzlápok, keményfás ligetek, pusztai és gyöngyvirágos tölgyesek – a fent leírt folyamatok hatására szigetszerű maradványfoltokra húzódtott vissza. Ennek következménye a tájvédelmi körzet szétszórt, mozaikos jellege. Az utóbbi évtizedben újabb veszélyek öltöttek aggasztó méretet. A természetes élővilág megmaradt apró szigeteit a többnyire amerikai származású özönnövények fokozódó inváziója szorongatja. A gyepek rohamos pusztulását okozza, hogy az állattartás feltételei igen rosszak, ezért egyre kevesebb legelőre és kaszálóra van szükség.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

A településrendezési terv települési-táji környezetre gyakorolt hatása nem minősül jelentősnek. A környezeti hatások a módosítások után szinten tartó, vagy az átminősítéseknek köszönhetően kedvezőbb környezeti állapotot eredményeznek.

A tájrendezési vizsgálatot, illetve értékelést a jelenlegi szerkezeti terv terület felhasználási és szabályozási elemeiben bekövetkező változtatási igény tette indokolttá.

A település teljes közigazgatási területe: 35,47 km², azaz 3547 hektár. A külterületi táj tipikusan mezőgazdasági és erdőgazdálkodási táj, ahol a tájhasznosítás a lehető legnagyobb mértékben igazodott a domborzat és a talaj adta lehetőségekhez. A közigazgatási határon belül a földterületen jelentős mértékben szántóföldi növények termesztése, valamint erdőgazdálkodás a jellemző tájhasználati mód.

⁸⁷ Forrás: Nemzeti Térinformatikai Alaptérkép - <https://nta.lechnerkozpont.hu/terkep#851699-270842-50000>

BÖKÖNY KÖZSÉG KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉN művelési ágak az alábbiak szerint tagozódnak⁸⁸:

Fekvés	Földrészletek száma	Egyéb önálló épületek száma	Egyéb önálló lakások száma	Összes terület (m ²)	Legkisebb földrészlet terület (m ²)	Legnagyobb földrészlet terület (m ²)	Átlagos földrészlet terület (m ²)
belterület	1 507	16	17	3 285 577	4	41 336	2 180
külterület	1 411	0	0	31 050 794	187	753 199	22 006
zártkert	590	0	0	1 134 819	169	23 935	1 923
összesen	3 508	16	17	35 471 190			
Fekvés	Összes terület (m ²)		Összes terület (ha)		Művelési ágak százalékos aránya az összterületből		
belterület	3 285 577		328,5577		9,26%		
külterület	31 050 794		3 105,0794		87,54%		
zártkert	1 134 819		113,4819		3,200%		
összesen	35 471 190		3 547,1190				
Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (m ²)	Legkisebb alrészlet terület (m ²)	Legnagyobb alrészlet terület (m ²)	Átlagos alrészlet terület (m ²)	Művelési ág százalékos aránya az összterületből (%)
erdő	296	320	3 355 158	149	182 672	10 485	9,46 %
fásított terület	101	129	379 097	408	34 511	2 939	1,07 %
gyümölcsös	25	31	807 998	306	124 087	26 064	2,28 %
kert	180	184	168 512	180	2 617	916	0,48 %
kivett	1 818	1 830	4 999 696	4	49 212	2 732	14,10 %
legelő	46	62	1 502 233	414	440 055	24 230	4,24 %
nádas	63	81	821 074	450	230 652	10 137	2,31 %
rét	142	168	1 461 534	322	173 682	8 700	4,12 %
szántó	1 162	2 699	21 332 883	267	301 837	7 904	60,14 %
szőlő	363	381	643 005	169	8 206	1 688	1,81 %

A mezőgazdasági művelési ágak megoszlása⁸⁹

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Bököny községben jelenleg nincsenek országosan kiemelt védettségű természeti területek vagy különösen jelentős tájvédelmi körzetek. A település környéke azonban természeti értékekkel gazdag, amelyek védelmet élvezhetnek például a Natura 2000 hálózat keretében, amely az európai uniós természetvédelmi rendszer része.

1.12.3.1. Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

Jogszábbal védetté nyilvánított történeti táj az ország területén nincs, de ha lenne, az országos jelentőségű tájképvédelmi övezet kellene, hogy legyen. Az övezet kijelölésénél alapvető szempont volt az egyes térségek tájképi változatossága, tájképi elemekben való gazdagsága és a tájképi érzékenysége. Ezzel összefüggésben a természeti értékekkel, Natura 2000 területtel való érintettségét is figyelembe vettük. Térségi jelentőségű kultúrtörténeti, tájszerkezeti értéknek tekintjük a Nyíregyháza környéki bokortanyás

⁸⁸ Forrás: www.takarnet.hu (településkereső) A TAKARNET adatai még 2011. előtti adatokat mutat.

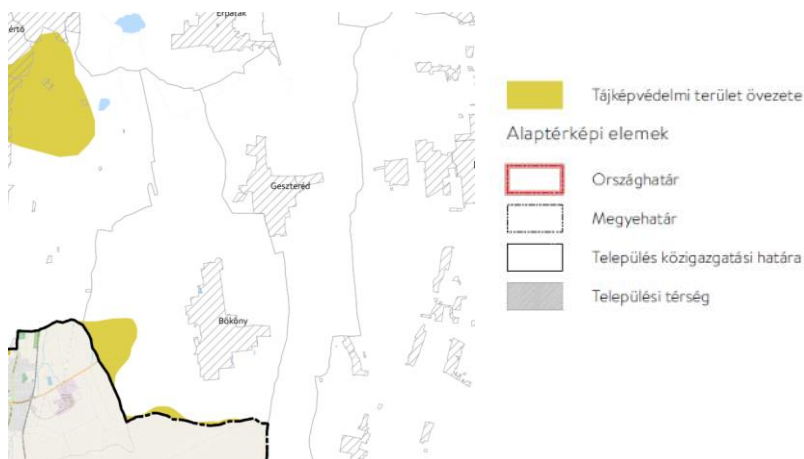
<http://www.foldhivatal.hu/content/view/89/126/>

⁸⁹ Forrás: www.takarnet.hu

térseget. Tájképvédelmi szempontból is kiemelt jelentőségű a már kialakított Szatmár-Bereg Natúrpark és a tervezett Bátorligeti Natúrpark térsége. Ezen elvek alapján a megye összefüggő térségi jelentőségű tájképvédelmi területei:

- A Tisza hullámtere a hullámtér és a települési területek közötti térséggel együtt;
- A Szamos hullámtere és a folyó menti területek;
- A Szatmár-Bereg Natúrpark településeinek területe;
- A tervezett Bátorliget és térsége Natúrpark településeinek területe.

A település tájképvédelmi szempontból érintett a Bökönyi Közös-legelő, valamint a hajdúhadházi Liget-legelő bökönyi peremrésze.

Tájvédelmi terület övezete⁹⁰

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

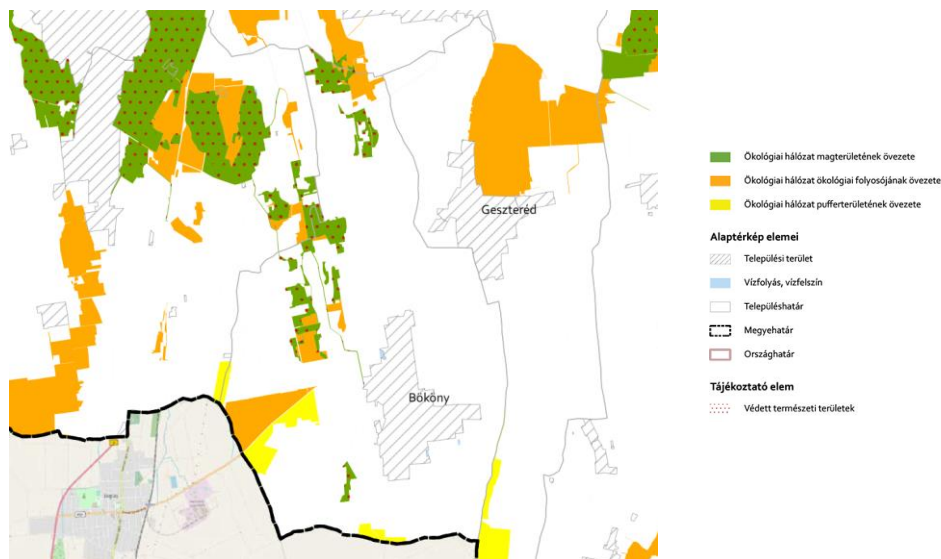
Az ökológiai folyosó övezetébe „olyan területek (többnyire lineáris kiterjedésű, folytonos vagy megszakított élőhelyek, élőhelysávok, élőhelymozaikok, élőhelytöredékek, élőhelyláncolatok) tartoznak, amelyek döntő részben természetes eredetűek, és amelyek alkalmasak az ökológiai hálózathoz tartozó egyéb élőhelyek (magterületek, pufferterületek) közötti biológiai kapcsolatok biztosítására”.

Az előzőekben szereplő kivételek együttes fennállása esetén, a beépítésre szánt terület területrendezési hatósági eljárás alapján jelölhető ki. Az eljárás során vizsgálni kell, hogy biztosított-e az ökológiai folyosó természetes és természetközeli élőhelyeinek fennmaradása, valamint az ökológiai kapcsolatok zavartalan működése.

Az övezetben a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonalai, az erőművek és kiserőművek az ökológiai folyosó és az érintkező magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával helyezhető el. Az övezetben új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek nem bővíthető. A település közigazgatási területein az ökológiai folyosó élőhelymozaikokból áll, amely a magterületek környezetében, másrészt a két terület közötti telkek területei.

Bökönyben magterület és ökológiai folyosó és hálózati pufferterület is található a közigazgatási területen. A magterület és az ökológiai folyosó közigazgatási terület északi és középsői részein helyezkedik el, míg az ökológiai folyosó egy része és a pufferterület a déli, illetve dél-nyugati területeken.

⁹⁰ Forrás: OTRT – 2019. Környezeti értékelés – 3/4. melléklet

Ökológiai hálózat övezete

Országos védelem

NATURA 2000 VÉDELEM⁹¹

Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozás pillanatától Magyarországra is érvényes a két uniós direktíva, a Madárvédelmi- és az Élőhelyvédelmi Irányelv.

Ezek értelmében hazánk köteles volt közösségi jelentőségű természetes élőhelyei, valamint állat- és növényfajai védelmében területeket kijelölni, amelyek így az EU ökológiai hálózatának, a Natura 2000 hálózatnak a részeivé váltak. A hálózat eszméjére nevéből is következtethetünk: értékes természeti területek, élőhelyek többé-kevésbé összefüggő láncolata, amelyek az eredeti európai élővilágot őrzik.

A kijelöléssel hazánk területének közel 21%-a lett Natura 2000 terület. Az eredeti védett területeink csaknem mindegyike bekerült a hálózatba, de ezeken kívül további körülbelül 1.2 millió hektár kap uniós védeltséget. Nem csoda hát, hogy ezek között igen nagy százalékban vannak mezőgazdasági területek, gyepek, tavak, folyók, erdők, ahol évszázadok óta gazdálkodás folyik.

Európában a szó szoros értelmében vett "vadon" elvétve található, a táj képét oly régóta formálja az ember, hogy még a természetesnek tartott élőhelyek túlnyomó többsége is így vagy úgy őrzi annak keze nyomát. Európában ezért különösen igaz, hogy a biológiai sokféleségnek meghatározó eleme az a bonyolult kapcsolatrendszer is, amely összeköti az embert a természettel: a házasított állatok és nemesített növények sokfélesége, a különböző földhasználati praktikák.

A Natura 2000 területek védelmében tehát különösen hangsúlyos a gazdálkodók, a fenntartó, hagyományos gazdálkodási módok szerepe. Általánosságban elmondhatjuk, hogy a Natura 2000 hálózattal a rezervátum-szerű védelem helyett a társadalmi, kulturális, gazdasági és természetvédelmi érdekek összehangolására alapozó megóvás kerülhet előtérbe:

A Natura 2000 területek helyrajzi számos listája az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészeletről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet alapján került meghatározásra.

Bököny Közigazgatási területét, a **HUHN20072** területi kódú, **Bökönyi Közös-legelő** megnevezésű Natura 2000 terület található. Terület státusza a Natura 2000 hálózaton belül: **Különleges Természetmegőrzési Terület**. 7.12. Bökönyi Közös-legelő (HUHN20072) - 7.12.1. Bököny 053/3b, 053/7b, 053/9, 053/10, 053/11

⁹¹ Forrás: www.natura.2000.hu Területek, fajok térképe, illetve 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

A kiemelt természetvédelmi oltalom alatt nem álló (sem törvény erejénél fogva, sem egyedi jogszabállyal nem védett) természetes és természetközeli élőhelyek fennmaradását, megőrzését a Nemzeti Ökológiai Hálózat biztosítja. Az ökológiai hálózat funkcionális elemeinek, a kiemelten védendő magterületek, az ezeket összekötő ökológiai folyosók, valamint a pufferterületek, rehabilitációs területek hálózatának kiemelkedő jelentőségű szerepük van az élőhelyek folytonosságának biztosításában, mely a flóra és fauna elemeinek megfelelő életteret biztosítanak.

A holisztikus, integrált és környezetileg fenntartható megközelítések elősegítése a községi területek kezelése terén, a funkcionális Községi területeken belül olyan ökológiai szemléleten alapuló megközelítések támogatása, amelyek felismerik a Községek és a vidék egymástól való kölcsönös függését, és ezzel javítják a településközpontok és a környező vidéki területeik kapcsolatát.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A táj ökológiai, ökonómiai és tájképi értékeit rontó tevékenységek tájhasználati konfliktusok forrásaivá válhatnak. Funkcionális, tájhasználati konfliktusokat az egymást akadályozó, egymás területét megszüntető, rendeltetését zavaró, egymással konkuráló területhasználatok okoznak.

Tájökológiai tájhasználati konfliktusról beszélünk, az egymást károsító, pusztító, megszüntető, egymás létét veszélyeztető területfelhasználási módok fennállása esetén. Hiányoznak a mezővédő-útvédő erdő-sávok, erdőtümbök, melyek ökológiai hatásukkal és megjelenésükkel jelentős mértékben gazdagíthatnák a tájat, hozzájárulhatnak az erdőszült területek méretének növeléséhez.

A település bel- és külterületén egyaránt fellelhetőek különböző fokú tájhasználati konfliktusok, amelyek kezelése mind tájkép, mind pedig településképi és közjóléti szempontból kiemelten fontos.

Ipari területek vizuális megjelenése: A közigazgatási terület egészére jellemző, általános tájhasználati konfliktusként lehet említeni a mezőgazdasági és ipari telepek, üzemek vizuális problematikáját. A települési belterület és külterület határában elhelyezkedő, új ipari létesítmények vizuális tájba illesztése még megoldásra vár. Ezek kezelésére létezik szakmai eszközrendszer. Ennek alkalmazási lehetőségeit mindenképpen célszerű megvizsgálni.

Elektromos légvezetékek problematikája: Általános települési vizuális képet érintő konfliktusként még az elektromos légvezetékek problematikáját lehet említeni.

Illegális hulladéklerakás: Mind külterületet, mind pedig belterületet érintő konfliktus az illegális hulladéklerakások kérdésköre. Ezen hulladéklerakatok felszámolását nem csak vizuális, hanem közjóléti szempontból is kiemelt jelentőséggel kell kezelni.

Kulturális építmények, területek történeti környezetének problémája: Elsősorban a műemlékek, műemléki épületek és környezetük megközelítéséről beszélünk.

1.12.5 A települési zöldfelületi rendszer elemei

A település zöldfelületi rendszerét annak külterületén és belterületén elhelyezkedő, növényzettel borított területrészek adják. A rendszer elemzése szempontjából célszerű elkülönítetten kezelni a települési külterületi és belterületi zöldfelületeket.

A települési zöldfelületeket a használhatóságuk szempontjából három típusba soroljuk:

- a korlátlanul látogatható (árokpart, út menti zöldsáv, parkok),
- a korlátozottan látogatható (temető, sportpálya),
- a magánterület.

A különböző típusú zöldfelületek együttesen illeszkednek bele a térségi, tágabb ökológiai hálózatba.

1.12.5.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A zöldfelületi rendszereket egy településen elsősorban a funkcionális, esztétikai, vizuális szempontok szerint kell kialakítani. Bököny zöldfelület gazdálkodása kedvező, mivel laza szerkezetű beépítéssel bír, így a közterületi és magántulajdonú zöldfelületek együttesen a települési belterület nagy részét adják.

1.12.5.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A község beépítettségéből fakadóan a zöldfelületi ellátottság nem elegendő, növelése a későbbiekben célszerű. A zöldfelületekre nagyfokú igényesség jellemző. A belterületi zöldfelületi ellátottság egyik legfontosabb eleme a közterületeken, valamint az intézmények telkein megjelenő zöldfelületek összessége. A lakosság zöldfelületi ellátottságában is fontos szerepet kapnak a lakóházak telkein belül megjelenő zöldfelületek. Ezen felületek elsősorban magáncélú szerelemek, amelyek lokálisan, csak az őket használni tudók (tulajdonosok) számára képesek jótékony hatást gyakorolni.

A közcélt szolgáló zöldfelületi egységek a település magasabb szintű, az előző fejezetrészekben már részletesen tagolt zöldfelületi rendszerébe illeszkednek. Ezen területek elsősorban a település központja, illetve széle köré illeszkedően helyezkednek el, amelyek ezáltal nem tudnak közvetlenül részt venni az egyes városrészek lokális, közcélú zöldfelületi ellátottságában.

A település központjában elhelyezkedő közpark, az attól kissé távolabb lévő zöldfelületi egységek (pl. sportpálya), valamint a lakóterületen lévő játszóterek méreteiket és mennyiségüket tekintve jelentősen mértékben járulnak hozzá a lakosság közcélú zöldfelületi igényinek kielégítéséhez.

Növényzet:

A természetes növénytakaró a nyír és a tölgy volt, ám napjainkra csak a Nyírség területének 10-12%-án találhatóak tölgyerdőket, helyette jellemző az akác. A természetes vegetáció csökkenésének oka elsősorban a mezőgazdasági termelés. A térség növényzete az Eupannonicum flóraidékbe, azon belül is Nyírségense flórajárásba Ftartozik. Felszínét a Tisza hordalékából áthalmazott, szélfúttá homok borítja, ez a homok azonban a Praematrix flórajárás homokjaitól eltérően nem meszes.

Jellemző társulások:

- Erdőtársulások: tölgy-kóris-szil ligeterdők, fűz- és égerlápok, pusztai tölgyesek, gyöngyvirágos tölgyesek
- Nyílt társulások: homokpusztagyeppek, rétek, homoki legelők
- Lágyszárúak: nádfélék, tözegeper, magyar kőkörcsin, debreceni csormolya, réti angelica

Utcafásítások:

A legjelentősebbek a gyümölcsfák, fenyőfélék, vérszilvafák, nyírfák, hársfák, nyárfák, melyek az intézményterületen, utcáfásításban, előkertekben jelennek meg.

A település utcái gyakorlatilag fásítatlanok.

A lakótelkek kertjei:

A terület növényzetének jelentős részét a telkek növényzete jelenti. A telkek növényzete a tulajdonos egyéniségétől függ, így az előkertekben örökzöldek, fenyők, évelők, rózsák és egynyáriak növények találhatóak. A díszkertekben rózsafajták, loncok, fagyalok, borbolya, borostyánok kerültek telepítésre.

A telkeket három részre osztják a kapukkal ellátott belső kerítések: első, középső és hátsó udvar. A hátsó udvar mögött kezdődik a kert, újabb kapuval és kerítéssel leválasztva. A háztáji kert jelentős részét gyümölcsösök, zöldségkertek foglalják el. Az egész belterületen gondozott kertek a jellemzőek, a növényállomány széles skálája megtalálható.

Közparkok:

A település nem rendelkezik közparknak nevezhető zöldfelülettel.

Intézmény kertek:

Jelentősnek mondhatók a templomok, az iskolák, valamint a temető kertjei, melyek mind méretükben, mind kialakításukban és növényzetük életkorában és állapotában meghatározó.

1.12.6. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A település belterületén lévő, illetve a belterülethez kapcsolódó, a Község térszerkezetét, arculatát, klimatikus viszonyait befolyásoló zöldfelületi rendszer elemeit illetően elmondható, hogy a meglévő, közhasznú, közcélú zöldfelületek gondozottak, a település magja értékes növényállománnyal rendelkezik.

Az utcákat kísérő zöldsávok állapota vegyes képet mutat, de törekednek a rendezettségre, az út menti fásítások megújítására. A település morfológiájából adódóan jellemzően szűk, kanyargós utcák fás növényállománnyal történő ellátása, egységes utcafásítás kialakítása nehezen megoldható. Mindezt tovább nehezíti a település közterületeit behálózó, az utcákat követő légvezetékek, közműoszlopok rendszere is. A meglévő közterek, az utcákat kísérő zöldsávok fejlesztése, a növényanyag lehetőség szerinti bővítése, a település arculatát, az utcaképeket negatívan befolyásoló, rontó elemek felszámolása javasolt.

Bököny községben a biológiailag aktív területek aránya elfogadható. A település adottságai miatt a zöldfelületek kiterjedései megfelelőek, mennyiségileg javíthatók.

Bököny községben meglévő zöldfelületi rendszer alapvető problémái:

- a kül- és belterületek közötti zöldfelületi kapcsolat nagyrészt hiányzik,
- a meglévő utcai fasorok mentén további facsometék ültetése indokolt,
- a lakóutcák nagyon vegyes kiültetésűek,
- néhány intézménykertben a növényállomány állapota gondozást igényel,
- a temető főbb útjai mellett facsometék, fasor ültetése javasolt, a sírok között növények ültetése indokolt,

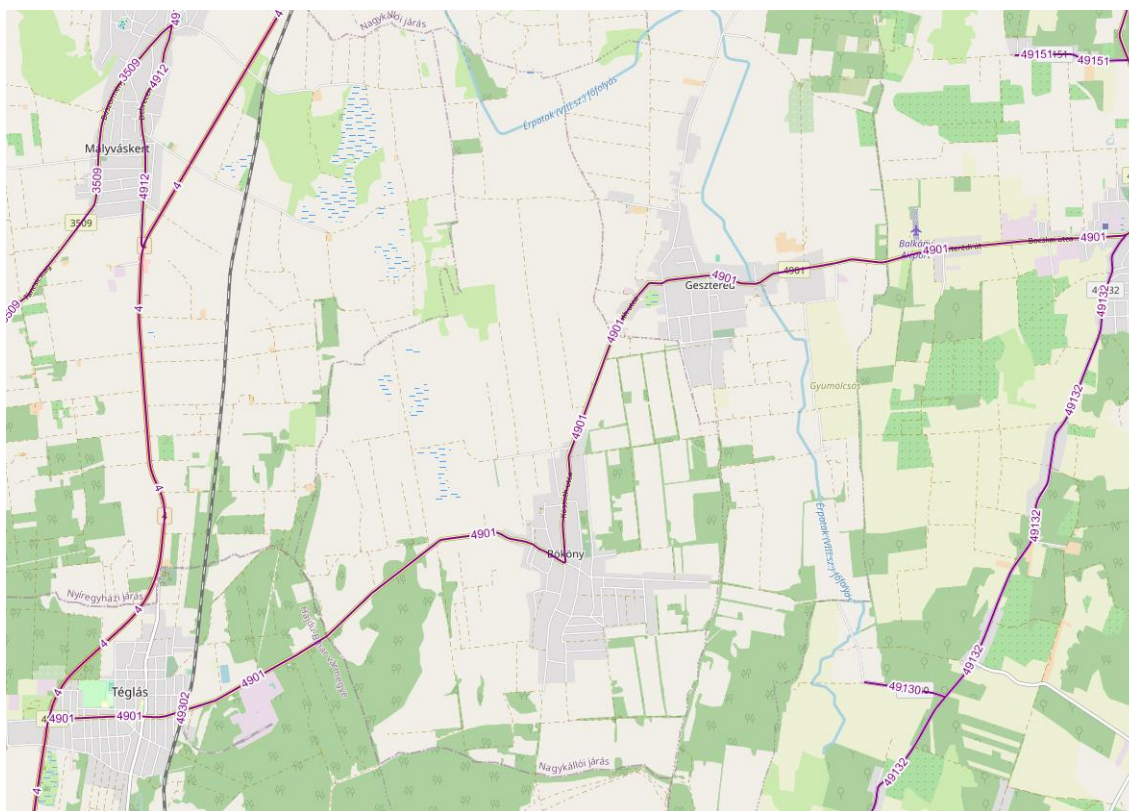
1.13. Közlekedés

1.13.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

A közúti közlekedés fő tengelyvonalait a vármegyében az M3-as autópálya és a 4., 36., 38., 41., 49. számú főutak jelentik. Az utak mennyisége összességében megfelelő, a települések közti úthálózat sűrűsége kedvező, meghaladja az országos átlagot. Az útállomány összetétele is sokat javult: a 100 km²-re jutó főútvonal-sűrűség a vármegyében már alig maradt el az országos átlagtól, és a mellékutak sűrűsége sem sokkal magasabb már az országos átlagnál. Összességében viszont továbbra is inkább a mellékutak dominanciája jellemző.

A megye kedvezőtlen elérhetőségét az M3 autópálya Vásárosnaményig történő megépítése javította, viszont továbbra is hiányzik néhány főút, amely az egyes kistérségeknek az autópályához való gyorsabb kapcsolódását biztosítaná. A meglévő hálózat struktúrája az M3-as autópálya a határ felé történő továbbépülésével folyamatosan átrendeződik. A legközelebbi repülőtér Nyíregyházán található. A román, szlovák és ukrán határ elérhető távolságban van.

1.13.2. Közúti közlekedés

Közúti hálózat Bököny vonatkozásában⁹²

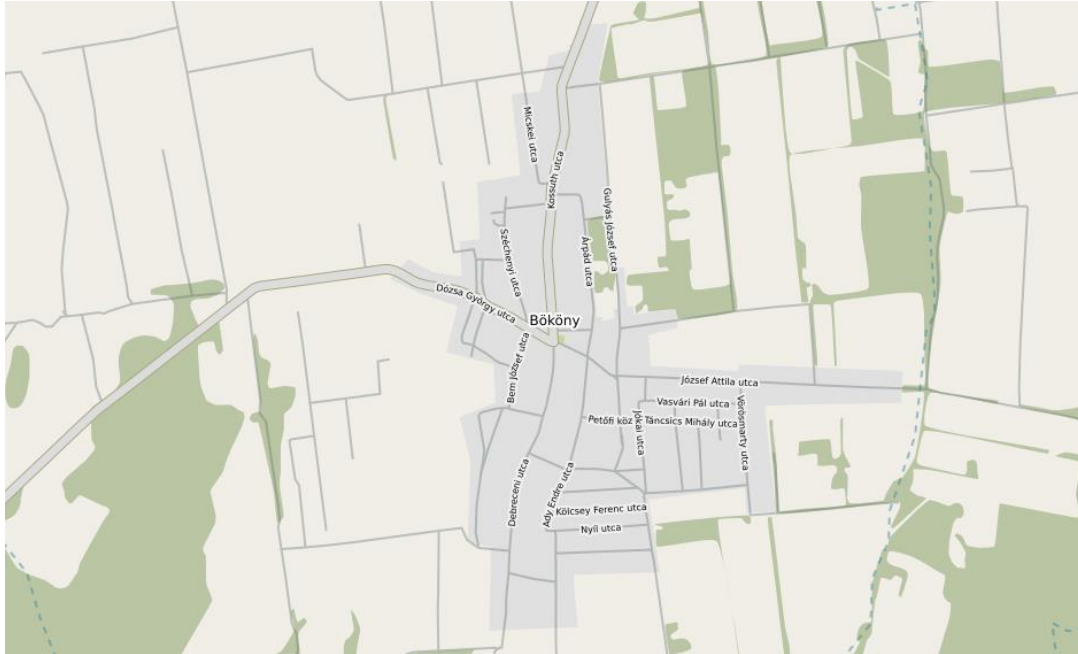
A járás a környezetéhez is viszonyított „fejletlenségét” a vizsgálatokban megállapított elmaradást strukturális és térszerkezeti okokkal lehet magyarázni. Az elsődleges ezeken belül a fekvése, a még jelenleg meglévő közlekedési és elérhetőségi hátránya miatt adódó térszerkezeti pozíciója. Az országos főúthálózat körébe tartozó 4. számú főút a településen keresztül halad egészen Záhonyig, Magyarország határvonaláig.

A központi belterületről kiinduló, a főbb irányokba (Nyíregyháza, Nagykálló, Újfehértó) vezető külterületi utak szilárd burkolattal ellátottak. A külterületi összekötő dűlőutak a mezőgazdasági táblák és a majorok

⁹² Forrás: openstreet.hu

megközelíthetőségét biztosítják, ezek burkolat nélküli földutak. Igen fontos szerepet töltenek be a település életében, ezért minden évszakban való járhatóságuk létfontosságú lenne.

A község úthálózata viszonylag szabályos. Az utak hierarchikusan három szintre oszthatók: a községi főutak, a gyűjtőutak és a lakóutak szintje is még viszonylag jól elkülöníthető egymástól. A települést keresztező mellékutak, mint a település főútjai a vasúttal körülbelül párhuzamosan és merőlegesen húzódnak. Az önkormányzati kezelésben lévő gyűjtőutak már szabálytalanabb, történetileg kialakuló struktúrában alkotnak hálózatot, ezek csak néhány jellemzőjükkel (pl. két sávban járható úttest, szélesebb közterület) mutatkoznak kisvárosiasabbnak a település lakóútjainál. Az utcahálózat egésze alapvetően szabályos, „tervezett” jelleget ölt. A vasút a belterület déli részén halad keresztül. Az egyes utcák keresztmetszeti kialakítása változatos képet mutat, a viszonylag szűk beépítés ugyanúgy előfordul, mint az igen széles utcaalakítás. A lakóterületek megoszlása a községi test különböző részeiben egyenletes.

Bököny belterületi úthálózata

1.13.3. Községi közlekedés

1.13.3.1. Közúti

Bökönyben, a közúton történő községi közlekedésre van lehetőség.

Célcsoportját az alap-, és középfokú oktatási intézményekben tanuló diákok, a szakrendelésekre, gyógykezelésekre járó lakosok, a kistérségi (nagyvárosi) községi funkciók, illetve a munkahelyük elérésére használó utasok alkotják. Napi szinten átlagban Nyíregyháza – Bököny között, 19 járatpár közlekedik. A járatok jelenleg kielégítik a lakosság elsődleges és másodlagos igényeit.

1.13.3.2. Kötőpályás

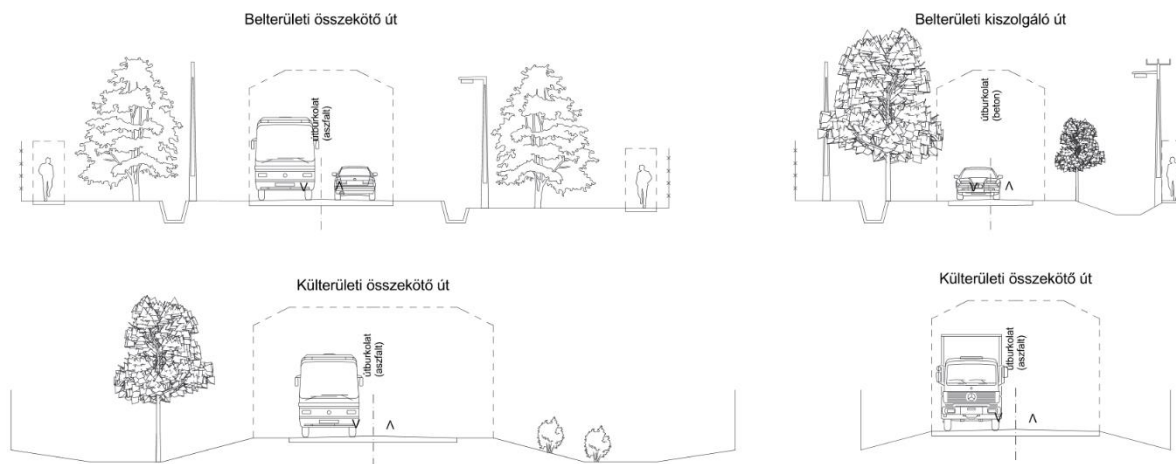
A település községi közlekedés szempontjából, kötőpályás útvonalon nem közelíthető meg.

1.13.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

A község kerékpáros úthálózattal nem rendelkezik.

1.13.5. Parkolás

A hosszú, valamint a nagytávú útemben a parkolóhelyek számát a mindenkor érvényben lévő parkoló szabványok szerint, lehetőség szerint ingatlanon belül kell biztosítani. A településen a polgármesteri hivatal és a temető előtt több férőhelyes parkoló található. A parkolási lehetőségek biztosítottak a településen.

1.13.6. Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

A fentiekben tapasztaltak összefoglalásaként a következőkben összegezzük a községben tapasztalható, közlekedési vonatkozású fejlesztési igényeket. A község közlekedési rendszerének előzetesen megmutatkozó fejlesztési igényei:

- a központban kisebb fejlesztésekkel (hiányzó kerékpárútszakasz, több/igényesebb/fedett tároló) a kerékpáros közlekedés preferálása
- kerékpárút kiépítése környező településekig
- gyalogos zóna kialakítása
- út- és forgalomtechnikai korrekciók, balesetveszélyes csomópontok átépítése, kisebb fejlesztések, forgalomcsillapítás építése,
- kettős kereszteződés a folyamatos és biztonságos forgalom biztosítása érdekében kettős, lámpás-terelőszávos kereszteződéssé épülhet át
- újabb burkolt parkolófelületek létrehozása
- 4-5 számjegyű mellékutak felújítása (nem önkormányzati fejlesztés), különösen a megye- és járárszékhely felé
- belterületi gyűjtőutak és lakóutak felújítása
- földút szilárd burkolattal történő kiépítése
- munkahely teremtést szolgáló belterületi ipari területek közmű és közlekedési infrastruktúra kihasználása
- biztonságos közlekedés érdekében járda átépítése
- TEMPO 30 övezet kialakítása
- ipari park, ipari létesítmények és környezetének kiépítése

1.14. Közművesítés

Egy település közműellátottsága az egyik legfontosabb tényező a vállalkozások működési környezetében, meghatározó szerepe van egy terület tőkevonzó képességének alakulásában, a víz-és szennyvízcsatorna ellátás pedig következtetni enged továbbá a lakosság életminőségének szintjére is.

Néhány statisztikai adat a kommunális ellátás vonatkozásában:

	Bököny átlag	Nagykálló járási átlag	Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyei átlag	Észak-Alföldi régiói átlag
Vezetékes gázt fogyasztó háztartások a lakásállomány %-ában	56,30%	62,20%	68,00%	69,40%
Egy háztartási fogyasztóra jutó éves gázfogyasztás (2016.)	648 m ³	815 m ³	820 m ³	891 m ³
Egy háztartási fogyasztóra jutó évi villamosenergia-fogyasztás	2409 kWh	2446 kWh	2 228 kWh	2 136 kWh
Egy lakosra jutó évi vízfogyasztás	24,2 m ³	30 m ³	29,3 m ³	29,8 m ³
Közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakás a lakásállomány %-ában	95,60%	92,00%	92,80%	94,30%
Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás a lakásállomány %-ában	67,50%	61,40%	70,70%	74,00%
Egy km közüzemi ivóvízhálózatra jutó szennyvízgyűjtő-hálózat hossza	926 méter	650 méter	801 méter	809 méter
A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba és a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások arányának különbsége/másodlagos közműelő	28,10%	30,60%	22,10%	20,40%

KSH táblázat⁹³

Egy település közműellátottsága önmagában még nem indukál fejlődést a település gazdasági életében. Kiépítettsége viszont elősegítheti a gazdasági tevékenységek bővülését a térségbe érkező befektetések tekintetében.

A fenti táblázat adataiból megállapítható, hogy a település vezetékes gázt fogyasztó háztartásainak száma alacsonyabb, mint a járási, megyei és régiós átlag. Az egy háztartásra jutó fogyasztóra jutó éves gázfogyasztás szintén alacsonyabb a településen a járási, megyei, régiós átlagnál. Az egy háztartásra jutó villamos-energiafogyasztás viszont magasabb a többi mutatónál. Az egy lakosra jutó évi vízfogyasztás is átlag közeli

A közüzemi vízhálózatba szinte minden lakás be van kapcsolva. Közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma is magasabb mutatóval rendelkezik a járási átlagnál. Ezeket a mutatókat figyelembe véve mindösszesen 28,1 % a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba és a közüzemi szennyvízgyűjtő – hálózatba bekapcsolt lakások arányának értéke, vagyis a másodlagos közműelő értéke. Ez a községre nézve alacsony.

1.14.1. Víziközművek

1.14.1.1. Vizgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termálvíz hasznosítás)

A település közüzemű ivóvízzel ellátott.

A lakosság ivóvíz ellátását a Nyírségvíz Zrt. biztosítja, a Bököny külterület 0157/2 hrsz. alatt található vízműről. A közüzemi vízhálózatba és szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások száma az elmúlt években növekedő tendenciát mutatott. A település közüzemű ivóvízzel ellátott.

A településen kiépített vízvezeték hálózat körvezetékes rendszerű, NA100, NA150 AC nyomócső, illetve NA100, NA160 KM PVC nyomócsövek felhasználásával, a nyomástartást egy AK 200-30 típusú, 200 m³-es víztorony biztosítja.

A tűzoltóvíz szükségletet, illetve a vezetékmossatást földfeletti tűzcsapok biztosítják. A vízművek vízjogi üzemeltetési engedéllyel rendelkeznek, a kutakból kitermelt vizet vas-, mangántalanítják.

A vízmű kapacitása a jelenlegi igényeket részben kielégíti.⁹⁴

⁹³ Forrás: KSH <https://www.ksh.hu/interaktiv/terkepek/mo/komm.html>

⁹⁴ Forrás: E-közmű

1.14.1.2. Szennyvízelvezetés

A szennyvízelvezetést is, a NYÍRSÉGVÍZ Nyíregyháza és Térsége Vízforgató és Csatornamű Zrt. (4400 Nyíregyháza, Tó u. 5., statisztikai számjele:11492809-3600-114-15) által üzemeltetett közműhálózaton biztosítja.

Az utcákban a gravitációs vezetésekre KG-PVC200-as, a nyomóvezetésekre KPE160-as, KM-PVC90-es csöveket használnak. A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat (közcsatornahálózat) hosszából elválasztó rendszerű szennyvízgyűjtő-hálózat hossza: 22,4 km.

A településen 6 db átemelő műtárgy és szerelvényakna található. Az aknák D1,2-D1,6-D2 m-es előre gyártott vasbeton akna, kütsüllyezéssel. Az átemelők GPRS és PLC vezérléssel ellátottak. A szivattyúzásra 1,5 kW-os Wilo Rexa Pro V06DA-os típusú merülőmotoros szennyvízszivattyúkat használnak.

A szennyvízhálózatba bekötött fogyasztók száma a beruházásoknak, támogatásoknak köszönhetően évről-évre nő. A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakás a lakásállomány százalékában az országos átlag feletti.

A településről elmondható, hogy szennyvízelvezetése és vízellátása megfelelő, mely alkalmas a község beépítés fejlesztéseinek keletkező többlet szennyvizek fogadására. Bököny szennyvíztisztító telep Külterület 0154/103 hrsz. alatt található.

Megjelent egy ajánlatkérési felhívás a június 13-i Közbeszerzési Értesítőben, melynek adatai alapján Geszteréd, Bököny és Érpatak szennyvízelvezetési és -tisztítási fejlesztésének előkészítésére írtak ki pályázatot – ez egyelőre tervezési feladatokat jelent. A projekt keretében a bökönyi szennyvíztelep kapacitását bővíteni kell, hogy a Geszterédről és Érpatakról érkező szennyvizeket fogadni tudja. Geszteréden és Érpatakon a kommunális szennyvizek elvezetésére elválasztott rendszerű gravitációs szennyvízcsatorna-hálózatot kell tervezni a helyi domborzati viszonyoknak megfelelő számú szennyvíz-átemelő közbeiktatásával. Továbbá tervben van még Bököny jelenleg még csatornázatlan két utcájának szennyvízcsatorna-hálózattal való ellátása. Bököny meglévő szennyvízhálózatának bővítése: Belterületen, az Akácos utcában és a Móricz Zsigmond utcában elválasztott gravitációs szennyvízcsatorna tervezése szükséges nyomóvezetékekkel és átemelővel nagyjából 800 méter utcahosszban, csatlakozva a meglévő szennyvízhálózatához.

1.14.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

Az elvezetett felszíni vizek befogadója az Érpatak (VIII számú) főfolyás felső, mesterséges víztest, mely 29+586-50+160 km szelvények között helyezkedik el. Vízyűjtőterülete 197,53 km². Trapéz alakú földmeder jellemzi, helyenként „G” elemmel, illetve mezőnyös „G” elemmel burkolt. Mind a jobb, mind a bal parton több helyen találunk magaspártot. Érpatak (VIII.sz) főfolyás alsó Az Érpatak alsó víztest 0+000-29+586 szelvények között helyezkedik el. Befogadója a Lónyay- főcsatorna 21+720 fm szelvénye. A befogadót terheli legnagyobb mért vízhozam 3,13 m³/s. A mély beágyazás miatt a folyamatos talajvízszivárgás állandó vízutánpótlást biztosít. A víztest vízyűjtő területén található az Oláhréti és a Nagyréti oldal-tározó. Az Oláhréti tározón keresztül lehetőség van vízkormányzásra az Érpatak az Oláhréti és a Nagyréti tározó között. A meder kialakítása trapéz vagy „G” elem. Anyaga föld vagy beton. Torkolati szakasza mindkét oldalon 4,050 km hosszan töltésezett. Mesterséges víztest.

Simai (IX. sz.) főfolyás. hossza 31,62 km, vízyűjtő területe 294 km². Befogadója a Lónyay-főcsatorna 18+740-es szelvénye. A térségben tározó nincsen. A főfolyás befogadója a IX/1. sz. mellékágnak, a Nyulasi és a Kisszék-Hosszúhátú szivárgónak, valamint a IX/2. sz. mellékágnak. A csatorna legnagyobb vízhozama 0,70 m³ /s. A csatornát teljes hosszában trapéz alakú földmeder jellemzi, sok helyen mély beágyazású. Torkolati szakasza mindkét oldalon 2,3 km hosszan töltésezett. A mellékágak üzemeltetője a FETIVIZIG, illetve a Helyi Vízgazdálkodási Társulat. A főfolyás vízyűjtő területének domborzata

A Nyírség domborzati szigetei, hátságai 20-30, helyenként 50 méterre emelkednek ki a területet övező ártéri síkságok szintje fölé. A Nyírség tájegység, Magyarország második legnagyobb hordalékkúp-síksága, melyet az Északkeleti-Kárpátokból és az Észak-Erdélyi Rézhegységből érkező ösfolyók halmoztak fel a pleisztocén jégkorszakban. A hordalékkúpot felépítő geológiai képződmények közül a futóhomok a legelterjedtebb. A terület átlagos terepesése eléri az 1,0 m/km-t.

A nyírségi futóhomok vastagsága néhány dm-től 32 m-ig (Nyíregyházán 22 m) terjed. A futóhomok szerkezetében az apró szemű (0,2-0,1 mm) homok az uralkodó, melyre jellemző a gyors defláció kialakulása, negatív hatása gyakorlatunkban a bemosódásokon túl a belvízcsatornák szél hatására történő feltöltődésében jelentkezik.

A nyílt csapadékcatornák állapotát, a vízáteresztő képességét az átereszek folyamatos karbantartásával biztosítani kell. A belterület vízvezetését a megvalósítás előtt, a vízjogi létesítési engedélyezési eljárás során felül kell vizsgálni. A külterületek területe vízrendezett, ahol a vízvezetés megoldott, a rendszeres karbantartás folyamatos, melyet közmunkások bevonásával próbálnak megoldani. Az építendő hálózat kivitelezésére a fejlesztési források esetén lesz lehetőség.

1.14.2. Energia

1.14.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

Villamos energia

A település villamos energia ellátása 22 kV-os hálózatról van ellátva. A hálózat alapvetően légvezetékes. A vezeték biztonsági övezete a szélső vezetőktől mindkét irányba merőlegesen mérve belterületen 2,5, külterületen 5,0 m. A vezeték keresztmetszetét figyelembe véve, így a vezeték teljes biztonsági sávja belterületen úgy kb. 5-6,5 m-es, míg külterületen 10-11,5 m-es sávot fedd le. A településen üzemelő 22/0,4 kV-os transzformátor állomások közvetítésével éri el a lakosságot a villamos energia. A légvezetékéről ellátott transzformátor állomások oszlopos típusúak. Ezek egy része betonoszlopon található. Üzemel még néhány faoszlopos állomás a településen. A transzformátor állomások biztonsági övezete minden irányban 5,0 m.

Nagyfeszültségű hálózatok

A település területén nagy/középfeszültségű állomás nem található. A település 0314/3 hrsz.-ú területén áthalad a MAVIR Debrecen-Józsa-Szabolcsbáka, 400 kV-os távvezetéke, valamint az Albertirsa-Zapad (Ukrajna) 750 kV-os távvezetéke.

Középfeszültségű hálózatok

A 22 kV-os vezetékek táppontja a Nyíregyháza, Simai u. 132/22 kV-os állomás. Az ellátást biztosító gerincvezetékek a település keleti és nyugati részén, É-D irányban halad a település külterületén. Erről csápszerűen ágaznak le a településen található. 22/0,4 kV-os transzformátor állomást ellátó ún. leágazó vezetékek. Ezen leágazások néhány transzformátor állomást látnak el egyszerre.

Az energiaellátás a gerincvezeték esetében kétirányú ellátást jelent (íves hálózatok). A leágazások esetében az ellátás csak egy irányból biztosított. Így egy leágazási ponthoz közeli hiba esetében az utána lévő valamennyi transzformátor állomás kiesik az energiaellátásból. Ezért is célszerű minimalizálni az egy leágazáson lévő transzformátor állomások számát.

A légvezetékéről ellátott transzformátor állomások oszlopos típusúak. A transzformátor állomások biztonsági övezete minden irányban 5,0 m.

0,4 kV-os hálózat

A villamos energia elosztás kiefeszültségen alapvetően szabadvezetékes (légvezetékes), illetve szigetelt szabadvezetékes hálózaton történik. A hálózat tartószerkezete betonoszlop és faoszlop. A hálózat keresztmetszete vegyes. Alapvetően 50 és 95 mm² keresztmetszetű, de azért néhol megtalálható az ezeknél kisebb keresztmetszet is. (25-35 mm²) Több helyen hosszú sugarak találhatóak, ami önmagában is feszültségpanaszt okozhat.

Az áramszolgáltató folyamatosan tanulmányterveket készít a településekre. Ezekben felméri a meglévő hálózatot. Megvizsgálják, hogy ezen hálózatok megfelelnek-e a jelenlegi igényeknek, követelményeknek. Az elvégzett vizsgálatok, számítások alapján meghatározásra kerül, hol és milyen beavatkozás szükséges ahhoz, hogy a meglévő fogyasztók minőségi ellátása biztosítva legyen. Ezen beavatkozás lehet

kapacitásnövelés egy adott utcában, vagyis a meglévő kifeszültségű hálózaton vezetékcseré, szükség esetén tartószerkezet csere is. Ahol ez már nem elegendő akkor új táppontok - transzformátor állomások - létesítése szükséges. A tanulmány ennek helyét is meghatározza.

A település közvilágítása a 0,4 kV-os hálózat oszlopaira szerelt lámpatestekkel történik.

Gázellátás

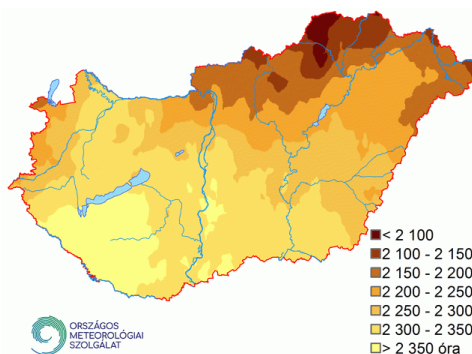
A község vezetékes földgázzal ellátott. A földgázelosztó hálózat üzemeltetője a MVM Next Energiakereskedelmi Zrt. A település ellátottsága 100 %-os, de a vezetékes gázzal ellátott lakások csak 65,2 %-ra tehetők.

1.14.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A napfénytartalommal kapcsolatos vizsgálatok, mérések külön Bököny vonatkozásában nem érhető el.

Az éghajlat kialakulásánál egyik alapvető tényező, a sugárzó energia, vagyis az az energia, ami a Napból a fölfelzárre jut. A besugárzás területi eloszlását a felhőzet mennyisége és a földrajzi szélesség határozza meg. Mivel Magyarország méretéből és elhelyezkedéséből adódó kis szélességekülönbség miatt, döntően csak a felhőzet befolyásolja.

Mivel a hagyományos felszíni napfénytartam mérése a legtöbb állomáson megszűnt, így a napfénytartam országos eloszlását, műholdas mérések alapján állapítják meg.

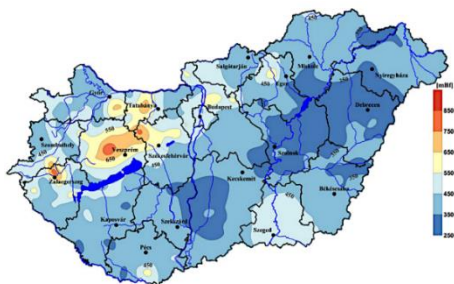
A napsütéses órák száma 2020-ban⁹⁵

Térképezve a napsütéses órák havi összegeit, Bökönyben a legutolsó teljes mérési sorozatú évre, 2020-ra megállapítható, hogy bár aszályos esztendő volt hazánkban, és így a napfénytartam is magasabb volt az átlagosnál. Hazánk területén, az éves napsütéses órák összege 2100 és 2400 óra között változott 2020-ban. A területi eloszlásban egy északkelet-délnyugat irányú növekedés látható. A legmagasabb összeg az Alföld déli részén, valamint a Dél-Dunántúlon, a legalacsonyabb az északkeleti országrészben volt tapasztalható (<2100 óra).

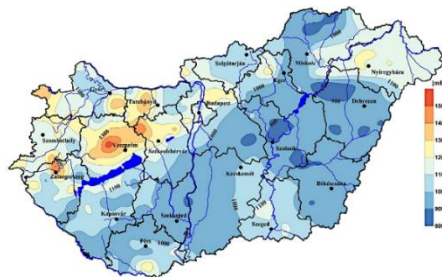
A fenti térképen látható, hogy 2020-ban Bököny a 2 150 - 2 220 óra kategóriába sorolható, amit az országos átlag alatti kategóriának felel meg.

A geotermikus energiáról alkotott értéktételek vagy túlzóan derűlátók, vagy éppen ellenkezőleg túlzóan lebecsülők. A fajlagos energiatartalma kicsi, ugyanakkor az energiakészletek elképzelhetetlenül nagyok. A földkéreg felső tíz kilométere legalább ötvenszer annyi energiát tartalmaz, mint a jelenlegi kőolaj- és földgázkészletek. Fontos megemlíteni, hogy a geotermikus energia, csak részben megújuló. Valódi értéke a hatalmas készletekben, környezetbarát jellegében rejlik. A közet hőmérséklet a Föld középpontja felé növekszik a hőmérséklet.

⁹⁵ Forrás: www.met.hu

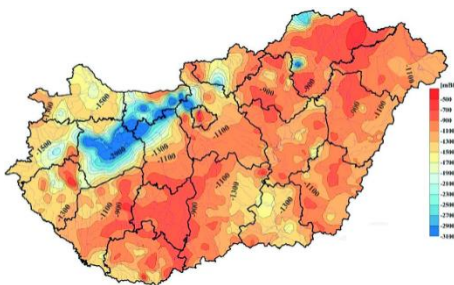
A 30 °C-os közethőmérséklet mélységeloszlása⁹⁶

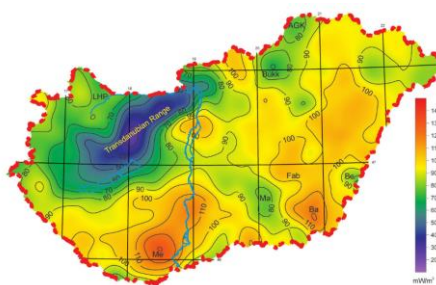
A 60 °C-os közethőmérséklet mélységeloszlása⁹⁷

A 30 °C-os geozoterma-térkép azt mutatja, hogy ez a közethőmérséklet Magyarország területén a Bakony és a Bükk-fennsík kivételével már 400–500 m mélységben bárhol elérhető. A 30 °C-os hőmérséklet feletti vizet nevezzük héviznek. Az ilyen hőmérsékletű vizeket elsősorban balneológiai célokra használják fel, de egy hőszivattyús rendszerrel kiegészítve, további ipari célra is felhasználható.

Az 50 °C-os közethőmérséklet Bököny esetében 5-700m közötti mélységben érhető el, ami már elég lehet egy lemezdíatórral felszerelt fűtési rendszer energiaigényének kielégítésére, vagy a mezőgazdaságban, üvegházak, állattartó telepek fűtésére. A 70 °C-os hőmérséklet eléréséhez, 900 – 1100 m mélyéig kell fűni.

A 70 °C-os közethőmérséklet mélységeloszlása⁹⁸

Hőáramsűrűség Magyarországon⁹⁹

A Kárpát-medence alatti elvékonyodott földkéreg és az arra települt rossz hővezető képességű üledéksorok együttesen eredményezik azt, hogy a köpenyből érkező fűtés erőssége, a földi hőáram teljesítményszűrűsége, valamint a mélységgel gyorsan növekvő közethőmérséklet (a geotermikus gradiens) egyaránt jelentősen meghaladják az európai átlagot.

Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye földrajzi felépítése és vízföldtani adottságai alapján geotermikus energia feltárára különösen kedvezőnek mondható a vármegyében a Tiszavasvári-Nagyhalász-Kisvárdai-Fehérgyarmat-Nagyecsed-Nagykálló által bezárt területen - belül.

A községben jellemző az alternatív energia használat terjedése. Az önkormányzati fenntartású intézmények energiaellátást részben napelemek segítségével oldják meg.

Az esetlegesen visszatáplált energia mennyiségének mérését egy, a Hálózati Engedélyes (E.ON) által telepített háromfázisú fogyasztásmérő berendezés látja el. A gondozási központban is kialakításra került fotovoltai rendszer.

Magyarországon a napsugárzás légkör feletti 1352 W/m² intenzitásából - a felhőzet következtében beálló veszteségeket követően - 137 W/m² fajlagos teljesítménnyel lehet számolni. Az éves átlaghoz képest igen nagy az évszakonkénti ingadozás: decemberben 32 W/m², júliusban 238 W/m², ami több mint hétszeres különbséget jelent.

⁹⁶ Forrás: N. Tóth Aniko - Creating a Geothermal Atlas of Hungary

⁹⁷ Forrás: N. Tóth Aniko - Creating a Geothermal Atlas of Hungary

⁹⁸ Forrás: N. Tóth Aniko - Creating a Geothermal Atlas of Hungary

⁹⁹ Forrás: Földtani közlöny - DOI: 10.23928/foldt.kozl.2021.151.1.65

Megfigyelőállomás havi mérései	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Évi napsz- órák ösz- szesen
Nyíregyháza	62	75	139	189	251	259	281	262	191	136	67	46	1960
Debrecen	62	75	139	189	251	259	281	262	191	136	67	46	1960

Éves napsütéses órák száma¹⁰⁰

1.14.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az épületek energiahatékonyságáról nem áll rendelkezésre felmérés. Ennek pótlására törekedni kell, de törekszik az energiahatékonyság növelésére – nyílászárók cseréjére, homlokzati hőszigetelésre, fűtőszerszerítésre. Az alternatív energiahasználat erősítésével a település ökológiai lábnyomát csökkenti. A településen forráshiány miatt korlátozottan van lehetőség az energiahatékonyságot növelő beruházások megvalósítására.

1.14.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A távbeszélő fővonalak száma a mobiltelefonok rohamos terjedése miatt az egész országban fokozatosan csökken. A szélessávú Internet hozzáférés 2009-re valamennyi településen kiépült, a járás valamennyi iskolájában az Internethez való csatlakozás megoldott, e-Magyarország pont mindenhol található, így Bököny településen is. A település a Magyar Telekom Nyrt. koncessziós területe volt. A településen gyakorlatilag 100 %-os ellátást biztosító törzs és elosztó hálózat épült. A törzshálózat, illetve az elosztó hálózat jelentős része légkábelrel van megépítve. A település több elosztó tápterületre van felosztva, nagyelosztós rendszerben a Telekom megszokott építési módjának megfelelően. A vezetékes szolgáltatásai között megtalálható a vezetékes telefon mellett, digitális televízió, és maximum 2 Gbit/s sávszélességű internet szolgáltatás is.

A Magyar Telekom Nyrt. mellett, vezetékes hírközlési szolgáltatóként is jelen van DIGI Távközlési és Szolgáltató Kft.; DRÁVANET Internet szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság; MVM NET Távközlési Szolgáltató Zártkörűen Működő Részvénytársaság is. A szolgáltatás, a településen kiépített kábeltelevíziós gerinchálózaton keresztül történik. A szolgáltatási palettán megtalálható a kábeltelevízió mellett, helyhez kötött vezetékes telefonszolgáltatás, valamint maximum 500/30 Mbit sávszélességű internet elérés.

A mobil hírközlési szolgáltatások az országos átlagnak megfelelően elérhetők.

A földi sugárzású rádió és televízió műsorok a településen megfelelő minőségben vehetők, a digitális átállás megtörtént. A helyhez kötött telefon-, műsorelosztó- és internet szolgáltatás fejlesztésére és a meglévő vezetékes hálózat fejlesztésére szükség van a kisebb utcákban a szolgáltatás minőségének javítása érdekében. Mobil rádióhálózatok tekintetében a szolgáltatás technológiai fejlesztéssel magasabb minőség érhető el.

Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet:

- távközlési ellátás
- műsorszórás, kábel tv ellátás

A szolgáltatás felügyelője a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH), melynek területi igazgatóságai:

- Budapesti Igazgatóság
- Debreceni Igazgatóság

¹⁰⁰ Forrás: OMSZ, 2015

- Miskolci Igazgatóság
- Pécsi Igazgatóság
- Soproni Igazgatóság
- Szegedi Igazgatóság

Bököny a Debreceni Igazgatóság területéhez tartozik (4025 Debrecen, Hatvan u. 43.). A községben a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelmű tendencia nem figyelhető meg.

1.15. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

Bököny a települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011.(XII.29.) BM rendelet módosítására kiadott 61/2012.(XII.11.) BM rendelet 1. melléklete alapján II. katasztrófavédelmi osztályba sorolt. Ennek megfelelően – a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtására kiadott 234/2011. (XI.10.) Korm. rendelet 2. sz. mellékletében foglaltakat figyelembe véve – az elégséges védelmi szint biztosítása érdekében, szükséges a lakosság riasztása és veszélyhelyzeti tájékoztatásának tervezése.

A település jelenlegi úthálózata olyan paraméterekkel rendelkezik, amely alkalmas tűzoltó járművek, valamint műszaki mentést végző gépjárművek közlekedésére. Az építmények megfelelő közúti kapcsolata biztosított, illetve a tervezés során biztosítható, az úthálózatok a tervezést követően, megfog felelni az Országos Tűzvédelmi Szabályzat előírásainak. A településrendezési terv az érvényes törvények, rendeletek, MSZ és ágazati szabványok figyelembevételével készül el, melyeknek az előírásait betartja.

A tűztávolság betartására, a tűzoltás eszközeivel a létesítmények megközelítésére – az OTÉK előírásait megtartva – a Helyi Építési Szabályzat vonatkozó pontjaiban tesz kötelező intézkedéseket. Az övezeten belüli építményekre vonatkozó tűzvédelmi előírásokat az építési engedélyesési eljárások során kell konkrétan meghatározni és betartani. (pld. A tűzállósági fokozat, tűzveszélyességi osztályba sorolás, tűztávolság, tűzszakasz, oltás módja, oltóvíz, oltókészülék, nyomás, menekülési és mentési út).

1.15.1. Építésföldtani korlátok

Bököny Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye déli részén helyezkedik el Közép-Nyírségben, amely szinte teljesen sík. Lejtéviszonyait tekintve 97,2% lejtése kisebb, mint 1%, 2,7% lejtése 1-3 %, és csupán 0,1% lejtése 3-5%.

A Nyírség felszínének kialakulása a pliocén kor második felére tehető, amikor a pannóniai beltő e területről visszahúzódott. Feltöltődésében az északkeleti Kárpátokból és az Erdély felől lefutó folyók jelentős szerepet töltek be. A folyók az általános lejtéviszonyoknak megfelelően az északkelet-délnyugati irányt vették fel, s a Maros-Körös köze felé tartottak. Minthogy az Alföld északkeleti része a pleisztocén folyamán jelentősen süllyedt, a folyók nagyarányú feltöltő munkát végeztek.

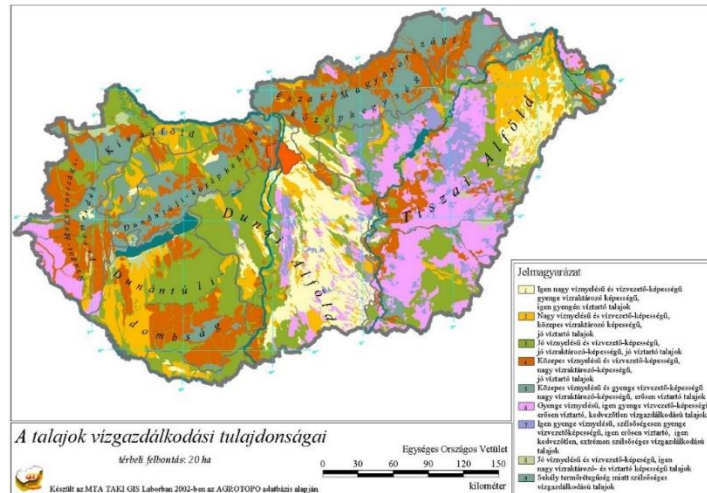
A nyírség pleisztocén végi felszínének kialakításában a folyóvíz mellett fontos szerepe volt a szélnek is. Az élő és elhagyott medrek közötti területekről az újpleisztocén északi, észak-északkeleti, észak-északnyugati szelei futóhomokot szállítottak.

Mélyen paleo- és mezozoikumi árokkal felszabdalt, tönkösödött röghegységek húzódnak, melyet a miocén vulkánizmus 1000-2000 m vastag tufatarakával fedett be (Kormány Gy. 2000). A pannon korszakban bekövetkező süllyedés eredményeként tekintélyes vastagságú tavi, majd folyóvízi üledékek rakódtak le (Gyarmati P. 2002). A beltavi üledékek helyenként meghaladják a 600 m-es vastagságot. A felső-pannon emelet befejező stádiumában a Pannon-beltő elsekélyesedett és megkezdődött az Észak-Alföldi hordalékkúp síkság kialakulása. A Felső-Tiszavidék az újpleisztocénig a Nyírséggel közel azonos magasságban helyezkedett el.

A würm felső-pleniglaciálisban, az Alföld minden hordalék-kúpján mozgott a homok (Martonné Erdős K. 2006). A homokmozgás annak köszönheti, hogy megváltozott az éghajlat és a gyér növényzet képtelen volt szembeállni a munkaképes északias szelekkel.

A felső-pleniglaciálisban a Felső-Tiszavidék kistájai süllyedni kezdtek és a folyó elhagyta az Ér völgyét. A megváltozott lejtéviszonyoknak megfelelően a Tisza északnyugat felé fordult Záhony irányában. A Rétköz felszíne 15-25 m-t süllyedt, így egyes részei elvizenyősödtek. A Tiszának a Bodrogtóban és Rétközben való megjelenése a korábbi vízhálózat teljes átalakulását jelentette. A Bodrogot összetevő folyókat a meanderező Tisza fogta be. A Tisza oldalazó eróziójával előbb a Bodrogtóban, majd a Rétköz területén pusztította a pleisztocén végi felszíni formákat. A folyó a holocénra a homokfelszínnek nagy részét letarolta, illetve szigetekre tagolta.

A Tisza szeszélyesen változtatta folyásirányát. Erről elhagyott medrei és morotvái tanúskodnak. A Tisza árizei és a Nyírvizek a Rétközi öblözet 70%-át elárasztotta. Az elöntések alól csak a magasabb térszínek mentesültek (Kormány Gy. 2000).

A talajok vízgazdálkodási tulajdonságai¹⁰¹

A talajtakaró 96%-ban öntésanyagokon képződött hidromorf talaj. A kovárványos barna erdőtalajok csupán kis területre (4%) terjednek ki, főként a Nyírséggel határos homokterületeken. A gyengén savanyú kémhatású nyírségi homokokon kialakult kovárványos barna erdőtalajok 1-2 % közötti szerves anyag-tartalmúak. Vízgazdálkodásukban a kovárványcsíkok jelenlétéből adódó mérsékeltebb vízvezetés javítja a homok szélsőséges vízgazdálkodását.

Termékenysége ennek ellenére is csupán a VIII. talajminőségi kategória. A legnagyobb területeken (49%) borító réti talajok agyag-mechanikai összetételűek, erősen savanyúak, nagy (>4%) szervesanyag-tartalmúak és kedvező (VI.) termékenységi besorolásúak. A 10%-nyi kiterjedésű öntés réti talajok mechanikai összetétele agyagos vályog.

Vízgazdálkodásuk kedvező, gyengén vagy erősen savanyú kémhatásúak, szervesanyag tartalmuk 1-2%-nyi, termékenységi besorolásuk a VII. talajminőségi kategória. Általában erősen savanyú kémhatású vályog vagy agyagos vályog fizikai féleségű (1 % szervesanyag tartalmú) nyers öntéstalajok területi részaránya jelentős (37%). Termékenységük azonban a kis tápanyagtöke miatt igen gyenge (IX.).

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település közigazgatási területen nem található alábányászott területek, se barlangok és pince területek.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

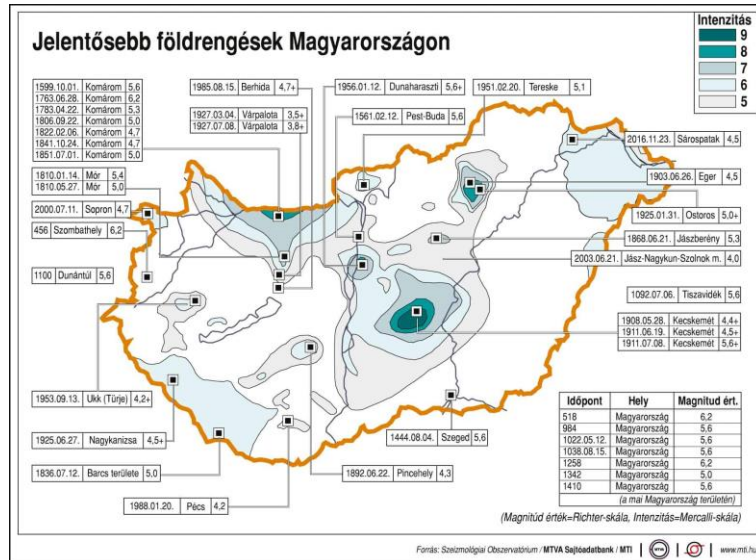
A település közigazgatási területén nem található csúszás-, süllyedésveszélyes területek.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

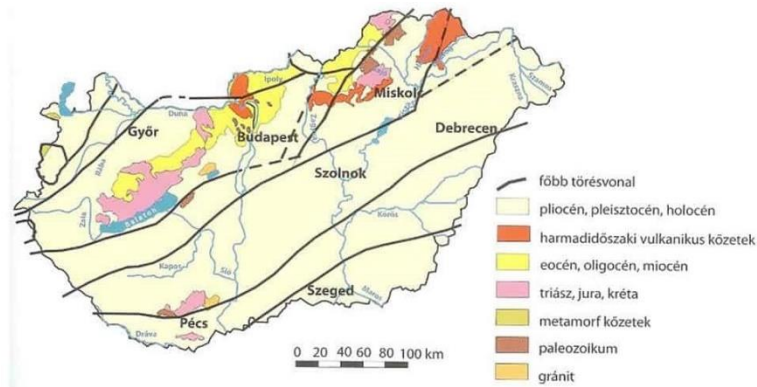
Átlag 100-150 évenként a mai Magyarország területén is mérnek 6-os magnitúdójú rengéseket, kisebbeket pedig még gyakrabban, akár évente 100-120-at. Ezekből a kisebb földmozgásokból az emberek évi négyet-ötöt érzékelhetnek, erősségük a centrum környékén körülbelül 2,5-es. A Kárpát-medencében 1500 évre vannak adataink földrengésekről: az elsőt 456-ban jegyezték fel a Római Birodalom részét alkotó mai Szombathely térségében.

A település közigazgatási területén nem található kimondottan földrengés veszélyeztetett területe, de a település a Közép-Magyarországi törésvonal közvetlen közelében van

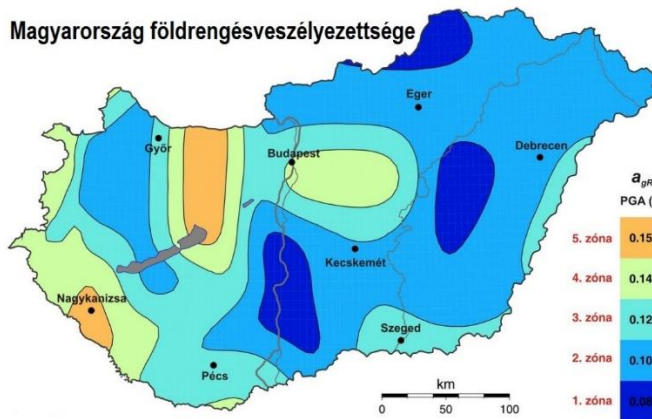
¹⁰¹ Forrás: <http://enfo.agt.bme.hu/drupal/sites/default/files/vizgazdalkodas.jpg>

Jelentősebb földrengések Magyarországon¹⁰²

Magyarország egyszerűsített földtani térképe¹⁰³

Magyarország földrengés-veszélyeztettsége¹⁰⁴

Magyarország földrengés-veszélyeztetettségi térképe a valószínűségi módszer alapján készült. A szeizmicitás alapján kijelölt forrászónák földrengés-aktivitásának statisztikus jellemzői mellett figyelembe veszik a bizonytalansági tényezőket, az alapkőzetet, valamint a talajvízszint helyzetét.

¹⁰² Forrás: MTVA/MTI Sajtóadatbank / MTI

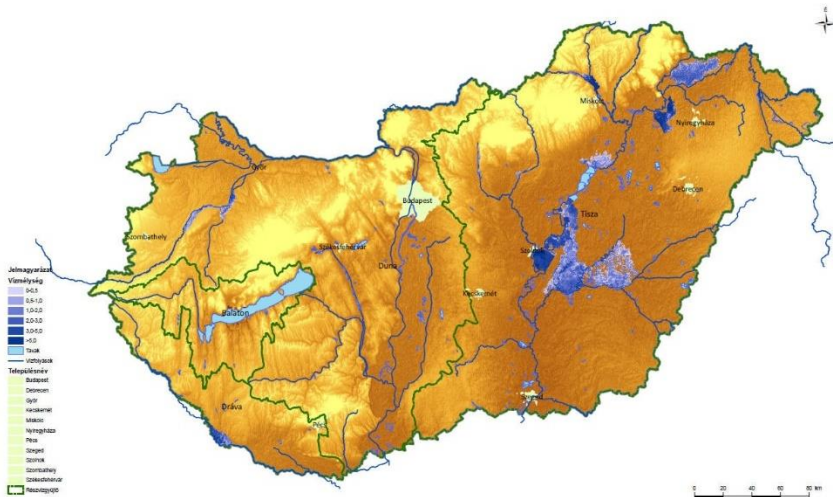
¹⁰³ Forrás: <https://www.metkep.hu/>

¹⁰⁴ Forrás: <http://aranylo.blogspot.hu/2011/03/magyarorszagannon-medence-jelentos.html>

1.18.2. Vízrajzi veszélyzettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

A település közigazgatási területe árvíz veszélyességi szempontból nem veszélyeztetett.

Nagy valószínűségű árvízveszély Magyarországon¹⁰⁵

A területet behálózó csatornák¹⁰⁶:

- Érpataki (VIII. sz.) főfolyás
- Bököny folyás

A csatornák az öblözetre jellemző 40l/sec/km² fajlagos vízhozamra lettek kiépítve. A belterületi csapadékvíz elvezető rendszer kiépítettsége a térségre jellemzően kielégítő.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

A település közigazgatási területe nem érintett belvíz veszélyességi szempontból.

A település belvízrendszerének bemutatását az 1.17.2. fejezet tartalmazza.

1.18.2.3. Mély fekvésű területek

Mély fekvésű területek a közigazgatási területen nem jellemző.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

Árvíz és belvízvédelem készütségi fokozatainak jelentését, valamint az egyes készütségi fokozatok során elvégzendő feladatokat a jogszabályban leírtak alapján kell elvégezni. Jelenleg hatályos jogszabály a 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet, amely rendelkezik az árvíz- és a belvízvédekezésről. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a térségben nem alakult ki belvízveszély.

Talajvíz

A térségben a talajvízszint viszonylag alacsony, (legalább 3-m-re van a talajvízszint).

1.18.3. Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

¹⁰⁵ Forrás: vizugy.hu

¹⁰⁶ Forrás: TÉKA: <http://tajertekar.hu/hu/>

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

Kedvezőtlen morfológiai adottságú terület nem található a településen.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

Az érvényben lévő mélységi és magassági korlátozásokat a helyi építési szabályzatban olvashatjuk:

- Beépítésre szánt vegyes területen belül a helyi építési szabályzat szerint, a kertvárosias lakóterületeken maximum 9,0 m-es építménymagasságot megenged, melléképítményként szabadon álló és legfeljebb 6,0 m magas szélkerék, antennaoszlop, zászlótartó oszlop helyezhető el.
- Beépítésre szánt vegyes területen belül a helyi építési szabályzat szerint, a falusias lakóterületeken maximum 5,0 m-es, építménymagasságot megenged, melléképítményként szabadon álló és legfeljebb 6,0 m magas szélkerék, antennaoszlop, zászlótartó oszlop helyezhető el.
- Gazdasági területekre vonatkozó előírások alapján, ipari gazdasági területeken az alábbi magassági korlátok hatályosak:
 - oldalhatáron álló IG1 beépítési mód esetén 7,5 m
 - szabadon álló IG2 beépítési mód esetén 12,0 m
 - oldalhatáron álló IG3 beépítési mód esetén 16,0 m

Beépítésre nem szánt mezőgazdasági területen, ahol a telek területe eléri a 6 000 m², ott az építménymagasság 7,5 m szabadon álló beépítési mód szerint is lehet. Eltérti csak a szükségszerű mezőgazdasági üzemi technológia alapján lehet.

A kertés mezőgazdasági övezet előírásai (Mk) alapján, 720m²-nél kisebb területen épület nem helyezhető el. 720 m² telekterületet elérő telken, szabadon állóan helyezhető el épület, legfeljebb 4,5 m építménymagasság engedélyezett.

Jelenleg érvényben lévő helyi építési szabályzat egyéb mélységi, magassági korlátozásokat nem vett fel.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Jelenleg nincs, de javasoljuk, hogy a lakóterületi és településközponti övezetekre vonatkozó korlátozása szerint, kereskedelmi-szolgáltató, vendéglátó- és egyéb kisüzemi tevékenység csoportjai kivételesen sem legyenek elhelyezhetőek:

1. Áruszállítás, fuvarozás, gép- és autókölcsönző műhely,
2. autófényező műhely (telephely terület),
3. autóbontó műhely (telephely terület),
4. autókarosszéria-lakatos (telephely terület),
5. autókereskedelem (telephely terület),
6. mezőgazdasági gépjavító műhely (telephely terület),
7. akkumulátor – töltő, javító, újrafeldolgozó műhely (telephely terület),
8. gumiszerelő, javító műhely (telephely terület),
9. tüzelő- és építőanyag telep,
10. kisgépkölcsönző iroda,
11. járműőrző telep,
12. közúti gépjavító, karbantartó, szervizelő műhely telephely terület,
13. asztalos műhely (telephely terület),
14. fafeldolgozó, megmunkáló műhely (telephely terület),
15. fémmegmunkálás, fémfeldolgozás és felületkezelés műhely (telephely terület),
16. öntő (telephely terület),
17. lakatos műhely (telephely terület),
18. könnyűipari termékkfeldolgozó, raktározó műhely (telephely terület),
19. vegyipari termékkészítő, feldolgozó (telephely terület),
20. mészégető (telephely terület),

21. kelmefestő, vegytisztító (telephely terület),
22. bogár, kádár (telephely terület),
23. élelmiszeripari feldolgozó műhely
24. raktár, nagykereskedések áru lerakatok telepei,
25. galván-üzem telep,
26. szennyvíz- és hulladékkezelés, köztisztasági szolgáltató műhely (telephely terület),
27. kőfaragó, műkögyártó és betonelem előregyártó műhely
28. péküzem.